

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon šte. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

Sokolska pre- stolnica Maribor

V današnjem »Jutru« bodo našli čitatelji marsikaj zanimivega iz življenja in delovanja našega obmejnega sokolstva. Mariborski župi zaradi današnjih izrednih razmer ni bilo dano, da bi s svojim zletom, določenim za današnji dan, proslavila svoj praznik in obenem spomin na veličastne dni, ko je pred dvajsetimi leti na prvem pokrajinskem zletu jugoslovnsko sokolstvo manifestiralo svojo vdanost nacionalni misli in svojo voljo in pripravljenost čuvati in braniti veliko idejo našega narodnega in državnega obstanka. Strumni koraki sokolskih edinic danes ne bodo odmevali po mariborskih ulicah, ali v vseh krajih naše severne meje bedi sokolska misel in sokolska pripravljenost čuva narodne postojanke.

Misli vse jugoslovnske nacionalno zavedne javnosti veljajo na današnji dan našemu obmejnemu sokolstvu. Vemo, koliko zaslug si je pridobilo, ko je v najtežjih časih čuvalo plamen narodne zavednosti, širilo voljo in odločnost narodne obrambe in utrjevalo misel narodne vere. Sokolske postojanke so bile od nekdaj prave posadke naše duhovne Maginotove linije, ki so se v časih narodnega suženjstva, a tudi v časih narodne svobode, vedno pogumno in požrtvovalno borile na braniku nacionalne in domovinske misli, na katerem stojijo pripravljene za vsako žrtev. Njihovo delo je bilo od nekdaj tesno povezano z naravnim našim narodnim središčem na severu, z Mariborom, katerega pomen v našem nacionalnem razvoju je treba od tej prilike še posebej poudariti.

V dobi narodne obnove, v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, so se začeli tudi mariborski Slovenci izživljati v svojem posebnem slovensko-narodnem življenju. Ustanovili so si svojo čitalnico, Maribor je stopil na čelo slovenskega političnega pokreta v bivši Spodnji Štajerski. Po velikih narodnih taborih so takratni slovenski vodilni močje iz Maribora pokrenili ustanovitve enotne slovenske politične organizacije za slovensko Štajersko. Ustanovljeno je bilo l. 1882. »Slovensko politično društvo« v Mariboru, ki je v takratni slogaški dobi postalo središče in voditelj slovenskega političnega življenja v deželi. Močna osebnost dr. Dečka je težišče političnega vodstva prenesla za nekaj časa v Celje. Od tu se je potem vedno očitneje uveljavljala mlajša, narodno radikalnejša struja, dočim je v Mariboru vedno bolj prevladovalo konservativno krščansko-socialno gledanje na narodno politična vprašanja.

Leta 1906. je nastopila politična diferenciacija štajerskih Slovencev. V Celju je nastala Narodna stranka, v Mariboru se je organizirala Kmečka zveza kot del dejanske tudi že na Štajerskem obstoječe Slovenske ljudske stranke. Maribor je tako začasno obdržal kontinuiteto v vodstvu konservativne slovenske politike, toda že je bil tam tudi močan kader nacionalnih in naprednih političnih sil, ki so vedno krepkeje držale v rokah delo napredne in nacionalne slovenske politike v severnem delu slovenske štajerske dežele.

Med svetovno vojno je postal Maribor pozorišče velikih, obče narodnih in političnih zasnov. Tu je pripravljali takratni major Maister poznejše velike odločitve, tu je z napredne strani sredi meteža svetovne vojne prvič javno padla beseda o čistem jugoslovnskem programu. Dne 13. januarja 1918. se je vršil v Narodnem domu zbor zaupnikov Narodne stranke ob sodelovanju zastopnikov ljubljanske Narodne napredne stranke in Srbsko-hrvatske koalicije. Soglasno in z navdušenjem je bila sprejeta resolucija, ki je zahtevala »zedinjenje vseh delov edinstvenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev v samostojno, neodvisno, vsake tuje nadvlade prosto državo, v kateri bo mogel narod po pravu samoodločbe in po demokratskih načelih sam odločati o načinu in obliki vladanja.« Zbor se je soglasno izrekel za to, da vse združijo vse pokrajinske napredne politične organizacije v veliko enotno jugoslovnsko demokratsko stranko. In končno je zbor zahteval »ustanovitev jugoslovnskega narodnega sveta kot reprezentanta naroda na zunaj, voditelja borbe za narodno državo in za vse one važne narodne zadeve, ki jih vse udeležene stranke priznavajo za skupne.«

Tako je Maribor postal izhodišče velikega narodno-političnega pokreta, ki je smelo potisnil ob stran habsburški okvir majniške deklaracije v borbi za povsem neodvisno jugoslovnsko državo. Postal je izhodišče za ustanovitev velike demokratske politične organizacije za celo Jugoslavijo, spoznal pa je tudi v odločilnem času veliki pomen narodne sloge in enotnega narodnega

Četrty dan velike nemške ofenzive

Na zapadu so nemški oklopni oddelki zabili klin preko reke Bresle — V sredini fronte so se Francozi umaknili; prvih postojank — Z drugih odsekov ni važnejših poročil

Po kapitulaciji belgijske vojske je nemška ofenziva v Flandriji hitro napredovala. Ker se zaveznikom ni posrečilo preprečiti klina, ki so ga nemške motorizirane divizije sredi med njihovimi armadami prebile do morja, je vsem njihovim oddelkom, odrezanim severno od tega klina, grozilo uničenje. S silnimi borbami se jim je posrečilo naposled več dni držati luko Dunkerque in večino čet prepeljati v Anglijo. Ker so s temi boji vezali precejšen del nemških oddelkov, so s tem obenem pridobili novemu francoskemu vrhovnemu poveljniku Weygandju dragocen čas, da je lahko zbral in uredil južno francosko armado na novi obrambni črti, ki se je raztezala od Abbevillea ob morju preko Amiensa, Peronnea, Laona in Rethela do severnega dela Maginotovega obrambnega pasu.

V sredo zjutraj se je začela glavna nemška ofenziva na to novo francosko fronto. Že peti dan se razvijajo na njej srditi boji. Prva dva dneva je stanje v glavnem ostalo neizpremenjeno, v petek pa so Nemci prekoračili na odseku med Abbevilleom in Amiensom reko Sommo ter potisnili Francoze nazaj do reke Bresle. Boji se tam nadaljujejo z nezmanjšano srditostjo.

Nemci so obnovili na tem odseku taktiko, ki se jim je bila poprej v Belgiji in Flandriji tako dobro obnesla. Z oklopnimi oddelki so v silnem zaletu zabili klin preko reke Bresle v jugozapadno smer. Cilj oddelkov je ali luka Dieppe ali pa celo Rouen ob reki Seni. Zavezniška poročila zatrjujejo, da je prodrla samo ena divizija in da doslej na kraju prodora ni mogla razširiti klina, tako da bi lahko dobivala

iz zaledja potrebna ojačenja. Že v najbližnjem času se bo pokazalo, ali je to poročilo točno, ali pa bo nemški klin ne le ostal, temveč se še razširil.

Drugi glavni pritisk Nemcev gre še vedno na srednjem delu fronte v trikotju med rekama Aisno in Oiso ter njunim zveznim kanalom Ailletom. Naperjen je v jugozapadni smeri z očitno tendenco prodora na Pariz. Podrobnosti o položaju na tem bojišču ne navaja nobeno poročilo, kar nam jih je na razpolago do tega trenutka. Zdi pa se, da so bile tudi na tem odseku francoske čete potisnjene malo nazaj, ker javljajo zavezniška poročila, da so na sosednem zapadnem odseku Amiens - Peronne - Ham Francozi opustili svoje prve postojanke in se umaknili na nove, da bi se na ta način izognili nevarnosti napada z boka in fronto bolj izravnali. Vroči spopadi v tem predelu se nadaljujejo.

O bojih na vzhodnem delu fronte med Rethelom in Maginotovo linijo ni novih poročil. Ali so Nemci tam ustavili svojo ofenzivo in koncentrirali vse sile le na oba gori omenjena odseka, ali pa gre le za začasen zastoj, se bo moralo šele pokazati.

Letalstvo obeh taborov se je včeraj udeleževalo na že običajni način, deloma na bojiščih samih in njihovim neposrednem zaledju, deloma v samostojnih akcijah s poletji nad nasprotnikovo ozemlje. Vendar ti poleti, kolikor je doslej znano, niso zavzeli večjega razmaha. Nemška letala so — menda prvič v sedanjih vojni — med drugimi kraji bombardirala tudi znano angleško luko Dover, francoska pa okoli Berlina.

Nemška vojna poročila

Operacije južno od Somme in prekopa Aisne-Oise se nadaljujejo z uspehom — Letalski napad na Dover

Berlin, 8. jun. br. (DNB) Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes popoldne naslednje vojno poročilo:

Naše operacije južno od Somme in kanala Aisne - Oise se nadaljujejo po načrtu in uspešno. Tudi južno od spodnje Somme je bil sovražnik potisnjen nazaj. Letalske sile so podprle vojsko s tem, da so v večjih formacijah posegle v borbe na terenu južno od Somme ter uspešno bombardirale zbirališča sovražnih čet, sovražne kolone na pohodu ter pehotne in topniške postojanke.

Število sovražnih vojakov, ki so bili ujeti pri Dunkerqueu, je naraslo na 88.000.

V teku izvidniške akcije nad vzhodno in južno obalo Velike Britanije je bilo bombardirano nekaj angleških letališč kakor tudi pomorska luka Dover.

Pri Narviku je letalstvo podprlo tam boreči se oddelk nemške vojske z učinkovitimi napadi na sovražne postojanke. Bombe so udarile v petrolejske tanke in jih zažgale. Dve bombi sta padli na neko sovražno križarko in jo močno poškodovali.

Neka nemška podmornica je severozapadno od Irse torpedirala in potopila neko sovražno pomožno križarko.

Pri nočnih napadih sovražno letalstvo v splošnem ni povzročilo nikake bistvene škode. V nekem mestu so bombe padle v neki stanovanjski okraj in je bilo 10 civilistov ubitih.

Skupne izgube sovražnega letalstva so znašale včeraj 71 letal. Od teh je bilo sestreljenih 29 v letalskih spopadih, 25 od protiletalskega topništva, ostala na so bila uničena na letališčih. Pet nemških letal se ni vrnilo na svoja oporišča.

V zadnjih srditih bojih za trdnjavo Dunkerque sta se predvsem izkazala neki pehotni polk pod vodstvom polkovnika Reek-nagela in neki pehotni bataljon pod vodstvom majorja Hallerja.

vodstva, ki je pozneje bilo resnično tudi ustvarjeno ter je v Narodnem svetu in v Narodnem veču pripravilo zedinjenje jugoslovnskih dežel iz Avstrogrske s Srbijo in Črno goro v enotno jugoslovnsko državo.

V Jugoslaviji je Maribor dobil vodilno vlogo v nacionalni slovenski politiki na ozemlju bivše Štajerske. Obnovil se je nacionalno in na njem se je v očitni meri izkazalo, kaj pomeni življenje v lastni narodni državi. Njegov pomen se je še dvignil, ko je z ustanovitvijo oblasti tudi upravno in organizatorno mogel igrati važno vlogo. Tega položaja mu ni moglo vzeti niti poznejše ukinitje oblastne samouprave in ob neumornem požrtvovalnem sodelovanju nacionalnih, političnih, gospodarskih in kulturnih delavcev iz Celja, Ptuja, Murske Sobote in drugih je Maribor tudi danes poleg Ljubljane glavno središče slovenske napredne in jugoslovnske nacionalne politike.

Ni čuda, da je pri takem stanju stvari Maribor tudi na sokolskem polju častno izvršil svojo nalogo. Nacionalni in napredni Maribor je ves v sokol-

Berlin, 8. jun. br. (DNB) V bitki na Sommi in Aisni so se tudi včeraj popoldne zaporedoma vrstili nemški napadi posebno na obeh krilih, kjer je Nemcem uspelo prodreti do 20 km globoko na francosko ozemlje. Na področju južno od Abbevillea je po poslednjih vesteh nemškim tankom uspelo prodreti preko reke Bresle. Weygand je tam še v teku noči postal večje oddelke francoske vojske v protinapad, pri katerem je sodelovalo tudi več stg francoskih vojni letal. Prodor pri Aisni med Soissonsom in Compiègneom sega prav tako 20 do 25 km globoko. Na srednji Sommi med Amiensom in Peronneom so nemške čete prodrele 2 do 4 km globoko v francoske linije, tankom pa se je ponekod posrečilo priti do 10 km južno od Somme.

Napad strmoglavcev na oklopne vozove

Berlin, 8. jun. br. (DNB) Vrhovno poveljstvo je danes popoldne objavilo kratko posebno poročilo, v katerem pravi, da so formacije Junkersovih strmoglavcev, ki so posegale v borbe južno od Somme in tako podpirale prve čete pri njihovem prodiranju, na nekem mestu uničile 4 sovražniške oklopne vozove, težke po 32 ton.

Ruski vojaški list o položaju

Moškva, 8. junija. br. (Tass) Sovjetski tisk posveča razvoju dogodkov na zapadni fronti veliko pozornost. Glasilo sovjetske vojske »Krasnaja Zvezda« objavlja izpod peresa polkovnika Potomskega analizo dogodkov 7. junija in prihaja do zaključka, da se Francozi kljub uspehu Nemcev na obeh krilih zelo dobro drže. Francoska obramba je sedaj zgrajena v

skem taboru, odlična imena naprednih narodno-političnih delavcev iz Maribora in okolice označujejo vedno tudi prvoboritelje sokolske misli na naši meji. Kar so dali dr. Franjo Rozina, dr. Vladimir Sernek, dr. Ljudevit Pivko našemu obmejnemu sokolstvu in kar v njihovi tradiciji nadaljuje današnji župni starosta dr. Milan Gorišek, to ostane za vedno zapisano na najlepših straneh naše nacionalne obrambe.

Dobro je, da se na današnji dan spomnimo vloge, ki jo je igral Maribor v našem narodnem razvoju. To je vloga vztrajnega delavca, pogumnega borca, trdnega vernika v nacionalno misel. To je pa tudi vloga mesta, ki je tam, ob severni meji, kakor je to dokazalo l. 1918., gledalo daleč v bodočnost in se zavedalo svojih dolžnosti v usodnih dneh. To je primer državljanske in nacionalne vrline, ki bi lahko služil za vzor mnogim drugim našim krajem.

Mariboru, prestolnici našega obmejnega sokolstva, veljajo na današnji dan pozdravi in vse najboljše želje celokupne jugoslovnske javnosti.

globino in se ne more smatrati, da bi bila Weygandova obrambna črta prebita. Dosedanji razvoj nemške ofenzive kaže, da je general Weygand pravilno prilagodil obrambo nemškim napadalnim metodam.

Moškva, 8. junija. br. (Tass). »Krasnaja Zvezda«, glasilo sovjetske vojske, tolmači v današnjem članku zadnjo preosnovno francoske vlade in ugotavlja, da obeh-žuje to spremembo najbolj odstranitev Daladiera. List smatra, da je sedaj že iz-

ven vsakega dvoma, da sta Daladier in Chamberlain v glavnem odgovorna za dosedanje neuspehe zaveznikov na političnem in vojaškem področju. Oba se odkujeta po izredni kratkovidnosti in sta pokazala skrajno nerazumevanje za novo metodo bojevanja. Vojaško moč Nemčije sta podcenjevala, moč zaveznikov pa precenjevala. V prvih osmih mescih vojne sta oba napravila nepopravljive politične in strateške pogrške.

Bombni napad na Berlin

Francoska letala napadla tovarne v berlinskih predmestjih, nemška letala pa so metala bombe na železniške postaje v okolišju Pariza

Pariz, 8. junija. s. (Reuter). ESNAORila letal francoske vojne mornarice je izvedla preteklo noč bombni napad na tovarne v nekaterih predmestjih Berlina. Vsa letala so se neoposkodovala vrnila v svoja oporišča.

Pariz, 8. jun. s. (Ass. Press.) Vest o bombnem napadu na Berlin je javila danes popoldne francoska admiraliteta v posebnem komuniqueju. Vest je vzbudila posebno pozornost, ker je to prvi bombni napad na Berlin.

Pariz, 8. junija. AA. (Havas). Naše letalstvo v bitki učinkovito podpira oklopne enote v boju proti sovražnim kolonom. Nered, ki ga je povzročilo med sovražniki zadnje dni, je zelo olajšal nastop našim kopnim silam. Včeraj in minulo noč so se naši bombniki uspešno udeleževali tudi v ozadju ter zadeli številne kolone z živežem, ceste in železniške proge. Ogledniška letala so prinesla dragocene podatke za bombardiranje. Včeraj so letalske enote v zaporednih nalihtih na mnogih točkah paralizirale gibanje sovražnika. Naša letala so zažgala številne sovražne oklopne enote in tovarne bencina.

Pariz, 8. junija. AA. (Havas). Letalsko ministrstvo je izdalo naslednje poročilo o poletih zavezniških bombnikov nad sovražnim ozemljem:

Izvedeni so bili številni poleti nad nemškim ozemljem in je bilo pri tej priliki napadeno področje, ki meri nekaj sto kvadratnih milj. Istočasno je veliko število britanskih letal napadlo razne objekte v okolici Hamburga. Ponoči od 7. na 8. junij so britanski letalci bombardirali skladišča petroleja, železniške proge in strateško važne točke v notranjosti Nemčije, a istočasno so oddelki bombnikov preleteli nemške bojne črte v severni Franciji ter napadli ceste ter čete v zaledju bojišča, ki se vleče od morja do Ardenov. Glavni cilji teh nočnih poletov so bila petrolejska skladišča. Za časa ponočnega napada je bilo vrženih na rafinerijo južno od Hamburga 70 eksplozivnih in zažigalnih bomb, ki so povzročile številne požare. Veliko število vagonov-cistern, polnih petroleja, je gorelo in so bile te zaloge zdaj spet bombardirane. Druga letala so osredotočila svojo akcijo na železniška križišča v Nemčiji ter napadla na mnogih krajih tudi glavne proge.

Nekaj milj južno od Aachena je bila glavna proga blokirana zaradi poškodovanja prodora, na katerega je bil tudi izveden napad in ga je večje število bomb neposredno zadelo. Na zapadnem delu bojišča so pretrpele ogromno škodo železniške proge in ceste. Na važen prometni voz, ki je oddaljen nekaj milj severno od Aachena, je bil izveden zelo močan napad. Ogenj je švignil 15 m visoko in so se tam včeraj silšale tudi močne eksplozije.

Akcije angleških

London, 8. jun. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo je objavilo nocoj poročilo o udeleževanju angleških letal včeraj preteklo noč in danes. V glavnem se je koncentrirala akcija angleških letal na podporo za-

vezniške vojske na fronti v Franciji. Izvedenih je bilo mnogo izvidniških poletov in na podlagi izbranih informacij so bile bombardirane sovražne postojanke. Napadene so bile za fronto komunikacijske zveze sovražnika, kakor tudi municijske in petrolejska skladišča, vojaški oddelki in kolone oklopnih vozil. Pri tem je bilo eno sovražno letalo sestreljeno. En angleški srednji bombnik s teh poletov pogršajo.

Ponoči so napadli angleški bombniki glavne postojanke nemške vojske v Franciji. Pri Yrsonu je bil zažgan neki gozd ter je bilo povzročenih več eksplozij. Sovražni vojaški oddelki so bili obstreljavani s strojnimi. V Abbevilleu je bilo povzročenih mnogo požarov in eksplozij. Letališča pri Abbevilleu je bilo zelo težko poškodovano. Nadalje so bil ponoči bombardirani vojaški objekti v severozapadni Nemčiji. Z vseh teh poletov so se vrnila vsa angleška letala.

V letalskih bitkah nad fronto je bilo včeraj sestreljenih 17 sovražnih letal, 12 angleških lovskih letal, ki so se udeležila teh bitk pogršajo.

Danes so angleški srednji in težki bombniki s ponovnimi bombnimi napadi povzročili težko škodo sovražnim motoriziranim oddelkom.

... in nemških letal

Pariz, 8. junija. br. (Havas). Polslužbeno poročilo, ki je bilo danes popoldne objavljeno v Parizu, pravi, da so včeraj nemška letala izvedla predvsem vrsto izvidniških poletov nad neposrednim zaledjem francoske fronte. Sovražna izvidniška letala so prodrla do reke Aisne, pa tudi v zapadno in osrednjo Francijo. Le enkrat so se pojavili nad zaledjem francoske fronte tudi nemški bombniki, ki so bombardirali predvsem železniške proge, ki se kakor žarki iztekajo iz Pariza na vse strani, ter ceste. Nekaj bomb je padlo v bližino nekaterih železniških postaj severno, vzhodno in zapadno od Pariza.

London, 8. junija. AA. (Reuter). Ministrstvo za notranjo varnost sporoča: Snoči ter danes zjutraj so sovražna letala letala nad angleško obalo. Vrženih je bilo več bomb, toda škoda je zelo majhna. Človeških žrtvi ni bilo. Znak za alarm je bil dan pri grofiji Essex ter ob južni angleški obali.

London, 8. junija. AA. (Havas). Pri nocošnjem poletu nemških letal nad grofijo Sussex je bil sestreljen en nemški bombnik. Dva nemška letala sta se pri tem ubila, eden pa je ranjen. Več hiš je poškodovanih. Ponoči je bilo dano znamenje za pripravljenost na več krajih ob obali.

Letalski boji nad Švico

Bern, 8. jun. s. (Reuter.) V letalskih bitkah nad Švico sta bili danes sestreljeni dve švicarski letali v borbi z nemškimi letali, in eno nemško letalo. Eno švicarsko lovsko letalo je padlo pri Viennu. Pilot je bil hudo ranjen. V drugem švicarskem letalu sta bila ranjena oba člana posadke. Nemški bombnik je bil sestreljen pri Luzernu. Ob člana posadke sta bila ujeta in internirana.

Francoska vojna poročila

Napredovanje sovražnih oklopnih oddelkov preko reke Bresle, v ostalem je položaj nespremenjen

Pariz, 8. junija. AA. (Havas). Uradno vojno poročilo od 8. junija zjutraj pravi: **Sovražni oklopni oddelki, ki so bili snoči ob gornjem toku reke Bresle, so povečali svoje prodiranje. Na ostalih delih bojišča se položaj ni spremenil.**

Pariz, 8. jun. s. (Havas). Po primeroma mirni noči se je včeraj bitka ob Sommi in Aisni nadaljevala s povečano silovitostjo. Kakor dan prej, so poslali Nemci v boj posebno veliko število tankov in drugih oklopnih vozil. Najhuši je bil sovražni pritisk pri Hamu in severno ter vzhodno od Soissons. V glavnem so zavezniške čete svoje postojanke povsod držale, le ponekod so bili potrebni manjši umiki prednjih oddelkov. Niti govora ne more biti o prodoru Weygandove obrambne črte. To sploh ni ozka linija, temveč širok pas obrambnih postojank, ki se jih nemškim tankom nikjer ni posrečilo v vsej globini prodreti.

Ob Sommi je posegla včeraj v boj tudi nemška pehota, ni pa ji nikjer uspelo izsiliti prehoda preko reke. Čeravno je dosedanj razvoj nemške ofenzive primeroma ugoden za zaveznike, bi bilo napačno misliti, da so Nemci že na koncu svojih moči. Neprestano strašno bombardiranje nemškega topništva ob Aisni, ki je trajalo včeraj ves dan, je jasen znak, da je treba pričakovati v najkrajšem času razširjenja bitke v vsem obsegu tudi na ta del fronte. Kako uspešna pa je zavezniška obramba doslej, kaže dejstvo, da so samo včeraj poslali Nemci v boj v prve vrste trikrat več pehotnih divizij nego dan prej.

Druga značilnost sedanjih bojev je, da se v zelo majhnem številu udeležujejo nemški bombniki-sturmoglavci, pač pa je število nemških tankov v akciji zelo ve-

Nadaljevanje na II. str.

liko. Zavezniki cenijo, da so imeli Nemci ob vdoru v Belgijo na bojišču okoli 5000 tankov. Od teh jih je bilo med tem 2500 uničenih ali tako poškodovanih, da so do nadaljnjega neuporabljivi. Toda med tem so dospeli na bojišče gotovo nove nemške rezerve, tako da je mogoče ceniti, da imajo sedaj Nemci na bojišču okoli 4000 tankov. Več sto tankov pa so Francozi že v prvih dneh nove ofenzive uničili.

Bitka na črti Aumale-Noyon

Pariz, 8. jun. s. (Reuter). Poloficielno poročilo javlja nocoj, da so Nemci pričeli danes z velikim napadom na 100 km dolgi fronti med Aumaleom in Noyonom. Zaradi izrednega sovražnega pritiska so se morale francoske čete na tem odseku umakniti.

Boj z letečo oklopno divizijo

Pariz, 8. junija. AA. (Havas). Prodor ene nemške oklopne skupine med francosko vojsko pomeni, kakor smatrajo v vojaških krogih le en sam incident v teku bitke. Ta skupina oklopnih vozov je prodrla med posamezne podpornе točke in ni imela namena prebiti bojno črto. Povsod so nepretrgane črte obrambnih postojank ostale nedotaknjene tako na vsem bojišču, kakor tudi na onih točkah, kjer se je tankom posrečilo prebiti se. Kar se tiče pehote, se tej ni posrečilo prebiti niti tam, kjer so šli tanki mimo podpornih točk. Niti tu ni mogla pehota slediti tankom. Z ozirom na to bi bilo napačno govoriti o potetu neke »oklopne divizije«. Tu gre v resnici za skupino tankov, brez dvoma resno skupino, toda takšno, ki absolutno nima svojih elementov za odkrivanje in izkoriščanje položaja — motociklistov in pehote. Francosko poveljstvo je izvedlo pomembne ukrepe za uničenje te skupine tankov. Prava gonja na tanke se razvija na področju ob gornji Bresli.

Umik garnizije iz podpornih točk ni niti malo vplival na položaj v srednjem pasu v okolici Amiensa. Tu poteka boj zadovoljivo in so čete zavzele nove obrambne postojanke. Sklep o umiku je izdalo vrhovno poveljstvo zaradi nemškega prodorja na Sommi in Ailetu, da bi se srednje čete na ta način izognile morebitnemu napadu z boka.

Pariz, 8. junija. AA. (Havas). S pristojnega mesta poročajo, da je oddelek nemških tankov, o katerem je bilo včeraj sporočeno, da se mu je posrečilo prebiti francoske vrste, popolnoma obkrojen in brez vsake podpore od strani sovražne pehote.

Angleška vojna poročila

Prodor nemških tankov do Forgesa ob železniški progi Pariz-Dieppe — Prehod nemških čet preko Aisne ni uspel — Srditi boji ob reki Oise

London, 8. jun. s. (Reuter). Na merodajnih mestih v Londonu poudarjajo, da bi bilo trenutno še prezgodaj napovedovati neposredni rezultat bitke ob Sommi in Aisni, ki je sedaj v teku. Vrhovni poveljnik zavezniške vojske general Weygand je po obvestilih iz Pariza z dosedanjim potekom bojev zadovoljen, toda niti v Londonu, niti v Parizu se merodajni krogi ne vda-jajo neprimernemu optimizmu.

Nemški napad na fronti se nadaljuje z nezmanjšano silovitostjo, pa tudi zavezniki čete branijo svoje položaje z nezoljivim pogumom. Današnje francosko vojno poročilo pravi, da se je nemškim oklopnim oddelkom posrečilo prodreti ob zgornjem toku reke Bresle do kraja Forges les Eaux, ki leži ob železniški progi Pariz-Dieppe. V francoskem vojnem ministristvu izjavljajo, da si zavezniška vojska sedaj z vsemi napore prizadeva, da uniči oddelek nemških tankov, ki je prodrl do tja. Sicer so morale zavezniki čete tudi na srednjem delu fronte ob Sommi izprazniti nekaj svojih utrjenih postojank, ker je pretila nevarnost, da bi bile napadene z boka.

Položaj na bojišču je sedaj po podatkih francoskega vojnega ministristva približno naslednji:

Na vzhodu od Soissons so poskusili Nemci včeraj v silovitem napadu izsiliti prehod preko Aisne, toda njihova akcija se je popolnoma ponesrečila. Prehod ni uspel. Dalje proti zapadu stoji severno od Soissons zavezniki čete še na severnem bregu reke Aisne. Davi so bili v teku boji na gozdnatemu gričevju med Aisno in Oise. Boji se raztezajo tudi na desni breg Oise. Bojišče je tu približno isto kakor je bilo leta 1918.

Med Oise in Bresleo ni mogoče označiti nobene točne frontne črte. Boji se raztezajo preko pokrajine v veliki globini, ne da bi bilo mogoče točno označiti strnjeno črto obeh vojsk. Ob zgornjem toku Bresle so prodrli nemški oklopni oddelki nekoliko 20 do 25 km globoko in skušajo sedaj nadaljevati prodor proti severozapadu. Kljub zelo velikim izgubam, ki so jih pretrpeli oddelki tankov, pošiljajo Nemci v boj v tej smeri vedno nove oklopne oddelke.

Francoske sile so začele s silovitimi koncentričnimi napadi na ta oddelek.

Pariz, 8. jun. s. (Ass. Press). Oddelki nemških tankov, ki so prodrli za francoske postojanke do okolice Forges les Eaux ob reki Bresle, označujejo v zaveznikih vojaških krogih kot samomorilne. Za temi oddelki sta angleška in francoska pehota takoj zopet sklenili svoje postojanke ter so nemški oddelki sedaj izolirani in najbrže izpostavljeni uničenju.

Sicer izjavljajo v francoskih vojaških krogih, da so se morali med Amiensom in Hamom umakniti zavezniki oddelki na nove postojanke, ki jih sedaj konsolidirajo. Po angleških cenitvah šteje nemška pehota, ki napada ob Sommi samo na tem odseku fronte, približno milijon mož.

Zavezniki cenijo, da so Nemci v bitko ob Sommi poslali v akcijo dve tretjini vseh svojih razpoložljivih tankov. Zlasti med rekama Aisne in Oise so posegli v borbo skoro izključno tanki na nemški strani.

Ob reki Aisne, vse do Maginotove črte, je opaziti slej ko prej močno udeleževanje nemškega topništva.

Na zavezniki strani sodelujejo v boju sedaj tudi oddelki poljske vojske, in sicer predvsem topništvo.

Pred Rouenom

Rim, 8. jun. br. (Stefani). Nemške oklopne motorizirane divizije, ki jim je uspelo od spodnje Somme prodreti do reke Bresle in preko nje, so se po zadnjih vesteh v naglem sunku približale že Rouenu. Prodor se nadaljuje.

Reynaudovi posveti

Pariz, 8. jun. br. Ministrski predsednik Reynaud je imel danes znova daljši posvet z maršalom Petainom, generalisimom Weygandom in šefom admiralskega štaba admiralom Darlanom. Nato se je kakor običajno vsak dan sestel z angleškim poslanikom v Parizu Campbellom.

Danes je prisel v Pariz poveljnik angleške ekspedicijske vojske general Gort. Sestel se je takoj po svojem prihodu z generaloma Weygandom in Georgesom.

Blum zahteva sklicanje zbornice

Pariz, 8. jun. br. (Havas). Vodja socialistov Leon Blum je pozval ministrskega predsednika Reynauda, naj pristane na to, da se prihodnji teden sestane francoski parlament, ki naj bi na tajni seji razpravljalo o sedanjem političnem in vojnem položaju Francije. Za enkrat še ni znano, ali bo Reynaud na njegovo zahtevo pristal.

nobene točne frontne črte. Boji se raztezajo preko pokrajine v veliki globini, ne da bi bilo mogoče točno označiti strnjeno črto obeh vojsk. Ob zgornjem toku Bresle so prodrli nemški oklopni oddelki nekoliko 20 do 25 km globoko in skušajo sedaj nadaljevati prodor proti severozapadu. Kljub zelo velikim izgubam, ki so jih pretrpeli oddelki tankov, pošiljajo Nemci v boj v tej smeri vedno nove oklopne oddelke.

London, 8. jun. s. (Reuter). Angleški tanki so včeraj v boju ob Sommi zajeli oddelek nemške pehote.

Finančni sporazum med Belgijo in zavezniški

London, 8. junija. s. (Reuter). Včeraj je bil podpisan med angleško, francosko in belgijsko vlado trojni finančni sporazum, ki določa, da bo odslej belgijski frank vezan na francoski frank in angleški funt. Določeno je bilo, da bo vrednost belgijskega franka enaka oni francoskega franka ter bo stabilizirana na osnovi 176,5 belgijskih frankov za en angleški funt. Sličen sporazum bo v kratkem podpisala z zavezniki tudi holandska vlada.

Oboroževalni program Avstralije

London, 8. jun. s. (Reuter). Ministristvo za domovino objavlja nekaj podatkov o oboroževalnem programu Avstralije. Trenutno troši Avstralija za vojne svrhe 6 milijonov funtov mesečno. V gradnjo je bilo danih več vojnih ladij in povečana je bila produkcija orožja ter municije. V Avstraliji so sedaj v obratu štiri tovarne za orožje, ki zaposlujejo skupno 11.000 delavcev.

Poslanik Labonne na poti v Moskvo

Ankara, 8. junija. AA. (Havas). Novi francoski veleposlanik v Moskvi Labonne je prisel v letalno iz Sofije v Ankaru. Sprejel ga je na ankarskem letališču francoski veleposlanik v Turčiji v družbi višjih uradnikov veleposlaništva. Labonne bo stopil v stik s turškimi merodajnimi činitelji, predno bo odpotoval v Moskvo.

Smrtne obsodbe vohunov

Marseille, 8. junija. AA. (Havas). Marsejsko sodišče je nocoj izrekl obsodbo nad devetimi osebami, ki so bile obtožene vohunstva. Trije so bili obsojeni na smrt, eden na štiri leta zapora, ostali pa na 20 let robije.

Italija na pragu odločitve

Italijanska poveljna politika, stališče zaveznikov do nje in zahteve Italije, katerih izpolnitev smatra za nu, no

Milan, 8. junija. AA. (Stefani). Revija »Relazioni Internazionali« objavlja članek, v katerem pravi, da ni odveč, če se tik pred velikim in svečanim dogodkom za italijanski narod inozemstvu še enkrat pojasni osnovno stališče italijanske politike, ki ga je možno jasno in končno podati v naslednjih točkah:

1) Mussolinijeva Italija je celih 18 let izvajala politiko miru, ki je temeljila na načelu revizije mirovnih pogojev.

2) Francija in Velika Britanija sta se borili zdej odkrito, zdej spet podalno proti tej politiki.

3) Ko je italijanski narod zahteval dežele, v katerih bi delal in ušvarjal, so mu ponudili puščavo, in ko je italijanski narod hotel urediti abesinski vprašanje, so udarili nanj s sankcijami.

4) Francozi in Angličani so vedno podcenjevali in obsojali vse, kar je dala Italija in to brez razlike na polju znanja, kakor tudi na polju mednarodne politike.

5) Sedanja vojna mora urediti vsa odprta teritorialna vprašanja italijanskega naroda, vprašanje Nice, Korzike, Tunisa in Džibutija, obenem pa mora Evropo osvoboditi nadoblasti hegemonističnih držav, ki so si zagotovile monopol vseh surovin.

6) Italijanski narod mora izvojevati svojemu imperiju neodvisnost na morju. Nova vojna, v katero bo stopil italijanski narod, je po tem takem vojna za končno neodvisnost.

Rim, 8. junija. AA. (Stefani). »Popolo di Roma« pravi o zadnjem govoru francoskega ministrskega predsednika Reynauda, da ni bil nepomirljiv, kakor so bili prejšnji govori namerodajnejših francoskih državnikov. V njem je bilo nekaj jasnih omemb glede Italije, toda Italijani vedo, kaj so francoske obljube.

Bern, 8. jun. z. »Berne Bundes« opozarja na to, da se je razmerje med Francijo in Italijo za časa Daladierove vlade do skrajnosti posplošilo. Daladier ni storil ničesar, da bi premostil nasprotja. Vprašanje je sedaj, kaj bo storil Reynaud. S samimi zagotovili, da želi francoska mirno ureditev sporov z Italijo, se pač nasprotstva ne bodo dala premostiti. Francija se bo morala že odločiti za konkretnije ponudbe.

Odločitev zavisi od Mussolinija

Bern, 8. jun. s. (Ass. Press). V italijanskih fašističnih krogih v Švici napovedujejo, da bo imel italijanski ministrski predsednik Mussolini najbrže v ponedeljek govor, v katerem bo ponudil mir zaveznikom, ali pa proglasil vstop Italije v vojno.

Curih, 8. jun. z. »Neue Zürcher Zeitung« smatra, da bo izid sedanjega bitke v Franciji morda zgodovinskega pomena. Od izida te bitke je v največji meri odvisno, kaj bo storila Italija, a pokazalo se bo tudi, ali je prišlo pomoč Amerike še pravočasno.

Obramba Rima

Rim, 8. jun. s. (Ass. Press). Protiletalska obramba, zlasti oddelki topov proti letalom, so bili v Rimu izredno ojačeni.

Kairo, 8. jun. s. (Ass. Press). Po tukajšnjih informacijah so vse italijanske trgovinske ladje v Sredozemlju dobile iz Rima nalogo, da se takoj vrnejo v italijanske luke.

Izpraznitev Aleksandrije

Kairo, 8. jun. s. (Ass. Press). Pod vodstvom vojaštva in policije so preteklo noč priče oblasti evakuirali Aleksandrijo. Najprej bodo evakuirani otroci.

Lavalova misija v Rimu

Zeneva, 8. jun. s. (Ass. Press). Po tukajšnjih informacijah naj bi bivši francoski ministrski predsednik Laval že danes dospel v Rim, kjer se bo pogajal z italijansko vlado o ureditvi vseh spornih vprašanj med Italijo in Francijo. Laval ima baje široka pooblastila francoske vlade.

Ceravno izgleda, da so se italijansko francoski pogajanja zadnje dni res vršila, varujejo tako v italijanskih, kakor tudi v francoskih krogih o njih največjo tajnost.

V francoskih krogih v Parizu zagotavljajo, da vesti o Lavalovem potovanju v Rim niso točne. Napovedujejo tudi, da bo francoska vlada v primeru vstopa Italije v vojno izdala belo knjigo o francosko-italijanskih razgovorih.

V Rimu zagotavljajo v italijanskih krogih, da je sedaj za pogajanja s Francijo že prepozno in da položaja ne morejo spremeniti niti francoske teritorialne koncesije. Sicer pa poudarjajo, da leži odločitev glede nadaljnega zadržanja Italije popolnoma v Mussolinijevih rokah.

Rooseveltov migl aj

New York, 8. junija. o. »New York Times« poroča, da je Roosevelt v svojem poslednjem pismu sporočil Mussoliniju, da bi vstop Italije v vojno hudo omajal nevtralni položaj, ki so ga zavzele Zedinjene države. V tem primeru bi vsa ameriška javnost zahtevala, naj se Zedinjene države nemudoma postavijo ob stran zaveznikov.

Vojvoda Windsorski ob italijanski meji

Pariz, 8. jun. s. (Reuter). Vojvoda Windsorski je danes nadziral francoske čete ob italijanski meji. Vojvoda ima v angleški vojski čin generalnega majorja in opravlja funkcijo zveznega oficirja pri poveljstvu francoske vojske.

Incidenti ob abesinski meji

Rim, 8. jun. br. United Press poroča, da je zadnje dni prišlo na meji med italijansko Abesinijo in angleško Kenijo do množicnih incidentov. Na obeh straneh so čete v popolni bojni pripravljenosti. Po informacijah iste agencije je bivši abesinski cesar Halle Selasi pred dnevi skrivaj odpotoval iz Londona ter je prisel v Sudan, kjer je prevzel poveljstvo nad oddelkom domačinske vojske, ki šteje 8000 mož.

gih obmejnih incidentov. Na obeh straneh so čete v popolni bojni pripravljenosti. Po informacijah iste agencije je bivši abesinski cesar Halle Selasi pred dnevi skrivaj odpotoval iz Londona ter je prisel v Sudan, kjer je prevzel poveljstvo nad oddelkom domačinske vojske, ki šteje 8000 mož.

Vojaške priprave v Tunisu

Pariz, 8. jun. s. (Reuter). Vrhovni poveljnik francoske vojske v Tunisu je izdal danes na vojsko dnevno povelje, v katerem pravi, da moreta Francija in Tunis v medsebojnem prijateljstvu pod isto zastavo varovati skupne interese, ki so enaki. Po-

veljnik izraža vojakom dalje zahvalo za dosedanje delovanje v imenu dosedanjega generalnega guvernerja Tunisa Labonnea, ki je bil imenovan za novega francoskega veleposlanika v Moskvi.

Tuniski bej je sprejel včeraj novega generalnega guvernerja generala Peroutona v nastopni avdienci.

Napetost v Grčiji

Rim, 8. jun. o. Iz Aten poročajo, da je pričela tam napetost znatno popuščati. Grška vlada je odpovedala večje število vpoklicanih vojnih obveznikov na dopust. Ukinjene so bile tudi vaje za obrambo pred letalskimi napadi.

Stiki med Italijo in Sovjetsko Rusijo

Vprašanje ureditve diplomatskih odnosov — Cianov razgovor z odpravnikom poslov sovjetskega poslanstva

Curih, 8. jun. Po vesteh iz Rima so se pričela sedaj intenzivna pogajanja med Italijo in Sovjetsko Rusijo za ureditev diplomatskih in političnih odnosov. Italijanski zunanji minister grof Ciano je imel včeraj daljši sestanek z odpravnikom poslov sovjetskega poslanstva. Prvenstveno sta razpravljala o položaju na Balkanu in o obnovi rednih diplomatskih odnosov. Kakor zatrjujejo dobro poučeni krogi, gre za to, da bi se sovjetski poslanik v Rimu Gorkin, ki je v preteklem decembru odpotoval v Moskvo, ne da bi bil v poslovnih avdienci pri italijanskem vladarju, vrnil v Rim. Enako naj bi se vrnil v Moskvo italijanski poslanik Rosso. Pogajanja so v teku tudi glede gospodarskih vprašanj posebno glede dobav ruskega petroleja Italiji.

Turško-ruski odnosi

Basel, 8. jun. z. »Basler Nachrichten« poročajo, da kažejo pogajanja med Sovjetsko Rusijo in Turčijo na to, da si Moskva prizadeva čim bolj poslabšati in učvrstiti svoje odnose s Turčijo. Sovjetska

vlada je dala turški vladi zagotovilo, da jo bo z vsemi sredstvi podpirala, če bo Turčija vodila politiko ohranitve miru na Balkanu. Rusija se bo v bodoče pri svoji balkanski politiki opirala tudi na Turčijo, toda pod pogojem, da se v primeru italijanske intervencije na zapadu ne bo vmešala v sedanjo evropsko vojno.

Rusija in Baltik

Basel, 8. jun. z. »Basler Nachrichten« poročajo iz Moskve, da spada diplomatska akcija Sovjetske Rusije v baltičskih državah v okvir ene politike Moskve, ki stremi za tem, da bi Sovjetska Rusija v primeru vstopa Italije v vojno čim bolj razširila svoje vplivno področje v vzhodni Evropi. K temu silijo zlasti sovjetski vojaški krogi, ki so mnenja, da dosedanja vojaška oporišča v baltičskih državah niso zadostna za zagotovitev popolne varnosti zapadne meje Sovjetske Rusije. Zaradi tega zahtevajo moskovski vojaški krogi, naj se baltičske države tesneje vključijo v sovjetski obrambni sistem, ne da bi bila s tem kakorkoli okrnjena ali ogrožena njihova neodvisnost.

Sklepi gospodarskega sveta Balkanske zveze

Zasedanje je bilo včeraj končano — Sklepi zahtevajo skupne nakupe surovin v inozemstvu, olajšave v medsebojni trgovini ter pospeševanje vseh vrst medsebojnega prometa

Beograd, 8. jun. p. Na današnji svečani zaključni seji beograjskega zasedanja gospodarskega sveta Balkanske zveze sta govorila jugoslovnski delegat Lazarevič, ki je kot zastopnik zunanjega ministra dr. Cincar-Markovića vodil sejo, ter načelnik turške delegacije Hasan Saka. Po seji je bil objavljen komuniké, ki pravi med drugim:

Gospodarski svet Balkanske zveze je imel v Beogradu svoje osmo zasedanje od 1. do 5. junija t. l. Z zadovoljstvom je sprejel na znanje dosedanje uspehe, ki so bili doseženi na osnovi sklepov prejšnjih zasedanj. Kljub izredno težkemu položaju v Evropi se je lani trgovinski promet med državami Balkanske zveze ohranil na isti višini kakor l. 1938. Gospodarski svet je predvidel čaščenje gospodarskega sodelovanja v smislu medsebojne oskrbe s surovinami in polizdelki, tako da bi se balkanski narodi mogli čim bolj navezati na balkanske proizvode, poleg tega pa kriti tudi svoje potrebe na osnovi vzajemnega in skupnega nastopa na zunanjih tržiščih. Določeno je bilo, da se bo posebni odbor za dokončno proučitev teh problemov sestel že v prihodnjih mesecih. Gospodarski svet Balkanske zveze naglašja s potrebnim poudarkom potrebo, da se vobče uveljavi balkanska klavzula tudi v trgovinskih sporazumih med članicami Balkanske zveze, kakor postavljajo druge države slične klavzule v svojem regionalnem območju.

Gospodarski svet pozdravlja sodelovanje članic na mednarodnih balkanskih sejmih. S posebnim zadovoljstvom pozdravlja tudi ustanovitev mešane jugoslovnsko-rumunske trgovinske zbornice v Bukarešti.

Gospodarski svet odobrava tudi sklepe železniških strokovnjakov o uvedbi skupne tarife v medsebojnem potniškem prtljajnem in blagovnem prometu. Na področju letalstva sprejema predlog odseka

za letalski promet o ustanovitvi dveh stalnih balkanskih ustanov, ki naj bi pospeševali trgovinsko letalstvo med članicami, ter o uvedbi letalskih prog med včlanjenimi državami na osnovi posebne pravilnika. Glede na poštne, telegrafski in telefonski promet odobrava 20 odstotno znižanje osnovnih taks.

Gospodarski svet je končno sprejel na znanje sklepe ki so bili sprejeti na sestanku stalnega turističnega komiteja v Beogradu. Izmed mnogih njegovih resolucij opozarja posebno na ono glede skupnega turističnega prospekta, kakor tudi na ono, ki se nanaša na uvedbo posebnega turističnega kliranga v turističnem prometu med vsemi štirimi članicami Balkanske zveze.

Zemljevid, ki ga prinašamo na 8. strani, smo objavili že v včerajšnji številki. Približni potek fronte je na njen označen po podatkih, kakršni so nam bili na razpolago do petka popoldne. V koliko se je spremenilo od petka popoldne do sinoči, lahko posamezni čitatelji iz današnjih poročil, zlasti iz uvodnega pregleda. Fronta je potisnjena bolj proti jugu na zapadnem in srednjem odseku in poteka nekoliko takole: Treport (ob izlivu reke Bresle) — Amiens — Chauny ali Noyon, od tam pa v glavnem tako, kakor je označena na karti. Kje so nemški tanki zabili klin preko reke Bresle, še ni znano.

Vremenska napoved

Zemunska: Delno oblačno po vsej državi, le v gorskih predelih bo prevladovala močna oblačnost. Krajevne nevihte z nalivi bodo ponekod. Toplina se ne bo dosti spremenila.

Koliko vojnih ladij so zgubili Angleži

Službeno poročilo angleške admiralitete - V gradnji je za milijon ton novih vojnih ladij

London, 8. jun. s. (Reuter). Angleška admiraliteta objavlja naslednje podatke o stanju in dosedanjih izgubah angleške vojne mornarice:

Izmed 15 oklopnih je bila v dosedanjem poteku vojne potopljena samo ena. Izmed 7 matičnih ladij za letala je bila istotako izgubljena samo ena. Dalje so potopili Nemci 2 angleški križarki izmed 62, 20 rušilcev izmed 185 ter 8 podmornic izmed 58. Končno je izgubila vojna mornarica še šest lovilcev min in 6 manjših pomožnih vojnih ladij izmed skupneža števila 208. Med tem je bilo priključenih vojni mornarici 50 trgovinskih ladij, ki so bile preurejene v pomožne križarke. Ena sama izmed njih je bila potopljena. Nadalje je bila pomnožena mornarica za 1.500 manjših pomožnih ladij in izmed teh so jih Nemci potopili samo 58.

Trenutno je v gradnji približno za milijon ton novih angleških vojnih ladij vseh kategorij. K moči angleške vojne mornarice pa je treba še dodati, da je zavezniška francoska vojna mornarica skoro nedotaknjena in da sodelujejo sedaj z zavezniški tudi mnoge edince poljske, norveške in holandske vojne mornarice.

London, 8. jun. s. (Reuter). Admiraliteta je objavila nocoj, da je bila angleška po-

možna trgovska križarka »Carinthia« potopljena od sovražne podmornice. Dva častnika in dva člana posadke sta bila pri tem ubita. Ostala posadka je rešena. »Carinthia« je opustala pred vojno »Cunard White Star« družbi in je imela 20.300 ton.

Poslanik Labonne na poti v Moskvo

Ankara, 8. junija. AA. (Havas). Novi francoski veleposlanik v Moskvi Labonne je prisel v letalno iz Sofije v Ankaru. Sprejel ga je na ankarskem letališču francoski veleposlanik v Turčiji v družbi višjih uradnikov veleposlaništva. Labonne bo stopil v stik s turškimi merodajnimi činitelji, predno bo odpotoval v Moskvo.

Smrtne obsodbe vohunov

Marseille, 8. junija. AA. (Havas). Marsejsko sodišče je nocoj izrekl obsodbo nad devetimi osebami, ki so bile obtožene vohunstva. Trije so bili obsojeni na smrt, eden na štiri leta zapora, ostali pa na 20 let robije.

Po kratki, težki bolezni je udano v Gospodu zaspal v 73. letu starosti: predobri soprog, skrbni atek, brat in stric gospod

FRAN ZACHERL

UČITELJ V POKOJU IN POSESTNIK

Pogreb nenadomestljivega pokojnika bo v torek dne 11. junija 1940. ob 16.30 iz hiše žalosti v Ljutomeru.

Maša zadošnica bo v župni cerkvi v Ljutomeru 12. junija ob 6. zjutraj.

Ljutomer, 8. junija 1940.

MARLJA, vdova; WINKA in SLAVICA, hčerk; MARICA, vnukinja in ostalo sorodstvo.

Ognjeni krst Pariza

Podrobnosti o prvem letalskem napadu na francosko prestolnico — Kaznovana lahkomišelnost

Pariz, 5. junija
»Ognjeni krst prestolnice« — tako so Parizani označili prvi napad nemških letal na Pariz. Pariz je obsežno velenje, zato v mnogih krajih niso niti vedeli o bombah in o škodi, ki so jo povzročile. V oddaljenejših krajih in v nekatere oddelke notranjega mesta se eksplozije niti slišale niso. Večina prebivalstva je zvedela o posledicah napada šele iz listov, potem pa so neprevedeno množice radovednežev vrele proti ulici, kamor je bila padla kaka bomba. Policija in prostovoljna varnostna služba sta komaj zadrževali naval množic.

Koliko je bilo nemških letal, še vedno ni točno znano. Najbrž bodo kdaj to lahko zanesljivo povedali šele Nemci sami. Pribrnela pa so v treh zaporednih valovih in se gibala silno visoko. Nekateri novinarji, zlasti inozemski, so se v svoji poklicni vni napotili takoj na Montmartre in so od tam opazovali ves potek letalskih operacij. Ti poročajo, da so bili napadalci v višini 6 do 7 kilometrov. Bomb je vsega padlo preko tisoč. Nad notranjim mestom jih je bilo vrženih kakih 80. na predmestja pa okrog 970. Povzročile so v Parizu samem 13 požarov. V predmestju pa 48. Človeških žrtev je 906. od teh 254 mrtvih. Listi zatrjujejo, da med žrtvami ni niti enega vojaka. Nekatere je bomba ubila 10 šolskih deklic, ki so se bile zatekle v neka hišna vrata.

Prejšnje čase so se bili Parizani že preveč navadili na zračni preplah, tako da to pot marsikdo ni smatral za potrebno, da se zateče v kleti ali zaklonišča. Sedanji napad pa je bil oster pouk, zornost njegova vsa pripravljenost oblastev. Marsikdo je postal žrtev lahkomišelnosti ali pa onega znanega računa: bilo bi čudno, ako bi zadelo ravno mene. Tudi se je izkazalo, da so bili ljudje v kletih popolnoma varni, čeprav je na hišo padla težka bomba. Takoj ko so nehale tuliti sirene, so po cestah zabrti sanitetni avtomobili in tovorni avtomobili z reševalci. Ti so hiteli v ulice, kamor so padle bombe ter takoj začeli izkopavati ubite in ranjene. Kmalu nato so pritisnili radovedneži, ki so živahno razpravljali o nekaterih resenstvenih slučajih. Pri neki hiši je bomba eksplodirala nekoliko v sredi poslopja in uničila popolnoma vsa srednja nadstropja, dočim je sedmo kot najvišje kakor po čudežu ostalo celo, razen ene odprtine, ki jo je prevrnila padajoča bomba. V tej hiši je bila tudi ena sama žrtev, ki se je minuto prej odzvala od svojega vsakdanjega dela in ni mogla več doseči kleti. Nekaterim hišam je odneslo

ve pročelje, da se vidi prav razločno notranja ureditev posameznih stanovanj. Poleg neke banke je padla velikanska bomba, ki se je zarila globoko v tla in šele tam eksplodirala. Pokončala je zakladnico banke, zračni pritisk pa je izsilil množino vrednostnih papirjev po ulici. Policija je s španskimi jezdecimi zagradila oba dohoda k banki, nakar so uradniki urno pobirali papirje in jih nosili na varno. V neki ulici je morala pasti posebno težka bomba, kajti napravila je v tla prekrasen, skoro geometrično pravičen in kakih 7 m globok stožec ter razkrila ves sistem pariške kanalizacije. Delavci vodovoda, plinarne in telefona so že na delu, da zakrpajo poškodbe in zasujejo rupe.

Mnogo ljudi hodi obvezanih. Bili so ranjeni po drobcih razbitih šip. Kamor je namreč priletela bomba, so v oblizu popokale vse šije, silen zračni pritisk jih je utrl in s silo vrzel na one, ki so bili v lokalih, namesto da bi bili pčihili v zaklonišča. Vsi hodniki so kakor posuti s steklom, hišniki pometajo hodnike, popravljajo okna, zadeljavajo odprtine z lepenco ali jih zabijajo z deskami. Groza napada je Parizane hitro minila. Življenje teče po starem tiru, živahni francoski duh je zmagal in kakor zatrjuje uradno poročilo županovo, je ostala morala Parizana neokrnjena. Po trgih se sestejajo prijatelji, znanci in popolnoma tuji ljudje ter si pripovedujejo svoje vtiske. Splošna je ugotovitev, da nihče ni videl sovražnih letal, ker so bila previsoka, da bi se dela opaziti s prostim očesom. Tudi francoski lovci, ki so takoj pčihili v boj, so izgubili v nebotični višini, odkoder se je začelo rezljanje strojníc kot znamenje zračnega boja.

Nekateri radovedneži, ki so pokazali vsekakor več lahkomišelnosti in drznosti kakor pameti, pripovedujejo, da so opazovali zračni boj z daljnogledi. Vendar se zdi, da v bodoče ne bo več take lahkomišelnosti, kajti mnogo jih je bilo ubitih na odprtih oknih in na prostem, odkoder so zrlí kvišku in skušali opazovati borbo v zraku. Od predmestij je najbolj trpel zapadni del. Tam je nekaj hišic d-slovo pometenih z lica zemlje. Požari so bili že naslednje pol ure udušeni, tako da se niso utegnili razširiti, za kar gre velika hvala gasilskemu moštvu, ki je pokazalo res izredno spretnost, da vrnost in požarovalnost. Parizani sedaj s spoštovanjem gledajo na svoje gasilce, ki še drže stražo na pogoriščih ter prekovajajo razvaline, da bi našli še kakega pogrebca.

— P. N.

Angleški podatki o leta'skih bombah

Angleška agencija »Britanov« tako opisuje angleške priprave proti napadom iz zraka:

»V vsej Angliji so izvršene daljnosežne priprave proti bombardiranju iz zraka, ki se pričakuje v nadaljnjem razvoju vojne. Prebivalstvo je že o vsem poučeno in ve, kako naj se varuje pred nevarnostmi zračnih napadov. Vsi tudi poznajo najboljše metode obrambe, a poučeni so tudi o škodi, ki jo bomba lahko povzroči. Ta pouk je bil zelo potreben, saj večina ljudi sploh ne ve, kakšne bombe se uporabljajo in katere izmed njih so najbolj nevarne.

Največja pozornost je bila pri pouku posvečena eksplozivni bombi, ki tehta od 500 do 1000 kg. Angleži sedaj vedo, da povzroča taka bomba pravo razdejaje ob eksploziji in da se uporablja samo proti pomembnejšim ciljem, kakor ladjam ali važnim strateškim objektom na suhem, ker je namreč taka bomba zelo draga in jih bombnik lahko nosi največ štiri. Za civilno prebivalstvo je bolj nevarna manjša, visoko

eksplozivna bomba, ki tehta 250, 125 ali samo 50 kg. Nekatere eksplozivne bombe imajo na vrhu konico, ki povzroči eksplozijo ob prvem dotiku z zemljo, medtem ko ga, ako leži na tla. Druge bombe so za rjevo v zemljo. Učinek bomb s konico je strahotnejši, kajti proti njim nič ne pomaga, ako leži na tla. Druge bombe so za življenje manj nevarne, razen v primeru, ko bomba udari na zgradbo in te lahko zadene materialne stavbe.

Še hušje je delovanje užigalnih bomb, kjer je tudi zavarovanje pred njih učinki težje. Posebno nevarne so nadalje bombe, ki eksplodirajo šele nekaj časa po doletu (tempirane bombe), včasih samo nekaj minut, včasih pa celo nekaj ur ali celo nekaj dni po doletu. Na Finskem so Rusi uporabljali posebno vrsto užigalnih bomb. Izpustili so jih iz posebnega cilindra s 100 bombami. Ta cilindri se v zraku odpre kakor padalo, in bombe popadajo kot toča na tla ter zanetijo požar največjega obsega.

BELEŽKE

»Ključ o Balkana«

Znani švicarski list »Basler Nachrichten« posveča daljši članek Jugoslaviji in naglašava, da je zlasti v zadnjem času postala jugoslovska prestolnica resnično ključ Balkana. Jugoslavija strogo čuva svojo nevtralnost ne samo na zunaj, marveč je tudi na znotraj pripravila vse, da bi bila v primeru potrebe obramba nevtralnosti in neodvisnosti popolnoma zagotovljena. Odločna volja Jugoslavije po ohranitvi in obrambi njene nevtralnosti, je zato izven vsakega dvoma. To stališče pa v enakem smislu močno vpliva tudi na ostale balkanske države.

Visoke bogoslovne šole

Kakor poroča »Slovenec«, je izšla posebna uredba ministra za prosveto, s katero so povzdignjena bogoslovja v posameznih škofijah na stopnjo fakultet. Med temi bogoslovji se nahajata tudi škofjsko bogoslovsko učilišče v Mariboru. V bogoslovju, ki so dobila položaj fakultete, smejo v bodoče biti sprejemani le kandidati z veliko maturo, pouk pa mora trajati najmanj osem semestrov. Te šole se bodo v bodoče imenoval »visoke bogoslovne šole«.

Polemika v resnih dneh

»Hrvatski dnevnik« odgovarja na naše pripombe o štrigovski aferi, ki smo jih objavili pod naslovom »Polemika v resnih dneh«. Glasilo HSS priznava »Jutru« lojalnost in citira naše ugotovitve glede razmer v tej medijemski občini. Zadovoljen pa ni z našo ugotovitvijo, da je bil štrigovski občinski odbor iz l. 1932. formalno isto toliko legitimiran, kakor današnji občinski odbori na Hrvatskem, ki so prav tako izvoljeni na javnih volitvah. »Hrvatski dnevnik« pravi, da so res tudi volitve na Hrvatskem bile javne, toda svobodne, dočim da se o volitvah l. 1932. o tem ne da niti govoriti...

»Hrvatski dnevnik« beleži našo pripombo, da ni bilo v štrigovi nikakega slovensko-hrvatskega spora, dokler je imela JNS tam vpliv, pritožuje pa se v zvezi s tem, kako so pozneje bili pristavi dr. Mačka v dravski banovini preganjani. Zaključuje svoje beležke s pozivom, naj v interesu prijateljstva in bratskega sodelovanja Hrvatov in Slovencev prenehajo taki postopki s Hrvati in ostalimi pristasi politike dr. Mačka.

V drugi beležki navaja »Hrvatski dnevnik«

»nekoliko primerov, ki naj dokažejo, kako se v dravski banovini preganjajo ljudje, ki se zavzemajo za politiko dr. Mačka. Mi se v to ugotovitev nečemo mešati in delimo ogorčenje »Hrvatskega dnevnika« nad izjavo g. Marka Kranjca, ki je baje dejal, da »se bo Mačkovec stopilo na rep in jih poslobo v koncentracijska taborišča.« Imamo pa skromno pripombo glede osebe, ki jo »Hrvatski dnevnik« navaja kot glavno žrtev hrvatske politike v Sloveniji. To je znameniti Pavle Horvat iz Male Nedelje, ki ga »Hrvatski dnevnik« slika kot velikega političnega mučenika. Ta Pavle Horvat v nobenem oziru ne zasluži zaščite glavnega glasila dr. Mačka. Najtehtnejši pomisleki proti njegovi moralno-politični kvalifikaciji so bili meročajni, da ta mož l. 1938. ni kandidiral na Mačkovi listi. Njega so se otresele tudi politične skupine, ki so se lani poskušale formirati v dravski banovini kot kmečka stranka. »Hrvatski dnevnik« naj si preskrbi curriculum vitae tega »mučenika«, pa bo takoj prenehala vsaka razprava o njem.

Palaca banovinskih uradov v Zagrebu

Banska oblast v Zagrebu se je odločila, da bo zgradila za potrebe svojih uradov novo močno palačo, za katero je določen kredit 50 milijonov. Verjetno se bo palača zgradila v tako zvanem Gornjem gradu, kjer se nahajata tudi banova palača in sabor.

Nemški glas o Nemcih na Hrvatskem

Po uradnih podatkih so pri občinskih volitvah na Hrvatskem dobili Nemci večino v dveh občinah. Nemško glasilo »Slavonischer Volksbote« s tem rezultatom ni zadovoljno. Pravi, da se je pri volitvah po večini uveljavila vsled izrednih prilik starša generacija, ki je vedno pripravljena za kompromis, zahtevajoč malenkostne materialne prednosti. Niti v čisto nemškem občinah se ne more govoriti o čisto nemškem značaju prebivalstva v narodno političnem smislu, ker da je v teh nemških naselbinah Slavonije mnogo ljudi nemškega porekla, ki nečesto pristopiti k nemškim organizacijam in ustanovam, temveč poskušajo celo jim škoditi, kjer le morejo. Ti ljudje se čisto sploh ne priznavajo za Nemce. S

svojim postopanjem so vzrok, da v nekaterih krajih ne more priti do plodonosnega in koristnega sodelovanja med narodno zavednimi Nemci in državnim narodom. Take ljudi nemškega porekla toda nemškega duha nazivajo na Madžarskem madžarone, pri nas pa hrvataše (Kroatlinge). Ti hrvataši da so vse storili, da bi dobili v nemških občinah občinske uprave v svoje roke.

Lepo mestno gospodarstvo

Na zadnji seji mestnega sveta v Somboru je prišlo do ostrega obračunavanja. Občinski svetnik dr. Kosta Popović je pri proračunski razpravi dokazoval, da je bivša občinska uprava, postavljena pod Stojadinovičevim režimom, spravila občino na rob prepada. Zlasti slabo je bilo gospodarstvo v mestni elektrarni, ki je postala močno deficitarna. Samo v l. 1938/39 je znašal deficit električne centrale milijon dinarjev. Pri tem je občina dolžna za premož preko 900.000 dinarjev. Občina bi morala prevzeti dve majhni elektrarni centrali v okolici, da bi izpopolnila svoje omrežje in obrat. Za njenim hrbtom pa je koncesijo dobila sestra ravnateljice somborske elektrarne. Občinski svet je sklenil ravnateljice občinske elektrarne čudja takoj suspendirati in o poslovanju bivše občinske uprave je uvedena preiskava.

Angleški parlament brez opozicije

Znano je, da je šef opozicije v angleški spodnji zbornici, opozicije, ki je po tradiciji nosila uradni naziv »opozicija Nj. Vel. kralja«, prejemal od države letno plačo v znesku 2000 funtov ali 400.000 dinarjev. Znano je tudi, da je bila pred kratkim izvršena pomembna rekonstrukcija angleške vlade, v katero so vstopili tudi zastopniki obeh glavnih opozicijskih strank, laburistične (delavske) in liberalne.

Sedaj poroča londonski »Daily Mail«, da je nedavno predsednik angleške vlade Winston Churchill izjavil v spodnji zbornici, da se plača 2000 funtov, namenjena za šefa opozicije, odslej ne bo več izplačevala, ker v parlamentu ni več opozicije. Tedaj se je dvignil poslanec Maxton in izjavil, da je v spodnji zbornici še vedno opozicija. Na to pripombo so se čuli v zbornici vzklik: »Kje je opozicija? Kdo jo predstavlja?« Poslanec Maxton je tedaj pokazal nase in na svoja dva tovariša, ki pripadajo skupini treh poslancev neodvisne delavske stranke, in izjavil: »Tu je.« Seveda poslanec Maxton ni prejel 2000 funtov, temveč — smeh ostalih poslancev.

Turški varnostni pas

Carigraski list »Tane« glede na polemiko, kdaj bi Turčija vstopila v vojno, zapisal te dni: »Naš varnostni pas je na Balkanu in v vzhodnem Sredozemlju. Ako ne nastane položaj, ki bi ogrožal našo varnost v tem pasu, ni nobenega razloga za vstop Turčije v vojno.«

Madžari zvesti politiki osi Rim — Berlin

»Berliner Börsen Zeitung« poroča o pismenem odgovoru madžarske vlade na interpelacijo poslance Sezemereja, ki je zahteval, naj bi vlada preprečila škodljivo šepetajočo propagando in potrdila dosedanje zunanjo politiko. Nemški list z začetkovstvom poudarja, da je v odgovoru madžarske vlade poudarjeno med drugim tudi tole:

»Zunanje-politične smernice madžarske vlade odgovarjajo politiki prijateljstva namreč veleislam osi Rim-Berlin in madžarska vlada bo to odločno in dosledno politiko tudi v bodoče nadaljevala.« Budimpeštanski vladni organ »Pester Lloyd« pripominja k temu poročilu nemškega lista: »Ni bila kaka trenutna konjunktura, ki bi jo madžarska vlada hotela izkoristiti, ko je svojo zunanjo politiko sločila na zvesto in zanesljivo prijateljstvo namreč veleislam osi. Ta politika marveč odgovarja temeljnemu in stalnemu cilju, čustvom in tradicijam madžarskega naroda ter je zato neporušno trdno zgrajena.

Nova francoska vlada

v madžarski luči

Budimpeštanski vladni organ »Pester Lloyd« tako tolmači pred dnevi izvedeno prenosno francoske vlade:

»Prosnova Reynaudovega kabineta je imela očitno edini namen izločiti predstavnika monarkovskega duha. Edvarda Daladiera. Poleg te izločitve pa vsebuje seznam nove Reynaudove vlade posebno zanimivo ime, ki bi utegnilo postati istočasno značilno tudi za zunanjo politiko Reynaudovega kabineta. Ministrski predsednik je prevzel vojno in zunanje ministrstvo in njemu sta dodeljena v zunanjem ministrstvu Paul Baudouin, v vojnem pa general Gaulle. Baudouin je bil znan kot zagovornik velikodušnega francosko-italijanskega spoznanja in je večkrat, zlasti po končani državljanski vojni v Španiji, potoval v posebnih mislih v Rimu kjer baje uživa tudi posebno Mussolinijevo zaupanje. Njegovo imenovanje na navedeno mesto v tem trenutku bi utegnlo pomeniti poslednji poskus za rešitev italijanskih nacionalnih zahtev ob 12. uri na mirnem način.«

Isti list piše v tej zvezi, da se vzporedno z izločitvijo Daladiera v Franciji množe tudi govornice, da zahteva javno mnenje v Angliji tudi odstranitev Chamberlaina iz Churchillove vlade.

Mirovna in nevtralnostna volja Grčije

Atenski poluradni dnevnik »Eleftheron Vima« objavlja članek, v katerem glede na razne inozemske govornice o kršitvi grške nevtralnosti ugotavlja, kakšen je trenutni položaj Grčije. List piše med drugim:

»Položaj Grčije je končno prečiščen in jasno naznačen v vseh govorih ki jih je imel v zadnjem času predsednik grške vlade. Grčija ima svoje prijatelje in svoje zaveznike, ki so znani že iz preteklosti. Kot neodvisna država ona odločno nadaljuje svojo miroljubno politiko, v kolikor je seveda ta politika v skladu z nedotakljivostjo in neodvisnostjo Grčije. Grčiji je potrebna ta pacifiistična politika, da bi nadaljevala s svojimi konstruktivnimi napori. Ona se torej ne misli oddaljiti od politike miru, ki jo do sedaj izvajala, dokler ne bi bila prisiljena, da spremeni ta svoj pravac zaradi kake resne nevarnosti ali napada na grško neodvisnost in nedotakljivost. Usoda grškega naroda je sredi vojne vihr, ki divja v Evropi, zaupana zanesljivim rokam. Dolžnost naroda je, da mirno posveti svoje napore miroljubnemu delu, ker dela s tem veliko uslugo ne le sebi,

temveč tudi državi in vladi. Grčija ne želi škoditi nobenim interesom, niti ne ogrožati varnost in mir drugih narodov. Zato veruje, da bodo tudi drugi nje dovolili, da nadaljuje svoje notranje reorganizacijsko delo, ki ga je začela vlada Metaksasa. Grčija je v ostalem danes edina kakor še nikdar doslej. Ona se bo uprla vsakemu morebitnemu napadu. Upa pa, da bo njena miroljubnost spoštovana.«

Ukinjena cenzura na Finskem

Kakor poročajo švedski listi, je ustavni odbor finskega parlamenta sprejel predlog o ukinitvi poštne in časopisne cenzure, ki sta bili uvedeni ob izbruhu vojne z Rusijo. Cenzura naj bi bila v bodoče omejena le na podatke o državni obrambi in na finške odnose z drugimi državami.

Še iz debate o koncentraciji

Glavno glasilo dr. Mačka objavlja pod naslovom »Pogoj za eventualno koncentracijo« beležko, v kateri pravi: »Zadnje dni se v našem časopisju in v političnih krogih živo razpravlja o koncentracijski vladi. Tudi šef demokratske stranke Milan Grol je dal izjavo, v kateri predlaga, da se vse sile zberejo za obrambo države in naj se razprava o aktu od 26. avgusta odloži za kasneje. Ta izjava je v nasprotju z izjavo predsednika vlade zagrebškimi novinarjem, ki je zahteval, da vse stranke sprejmejo sporazum od 26. avgusta, preden se formira koncentracijska vlada.«

Nadalje citira »Hrvatski dnevnik« sarajevsko »Narodno pravdo« glasilo dr. Kule-novića, ki piše: »Do koncentracije ni prišlo. Naša notranja politika stremi po popolni izvedbi sporazuma. Zato mora vsaka vladna kombinacija imeti za temelj svoje-ga političnega dela sporazum od 26. avgusta, kar znači, da morajo ta akt priznati vse stranke, ki bi prišle v obzir za vladno koncentracijo. Stranke, ki podpirajo današnjo vlado, načelno niso odklonile koncentracije, vendar zahtevajo predhodni sporazum o nadaljnjem razvoju notranjih razmer in državne politike, ker notranje življenje države zahteva določeno politiko. Zaradi tega koncentracija ne more biti uresničena, ako stranke medsebojno niso složne o tej politiki, ki je za stranke zastopane v današnji vladi, največje važnosti. Naša država se ne nahaja v takem položaju, da bi moralo prenehati vsake notranje politično življenje. Nikdo torej ni odklonil načelne ideje koncentracije, toda stremljenje gre za

tem, očuvati to, kar bistveno in dobro v notranjem življenju države, in to so dobri srbsko-hrvatski odnosi na temelju sporazuma od 26. avgusta — torej notranji mir v državi, ki je tako važen kakor so važne pobude, ki želijo koncentracijo.«

»Hrvatski dnevnik« že dalje časa beleži vesti o koncentraciji. toda se sam vzdržuje o njej ponovno spregovoriti. Svoj čas je zavzel slično stališče, kakor sedaj glasilo ministra Kulenovića. Medtem je pa v razvoju notranje političnih razmer nastal zastoj, ki ga je v polni meri uvaževal tudi predsednik HSS dr. Maček, ko je deputaciji županske zveze JRZ iz Ljubljane izjavil, da je z ozirom na zunanje-politične dogodke, katerim mora država posvečati vso pozornost, treba začasno odložiti problem nadaljnjega preurejanja države. Ako »Narodna pravda« zatrjuje, da ni razloga, da bi zastalo naše notranje politično življenje, se s to trditvijo nahaja v očitnem nasprotju z dejstvom, da je s posebno uredbo ne le prepovedano vsako politično setajanje in zborovanje, temveč se celo odlašajo manifestacije kulturnega značaja — najboljši dokaz, kako se smatra za potrebno, da se reducira naše notranje javno narodno življenje na minimum. Kako naj se v takih prilikah razvija naša notranja politika v smeri reševanja najtežjih državnih organizatornih problemov brez posvetovanja in razprav v javnosti — tega nam samrješki list ne pove. Morda si zamišlja avtoritativne rešitve, katerim se pa baš, kolikor vemo, gospodarji »Nove pravde« zelo upirajo.

Ogromni stroški moderne vojne

V angleških listih čitamo v zadnjem času zanimive primerjave o tem, koliko je veljalo nekdanj in koliko velja danes vzdrževanje vojske. Vsi poznavalci se strinjajo v tem, da stane danes vzdrževanje ene divizije dvakrat toliko kakor v zadnji svetovni vojni. V svetovni vojni so stroški za vzdrževanje enega vojaka, računajoč sem hrano, obleko in obutev, zdravljenje, stanovanje in potovanje ter državno podporo družini, znašali okoli 177 funtov ali 40.000 dinarjev na leto. Stroški za puško, municijo ter vso vojno opremo so znašali okoli 164 funtov, tako da je britanski vojak v svetovni vojni veljal državo na leto 340 funtov ali okoli 70.000 dinarjev. Danes pa velja vsak vojak državo na leto povprečno okoli 600 funtov ali okoli 120.000 dinarjev.

Najdražji vojak je veljal Anglijo vsak letalec

okoli 700 funtov na leto ali okoli 150.000 dinarjev. Danes pa se računa, da velja Anglijo vsak letalec povprečno okoli 2500 funtov na leto ali blizu pol milijona dinarjev. V tem znesku odpade okoli 2000 funtov na letalsko opremo, ostalo pa na osebne izdatke za letalca. Upoštevati je treba, da so se letala v primeri z onimi v svetovni vojni podražila za trikrat do sedemkrat.

Mornarji v britski vojni mornarici veljajo manj, okoli 455 funtov na leto, torej okoli 90.000 dinarjev, kar pa je seveda še vedno zelo visoka vsota. Tu pa ni vračunan odgovarjajoč del za popravila ladij, kakor odpade na poddega mornarja, ker bi skupno s tem znašali letni stroški za enega mornarja najmanj 130.000 dinarjev (650 funtov).

Po najnovejših računih velja britanska vojska državo okoli tri milijarde funtov ali 600 milijard dinarjev na leto.

O improvizaciji v vojni

O tem vprašanju razpravlja v uvodniku švicarski list »National Zeitung« iz Basla, ki najprej ugotavlja, da sta bili Anglija in Francija sicer zelo počasni v pravočasni preskrbi primernih modernih oboroženih sil, da pa sta obe državi bogati na improvizaciji, s katero često rešujeta najtežje probleme. Nato list svoja razmišljanja o tem vprašanju tako zaključuje:

»Vprašanje je samo, ali bodo Nemci s sistematično svojega mehaniziranega ter strateško na najvišje število napadalnih motorjev usmerjenega vojnega vodstva pustili Angležem dovolj potrebnega časa za improvizacijo. Z drugimi besedami: za izid vojne odločilno vprašanje je v tem, ali se bo Nemcem posrečilo premagati Anglijo, preden bodo njene, zaradi mogočnega tehničnega potenciala možne improvizacije močnejše kakor sredstva, ki so nemškemu vrhovnemu poveljstvu na razpolago. Trenutno gre Nemcem predvsem za to, da tudi vojaško odstranijo otoški značaj Anglije, ki je v propagandi že odstranjen. Da se Nemci tudi pri tem početju ne bodo prepuščali improvizacijam, temveč temeljito pripravljenemu načrtu, ki ga bodo s sistematično natančnostjo izvedli, o tem ni nobenega dvoma. Vendar pa znabiti nekateri predpogoj na izčrpano delno niso izpolnjeni, delno pa so izgubili svoj značaj kot presenečenja. Pričakovana nadmočje letala nad vojno ladjo se na primer ne nanaša na vse mornariške enice. Lahke križarke, rušiče in torpedni čolni so za bombe obdatljivi, težke enice pa so potrdile svojo odpornost. Glede padalcev pa je Anglija že lahko proučila tako njihove učinke kakor tudi metodo obrambe proti njim.«

Koroški drobci

Kakor je bilo na tem mestu sporočeno že zadnjič, so oblašči prepovedali slovenske materinske proslave na Koroškem. Bilo je tudi rečeno, da bo Slovenska prosvetna zveza intervenirala na odgovornem mestu in skušala doseči umik prepovedi. Sedaj poroča »Koroški Slovenec«, da je celovški deželni glavar objavil svojo prepoved zastopniku Slovenske prosvetne zveze tako, da je bil letošnji materinski dan v Nemčiji določen za 19. maj in da je na ta dan izvedla materinske proslave narodno socialistična ženska organizacija. Zato ne gre, da bi kdo še posebej proslavljal materinske dneve. Z 2. junijem se je »svobodni promet« bolj omejil. Nedeljske vožnje sploh izostanejo, v delavnikih imajo pri vožnji prednost v raznih poklicih zaposleni imetelji mesečnih in tedenskih vozovnic ter šolarji. Kdor pa ima možnost, da se lahko pelje po železnici, ne sme več uporabljati avtobusa. Avtobusni promet za izletnike je popolnoma ukinjen.

Letošnji cerkveni davek se bo plačeval v štirih obrokih. Krška škofija je sestavila dve tabeli, prvo za lastnike kmetij in gozdov, drugo pa za delavce, uradnike, trgovce in obrtnike. Pri kmetijah se ravna cerkveni davek po višini čistega katastralnega donosa od 4 do 60 mark za katastralni donos od 20 do 600 nekdanjih avstrijskih kron. Nekmetje plačujejo prispevek po višini svojega zaslužka ali drugega rednega dohodka, največ en odstotek.

V Borovljah je umrl znani slovenski prsrtar in društveni Jakob Wieser. Pokojnik je bil eden tistih zavednih in trdnih korenin, ki jih najdemo tako redko. Ko se je pred 35 leti ustanovilo v Podlublju prvo slovensko delavsko društvo, je bil rajni med ustanovitelji. Nato je vsa leta požrtvovalno in neumorno delal za društvo. V času njegovega 35letnega bivanja v Borovljah tam ni bilo nobene slovenske prireditve, pri kateri bi rajni ne sodeloval. Zato ga je na zadnji poti spremljalo veliko število prijateljev, zlasti pevcev, ki so mu za slovo zapeli »Njav čez jizaro«.

Nastavljenec konzumnega društva v Borovljah Jože Friedl je izvršil samomor. Bil je družace zelo vesel človek, zato so-dijo, da se je ustrelil v duševni zmedenosti.

Pri gotovih boleznih žolča in jeter, žolčnega kamna in zlatenice urejuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda pravico in pospešuje izpraznjenje črev. Klinične izkušnje potrjujejo, da domače zdraviljenje dobro učinkuje, ako se jemlje zjutraj na tešče »Franz-Josefova« voda, pomešana z nekoliko vroče vode. Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Od Sv. Lenarta v Slovenskih goricah

Gospod urednik! Od več strani sem slišal, da je nekatere moje prijatelje in znance resno zaskrbelo vprašanje usode moje osebe v slučaju vojnih zapletilajev. Dovolite mi zato, da se vsem tem po tem potu za njih zanimanje prav prisrčno zahvaljujem. Če bi se ne bil zavedal, da bi tudi moji neboljgijni vnuki bili deležni iste pozornosti, bi odpadla za mene dolžnost, da jim že sedaj zasigram streho, če bi se morali umakniti iz obmejnega pasa. Jaz za svojo osebo pa sem že storil potrebne korake, da se bo končno le ugodno rešila moja stara prošnja za prevezem v naš oficirski bor in to v činu, v katerem sem služil pokojnemu generalu Maistru do 1. 7. 1919.

Zahvaljujoč se Vam za uslugo, ostajam z odličnim spoštovanjem

Dr. Milan Goršek,

Gospodarstvo

Razprava o poslovanju obrtnega odseka na plenarni seji Zbornice za TOI

Zbornica je soglasno izrekla nezaupnico podpredsedniku g. Ogrinu

Ljubljana, 8. junija
Danes dopoldne je bila prva letošnja plenarna seja Zbornice za TOI, na kateri je prišlo do razčiščenja nevezdrnih razmer v obrtnem odseku, ki ne more vršiti svojih nalog, ker že 14 mesecev ni imel nobene seje. Po obširni razpravi je plenarna seja soglasno izrekla nezaupnico podpredsedniku g. Ogrinu.

Veliko zanimanje je vladalo v naši javnosti za to sejo tudi zaradi zbiranja zborničnih svetnikov za dopolnilne volitve. Ta točka dnevnega reda pa je odpadla in dopolnilnih volitev v zbornico zaenkrat ne bo.

Sejo je ob 9. otvoril predsednik g. Ivan Jelačin, ki je pozdravil zastopnika banske uprave načelnika g. Dragotina Trstenjaka ter ugotovil sklepčnost. Zbornični podpredsednik g. Ivan Ogrin je pismeno opravičil svojo odsotnost.

Predsednik je nato sporočil da je banska uprava odobrila zbornični proračun za leto 1940 v višini 3.87 milijona din. Za namestnika zborničnega predstavnika v kuratoriji banovinske poklicne posvetovalnice je imenovala zb. sv. Antona Merharja. Nadalje je predsednik sporočil, da so na zbornični predlog imenovani častni sodniki pri okrožnih sodiščih v dravski banovini. V posvetovalni odbor tekstilnih podjetij je zbornica imenovala zb. sv. Frana Sirca, za njegovega namestnika pa generalnega ravatelja g. Maksa Horvitzja. V strokovni odbor za snirski stroko pa je zbornica predlagala naslednje kandidate: za obrtna podjetja: Ivana Polaka (Kamnik), Alojzija Dermo (Zelezniki) in Tomaža Godca (Slovenska Bistrica), za industrijska podjetja na Josipa Lavriča (St. Vid pri Sčtini) in Savla Kalina (Mokronog-Ljubljana). Zbornični pred-

log je bil osvojen in so bili pravkar imenovani izmed kandidatov trije zastopniki v strokovni odbor.

Imenovanje članov davčnih odborov

Zbornica je na novo imenovala člane davčnih odborov za trgovinsko, industrijsko in gostinskostroko. Za trgovinsko stroko je imenovala člane odborov na sedežih davčnih uprav in vrhu tega v 26 občinah, v katerih posluje najmanj 30 trgovcev. Industrijske odbore je postavila samo v občinah na sedežih davčnih uprav. Popolni davčni odbori industrijske stroke so bili postavljeni samo pri 6 davčnih upravah, pri 14 davčnih upravah so postavljeni nepopolni davčni odbori, pri 16 davčnih upravah pa niso postavljeni člani teh odborov, ker ni bilo oseb, ki bi imeli za tako imenovanje zakonito kvalifikacijo. Davčne odbore gostinske stroke je zbornica imenovala na sedežih davčnih uprav in vrhu tega v 10 občinah. V enem primeru (v Ormožu) ni bilo mogoče postaviti odbora, ker ima v tej občini samo 1 gostilničar za imenovanje potrebno kvalifikacijo. Imenovanja so bila izvedena po predlogu prizadetih združenj in po smernicah zborničnega predsedstva. Za obrtne davčne odbore zbornice imenovani še ni izvedla, ker so v 7 teh davčnih odborov poizvedbe še v teku.

Končno je predsednik sporočil, da se je zbornica včlanila pri novo ustanovljenih 3 mednarodnih zbornicah, to je pri jugoslovnsko-bolgarski, jugoslovno-rumunski in jugoslovnsko-madžarski zbornici v Beogradu, in da je od svoje parcele v karlovskem predmestju odprodala 252 m² mestni občini za regulacijo Dolenske ceste po ceni 50 din za kvadr. meter.

Debata o računskih zaključkih obrtnega odseka

Obširno so na seji razpravljali o računskih zaključkih za leto 1939, pri čemer se je razvila obširna debata o delovanju obrtnega odseka, zlasti pa njegovega predsednika g. Ogrina. Zb. sv. g. Zadravec je predložil zapisnik nadzorstvenega odbora o pregledu zaključnih računov, ki ugotavlja med drugim naslednje:

Nadzorstveni odbor je pregledal vse blagajniške vknjižbe, blagajno ter vse računske knjige za lansko leto, kakor tudi poslovanje v tekočem letu. Knjige je našel v popolnem redu. Pregledal je tudi zaključne račune Zavoda za pospeševanje obrti in fondov.

Pri pregledu poslovanja zbornice in njenih odsekov se je odbor držal načela, da je zbornica javnopravna ustanova, ki mora upravljati svojo imovino in voditi gospodarstvo po načelih samouprave. Pri pregledu uporabe kreditov za trgovinsko, industrijsko in gostinskostroko je odbor ugotovil, da se pri izkoriščanju teh kreditov točno upoštevajo določila čl. 14 zborničnega statuta. Do te ugotovitve pa ni mogel priti glede uporabe, odnosno izkoriščanja vseh kreditov, predvidenih za obrtni odsek in za Zavod za pospeševanje obrti. Iz zapisovk se je obrtni odsek ni razvidno, da bi se vršila kakšna seja obrtnega odseka, na kateri bi se razpravljalo o uporabi kreditov. Šele v novembru lanskega leta je bila sklicana seja obrtnega odseka, ki pa se ni vršila. Čeprav je bila sklepčna. Krediti obrtnega odseka so se zaradi tega izkoriščali le na podlagi odredb odsekovskega predsednika kot naredbodavca. Isto velja glede Zavoda za pospeševanje obrti, čigar odbor prav tako ni imel sej, na katerih bi se sklepalo o uporabi kreditov.

Razdelitev kreditov za obrtno-nadaljevalne šole, za onemoglo bivše obrtnike in podpor za vajece bi bila morda drugačna, če bi se izvršila po predpisih čl. 14 zborničnih pravil, kakor pa je izpadla po odredbi predsednika obrtnega odseka. Čeprav je bilo na predsedstveni seji 1. decembra 1937 sklenjeno, da se kot zastopniki zbornice na občnih zbiorih obrtniških združenj določijo člani dotičnega sreza in kljub lanskoletnim pripombam je nadzorstveni odbor tudi za lansko leto ugotovil, da se obrtni odsek tega sklepa v številnih primerih ni držal. S tem so brez potrebe nastali višji potni stroški, za katere utemeljenost odbor ni mogel ugotoviti nobenih stvarnih razlogov.

Poslovanje zavoda pa je dalo odboru še povod k naslednjim ugotovitvam: Računski zaključek zavoda izkazuje med drugim prihranke pri tečajih, na sejninah, za poslovalnice v Celju in Mariboru, pri podporah za strokovno izpopolnitev v inozemstvu, pri podporah za poučbo tovanja, pri izdaji strokovnih knjig itd. Odbor je mnenja, da bi bilo za obrtništvo bolj koristno, če bi se te vsote uporabile za njihov namen, kakor da se pustijo neizkoriščene ali uporabijo v druge namene, za katere niso bile določene, kakor na pr. za obrtno razstavo. Pri podporah za poučno potovanja je bilo izdanih samo 2700 din in ni bilo ugodno drugim prošnjam. Iz proračunske postavke »podpore za strokovno literaturo« v višini 30.000 je bilo izdano več nego polovico, to je 15.813 din, samo za »Obrtniški glasnik«, od katerega je izšlo lani 6 števk in se vsiljuje vprašanje, če je ta izdatek v skladu z vrednostjo tega strokovnega glasila. Pri izdatkih za dežurno službo je bilo ugotovljeno, da se je prežetih del predvidene vsote 18.000 din izplačal sorodniku zborničnega člana, kar nasprotuje svojčasnemu sklepu zbornice, naj se ne zaposlujejo sorodniki zborničnih funkcionarjev.

Na podlagi izvršenega pregleda je nadzorstveni odbor sklenil predlagati plenumu zbornice: 1. Računski zaključki z nižje navedenim pridržkom glede izdatkov obrtnega odseka ter Zavoda za pospeševanje obrti naj se odobre. 2. Glede izdatkov obrtnega odseka in zavoda v lanskem letu mora odbor glede na iznešene pritojbe prepustiti plenumu, ali se naj ti izdatki sicer pravilni in s prilogami

opremljeni izdatki glede na nepravilnost poslovanja odobre. 3. Odobreni zaključki se predlože banu dravske banovine v odobritev. 4. Zborničnemu generalnemu tajniku g. Ivanu Mohoriču naj se kot računopolagaču da absolutori.

Debata o poročilu nadzorstvenega odbora

K zapisniku nadzorstvenega odbora je predsednik g. Jelačin podal še nekatera pojasnila. Zbornica je iz presečka lanskih dohodkov odplačala Pokojniskemu zavodu 450.000 din in ostanek dolga za Obrtni dom v Celju v višini 90.000 din. Glede poslovanja obrtnega odseka pa je pripomnil, da je ponovno apeliral, da bi se sklicale seje odseka, ni pa mogel nič drugega ukreniti, ker je v tem pogledu obrtni odsek avtonomen. Pripomnil je še, da je podpredsednik g. Ogrin predložil bankski upravi pismen odgovor na očitke nadzorstvenega odbora glede poslovanja v obrtnem odseku.

K besedi se je oglasil zb. sv. Rebek, ki je z obžalovanjem ugotovil, da obračuna obrtnega odseka ni mogoče sprejeti. Note delati nobenih težav, vendar mora potestirati proti postopanju predsednika g. Ogrina, ki ni hotel sklicati sej odseka in zavodovega odbora. V tem 14-mesečnem razdobju, ko ni bilo nobene seje, je g. Ogrin odredil razpust obrtniških združenj, da bi se znižalo njihovo število od 151 na 46. Pri tem ni upošteval želj zborničnih članov, ne združenj, in se tudi ni oziral na stara, dobro delujoča združenja, od katerih so nekatere obstojale že 80 let. Obrtni odsek je zaradi tega na večerajšnji seji zahteval, da se ta razpust anulira in da odsek izvede reorganizacijo. Tega predloga pa g. Ogrin ni hotel dati na glasovanje, čeprav so bili vsi navzoči za to. Zaradi tega so člani obrtnega odseka prisiljeni predložiti tu vprašanje plenumu. Na seji obrtnega odseka je bilo ugotovljeno, da je predsednik samovoljno razpustil s krediti in da zaradi tega ne more odobriti odsekovskega obračuna. Tega predloga g. Ogrin tudi ni dal na glasovanje, prav tako proračuna za tekoče leto, ki ga je sestavil sam. Če obrtni odsek ne more delati, je krivda edino pri predsedniku g. Ogrinu.

Na vprašanje zb. sv. Pintarja glede postavke 80.000 din od taks, ki jih je dobil obrtni odsek, je generalni tajnik g. Mohorič pojasnil, da se dohodki od teh taks ne morejo predvideti in da se v smislu sklepa zborničnega plenuma ob koncu leta dajejo kot podpora zavodu. Tudi gostinski odsek je od posebnih taks, ki jih plačujejo gostilničarji, prejel 27.000 din, od katerih sta dobili obe Zvezi za tujski promet po 10.000 dinarjev.

Predsednik g. Jelačin je še izrazil svoje obžalovanje, da na seji ni navzoč g. Ogrin, da bi sam odgovarjal na očitke. Dejal je, da ne more odobravati vsega, kar se godi v obrtnem odseku. Ker pa obrtni odsek varuje avtonomija, o kateri se je že toliko govorilo, predsedstvo ni moglo odloka o razpustu obrtnih združenj ustaviti. Proti razpustu je bilo na banksko upravo vloženih 96 pritožb. Izrazil je mnenje, da bi se našla rešitev glede poslovanja obrtnega odseka na ta način, da bi namestnik odsekovskega predsednika g. Hohnjec sklical sejo, če je noče sklicati odsekovski predsednik. Zb. sv. g. Iglj je pripomnil, da ima obrtni odsek za predsednika moža, ki ga nihče ne more ukrotiti, niti predsednik zbornice. Večerašnja seja obrtnega odseka je bila brezuspešna samo zaradi tega, ker predsednik ni hotel dati predlogov na glasovanje, zato naj plenum sklepa ločeno o računskem zaključku trgovskega, industrijskega in gostinskega odseka in ločeno o računskem zaključku obrtnega odseka. Zb. sv. Krejč je izjavil, da je kot član finančnega odseka odločno proti odobritvi računskega zaključka obrtnega odseka, ker je treba enkrat napraviti red. V nadaljnjem poteku seje je generalni tajnik g. Mohorič pojasnil, kako se izdajajo nalogi blagajni za izdatke obrtnega odseka. Če obrt-

ni odsek ne zburi, je naredbodavec predsednik obrtnega odseka. Zbornični urad pa ne more presojati, ali je izdatek upravičen, če je v skladu s proračunom. Zb. sv. Krejč je še pripomnil, da računskega zaključka ni mogoče sprejeti, ker je plenum ponovno sklenil, da se sorodniki zborničnih svetnikov ne smejo nastavljaliti in ne smejo dobivati podpor. Zb. sv. Litrop je še pojasnil, da so člani zborničnega obrtnega odseka dobili nalog od predsednika tega odseka, da se plenarne seje ne udeležijo. Zb. sv. Hrstelj je v želji, da se stvar reši, stal predlog, da se računski zaključki odobrijo, da pa se izreče nezaupnica predsedniku obrtnega odseka. Tudi zb. sv. dr. Rekar je bil mnenja, da se izreče nezaupnica predsedniku obrtnega odseka, ki naj izvoli novega predsednika, ker je treba napraviti remeduro.

Predlog obrtnega odseka

Navzoči člani obrtnega odseka so se nato odstranili, da sporazumno formulirajo predlog glede obračuna obrtnega odseka. O tej seji obrtnega odseka je nato poročal g. Zadravec, ki je ugotovil, da je obrtni odsek na posvetovalnem sestanku v navzočnosti 11 članov soglasno sklenil:

1. Odsek ugotavlja, da predloženi proračun Zavoda za pospeševanje obrti in obrtnega odseka za leto 1939 obrtni odsek na svoj večerajšnji seji ni odobril, ker so bili izdatki v smislu čl. 14, točke 6. in 9. zborničnega poslovnika nepravilni.
2. Uvažujoč obstoječe razmere pa je sklenil obrtni odsek na današnji seji, da v izogib komplikacijam pristane na odobritev računskega zaključka tudi za obrtni odsek pod pogojem: Da se omogoči nadaljnje redno in neovirano poslovanje obrtnega odseka in zavoda se pooblašča odsekovski podpredsednik g. Hohnjec, da z današnjim dnevom prevzame vodstvo in upravo odseka

in zavoda, da razpolaga s tozadevnimi krediti in da vodi te institucije v smislu pravilnika.

Po kratki debati je bil predlog obrtnega odseka sprejet z vsemi glasovi proti dvema. Dva zbornična člana sta namreč smatrala, da se zaključni računi obrtnega odseka ne smejo odobriti.

Soglasna nezaupnica g. Ogrinu

V nadaljnjem poteku debate je zb. sv. Vidmar stavil ohranilo formuliral predlog, da se zborničnemu podpredsedniku in predsedniku obrtnega odseka g. Ivanu Ogrinu izreče nezaupnica. Predlog je dal predsednik na glasovanje. Za predlog so glasovali vsi zbornični svetniki in je tako zbornica soglasno izrekla g. Ogrinu nezaupnico.

Samostojni predlogi

Po kratki tajni seji je predsednik znova otvoril javno sejo, na kateri so se obravnavali samostojni predlogi posameznih zborničnih svetnikov. Zb. sv. Peterlin je stavil predlog glede olajšav, ki se naj dovolijo hotelskim podjetjem, zb. sv. Škrj pa predlog glede nudje tekočih goriv za tovorne avtomobile. Zb. sv. Rebek je stavil dva predloga: enega glede odmere pridobine obrtnikom, drugega pa glede plačila med na vojaško večbo poklicnim pomočnikom. Zb. sv. Hohnjec je stavil predlog glede nujne potrebe reorganizacije kiparskega oddelka na tehnični srednji šoli, zb. sv. Senčar pa predlog glede občnih davčnih odborov, nakar je zb. sv. Fazarine glede na delno pomanjkanje sladkorja pojasnil, da je sladkorja dovolj, le dobave so se v zadnjem času nekoliko zakasile, ker je prodajna centrala uvedla kontrolo potrošnje, da prepreči spekulacijo. Zbornični predsednik g. Ivan Jelačin je nato zaključil sejo.

Občni zbor Kmetijske družbe

Pretekli četrtek so se zbrali v sejni dvorani Kmetijske družbe v Ljubljani številni delegati podružnic, da na obnem zboru te važne gospodarske organizacije naših kmetov premotrijo njeno delovanje in letu 1939 in določijo smernice za bodoče poslovanje. Zborovanje je poteklo v popolni harmoniji in v stvarni razpravi o vseh zadevah zadruge. Zborovanje je otvoril za služni predsednik g. O. Detela, ki je predlagal pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju in visokemu namestništvu, ki jih je skupščina z odobravanjem sprejela.

Poročilo glavnega odbora, ki so ga sprejeli vsi delegati, podaja v uvodu pregled gospodarskih prilik v letu 1939. Znano je, da se mednarodni dogodki in jeseni tako vplivali na vnovčenje kmetijskih pridelkov, da nekaj časa ni bilo onemogočeno samo mednarodno izmenjavanje blaga, temveč tudi ono v državi, tako da razmeroma povoljni donosi nekaterih poljskih pridelkov, sadja in vina niso prinesli producentu onih koristi, kakor se je moglo pričakovati. Nato podaja poročilo uradne podatke o donosu pridelkov v naši državi v dravski banovini ter ugotavlja, da smo v Sloveniji nasproti letu 1938 manj pridelali žitaric 1500 vagonov, krompirja 10.000 vagonov, filžola 300 vagonov, zelja 200 vagonov, krmne pese 400 vagonov, korenja 300 vagonov, detelje 1300 vagonov, sena 7500 vagonov, a na pašnikih je bilo za 1200 vagonov manj paše. Gornji podatki in pa dejstvo, da kmetje niso mogli rentabilno vnovčiti svojega sicer prav dobrega pridelka sadja in vina, dokazuje, da je bilo gospodarsko stanje v kmetijskih gospodarstvih po lanskem letu slabo in da ga je naraščajoča draginja še bolj osiromašila.

Poslovanje Kmetijske družbe

Delovanje Kmetijske družbe je bilo lani zelo plodno. Število podružnic znaša 330, število združenj pa je naraslo na 11.078, kar dokazuje, da je Kmetijska družba najštevilnejša kmetijska gospodarska organizacija. Po bilanci je znašal celokupni promet skoro 300 milijonov din. Vrednost prodanih kmet. potrebnih in vnovčenih pridelkov se je lani povečala za več kakor 25%. Čisti dobiček zadruge je znašal 40.970 din. V pretečenem letu so bile napravljene nekatere prav posrečene akcije z nepremičninami, ki so zadruzo notranje okrepile. Poslovanje je bilo kolikor mogoče previdno ter je zadruza vnovči pridobila na kreditni sposobnosti in ugledu.

Občni zbor je sprejel predlog, da se nekaterim starim zaslužnim članom izdajo priznanja v obliki diplome. Ob tej priliki je prišlo do prisrčne manifestacije in priznanja dela predsednika zadruge g. O. Detela. Gosp. Petovar je opozoril občni zbor, da je preteklo 10 let, odkar predsednik Kmetijske družbe sešanjni predsednik, čigar zasluga je, da je Kmetijska družba srečno prebrodila vse zapreke, ki so se njenemu delovanju zoperstavljale. Občni zbor je nato izrekel svojemu predsedniku prisrčno zahvalo in priznanje.

Resolucije

Ko je občni zbor sklenil odobritev spremembe združinskih pravil v smislu določil novega združinskega zakona, je sprejel tudi naslednjo resolucijo, ki jo je predlagal glavni odbor:

1. Pozdravljamo skrb banske uprave za združništvo in druge kmetijske organizacije, ugotavljamo pa, da se v isti meri ne upošteva tudi možnost delovanja in inicijative naše zadruge, oziroma njenih podružnic. Naše delo ni samo usmerjeno v to, da koristi lastnim združnikom, temveč mu je namen, da doprinese tudi k napredku vsega kmetijstva naše banovine. Zaradi tega je nerazumljivo, da se naša obsežna organizacija že nekaj let ne pritegne k sodelovanju pri pospeševanju delu na vasi.
2. Prepričani smo, da bodo mogle kmetijske zbornice le takrat uspešno zastopati interese pripadnikov kmetijskega stanu, če bo kmet sposoben preko svojih gospodarskih organizacij stopiti v boj za svoje pravice. Zaradi tega so, kmetijske zbornice dolžne, vpostavit čim temnejše stike z vsemi gospodarskimi in prosvetnimi organizacijami kmetov. Braniti morajo pri oblasteh in v vseh drugih primerih njihove interese in jih vedno vprašati za mnenje in nasvet preden predlagajo kakšne ukrepe oblastem. Zato je treba uredbo o kmetijskih zbornicah dopolniti z bolj demokratičnim volilnim redom, po katerem bo dobilo združništvo skupaj z drugimi kmetijskimi organizacijami številnejše zastopstvo v zborničnem svetu. To zastopstvo naj bo v razmerju z gospodarsko močjo in s številom članov teh organizacij. Dokler pa uredba ni dopolnjena, naj zbornični svet kooptira nekoliko delegatov-predstavnikov gospodarskih organizacij iz

Zdravilno delovanje Rogaska mineralne vode

Pri revmatizmu in sladkorni bolezni se dosega zelo dobri rezultati z vrelcem DONAT!

starosti ne smejo klati. Noben preudaren gospodar ne bo prodal žensko tele za kakoli ako ga k temu ne prisilijo izredne okolnosti, kot pomanjkanje hrane itd., ali pa ako tele ni za vzrejo. Če bi imeli merodajni, ki so to uredbo prepisali, statistiko o klanju ženskih telet in o upravičenosti njihovega klanja iz vzrejnih razlogov, bi uvideli, da ta odredba ni upravičena. Pač pa ima lahko takšna prepoved neželene posledice s ozirom na selekcijo živali. Čim bo žensko tele staro eno leto, ga kmet, ki je imel do takrat le stroške za njim, ne bo prodal za kakoli, temveč ga bo redil za plemo. Na ta način se selekcija živine ne pospešuje, še večja pa bo škoda za našo živinorejo, če kmetje ne bodo pripuščali krav, ker ne smejo teleta po svojem preudarku prodajati. Isto velja za mlade svinje, pri katerih se posledice že poznajo, ker so cene že začele padati. Zato predlagamo, da se prepoved klanja telet in mladih svinj ukine.

10. Smatramo, da je edini regulativ za cene goveje živine na domačem trgu izvoz pitanih volov, oziroma izvoz mesa od drugovrstnih volov od določene teže naprej. Zato zahtevamo, da se preneha z omejevanjem izvoza čim bo kmet opravil polletna dela in začel pitati vole, ki mu za delo niso več potrebni. Obenem zahtevamo, da se prepove vsak izvoz krepke hrane, posebno raznih industrijskih odpadkov, katerim je tudi primerno maksimirati ceno, da bo kmet v stanju to hrano uporabiti za povečanje živinoreje.

Gospodarske vesti

Naše zaloge sladkorja so zadostne. Prodajna centrala za sladkor je izdala sporočilo, ki ugotavlja, da imamo sladkorja dovolj do nove sladkorne kampanje in ni nobenega razloga, da bi trgovci ali potrošniki kupovali sladkor, da bi ustvarili zalogo. Prodajna centrala je tudi ugotovila, da so nekateri trgovci glede na obstoječe stanje neupravičeno povišali ceno. Zato opozarja konsumente, da sporočijo prodajni centrali za sladkor v Beogradu (poštni predal 549) vsak primer prodaje sladkorja po višji ceni, kakor je veljala pred tremi meseci. V takih primerih bo prodajna centrala ustavila nadaljnje dobave sladkorja dotičnim trgovcem bodisi neposredno ali posredno.

Našla okrepitev angleškega funta. V zadnjih dneh se je tečaj angleškega funta v New Yorku naglo popravil. V začetku junija je funt v New Yorku naglo popuščal in je padel na 3.30 dolarja, večeraj pa je dosegel zopet tečaj 3.83. V Curihu se je deviza London okrepila od 14.30 na 17. Vzporedno se je popravil tudi tečaj francoskega franka.

Kolektivna pogodba stavbnega delavstva razširjena na vso dravsko banovino. Ban dravske banovine je izdal odločbo, po kateri se veljavnost prvega dodatka sklenjenega 3. junija h kolektivni pogodbi od 15. julija 1938, s katero se je uredilo delovno razmerje stavbnega delavstva za več ko polovico podjetij te stroke v dravski banovini, razširja na vso stroko v območju dravske banovine. Ta kolektivna pogodba z dodatkom velja torej za vse pooblašene graditelje, zidarje, mojstre, studenčarje, tesarske mojstre ter pooblašene inženjerje te stroke. To razširjenje veljavnosti pogodbe je odredeno na podlagi čl. 14 uredbe o določanju minimalnih mezd.

Borze

Na ljubljanski borzi je znašal pretekli teden devizni promet 12.30 milijona din nasproti 6.54, 9.15 in 5.73 milijona din v prejšnjih treh tednih.

Na efektivnem tržišču se je nazadovanje tečajev državnih papirjev deloma ustavilo. Vojna škoda, ki je v prejšnjih treh tednih popustila od 430 na 395, je v minulem tednu nazadovala le še na 391.

DEVIZE

Curih. Beograd 10, Pariz 9.70, London 17, New York 446, Milan 22.50, Madrid 45, Berlin 178.25, Stockholm 106.25, Sofija 4.0, Budimpešta 79, Atene 3.00, Bukarešta 2.25.

Uradništvo Pokojninskega zavoda v Ljubljani odgovarja na napade iz Splita

Dr. Ivo Radaelli iz Splita, komisar dalmatinskega dela Pokojninskega zavoda v Ljubljani, je dne 23. V. 1940. objavil v »Hrvatskem dnevniku« hude napade na ljubljanski Pokojninski zavod.

Podpisani nisem poklican, da zagovarjam upravo imovine Pokojninskega zavoda, dolžnost Slovencev pa je, da branimo svojo čast. So pa v tem napadu tudi trditve, ki zadevajo prav uradništvo tega zavoda in v imenu teh mi dovolite, gospod urednik, objaviti sledečih vrstic.

Pri kritiziranju višine upravnih stroškov navaja dr. Radaelli, da je imel ljubljanski zavod 1. januarja letos 46 uradnikov, kar se mu zdi odločno preveč in postavlja za primer Pokojninski zavod v Brnu, ki je imel pri enakem številu zavarovancev le 36 uradnikov. V prvi vrsti ugotavljam, da je bilo dne 1. I. 1940. v zavodu 43 uradnikov in slug, na delu le 41, ker sta bila dva na bolniškem dopustu pred upokojitvijo. To je eno. Drugo: naš zavod se ne more primerjati z brnskim, ker ta ni samostojen, temveč le podružnica praškega Pokojninskega zavoda, zaradi česar ne opravlja poslov centrala, to je uprave premoženja in slično. Tretje: kakaj ne gre dr. Radaelli po zgled v Zagreb? S primerjavo zagrebskega in ljubljanskega zavoda, ki sta za Dalmatince edina aktualna, bo našel, da je imel naš zavod letos 1. januarja 13.755 zavarovancev, zagrebski morda 14.000. V Ljubljani je bilo 41 uradnikov, v Zagrebu 65. Vedeti pa je treba pri tem, da zagrebski zavod za

radi začetnosti nima nikakega posla z upravo premoženja, dočim je pri nas zaposlenih v kreditnem in gradbenem oddelku z upravo hiš 12 uradnikov. Poleg tega so naši pomožni uradi in centrala knjigovodstvo zaposleni do dve tretjini z delom, ki je v zvezi z upravo premoženja in le eno tretjino z delom, ki ga zahteva zgolj zavarovalna služba. Končno nima zagrebski zavod tako rekoč še nikake rentne službe. Po vsem tem trdim, da opravlja pri nas 25 uradnikov isto delo, za katero jih je treba v Zagrebu 65. V zavarovalnem oddelku je n. pr. pri nas 6 uradnikov, v Zagrebu pa 19.

Dr. Radaelli tudi trdi, da je znašala povprečna plača našega uradnika v letu 1937 na leto 54.000 din. V tem letu je bilo v resnici 45 uradnikov, ki so prešli na plačah — razvidno iz letnega poročila — 1.894.023 din. Povprečna plača je torej znašala 42.088 din na leto. Pri tem pa je treba upoštevati, da znaša povprečna starost našega uradnika 43 let. Dr. Radaelli se ni dosegel te starosti, pa se mu plača 3.500 din na mesec zanj najbrže ni bil zdela vnebovpično visoka. Dobro bi pa bilo, da bi si g. doktor ogledal plače našega ravnateljskega oddelka za leto 1937, ko so se zvišale, in jih primerjal z začetnimi plačami članov ravnateljskega v zagrebskem zavodu... In končno g. dr. Radaelli, zahvalite Boga, da tudi mene veže za najmočnejši odgovor — uradna tajnost.

Hartman Lojze, pravni referent Pokojninskega zavoda v Ljubljani.

Naši kraji in ljudje

Mihajlo S. Petrov

Mihajlo S. Petrov, znani beograjski slikar, je bil pravkar imenovan za profesorja slikarske akademije v Beogradu.

Petrov je dobro znan slovenski umetniški publiki. Od leta 1920 je šestkrat prepotoval Slovenijo, pri nas slikal in študiral, navezal najširše poznavstvo in prijateljstvo ne samo v slikarskih, temveč tudi v literarnih in muzikalnih krogih. Začel je slikati pod vplivom Jakopičevega impresionizma ter je slikar z njim in Fr. Zupanom v okolici Ljubljane. Sicer je študiral

slikarstvo v Beogradu, na Dunaju, v Krakovu in Parizu. Razvijal se je v glavnem sam, ker mu temperament ni dal obstanka v eni šoli.

V umetniško javnost je stopil prvič leta 1922 na peti jugoslovanski razstavi v Beogradu, in sicer v družbi takratnega našega »Slov. umetn. društva mladih«. Od tedaj je bil aktiven na vseh domačih in ino zemskih razstavah.

Poleg slikarstva se bavi uspešno z grafikom, znan pa je tudi kot umetniški kritik in publicist. V razpisih je dobil mnogo nagrad. Opremil je nekoliko velikih razstav, tako n. pr. leta 1936 naš paviljon mednarodne živinorejske razstave v Leipzigu. Pozornost je zbudila tudi njegova oprema mednarodne razstave za zaščito dece v Beogradu 1938. Knjige, ki jih je Petrov opremil, so na glaslo kot najbolj okusno opremljene srbske knjige.

Zadnja njegova kolektivna razstava, ki je obsegala cel paviljon na Kalemegdanu v Beogradu in se je končala prve dni maja, mu je prinesla nenavaden uspeh, morda kakor materialen.

V srbski javnosti je kot umetnik in kritik zastopal vedno najskrajnejše težnje naših slovenskih umetnikov. Znano je tudi njegovo lepo predavanje o Rihardu Jakopiču v beograjskem radiu. V beograjskih listih je mnogo pisal o naših kulturnih razmerah na severni meji. Pomembne so bile razprave o našem obmejnem vprašanju. Zato mu k temu imenovanju iskreno čestitamo.

Produkcija plesne šole Mete Vidmarjeve

Ime Mete Vidmarjeve kot plesne pedagoginje si je pridobilo sloves. Vsakoletna produkcija njene šole je najboljši dokaz, kako kvalitetna pedagoginja je. Ne samo njeno obsežno tehnično znanje, ki si ga je pridobila kot absolventka umetniške šole Mary Wigmanove, temveč tudi njeno splošno stremiljenje po čim resničnejšem in zgovornejšem izrazu na osnovi doživljanja, daje njenemu hotenju pečat umetnosti.

Meto Vidmarjevo moramo imenovati z dvojico Makarjev kot zastopnike naše plesne umetnosti. Visoka raven njihovih prizadevanj in uspehov priča o njihovih sposobnostih. Žal, da imamo samo enkrat na leto priliko videti sadove pouka, ki ga daje Meta Vidmarjeva. Čeprav torej količina ni velika, je pa zato kakovostna. Odveč bi bilo pisati reklamo in posebej opozarjati na plesni večer njenih učenk; kdor ga je videl enkrat, ne bo nikoli več zamudil tega dogodka.

Letošnji spored obsega naslednje točke: I. Spev — Mojla Sušteršič, II. Capriccio — Majda Petelin, III. Poigravanja. Pri teh točkah sodelujejo njene najmlajše učenke. Izvajana bodo: 1. Puncčka, 2. Poigravanja, 3. Igrica, 4. Vetrček, 5. Mušica, IV. Ptice — Majda Petelin.

Po tej točki sledi odmor. Naslednja točka bo V. Sozvočje — Mojla Sušteršič in Marija Dobnik, VI. Iz tišine: 1. Vizija — Marija Dobnik, 2. Tiha pesem — Vida Faval, 3. Nenavadno, čudno... — Zliva Krajger, VII. Studija: 1. Ptica — Marija Dobnik, 2. Pajka — Zliva Krajger, VIII. Balada — Mojla Sušteršič. K vsem plesom je napisal kompozicije in je prevzel spremljavo g. Jože Osana.

K zlatemu jubileju Šmartinskega „Zvona“

V nedeljskem »Jutru« smo čitali, da se Šmarčani pripravljajo na proslavo »Zvonovega« zlatega jubileja. Kot šmartinski rojak in dolgoletni član pevске družine naj navedem k že objavljenemu dopisu še nekaj spominov.

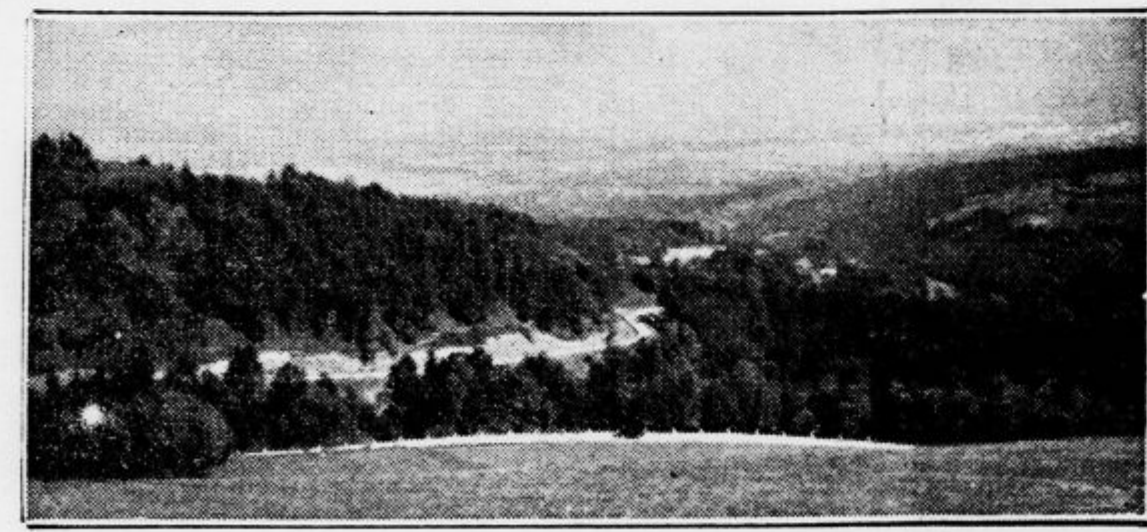
V kraju je že pred 53 leti vodil Franc Adamič majhen zbor, ki se je tu in tam oglašal s slovenskimi pesmijo. Bilo je to v času, ko je na litjskem okrajnem glavarstvu strašil nemškutarski glavar Vestenegg. Ko je v Šmartno prišel za glasbo vneti učitelj Bartl, se je pevski kader pomnožil in bilo potem v letu 1890 ustanovljeno Pevsko društvo »Zvon«.

Rečemo lahko, da je tako lepi razvoj pevstva v Zasavju zasluha pokojnega Ivana Bartla. Poleg pevcev se je izuril v Šmartnem tudi tamburaški zbor, ki je kmalu zaslovel. Bil je to prvi podočelški tamburaški zbor daleč na okoli. Tamburaši so poselali razne kraje, prirejali koncerte in nastopali tudi na raznih drugih prireditvah. Ker so bili hkratu pevci, so seveda tudi peli naše narodne in umetne pesmi; ki se povsod navduševale občinstvo. Šmartinski pevci so z slovesi zlasti zaradi dobrih prvih tenoristov, ki jih je bilo izredno veliko število. Vsi so poznali Ruse, kakor Loizeta Vilkla, Franceta, Srečka Dolfova in Pepčka, razen enega so bili vsi dobri prvi tenoristi.

Spominjam se nekega pevskega nastopa pred 40 leti na Koslerjevem vrtu v Ljubljani. Za številnim pevskim zborom, »Kola« iz Trsta je nastopil mali 20-članski zbor »Zvona« z Barletovo skladbo za moške zборе »Nazaj v planinski raj«. Opazilo se je, da so ta nastop nekateri prezirljivo gledali. Ko pa so se oglašili čvrsti in čisti glasovi, je vse občinstvo postalo pozorno in z veliko napetostjo sledilo pesmi do konca. Nepopisno je bilo navdušenje in našega pevovodja in skladatelja so vzdignili na odru. Kakšno veselje je zavladalo tudi med pevci. Žal, da je bil to zadnji večji Bartlov nastop.

Z avtom po novi cesti na Pohorje

Kdo ne pozna slovenskih spavarjev, ki vozijo bogastvo slovenskih gozdov do Beograda in tako s svojim delom vežejo osrčje naše države z njeno severozapadno mejo. Del njih je iz Gornje Savinjske doline, drugi del pa iz Dravske doline, ki med Dravogradom in Mariborom na 50 km dolgi črti obrobja impozantno sredogorje, Pohorje. Dvoje je za to svojevrstno pogorje značilno. Ker je zgrajeno iz prahribin in ne iz apnenca, ima tudi v višini 1500 m — najvišja vzpetina Črni vrh je 1543 m visok — položaj, lahko ukrivljene gorske hrbte brez strmin, ki so za smučanje in za prijetne izprehode kaj pripravi. Drugo, kar je zanj posebno značilno, je gozd in zopet gozd, jelka ali bor, vsa njegova pobočja, in pa visoko ležeče vasi in samotne kmetije, ki do 1000 m visoko poživljajo mirno lice onih gozdnih kompleksov. Bogastvo gozdov in položna pobočja so ustvarila po-

goje za nastanek visoko ležečih naselbin s starimi sivimi cerkvami in gradovi ter nekoč zelo sloviti, sedaj razpadli tvornici za izdelovanje stekla, tako imenovani »glazute«, katerih ena je stala sredi pohorskih gozdov 1200 m visoko.

Tako je umljivo, da je bil ogromni kolos 50 km dolga in 25 km široka Pohorja razmeroma zelo zgodaj odprt širšemu svetu. Gozdno gospodarstvo in lesna trgovina sta pri tem imela veliko vlogo. Intenzivno delovanje podružnic Slovenskega planinskega društva v Mariboru, v Rušah, v Slovenski Bistrici, v Slovenskih Konjicah in v Slovenjem Gradcu je poleg privatne iniciative pretvorilo Pohorje v izrazito turistično področje, v področje planinskih letovišč in klimatskih letovišč, izmed katerih številna ustrezajo vsem upravičenim zahtevam in željam tudi najbolj razvjenega gosta in letoviščarja.

K vsem planinskim postojankam na Pohorju vodijo od vseh železniških postaj ob njegovem vznožju skrbno markirane in lepo izpeljane poti. Kar pa je novo in kar je treba posebej poudariti, to je prav letos dograjena avtocesta, ki vodi, 14 km dolga, iz obhopske vasi Reka (370 m) do znane Ruške koče pri Sv. Anehu (1250 m) in po posebnem odcepku do Poštarskega doma (910 m), do Pohorskega doma (1030 m) in do Mariborske koče (1080 m). Vožnja z avtom po tej cesti je velezanimiva zaradi menjajočih se razgledov, ki odpirajo pestrost slovenskega ozemlja južno in vzhodno od Pohorja. Razen te nove avtomobilske ceste, ki je v svoji izpeljavi edina te vrste v naši državi, vodi še več starejših avtomobilskih cest na to zeleno pogorje; na južni strani iz Slovenske Bistrice (284 m) do vasi Šmartnega na Pohorju (780 m) in

do Počitniškega doma kraljice Marije (825 m) ter iz Oplotnice (360 m) v Lukanjo z znamenitim kamnolomom; na severni strani iz Dravske doline v letovišče in trg Sv. Lovrenca na Pohorju (500 m) ter v vas in letovišče Ribnico na Pohorju (715 m), od koder delajo na avtomobilski cesti, ki naj drži do najvišje ležečega planinskega doma na Pohorju, do letovišča in smučarskega doma Senjorjev dom (1522 m).

Noben drugo sredogorje Jugoslavije se kot turistično področje ne more meriti s slovenskim, obdravskim Pohorjem.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

V domača letovišča zdravilišča in planine

BLED NAJMODERNEJŠE LETOVIŠČE IN KOPALIŠČE — PROSPEKTE POŠILJA ZDRAVILIŠKA KOMISIJA

PENSION DR. HOČEVAR.	HOTEL JEKLER. Zahtevajte ponudbe.
HOTEL LOVEC, popolnoma renoviran, centralna lega, garaže.	PARK HOTEL. Penzija od din 75.— dalje.
HOTEL PENSION STARKI, ob jezeru, jezerska kopal in čolni brezplačno; priznana najboljša kuhinja.	GRAND HOTEL TOPLICE 7 dni din 650.— vse vračunano
HOTEL TRIGLAV — komfort, dobra kuhinja, zmerne cene.	PENSION VOVK, ugodni aranžmani za družine.
PENSION ZAKA, kompletna penzija din 55—60.	BOHINJ ob divnem alpskem jezeru. Inform. Tujskoprom. društvo Sv. Janez ob Boh. jezeru.
JEZERSKO, 900—1200 m. Divno najbolj zdravo alpsko letovišče v državi. Božanstven mir, krasni gozdni sprehi. Sodobni komfort, okrog 500 udobnih postelj. Informacije: Občinski turistični odbor Jezersko.	KRANJSKA GORA, 810 m. Višinsko zdravilišče in plan. letovišče.
	ŽIROVNICA pri Bledu Prospekti: Tujskoprometno društvo.
	PENSION KONSEN — TROJANE, 600 m. Udobno letovišče. Brezplačne informacije, prospekti.

Kadersko kopališče

po naravni ogljikovi kislini najmočnejše kopališče v Jugoslaviji in edino te vrste v Sloveniji sploh

zdravi z uspehom

bolezni srca, ledvice, živcev, jeter, ščelca, notranjih čreves in motnje spolnih organov.

Moderni komfort, godba, dancing, kavarna, tou-kino, tenis itd.

Obširne prospekte dobite brezplačno pri »Putniku« ali pri upravi zdravilišča SLATINA RADENCI.

Kdor ne more priti v kopališče, naj vsaj pije doma eno z rdečimi srci zdravje in užitek!

Direktni vagoni iz Beograda, Zagreba in Ljubljane do samega zdravilišča!

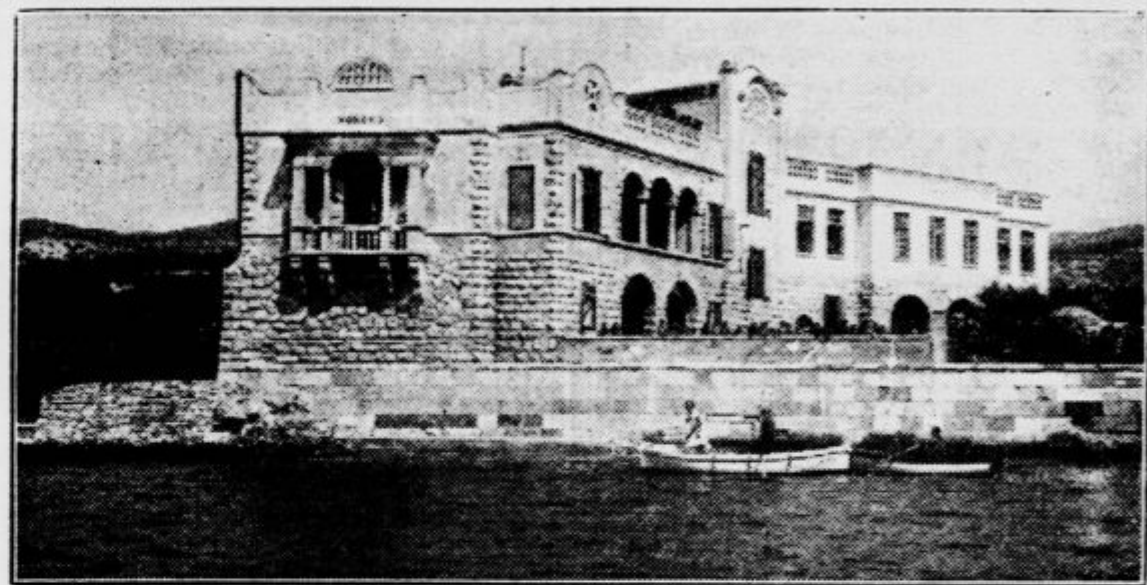
Zahtevajte podrobnejše informacije in prospekte od gornjih oglaševalcev, dalje v vseh birojih »Putnika« ali neposredno od Tujskoprometnih zvez »Putnika« v Ljubljani in v Mariboru.

Pojdimo na oddih v Kraljevico!

Kaj bi venomer razmišljali samo o vojni in draginji. Zdaj je čas oddiha, ki ste ga tako zelo potrebnosti. Iztrgajte se iz burje današnjih dni in iz trusca svojega mesta, pa pojdite na oddih na Jadran! Ndaleč od Sušaka kraljuje Kraljevica in tam imamo svoj krasni letoviški tabor, skrbno urejeni

vrnili nazaj v trdo vsakdanjost. Se zlasti pa svojim hčerkam omogočite najlepše letovanje!

Dom Franje Tavčarjeve v Kraljevici bo otvorjen za goste-člane dne 15. junija t. l. Celodnevna oskrba za odraslo osebo 40 din za deco do 6. leta 18 din in za otroke do

Dom Franje Tavčarjeve. Ko boste pod njegovo varno streho in ko se boste temeljito nasončili, se oddahnili v prijetnem brezdehtju ter se osvežili v blagi jadranski vodi, se boste počutili kakor prerajeni. Zdaj je čas, da izkoristite vse ugodnosti, ki jih nudi Dom Franje Tavčarjeve v Kraljevici. Uprava se bo potrudila, da boste kar najbolj zadovoljni, sami pa se boste kar na lepem iznebili skrbi, ki vas morda kar po nepotrebnem tarejo. Krepkejši se boste

14. leta 28 din. Občinska taksa dnevno za osebo je 3 din. Prijave sprejema pisмено in ustmeno Kolo jugoslovenskih sester, Gosposka ulica 12 (Novinarski dom). Prijave za dekliskolo kolonijo, ki bo letovale v domu od 15. julija do 10. avgusta, se sprejemajo istotam. Cena za kolonistko 550 din brez vožnje. Prosimo čamprejšnjih prijav. Solskim ekskurzijam ali večjim skupinam nudi uprava znaten popust.

Lep zaključek bolničarskega tečaja Ljubljanskemu pododboru RK gre vse priznanje za njegovo vzorno, požrtvovalno delo

V petek zvečer se je vršila v telovadnici liceja intima, prisrčna slavnost. Pododbor Rdečega križa za Ljubljano je svečano zaključil svoj trinajsti bolničarski tečaj. V lepo okrašeni telovadnici so se polnoštevno zbrale letošnje obiskovalke poleg častnih gostov in predavateljev. Predsednik pododboru dr. Fetič je najprej toplo pozdravil goste, tako podpolkovnika dr. Hadžija-Gligorijeviča, komandanta vojne bolnišnice, ki je zastopal tudi komandanta divizije, zastopnike mestne občine, predavatelje dr. Mavricija Rusa, dr. Misa, dr. Kajzelja, dr. Pavšiča, člana glavnega odbora odbora R. K. dr. Vidica, inšpektorja Westra, go. Kroftovo, ostale požrtvovalne člane in udeležence tečaja. Že več ko dvanajset let vrši Rdeči križ veliko nalogo, da z vsakoletnimi samaritanskimi in bolničarskimi tečaji doseže čim popolnejšo in uspešnejšo sanitetno in zdravstveno pomoč na polju higijene, v primerih bolezni, epidemij elementarnih nesreč in v primeru vojne. Število udeležencev vseh teh tečajev je letos preseglo tisoč, kar je na vsak način častno število. Po vzpodbudnih pohvalnih predsednikovih besedah je dr. Mis poročal o bolničarskih izpitih in o podrobnejši organizaciji teča-

jev. Vse letošnje udeležence so pokazale veliko požrtvovalnost in pripravljenost za plemenite naloge svojega poslanstva sledile so vestno in marljivo teoretičnemu pouku, ki je obsegal izbrana poglavja iz anatomije, fiziologije, biologije, dajal vsa potrebna navodila za pomoč ponesrečenim, nenadno obolelim, nadalje vseboval poglavja iz osebnih in duševne higijene, o negi dojenčkov in malih otrok, o epidemijah in nalezljivih boleznih ter o vsem potrebnem za primer vojne. Bila sta dva tečaja, ki sta obsegala 65 in celo 86 ur ter je bila pri obeh skozli ves čas udeležba skoraj stodontna. Skupno število udeležencev znaša 87. Potlej se je govornik zahvalil udeležencem in predavateljem, ki so mnogo pripomogli, da je ves tečaj tako zadovoljivo in častno uspel.

Predsednik je med svečano zaobljubo porazdelil med bolničarke posebne legitimacije, ki jim dajejo pravico do opravljanja vseh bolničarskih del. K zaključku je izpregovorila še ga. Kroftova nekaj toplih, vzpodbudnih besed o plemenitem poslanstvu bolničarskega poklica. Rdeči križ zasluži za svojo požrtvovalno vlogo in prizadevanje v pomoč bližnjemu pač polno priznanje!

Razstava o zaščiti pred napadi iz zraka Včeraj dopoldne so jo slovesno odprli na velesejmskem prostoru

Ljubljana, 8. junija. Na velesejmskem prostoru je bila ob 11. pred paviljonom N skromna slovesnost, s

katero je mestna občina izročila javnosti lepo, smotno pripravljeno razstavo o zaščiti pred napadi iz zraka. Poleg rince občinstva so se vabilu odzvali tudi odlični predstavniki vojske, civilnih oblastev in nacionalnih organizacij, med njimi komandant divizije, divizij ki general Stefanovič s svojim pomočnikom, brigadnim generalom Kukavičcem, komandant štaba uterjanja, divizijski general Rupnik, zastopnik bana, načelnik oddelka za civilno zaščito dr. Ogrin, zastopnik škofa, generalni vikar stolni proš Nadrah, direktor državnih železnic inž. Kavčič, predsednik Zdravniške zbornice primarij dr. Meršol, predsednik Narodne galerije dr. Windischer, zastopnik Združenja vojnih dobrovoljcev prof. Jeras in direktor Vagaja, zastopnika banovinskega odbora RK ravnatelj Hočvar in nadsvetnik Skalar in predsednik gasilske župe Ljubljana Prištovšek.

Goste je pred pragom paviljona pozdravil predsednik mestne občine dr. Adlešič z daljšim nagovorom, v katerem je razčlenil pomen prireditve, v imenu banske uprave pa je mestni občini izrekel tople čestitke načelnik dr. Ogrin. Ko so se vrata odprla, je mestni fizik dr. Rus z živo besedo povedel občinstvo skozi razstavni prostor in obrazložil pomen in funkcijo posameznih predmetov v obrambi pred letalskimi napadi. V celoti napravlja razstava rešen, globok vtis, hkratu pa nazorno pouči obiskovalca o nevarnostih, ki so zvezane z napadi iz zraka o tem, kako se mora človek pri takih nevarnostih ravnanati, kako se mora zavarovati in naprej in kaj ukreniti, ko je nesreča prišla. Razstava nam kaže, kaj potrebuje posameznik, posamezna hiša in ves narod in kako se lahko zavarujemo na čim preprostejši in cenejši način. Zdravniki, tehniki, inženjerji in gasilci bodo vsaki dan med 10. in 12. ter 16. in 18. uro tolmačili razstavljene predmete ter dajali praktične nasvete in pouk. Stalno pa je obiskovalcem na razpolago dežurni uradnik splošne zaštite z informacijami splošnega značaja. Kakor je poudaril predsednik mestne občine v svojem govoru, se bo prva razstava, ki je še skromna po svojem obsegu, stalno izpopolnjevala in bo tvorila temelj stalnega zaščitnega muzeja in čim boljše pri pomoč stalne zaščitne šole.

V organizaciji prireditve so sodelovali zaščitni urad mestnega poglavarstva, banska uprava, ministristvo vojske in mornarice po državnem vojnem higienem zavodu, po državnem vojnem zavodu Obilicevo in štabu teritorialne zračne obrambe, Gasilka zajednica dravske banovine in tvrda Bata.

CUDNA VPRASANJA

Lili: »Ali me imaš rad, Milan?«
Milan: »Da, dragica!«
Lili: »Ali me imaš strašno rad?«
Milan: »Brez dvoma, dragica!«
Lili: »Ali me imaš tako rad, da si že popolnoma neumen?«
Milan: »To se razume. Kako naj bi to sicer imel rad, če ne bi bil neumen.«

Domače vesti

Primer naše žene

Zadnje čase smo na temle mestu ponovno imeli priliko, čitati članke, ki so v teh nervoznih, razburkanih časih prilivali čitateljem vere, optimizma in zbranosti. Naj dodamo še skromen, a zato nič manj uvaževanja vreden primer, ki nam ga je sporočil prijatelj lista:

Zadnjič sem bil z večjo družbo na avtobusnem izletu v Poljanski dolini, na Visokem, na domu našega Tavčarja in njegove nepozabne gospe. Ko sem si ogledoval okolico, sem našel na 65 let staro ženo, vrljo, jedro kmetico, da sva se malo porazgovorila o tem in onem. Veselo sem bil presenečen, ko sem videl, da stanka s tako živim, zdravim zanimanjem zasleduje dogodke doma in v svetu. Podrobno je bila poučena o vsem, kar razglablja naša meščanka in izobraženci po kavarnah, samo o tem se je razlikovala od njih, da je vse reči motrila z nekoga čudovito mirnega, povsem uravnovešena vidika.

Tega skoraj ne verjamem, je rekla, da bi se nas upal kdo napasti. Dobro smo pripravljene in naša vojna velja v svetu za eno najboljših hrabrih in neustrašnih. Po zemlji tu ne bo nihče skozi prišel, a če bi kdo skušal iz zraka do nas — lahko mi verjamete, s tistimi, ki bi to tvegali, bomo ženske same opravile kar nas bo v najhujši sili ostalo doma.

Beseda te preproste slovenske žene so vredne, da si jih zapišejo v dno srca vsi, ki izžubljajo mir in razum že, kadar list zašusti.

Grobnice in smotnik
kamnoseka stavbna dela izvršuje po nizkih cenah kamnoseko kiparsko podjetje
FRANJO K. NOVAK
pokopališče Sv. Križ — Ljubljana — Tel. 49-09.

* Na univerzi v Pragi so diplomirali za strojne inženjerje gg. Ivan Franké, Marjan Lavrenčič in Klavdije Zrinski. Čestitamo!

* Službeni list dravske banovine prinaša v 46. številki od 8. junija: ukaz o izročitvi zasolj Bukova gora iz občine Zreče in pripojitvi občini Vitanje; podaljšava roka iz pravilnika o ustanovah človekoljubnega značaja; kaj je treba šteti za luksuzne predmete po zakonu o neposrednem davku; vedice iz papirja in papirne preje so priznane kot zavoji; pomenilo o carinjenju vrvi in konoccev; banova navodila za dela in ponašanje prebivalstva zaradi zaštite pred letalskimi napadi; banova odločba, s katero se razširja nova ureditev delovnega razmerja stavbenega delavstva na vse območje dravske banovine.

* Življenjski praznik vnetega narodnjaka. V Murski Soboti je 6. t. m. praznoval 70letnik upokojeni sodni uradnik g. Anton Novak. Njegov prozni korak in njegova jasna in odlična beseda se ne izdajata, da bi zadržali pod osmi križ, kljub temu, da je prehodil svojo življenjsko pot v težkih okoliščinah, v časih, ko je bila slovenska beseda greh in priznanje svojih nacionalnih čustev zločin. G. Novak je po rodu iz Ljutomeru in je kot sodni uradnik služboval v Mariboru, odkoder je odšel v št. Lenart na Koroskem, pozneje pa v Senožeče na Krasu, kjer je ostal 20 let. Vojna mu je razbila domačijo in ga spet poglajala po svetu. Kot eden prvih uradnikov je prišel leta 1919. V Soboti, kjer je ves svoj prosti čas posvetil delu v nacionalnih društvih. Sokol ga šteje med svoje najdelavnejše člane. S svojim tihim in plodonosnim delom je bil vedno med prvimi, za časti in priznanja pa se v svoj skromnosti ni nikoli potoval. Ob življenjskem jubileju mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

* Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jozefove grenčice.

* Srbski jadranci na delu. Jadralska šola na Zlatiboru, ki je v mnogem podobna našim Blokam, bo pričela s poukom 15. junija. Tečajniki se sprejemajo vsakega 1. in 15. v mesecu. Pouk je brezplačen, tečajnik plača samo hrano in stanovanje ter vožnjo od šole in nazaj. Jadralska šola na Zlatiboru bo delovala do 30. septembra, če bo ugodna jesen, pa še dalje. Kajti ravno na jesen se vreme pogostokrat ugodno spreminja in omogoča pogoje za izpit C, za katerega je potrebno vrhunsko znanje jadrancev. Skozi zlatiborsko jadralsko šolo gre leto za leto na stotine mladeničev in je doslej dala našemu letalstvu že mnoge odlične pilote na motornih letalih.

* Poroka. V nedeljo 2. t. m. sta se poročila v Kranju g. Viktor Ankele, davčni uradnik v Kranju, in gđ. Justa Ribičeva iz Vojnika, oba zavedna sokolska delavca. Obilo sreče. (—)

Vila na Pokljuki

krasna lega, 3 sobe, kopalnica in vse prtilnice takoj ugodno naprodaj. Naslov v ogl. odd. »Jutra«.

* Prvi mestni higienski muzej bodo svečano odprli v Zagrebu na rojstni dan bratov Antona in Stjepana Radića dne 11. junija v ulici št. 223. Hiša je bila svojčas last banskega svetnika Kosovca, ki pa jo je odstopil mestni občini. V teku lanskega leta je občina s 50.000 din stroškov preuredila poslopje za higienski muzej. Za ureditev sta poskrbela mestni fizikat in Higienski zavod. Že svojčas je naša država dobila na račun reparacij tri kopije slovečega draždanskega muzeja »Der Mensche«. Eno kopijo je dobil zagrebški Higienski zavod, drugo Beograd Del te razstave bo tvoril opremo novega muzeja, ki bo vzbujal stalno pozornost občinstva.

* Poklicna posvetovalnica v zadregi. Povsod po kulturnih zapadnih državah imajo večja mesta svoje poklicne posve-

tovalnice. Pri naprednih narodnih starših sami nikoli ne silijo otroka h kakšnemu poklicu, preden niso s pomočjo posvetovalnice ugotovili, za kak poklic je njihov otrok najbolj sposoben. Tudi v Zagrebu že 9 let deluje stanica za izbiro poklica, ki so jo bile ustanovile gospodarske zbornice. Doslej je šlo skozi njo že kakih 10.000 gojencev, ki so nato odšli v razne poklice. Zagrebška stanica je edina v kraljevini Jugoslaviji, kar je za 15 milijonski narod pač zelo malo. Pa še zagrebška stanica je zašla v krizo. Njen letni proračun znaša nekaj nad 170.000 din. Ustanove, ki so prevzele nalogo, da jo vzdržujejo, so začele druga za drugo kratiti prispevke in tako se je znašla stanica v veliki denarni zadregi ter ne more dalje posloovati. Hrvatski Radiša je zdaj započel akcijo, da se ta ustanova vendarle reši.

* Olajšani predpisi za gimnazijski sprejemni izpit na Hrvatskem. Hrvatski ban je predpisal nova pravila za sprejemni izpit za 1. gimnazijski razred. Izpite iz srbohrvaščine bo mladi kandidat polagal tako, da bo dokazal, da zna okretno in pravilno čitati in pisati. Zato bo najprej pisal po diktatu, nato pa bo čital in o prebranem pripovedoval. Stivo bo vzeto iz čitanke za 4. razred ljudske šole. Učenci bodo morali znati pisati cele številke od enega milijona. Sprejemne izpite bodo polagali v skupinah največ po 20 učencev, za vsak predmet posebej. Diktat bo smel trajati največ 15 minut, ustmeni izpit pa o vsakem predmetu največ 10 minut. Po možnosti bodo izpraševali strokovni profesorji. Če bo učenec vsakega predmeta najmanj dobro ocenjen, bo sprejet v gimnazijo. Če mu bo prvi sprejemni izpit konec junija ne uspe, ga lahko ponovi jeseni.

* Donesek k naši tujsko-prometni propagandi. Te dni je izšla prva številka tretjega letnika mariborske ilustrirane tujsko-prometne revije »Jugoslovenski biseri«. Objavljeni članki (14) v zvezi s stvarnimi informativnimi podatki o raznih tujsko-prometnih krajih Slovenije prikazujejo v besedi in sliki bistveno, čeprav ne izčrpno, kaj zmore Slovenija v tujsko-prometnem oziru. Splošno informativnega in propagandnega značaja sta članka: »Slovenija, dežela zdravilišč, letovišč in turistike« ter »Postojanke SPD in naš tujski promet«. Posebni članki so posvečeni mestom Ljubljani, Mariboru, Kranju, Škofji Loki in Gorenjski, dočim delajo ostali članki propagando za Slov. gorice (Marija Snežna), za zadravski Kozjak (Sv. Križ n. M.), za Logarsko dolino (Pomlad v Plestju), za srez šmarje pri Jelšah (knjiga prof. dr. Strmška), za Rogoško Sletino in za novo pohorsko avtocesto (ing. Stergaršek). Številka je bogato in lepo ilustrirana (12 slik). Naslovno stran krasi za Maribor značilna slika Drave s splovom pri Studenčih nad Mariborom. Revijo urejuje dr. Fr. Mišič. Uprava in uredništvo revije: Maribor, Smetanova ul. 34.

* Mlečna akcija v Brežicah. Poročajo nam: Na pobudo Higienskega zavoda v Ljubljani je Zdravstveni dom v Brežicah s sodelovanjem upraviteljstva meščanske in ljudske šole organiziral mlečno akcijo. Poslovanje se je pričelo po božičnih počitnicah 22. januarja t. l. in je trajalo na meščanski šoli do konca marca, na ljudski šoli pa do konca aprila. Denarno podlogo so postavili Higienski zavod, Fond za zdravstveno zaščito otrok, krajevna društva in večji trgovci s skupno vsoto 525 din. Zbrani denar sta si porazdelili šoli. Za časa mlečne akcije se je razdelilo med ubožne in potrebne učence obeh šol 1364 litrov mleka v obliki 6077 porcij in 195 kg kruha v 2120 kosih. Na ljudski šoli se bo delil kruh še do konca leta. Na dan je prejelo mleko 95 otrok. Nadzorstvo pri delitvi mleka je prevzelo učiteljstvo, higiensko nadzorstvo je vršil Zdravstveni dom po zaščiteni sestri, ki je vodila tudi blagajniške posle. Vsem, ki so kakorkoli pripomogli k uspehu mlečne akcije, da so otroci dobivali v zimskem času skodelico toplega mleka in kosček kruha, se najtopleje zahvaljuje upraviteljstvo ljudske in meščanske šole.

* Veliko zanimanje za tečaj Rdečega križa v Zagrebu. Odkar se je razviharila vojna po Evropi, se zagrebške gospe in gospodine trumoma prijavljajo Rdečemu križu. Želijo se udeleževati tečajev za prvo pomoč, da bi imeli čim večji kader prostovoljnih bolničark pa seveda tudi bolničarjev. Doslej je šlo že kakih 500 žena in deklet skozi tečaj Rdečega križa, zdaj pa je naenkrat vpisanih več sto. Predsednica hrvatskega Rdečega križa ga. Marija Mačkova je dala pobudo, da se vse absolventke teh tečajev združijo v Zajednico prostovoljnih bolničark in samarijank. V ta namen je sklicala sestanke, na katerem so se zvrstila nekatera koristna predavanja zdravnikov o boječih nalogah bolničark in samarijank. Novo zajednico bo vodil g. Hugo Dajč, bivši predsednik samarijanske organizacije v Zagrebu.

* Izvid preiskave Higienskega zavoda na litjski šoli. Iz Litije nam pišejo: Kakor je poročalo »Jutro«, je pretekli ponedeljek bila na litjski ljudski šoli komisija Higienskega zavoda, da zdravniško pregleda učence in učiteljstvo ter ugotovi, ali je med njimi kakšen bacilonošen meningitide. Pri učiteljstvu je bila preiskava negativna. Med učenci pa so našli 24 sumljivcev. Sedaj se več ne čudimo dejstvu, da vidimo v Litiji skoraj vsak dan rešilni avto, ki nalaga nove žrtve meningitisa za prevoz v bolnico. Zaskrbljeno se sprašujejo starši šoloboznih otrok, kaj bo z otroki, ker je napovedano, da se prične redni šolski pouk na litjski šoli že 10. junija. Mnogi ne odobravajo te odredbe in so kratkoma sklenili, da svojih otrok v tem šolskem letu ne pošljejo več v šolo. Slišali so se glasovi, da se bo pouk začel le zato, da so otroci stalno pod zdravniškim nadzorom. Vendar javnost meni,

da so za zdravje otroka v prvi vrsti odgovorni starši, ki bodo gotovo v vsakem sumljivem primeru v domači družini poklicali zdravnika. Pri tem pa se bodo le obvarovali drugi otroci. Šolsko upraviteljstvo je obvestilo o skrbih in prošnjah staršev županstvo, ki bo storilo nadaljnje korake, da se ta bolezen vendar enkrat za vselej zatne. Saj to že škodi tudi tujskemu prometu, ker se ravno zaradi te tako zvane »nove bolezni« marsikdo izogne izletu v našo lepo Litijo.

* Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani je razpisalo v »Službenem listu banske uprave dravske banovine«, št. 45, z dne 5. t. m. mesto zdravnika-specialista za notranje bolezni kot predstojnika internega oddelka v društvenem sanatoriju v Slajmerjevem domu. Podrobnosti razpisa so razvidne iz »Službenega lista«, odnosno so pogojni na vpogled v društvenih prostorih. Gaieva ulica 2-I, palača banke »Slavije«, med uradnimi urami. (—)

* Zasebna dvorazredna trgovska šola (s pravico javnosti) v Murski Soboti, ki jo je lani ustanovil tamošnji Trgovski gremij, bo dobila letos jeseni že drugi letnik. Ob koncu šolskega leta se opozarjajo starši in skitniki absolventov meščanske šole in nižjih razredov gimnazije, da za to šolo ni omejeno število učencev, ki se smejo sprejeti v I. ali II. letnik, in da tudi ne obstoji za njo omejen šolski okoliš, njeni absolventi pa imajo iste pravice, kakor absolventi državnih trgovskih šol. Ker imajo državne trgovske šole omejeno šolsko okoliš in za sprejem določeno število učencev ter so na trgovski šoli v Murski Soboti ugodni sprejemni pogoji, zato se priporoča, naj se vsakdo, ki ima interes na sprejemu v trgovsko šolo, a ne more imeti mnogo upanja, da bi bil sprejet v kako državno trgovsko šolo, obrne po informacije na trgovsko šolo v Murski Soboti, katere jih daje radevolje in bo v najkrajšem času prijavljenim interesantom začela preključiti prospekte z vsemi potrebnimi obvestili. (—)

* Hudourje je opustošilo Timoško krajino. Kakor smo poročali je nedavno noč voda nenadno poplavlila Negotin in okolico. Zdalj, ko se je večja odtekla, je Timoška krajina marsikdo spremenjena v puščavo. Ponelost se je zemlja razpočila in so vizeli globoke do dva metra, širke pa do 10 metrov. Nekateri vinogradi so kar izgubljeni s površja. Zlasti hudo so prizadete vasi Roglovo, Rejce in Srbovo. Voda je odnesla in razbila večje število mostov. Nadalje poročajo o hudih posledicah po-vođenja v pokrajini od Velikega Gredišta do Kučeva. Tudi je vodovje opustošilo veliko število hiš po presemenih vaseh in so si ljudje komaj rešili golo življenje. Bilo je tudi nekaj človeških žrtev, njih število pa še ni točno dognano.

* Velik pevski praznik pripravila glasbeno društvo »Edinost« v Radomljah za nedeljo 14. julija ponedelje, ko bo to marljivo, društvo praznovalo 10letnico svojega obstoja. S tem pevskim praznikom je uprava Hubadove župe v Ljubljani združila prvi pevski izlet včlenjenih zborov, ki bo isti dan politeli v prijazne Radomlje in s pevskimi tečajniki sodelovali na prazniku. Že danes opozorjamo vsa pevstva društva, da se oziroma na ravnih datum in se prijavijo neposredno »Edinosti« za sodelovanje. (—)

* Smrtna žrtev strele. Iz Prekmurja nam poročajo: Posednik Aleksander Bajer iz Sela je s svojo ženo dol na polju. Ker se je naglo bližala preteča nevihta, sta se oba zatekla v bližnji gozd pod košato drevo, da bi utekla plohi. Med dežjem pa je začelo silovito treskati in strela je udarila tudi v drevo, pod katerim sta vedrila zakonca. Strela je zadela Bajerja na sence in je šla po levi strani telesa v zemljo. Nesrečni mož je bil na mestu mrtve. Ženo je strela opazila po temenu in jo omamila, da jo je šele dež, ki je bil po njej, spravil k zavesti. Tresla je moža, da ga prebudi, ker na je bil ves trud zaman, je s težavo prišla do ceste in poklicala ljudi na pomoč. Zdravniško pomoč ji je nudil v Soboti dr. Silvij Brandien. Upajo, da bo kljub težkim poškodbam okrevala. Pokojnik Bajer je bil dober gospodar in skrben družinski oče, star šele 40 let.

* Z lovsko puško je ustrelil najboljšega prijatelja. V Celovgradu se je zgodila huda nesreča, pri kateri je izžubel življenje mladeneč Miloj Jovičević. Nohote na je z lovsko puško ustrelil 18letni Jovo Mišić. Oba mladeniča sta bila prijatelja in sta prišla v Celovgrad goštilno, kjer je Mišić nameraval kupiti lovsko puško od gostilničarja. Ko je ogledoval, ni vedel, da je nabila. Po nesreči jo je obrnil proti prijatelju Jovičeviću, tudi na se je puška sprožila in je strel zadela Milojja naravnost v srce. Jovo je bil nato ves obu-

Zopet se bodete od srca nasmejali pri sijajni francoski burki
Fernandel v vlogi namišljenega barona.
Barnabe
KINO MATICA, tel. 21-24 Ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri

Razkošna in bogato opremljena opereta polna divnih španskih pesmi in temperamentnih plesov. Film ognjenvite južnjaške ljubezni, vselega humorja in duhovite vsebine. V glavni vlogi Estrellita Castro, filmska lepota in operna pevka.
POT K SLAVI
KINO SLOGA, tel. 27-30. — Danes ob 15., 17., 19. in 21. uri.

Krasen, vsebinsko globok francoski film z najboljšimi umetniki v glavnih vlogah
Danes ob 10.30 dop., ob 15., 17., 19. in 21. uri.
POTOK SOLZA
Ne zamudite v kino Uniomu!

Ker smo morali film ORLAKOVE ROKE nenadoma vrniti, predvajamo danes ob pol 3., pol 6. in pol 9. ure uredno komedijo, ki bo izvala orkan smeha:
TROJICA V SNEHU
Frank Morgan, Florence, Ryce, Robert Young. Komedija in romantika, smeh in ljubezen v divnem okviru snežnih alp.
KINO MOSTE
Film poln čarobne muzike, krasote 1001 noči
ALIBABA
V glavnih vlogah: Eddy Cantor, June Lang
V dopolnilo: barvana šaloigra.
Predstave: danes ob 5., 7. in 9. uri ter jutri ob ½9. uri
Prilodni spored:
Ljubezen dr. Meighana

pan in je hotel še sebe ustrliti, toda v puški ni bilo več naboja in so mu domači iztrgali puško iz rok. V preiskavi sta gostilničar kakor tudi Mijić.
* Indijanci sta se šla dva drugošolca soboške gimnazije v Fazaneriji ob Lendavi. Eden je nekje iztaknil revolver in je hotel kazati svoje znanje v rokovanju s strelnim orožjem. Spretno je vzel iz revolverja naboje, nato pa je pomeril v tovariša. Seveda ni vedel, da je v cevi ostal še en patron, zato je naenkrat zadonel v gozdni tišini rezek strel, pod katerim se je, zadet v trebuh, zgrudil drugošolec Slavko Knežević, sin kavarnarja iz Dolnje Lendave. Prepeljali so ga v soboško bolnišnico, kjer mu bodo skušali ohraniti življenje. Fanta trdita, da sta orožje našla in da sta ga samo pregledovala, pa se je prvemu po nesreči sprožil petelin. Po strehu je dijak vrgl orožje v Lendavo, kjer ga doslej niso mogli najti.

* Tatiška družba v vlaku. V brzovlaku, ki je v petek ob 9.05 prispel v Split, se je bilzu Vrhovin zgodila drzna tatvina. Nekaj tat se je splazil v kupé, kjer se je vozil trgovec Zaneta iz Kaštelov. Spečemu je izmaknil iz žepa 400 din. Zaneta je imel v drugem žepu 84 tisočakov, katerih pa tat ni zavalal. Tatvine pri ponočnih

voznjah so se zadnji čas pomnožile in bo kontrola na vlakih poostrena ter bodo orožniki pazili na postajah, kdo vse vstopa v vlak.

* Tri leta pravde zaradi psa. V Beogradu se je v sredo končala pravda med dr. Antonom Poljančcem, uradnikom finančne ministrstva in Milanom Prico, davčnim uradnikom. Oba sta lovca. Do pravde pa je prišlo, ker je Milan Prico dne 27. februarja 1937 s flobertiko ustrelil Poljančevega lovkega psa, ki je prišel na njegovo dvorišče. Zaman je bilo vse prizadevanje, da bi mu rešili življenje, čeprav so ga odnesli na živinozdravniško ambulanco, ga pregledovali in zdravili. Lastnik Poljanec je cenil na 10.000 din. Pravda je šla skozi vse instance. »Ubijalec« je bil zdaj obsojen na 1800 din denarne kazni in na plačilo stroškov v znesku 1500 din in na plačilo stroškov v znesku 1500 din.

* Detektiv v zvezi z žeparji. V Slavonskem Brodu imajo veliko senzacijo. Aretiran je bil dosedaj policijski agent Teodor Radovanović. 20 let je opravil službo agenta, zdaj pa je preiskava doglajala, da je bil dolzo let v zvezi z raznimi poklicnimi žepnimi tatovi, ki so kradli po sejnih, zlasti v Slavonskem Brodu, a so bili vselej spet izpuščeni, čim so z Radovanovićem razdelili plen. Nekateri meščani obtožujejo bližnjega detektiva, da jih je izžuljeval. Doslej je soliče prešlo že nad 20 prijav.

* V grobovih so iskali zlato. V Sumatru na otoku Braču je bil izropan grob premožne Mateljanove družine. Brezvestni tatovi so s trupla neke žene poneli prstane in vzele tudi zlato zobovje. Orožja ki so prišli nekoga kmeta in njegovo ženo iz Sumatrina ter nekoga kmeta in ženo iz bližnje vasi Razatice. Slednji je priznal, da je bil udeležen pri plenitvi nekaterih grobov.

* Starček je sunil v prepad. V ragonetnih okoliščinah je umrl 76letni kmet Risto Salč iz vasi Žlebova, nedaleč od Sarajeva. Te dni je sedel v goščini z 18letnim Milanom Simićem. Ko sta šla domov, je hotel mladenič odvzeti starcu leseno škatalo za tobak. Starac pa se je upiral in sta se začela ruvati. Pri tem je mladenič sunil starca v bazo. Čeprav precej vinjen in poškodovan, se je starac izvelkel iz prepada, po dveh dneh pa je nenadno izdihnil. Orožniki so uvedli preiskavo. Simić trdi, da je starčuk spodrsnil in da se je sam zakotalil v prepad.

* Nenavadnega bolnika so sprejeli v tork jutraj v bolnico v Banjaluki. To je 26letni Dušan Sikić iz vasi Dragovice pri Prnjavoru. Trpel je strašne bolečine v želodcu. Ko ga je primarij röntgensko pregledal, je na splošno začuden prisotnih zdravnikov uvidel, da je Dušan pogoltnil svoje umetno zobovje s petimi zobmi. Zgodila se mu je ta nesreča v spanju. Z velikim naporom je primarij vendarle uspešno spravilo zobno protezo iz želodca. Ko se je dečko nekoliko odpočil, se je lahko spet vesel vrnil domov s priporočilom, da poslej ne lega več spat z umetnim zobovjem v ustih.

* O grozovitem samomoru 32letnega delavca Eda Zaklja v Gornjem Stenjevcu je »Jutro« že poročalo. Zakelj, doma iz Marijinega dvora pri Radečah, je bil nesrečno zaljubljen v neko Emico, kakor je to napisal v poslovnem pismu svojemu prijatelju. Iz Zagreba se je v ponedeljek proti večeru podal v Gornji Stenjec in položil glavo na tirnico, da mu jo je odrezal potniški

* Vsako dete je zagonetka in nihče ne ve, kako se bo razvijalo. Niti najskrbnejši roditelji ne morejo na ta razvoj vplivati, temveč morejo samo nuditi prve pogoje za zdrav razvoj deteta. Uspeh v življenju ima samo zdrav človek, pa je zato največje važnosti pravilna hrana že v najnežnejšem detinstvu. Preizkušena koncentrirana krepljena hrana ovomaltina vsebuje v koncentrirani obliki vse vitamine in hranilne snovi, ki so neločljivo potrebne za izgradnjo in jačanje organizma.

* Ljubljana žaloigra v Gruziji. V noči na sredo se je v Gruziji pri Dubrovniku zgodila ljubljana žaloigra. 37letni trgovski potnik Josip Smokvina je s tremi streli rabil 28letno babico Franjo Orebovo. Streli so bili smrtonosni. Vendar je bil Smokvina prepričan, da bo Franja izdihnila. Zato se je odpravil pred pokopališče, kjer se je ustrelil v glavo in padel mrtve.

* Vlak je povozil kravo. V nedeljo popoldne je osebni vlak iz Ljutomeru proti Gornji Radgoni med postajama Krizevec in Bučevci povozil kravo, ki se je pasla na železniškem nasipu. Živčine se je bilo prihajajočega vlaka ustrašilo in skočilo pred stroj, ki ga je razmesaril. Krava je bila last posestnika Novaka iz Logarovca.

* Pobijanje malarie v Severni Dalmaciji. Skupina medicincev iz Zagreba je pod vodstvom prof. dr. Stamparja preledala Severno Dalmacijo. Prof. dr. Stampar, znani strokovnjak, je pokazal posebno zanimanje za te kraje, ki potrebujejo vse naklonjenosti. Ko je bil še načelnik ministrstva za narodno zdravje, je izposloval Biogradu na moru za 7 milijonov dinarjev vodovodnih cev. Ljudstvo je bil prispevalo za 2 milijona dinarjev brezplačnih dnevnih. Z izvajanjem vodovodnih del dr. Stampar ni zadovoljen, ker je opazil nekaj higienskih nedostatkov. Potrebno je čim več izletov bodočih zdravnikov v Dalmacijo, da bodo spoznali, kje je pomoč najbolj potrebna.

* Nevarna ženska, ki hipnotizira blagajničarke. V Zagrebu je policija prišla nekoliko, o kateri je dognano, da je nevarna pustolovka, ki je hipnotizirala nekatere blagajničarke in jim odvzemala denar. Iz nekoga zagrebškega samostana je nedavno izstopila 19letna mladenka Ivka S. Dobila je službo blagajničarke v neki kavarni in je v prva postala žrtev 50 letne pustolovke, ki ji je izvalila 3000 din. Nato je pustolovka izrabljala še neko Emo R. in jo prisilila, da ji odpre blagajno in ji izroči vse bankovce. Bilo jih je za 7000 din. Preiskava je v teku. Zato policija zaenkrat še ne objavi imen v tej zadevi, ki bo svojevrsna senzacija za Zagreb.

* Kupimo nov ali rabljen prenakljiv droblje. Ponudbe na mestno cestno nadzorstvo v Ljubljani. (—)
* Razumna nega — vsak človek, vsaka stvar zahteva pazljivo nego, da se obdrži na višini. Današnja v vsakem pogledu napredna doba nam prinaša v proizvodih za nego lic in las Salva zbirko dovršenih, po najnovejših principih izdelanih preparatov. Krema Salva, vegetabilna parna kopel Salva, Salva shampoo, regenerators za lase Salva in Salva antipertin so preparati, ki vas bodo zadovoljili. (—)

* V vašem interesu je, da si nabavite takoj novo, zelo važno ilustrirano knjigo **Profitalna zaščita**. Dobi se pri Banovinski zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani ter v vseh knjigarnah za ceno 25 din. (—)

Iz Ljubljane

u— **Zlata poroka.** Danes praznuje v domačem družinskem krogu zlato poroko g. Jože Katalan s svojo družico Barbaro. Se vedno pri močeh in kljub visoki starosti sta dočakala naša slavljenca ta pomembni družinski in življenjski praznik. Poznana iz Trsta, ko sta imela gostilno v Rojšanu, kjer je bilo vedno zbirališče in zatočišče zavednih tržaških Slovencev, sva vzgojila svojo družino v narodnem duhu in se danes je naš Jože zaveden narodnjak Pred svetovno vojno ni bilo mogoče misliti nobene nacionalne prireditve v Trstu, predvsem pa v Rojšanu kjer ne bi aktivno sodeloval naš slavljenec in njegova družina. Premnogo je pa žrtvoval in sodeloval pri rojškem pevskem društvu »Adrijas«, kateremu je bil predsednik in eden prvih tenoristov. Kljub visoki starosti še vedno rad prepeva narodne pesmi in veliko veselje svoje družine in vnukov. Naš slavljenec je fast ugodnega ljubljanskega trgovca g. Albin Smrkolija, predsednika trgovskega oddelka Zbornice TOI. Iskrenim čestitkam mnogih prijateljev in znancev to in on stran meje se pridružujemo tudi mi z željo, da bi naša slavljenca dočakala v zdravju in zadovoljstvu še mnogo let.

Danes

se že povsod govori, da je izšla

težko pričakovana nova žepna pesmarica slovenskih narodnih pesmi

katero dobite lično v celo platno vezano za malenkostni znesek din 16.—, v celo usnje vezano, z zlato obrezo za din 24.—.

Po pošti din 1.50 več.

ZALOŽBA HRAM
Ljubljana, Florjanska ulica 14/I.

u— **Graje vredna brezobzirnost.** Pod tem naslovom smo pred dnevi poročali o nesreči, ko je na šmartinski cesti neki voznik nevarno povozil 3-letno dekletce. Naš informator je s to notico storil g. Angela Černetu, juristu iz Vižmarji, krivico, ki jo s tem popravljamo. G. Černe se je s svojim avtom peljal proti mestu, ko ga je na šmartinski cesti ustavil vojak in ga poprosil, naj ranjenega otroka odpelje v bolnišnico ali pa nemudoma pokliče reševalno postajo. Ker je laiku pač težko ravnati z ranjenim otrokom, je g. Černe takoj pohitel do mitnice, da o tam telefonično reševalni postaji, a ker je mitnica na žalost brez telefona, se dalje do tovarne za idej, kjer je naprosil vratarja in ravnateljevega šoferja, naj brez odlašanja pokliče reševalce. Srečljivo se je v tovarni za idej mudil mestni fizik dr. Rus, ki je nato nudil otroku prvo pomoč in ga odpeljal v bolnišnico.

KOPALNE OBLEKE — CISTA VOLNA
STARE NIZKE CENE.
Aljozj Potrat — prej
JOS. KUNC & Co.
Ljubljana, Mikosiceva cesta 32.

u— **Nova grobova.** V Ljubljani je preminil v častljivi starosti 81 let g. Maks Lilleg, davčni nadpoveljatelj v pokouju. Pogreb ugodnega pokojnika bo v ponedeljek ob pol 17. izpred mrliške veže zavetišča sv. Jožefa. — Dalje je v Ljubljani umrl g. Slavko Kober, ravnatelj državnega pravobranilstva. Pogreb ugodnega pokojnika bo v ponedeljek ob pol 15. izpred mrliške veže splošne bolnišnice. — Rajnkina blag spomin, žalujomo naše iskreno sožalje!

Tudi dobri vojak **SVEJK** je uporabljal pri vojaki vseh 12 komadov prepotrebni predmetov

Foto turista Lojzeta Šmuc

in sicer:

1. zločljiv brivski aparat v etutju,
2. čopič za bretje,
3. brivsko milo,
4. 10 komadov britvice,
5. stekl. kolonske vode,
6. kos toaletnega mila;
7. zobna ščetka;
8. zobna pasta,
9. ogledalce,
10. glavnik,
11. šivalni pribor,
12. strelska zabavna igra,

katero dobite za din 34.—, po pošti din 39. Vpšljite na naš ček. račun št. 13.285 din 39.— nakar Vam takoj odpošljemo navedeno kot paket. Vrednost predmetov kupljenih posamezno je dvojna. Prepričajte se osebno v trgovini, kjer Vam brezobzorno pokazeemo kolekcijo.

Priporočila se
Foto Tourist — Lojze Šmuc
LJUBLJANA — ALEKSANDROVA C. 8
in PREŠERNOVA 9.

u— **Mesni muzej v Turjaski palači,** ki je bil doslej poleti brez vstopnine odprt vsako nedeljo in praznik, bo zaradi vpo-klicev osebja in zaradi minimalnega tuj-skega prometa odslej ob nedeljah in praz-nikih zaprt, zato bo pa brez vstopnine odprt vsako soboto od 10. do 12. ure. Šole in skupine pa si muzej lahko ogledajo vsak dan, če obisk naznamijo o pravem času.

u— **Obisk razstave G. A. Kosovih slik** iz slovenske zgodovine je presegel v pr-vem tednu število 1000 oseb. Razstava bo odprta še cel prihodnji teden, nakar slike javnosti ne bodo več dostopne.

u— **Sokol i Ljubljana** Tabor poziva svo-je članstvo, da se udeležijo polnoštevilo po-greba pok. brata Maksa Lillega, davčne-ga nadpoveljatelja v pok., ki bo v ponedel-jek dne 10. junija ob 16.30 izpred zavetiš-ča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti. Ude-ležba v civilu z znakom. Zdravo! Uprava.

u— **57letnice matere na ljubljanskem učiteljskem prazniku** letos tovariši. Antostewicz Adolf nadučitelj v Kachau-u. Gor Stajerski Christof Josip ustanovitelj in prvi ravnatelj znane omeine tr-govske šole v Ljubljani. zdaj v pokolu v Šmarci pri Kamniku: Josin Emanuel pi-sarniški ravnatelj v pok v Ljubljani; Luznar Franc nadučitelj v pok v Kranju ter Pirc Avgust mestni učitelj v pok v Ljubljani — Tovariši Christof Josin praz-njuje letos tudi 77letnico svoje starosti. 37-letnico obstoja svojega zavoda in 50letni-

co svoje poroke. — Jubilantom še mnogo zdravih, srečnih in zadovoljnih let!

u— **Sprejemni izpiti za 1. gimnazijski razred.** V posebnem učnem tečaju pri-pravljajo profesorji učence za sprejemni izpit. Prijave sprejema šolki služitelj gosp. Bombač na II. drž. realni gimnaziji na Poljanski cesti.

u— **Železniški upokojenci, rentniki in vdove v Ljubljani** in okolici, se vnovič opo-zarjajo, če se niso dvignili svojih vojnih knjižic, naj v svojo lastno korist to čim-prej store. Knjižice se dbe v računski pi-sarni Ljubljana, glavni kolodvor. S seboj je treba prinesiti zadnji odrezek o preje-manju pokojnine.

MODNI ATELJE
FEMINA
DANICA ROVSEK
SEDAJ
GRADIŠČE 13/I.

u— **Javna zahvala.** Podpisani odbor se po tej poti iskreno zahvaljuje vsem, ki ste vsak po svojih močeh prispevali v po-čaščenje našega letošnjega »Materinskega dne«. Vsa najmanjša dar je bil hvaležno sprejet in vključen na pristojno mesto. Odbor bo vsteno poskrbel, da se bo z na-branimi prispevki pomagalo res najbednej-šim materam. Vsem darovalcem, ki ste na tako lep način izpričali svojo srčno kultu-ro, se enkrat: najlepša hvala! Odbor Kola jugoslovenskih sester v Ljubljani.

Bramorje in voluharje

uniči preizkušeno sredstvo
BRAMORIN.

Navodila v drogeriji KANC — Ljubljana, Židovska 1.

u— **Zbor najlepših komornih del slavnih mojstrov** boste slišali na komorni produk-ciji glasbene akademije v ponedeljek 10. t. m. Začetek ob 19. v veliki filharmoni-čni dvorani. Nastopili bodo slušatelji Logerjeva. Bradarčeva. Burger. Gregorc. Zalokar in Židmond iz šol profesorjev Slaša, Zarnikove. Ravnika. Rupla in Pfe-ferja ter bodo izvajali Corellijevo komo-rno »Sonato za dve violini in klavir«, Tar-tinijevo »Sonato za violino in klavir v a-duru«. Brahmsovo »Sonato za klavir in violino. op. 100 v a-duru« in Dvořakov »Tercet za dve violini in violi«. Program velja kot vstopnica. Ves program je na-študiral z izvajalci prof. Jan Slaš, vodja oddelka komorne glasbe. (—)

ZOBOZDRAVNIK-SPECIALIST
DR. EGON BASSIN
zopet redno ordinira
Gledališka ul. 4 Tel. 28-98

u— **Promenadni koncert vojaške godbe** bo danes ob 11. uri v Zvezdi Dirigiral bo višji kapelnik g. Herzog.

u— **Gospodinske pomočnice!** Nujno po-trebno je da se izobrazite mnogostran-sko. Današnje razmere zahtevajo tudi v gospodinjstvu bistrega duha in prera-čunljivosti. Ne mislite, da za službo v me-stu ni treba nič znati in se ničesar učiti. Da so službe v mestu varno pribežališče za vsa ona dekleta, ki se izogibljajo kmeč-kega dela, ali za one ki ne dbe pri prilož-nosti, da bi dobile zaposlitev v tovarni. Naše prizadevanje bodi, da se zanimata za vse, kar je v zvezi s stanom hišne uslužbenke in gospodinje obenem. O svojih stanovskih zadevah boste najbolje po-učene, če se naročite in citate list »Go-spodinska pomočnica«. Naročnino 12 din lahko pošljete po polnočnici, ki jo dobite na vsaki pošti za 25 par in nanjo napišete »Gospodinska pomočnica«, Ljubljana št. 13.748 ter svoj natančen naslov s pripom-bom »novak«. Z obratno pošto boste prejele vse letošnje številke. Vsebinska štev. 6. je sledeča: »Križev pot naših revnih deklet.« »V obrambo domovine proti peti kolonije, povest »Sin Arhove Lenke«, pesem »Kre-sni večer, Nezakonska mati, Bogu kazen, Kaj vse ljubezen stori, Kuharska navodi-la. Nasveti za hišo in dom itd. Prijavite se za kuharski tečaj pri Zvezi gospodinj-skih pomočnic v Wolfovi ulici 10.

Preskrbite si

za vsak slučaj pravočasno
SPALNE VREČE
pri trdki KOLB PREDALCI.
sportna trgovina,
Ljubljana, Kongresni trg št. 4.

u— **Jugoslovansko kirurško društvo,** sekcija Ljubljana bo imela dne 11. junija 1940 ob 18. strokovni sešatek v predaval-nici bolnice za ženske bolezni v Ljubljani. Spored: Predavanje: doc. dr. Cholewa; So-dobno zdravljenje raka. Dr. Bajc; Radikalno operiran rak colona transversuma. Dr. Janež; Hernia lumbalis traumatica. Vabljeni vsi zdravniki! (—)

RAZSTAVA PREPROG

Banovska tkalnica preprog iz Sara-jeva razstavlja svoje preproge in perzi-jance v Ljubljani v dvorani noteta »Siona«. Desni glavni vhod Razstava je odprta cel dan od 5 VI do 10 VI 1940. Prezamemo naročila na dolgoročno odplačila. — Vhod prost.

u— **Spored cerkvenega koncerta Ljubljanskega Zvona** ki bo jutri v frančiškanski cerkvi, je sledeč: Trubar, Hvalimo; Gallus Molimo; Rihar, Benedictus; Nedved, Bogu; Foerster, Sv. Cecilija Vauken, Krasi ni majnik. Mešani zbori. Fajgi, Alleluja, fuga za orgle, Hribar, Zalostna Mati božja; Sattner, O, Jezus naših src radost; Hlad-niki Večerni zvon; Kimovec, S svojimi pe-rutmi te pokrije Gospod. Mešani zbori. Kimovec, Sv. Trije kralji (orgle); Vodop-vec, Imaculata; Premrl, Mati dobrega sveta; Železnik, Naši materi; Premrl, Fuga za orgle; Jobst, Presveta noč; Mav, Zdra-va Marija; Tomc, Sedem poslednjih besed Jezusovih, Mešani zbori. Zbore vodi Do-re Matuli, pri orglah prof. Rančigaj, so-listiki Draga Stajnarjeva in Danica Pela-nova. Začetek koncerta točno ob pol 9. zve-čer v frančiškanski cerkvi. Prodaja vstop-nice v knjižarni Glasbene Matice. (—)

u— **Slogina glasbena šola** bo imela ob zaključku letošnjega šolskega leta dve jav-ni produkciji svojih gojencev, in sicer v ponedeljek 10. in v torek 11. t. m. oba-krat z začetkom ob 18. v Slogini glasbeni

dvorani v Pražakovi ulici. Ob tej priliki nastopijo gojenci solisti instrumentalnega in vokalnega oddelka kakor tudi šolski orkester. Glasbena šola »Sloga« vabi vse prijatelje lepe glasbe ki čimvečji udeležbi. Vstopnine ne bo. (—)

u— **Odgojena tombola.** Prost. gasilska četa Ljubljana-Vič sporoča, da je tombola, določena za nedeljo 9. junija, zaradi iz-rednih razmer preložena na nedoločeno čas. Poslane vam tablice nam ne vračajte in jih razpečavajte do nadaljnjega. Dan prireditve bo objavljen v dnevnem časopis-ju in po posebnih obvestilih - lepakih. (—)

u— **Držba trebljenja mestnih jarkov** na Barju bo v nedeljo 16. t. m. ob 10. v barjanski šoli. (—)

Fotoamaterji!

Pri nas Vam jamčimo za vsak film, za vsako povečavo in vsako kopijo posebej. Potrudite se k nam in prepričajte se o ne-dosegljivi kvaliteti naših amaterskih del.

Edina specialna fotografova
Janko Pogačnik
Ljubljana, Tyrseva cesta 20

u— **Tragična smrti otroka.** V četrtek po-poldne so pripeljali v bolnišnico štiri-letnega Gregorja Bizjaka, sinčka sreskega načelnika iz Logatca. Mali Gregor je do-ma zvrnil nase lonec kropa in se silno opeknel po vsem životu in po rokah. Vse prizadevanje zdravnikov je bilo zaman in deček je opeklinam podlegel.

u— **Huda nesreča v Podpeči.** Iz Podpe-či pri Presegru so te dni pripeljali na ki-rurški oddelk 33-letnega delavca Jakoba Grudna, zaposlenega na Kobijevi žagi. Težek voz lesa se je zrušil nanj in mu prizadel hude zunanje in notranje po-skodb, da je njegovo življenje v resnici v nevarnosti. Z Jezera pri Podpeči je mo-ral v bolnišnico 15-letni delavec Verovšek, zaposlen v Pristavčevi lesni industriji. Za-ga mu je porezala prste na roki. Na ki-rurški oddelk so pripeljali tudi 18-letno delavko Angelo Osolinovo iz Domžal, ki je padla s kolesa in si zlomila levo roko, in pa 15-letnega Rafaela Matka, sina de-lavca vevške papirnice, ki ga je na Po-ljanski cesti podri tovarni avto.

GORI HIŠA?

Ne gori — toda ako »slučaj« le prinese požar, se ga rešimo z domačim orodjem, peskom in vodo, ki jo izbrizgamo z »Lutze« ročno brizgalno.

Ona v 14 sekundah izbrizga vedro vode! Ogled in preizkusi jo tudi Ti na razstavi (Velesjem) v Ljubljani ali pri t. »Lutze«, Rupena Ivo, Ljubljana VII — tel. 32-52.

u— **Junjaštvu vinjenih razgrajev.** V Mencingerjevi ulici so v torek zvečer po-palili trije fantje. Ko so imeli polne glave in želodec, so pričeli izizavati goste pri sosednjih mizah. Mladi France Lasič, ki je bil najbolj objesten je pričel groziti z nožem. Ko je gostilničar vse tri razgraja-če postavil pod kap, so začeli zunaj razsa-jati, trgali so ograjo, razbili klop na vrtu, navallili na gostilniška vrata in okna. Raz-bili so šipe, preklinjali in pretili, da bodo vse skupaj sesuli v drobne kosce. Ob po-licijski uri je gostilničar moral spet od-preti vrata, da izpusti ostale goste. Tedaj je France Lasič udaril mestnega delavca Ignazca Gorenjca s kolom po glavi in mu prizadel krvavečo rano. Še nekajkrat je udaril po šipah in napravil občutno škodo. Ko je prihitel stražnik, je Lasič še nad njim zavilhtel kol, a stražnik je potegnil samokres, nakar so napadalcu pobeignili. Včeraj so Lasiča in njegovega pajdaša pri-jeli na stanovanju, tretjega pa še iščejo.

u— **Tatvine ob priliki računovniških slo-venosti.** Med množico vernikov, ki so ob-skali dne 1. in 2. junija Rakovnik, so se vthotapili številni žeparji in tatovi v iska-nju ugodne prilike za prilastitev tuje last-nine. V poštev so prišle zlasti denarnice in sploh gotovina ter je bila prijavljena že lepa vrsta raznih žeparskih tatvin, pri-jave pa še prihajajo. Tako je Antonu Te-levacu o priliki procesije izginila iz žepa jopiča rjava, usnjata listnica z vsebino 1860 din gotovine. K denarju je bilo prilo-ženo potrdilo, da Tekavec vsak čas lahko dvigne pri Ivanu Petriču, trgovcu v Bo-rovnici, 14.500 din. Istotako je bila o pri-lik procesije na Rakovniku ukradena Jo-žefi Fajdigi ročna torbica z denarnico vred, v kateri je bilo 130 din gotovine. Usnjata ročna torbica z vsebino 60 din je bila izmaknjena v gneči Frančiški Mihev-čevi. Mariji Primožičevi je izginila črna usnjata torbica z nekaj gotovine. Pričlen je bil vozi listek do Ribnice. V rakovniški cerkvi pa je med vernikom opravljen nekdo izmaknil iz žepa Angeli Tientelje-vi, posestnici iz Podgorice, 1.400 din.

u— **Lov za nevarnim tatom v vroml-icem.** Okoliški orožniki so že dve leti ča imeli polne roke dela z znanim tatom in vromlicem Jožetom Demčikom, ki je po-rodu iz Ljubljane, udeleževale pa se naj-več v okolici mesta, zlasti okrog Brezovice in po izjanskih vaseh. Pred dnevi so oro-žniki Derandina na Brovici aretirali, a ko so ga možno vključena enali proti Ljubljani je izbral ugodna prilika in po-begnil v bližnji sord. V varnem zavetišču je prebil noč, se očesel verige in se umaknil proti podhranjenim vasem. Kmalu potem so izsledili njegovo skrivališče nekje na lau, a fant sam je o pravem času že čutil nevarnost in pobeignil. V njegovem bivališču so našli celo zalogo na-kradenega blaga, nekaj fotografiranih ana-ratov malhen brovinja, dve denarnici, nikelnjasto uro, dve zlati verižici, več moškov in ženskih parila na obleke in drugih predmetov. Kakor domnevajo, se je Derandin zatekel najbrž v hribe pri Turkuhu.

u— **Razne tatvine.** Iz podstrešja stare mestne ogravalnice v Kosovih ulici je nekdo o nesel delavcu Leopoldu Skajlu temnomodro usnjeto denarnico z zapira-čem, v kateri je bilo pet bankovcev po sto din, za 82 din drobiža, prepis krstnega li-sta in še nekaj dokumentov na ime oško-dovanja. Skupna škoda presega 600 din. — Zavoj moškega blaga, težak 17 kg, naslov-ljen na trgovca Česnika v Lingarjevi ulici in vredn 2.100 din, je bil ukraden dne 1. t. m. raz voz v Lingarjevi ulici. — Pod-jeten tat se je spizal na neko dvorišče na Lepem potu in pobral s sušilnih vrvi razno perilo, na škodo Ive Peternelevo. Tako so izginile 4 platnena rjuhe z mono-gramom P. I. in platnena prevleka za šiv-ane odeje z istim monogramom, bel na-mizni prt z monogramom C. P., karistat kuhinjski namizni prt, 2 moški in ženska

spalna srajca in še flanelasta ženska spal-na srajca in skupni vrednosti 1.100 din. Tatovom pride pač vse prav in je ni že več stvari, ki se je ne bi polakomnil. Tako je iz barake v Aleševčevi ulici odnesel nek-do pocinkano vodno in eno gumijasto cev v skupni vrednosti 340 din na škodo Ja-koba Malovrha. Okrog 100 kg betonskega novega železa, v vrednosti 700 din, je bilo ukradeno v času od 22. do 31. maja s prazne parcele na vogalu Trdinove in Tyr-seve ceste na škodo stavbnega podjetja »Tehna«. 85 kg težak sveženj betonskega železa v žici je nekdo odnesel v noči na 31. maja z dvorišča na šmarski cesti Mi-haelu Dimniku. Škoda znaša 710 din. — Dinamo-svetilka, vredna 250 din, je bila sneta s kolesa v Kamniški ulici na dvori-šču tovarne Lajovic Slavki Lindičevi. — Francu Lampiču je iz barake na vogalu Jurčkove poti nekdo odnesel težko kova-ško kladivo in razne drobnarije.

Iz Celja

u— **Šolski nastopi gojencev Glasbene Matice** v Celju so se pričeli v četrtek v gledališču. Prvi večer v četrtek je bil po-svečen nižji stopnji. Nastopilo je 24 gojen-cev in gojenk violinskih šol gg. ravnate-lja Karla Sancina in Dušana Sancina ter klavirskih šol ge. Mirce Sancinove, Ljud-mile Božičeve, Mařenke Plazk-Sancinove in g. Dušana Sancina. Gojenci, med kate-rimi je bilo nekaj očitnih talentov, so po-kazali, da so deležni sistematičnega in te-meljitega pouka resnih in skrbnih glasbe-nih vzgojiteljev. V petek zvečer je nasto-pilo 5 gojencev in 5 gojenk prej omenje-nih violinskih in klavirskih šol, ki so do-segli že srednjo stopnjo, in sicer violinisti Tomc, Vorišč, Zdošek in Medvešek ter pianisti in pianistke Mravljakova, Dol-larjeva, Šetinceva, Bedračeva, Knapčeva in Valenčič. Gojenci so pokazali solidno znanje in dobro tehniko. Ta večer je bil posvečen tudi mladinskemu zborovskemu petju. Mladinski pevski zbor je pod vo-dstvom g. Cirila Preglja zapel 10 pesmi in sicer 7 Pregljevih, 2 Mirkovi in rusko na-rodno »Zvonček« z zelo lepim solističnim nastopom dveh deklic. Mladinski pevski zbor je prožen, izenačen in discipliniran ter poje eksaktno in z občutjem. Mladi pevci in njihov pevovodja so bili deležni navdušenih aplavzov. — R. P.

u— **Na koncertu Celjskega pevskega društva,** ki bo jutri v ponedeljek ob 20.30 v mali dvorani Celjskega doma v pros-la-vo 80letnice odličnega slovenskega skla-datelja Rista Savina iz Zalcia, bodo izva-žana zgolj slavljenčeva dela. Poleg pev-skega zbora bodo nastopili še pianist, skladatelj in pedagog g. Pavel Šivic, do-cent Glasbene akademije v Ljubljani, so-organizirka gđ. Marija Tiranova in teno-rist g. Andrej Jarc iz Ljubljane ter člani-ca CPD gđ. Cirila Karbova. Na koncertu bo privrkat v celoti izvajano skladatelj-vo najnovejše delo »Vokalna suita« za so-li, zbor in klavir, ki je gotovo najzanimi-vejša točka vsega sporeda. Nabavite si vstopnice v Gorčarjevi knjigarni.

u— **Nudimo bolnikom razvedrilo!** Pre-jeli smo: Mnogo let že zahajajo Celjani v njim najbližje zdravilno kopališče Radio-thermo v Laškem. Posebno radi prihajajo ob nedeljah, da se tam za nekaj ur zne-bijo vsakdanjih skrbi. Tudi letos so ob nedeljah že mnogi obiskali kopališče, a so se vračali razočarani domov. Kopališče Radiotherma je moderno preurejeno. Upra-va je nabavila za svoje goste tudi radijski aparat, ki pa prinaša v sedanjih res-nih časih po večini poročila, ki ne nudijo razvedrila družbi, še manj pa gostom bo-lnikom. Upamo, da bo uprava kakor prej-šnja leta tudi letos preskrbela godbo. Saj je znano, da je veselo razpoloženje naj-boljše zdravilo za bolnike in za črnogleda.

u— **Obupanka v Voglajni.** V petek zjutraj je skočila 70-letna zasebnica Ivana iz Zavodne pri Celju v bližini Ravnikar-jevega skladišča v Zavodni v Voglajno. Srečujo je prišel mimo neki cinkarniški delavec, ki je takoj planil v Voglajno in spravil starko na breg. Nato je obvestil oba stražnika, ki sta starko, ko si je opo-mogla, odvedla v njeno stanovanje.

u— **Ogenj v Zavodni.** Na podstrešju hi-še rudniškega uradnika Kovača v Zavod-ni 53, pri Celju stanuje v sobi s številni-kom Mihaela Čmokova. Iz številnika drži cev skozi steno, ki je napolnjena z žago-vino. V noči na soboto je začela ta žago-vina zaradi razgrete cevi tleti in v soboto zjutraj je nastal ogenj. Domači so ogenj

hitro pogasili. Zgorel je samo del stena. Kmalu so prispeli tudi celjski gasilci, ki jim pa ni bilo več treba stopiti v akcijo.

u— **Nesreča na cesti.** Ko se je vračala žena upokojenega paznika Marija Drevo-va iz Pirešice pri št. Janžu na Vinski go-ri v četrtek popoldne domov, jo je na cesti podri s kolesom neki rudar. Drevova je dobila hude poškodbe na glavi in po osta-lem telesu. Oddali so jo v bolnišnico.

u— **Okrožno sodišče v Celju** je obsodilo po čl. 3. zakona o zaščiti države 26-letne-ga vojaškega godbenika Gabrijela Ovna iz Ljubljane na 5 let robije in izgubo častnih pravic za dobo 3 let, 39-letnega Lovrenca španžla iz Pesjeja pri Velenju na 3 leta robije, 49-letnega posestnika Ve-koslava Flegarja iz Tucencev pri Rogški Slatini pa na 2 leti in 4 mesce robije.

Iz Maribora

a— **Novi upravni in nadzorni odbor** Mestne hranilnice sta po novih pravilih se-stavljena sledeče: Grčar, Bureš, Gajšek, Ferik (kot zastopnik vlagatelj), dr. Li-pold, A. Kovačič, inž. Dračar in F. Pinter (kot strokovnjaki), Hrastelj, Sabothy, Sta-bej in Zebot (kot zastopniki mestnega sve-ta), inž. Urbanja, Jakob Lah in M. Šetinc (člani nadzornega odbora).

a— **Drevi zaključek gledališke sezone.** Uprizori se »Gejša«, gostuje kot čajmar Wun-Hsi Josip Povhe. Obisk je olajšan z znižanimi cenami.

a— **Mariborski gledališki igralci** gostu-jejo v Dravski dolini in na Pohorju: v so-boto 15. t. m. zvečer v Jelenovi dvorani pri Sv. Lovrencu na Pohorju, v nedeljo 16. t. m. ob 15. v Marenbergu v Sokolskem domu, ob pol 21. pa v Rušah v Sokolskem domu. Uprižorijo znano veseligr »Konto X« v Košičevi režiji.

a— **Iz magistratne službe.** V smislu skle-pa na petkovi tajni seji mestnega sveta so bili pragmatično nastavljeni pomožni urad-niki in uradnice Marinka Marušičeva v predsedstveni pisarni, Valburga Lužnikova v socialno-političnem oddelku, Mila Starčeva v konskripcijskem uradu, Mira Hohnje-čeva pri mestni finančni upravi, Franjo Avenak v študijski knjižnici in Ivo Jovčič v soc. pol. oddelku.

a— **Na avtobusni progi št. 1.** skrajšaa vozni čas. Z uvedbo avtobusov-tramva-jev, ki jih je po dopolnitvi šasije od tvrdke »Man« izdelala domača tvrdka g. Perglerja, je predvideno skrajšanje vozne-ga časa od dosedanjih 15 minut na 10. Pri-dobitev časa omogoča predvsem možnost hitrejšega vstopanja ter izstopanja. Seve-da bo poizkus skrajšanja voznega časa od-visen tudi od obcinstva samega, ki naj pri-pravi drobiž za vožnjo in ki naj se disci-plinirano ravna po predpisih glede vstopa-nja pri zadnjih vratih in izstopanja pri prednjih, ki se avtomatično zapirajo in od-pirajo s pomočjo zračnega pritiska.

a— **Zgodovinsko društvo Maribor** vabi na izredni občni zbor, ki bo v nedeljo 16. junija ob pol 11. v Grajski bastiji z dne-vnim redom: sprememba pravil. (—)

a— **Zdravniško dežurno službo** za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravi-čenim svojem imena davez neodločljivih pri-merih in v odsotnosti pristojnega rajonske-ga zdravnika g. dr. Lojze Toplak, Pobrežje, Aleksandrova cesta 6.

a— **Zobni atelje M. Schutta** bo od 9. do 16. junija zaprt. (—)

a— **Za veliko sokolsko tombolo** v ne-deljo 16. t. m. je v Mariboru ter bližnji in daljni okolici največje zanimanje. Po-leg tombol v denarju v znesku 20.000 din s prvim dobikom 12.000 din je 16 tombol. Tombola bo prvič na obširnem telovadišču Sokola Maribora matice v Ljudskem vrtu, kjer bo po tomboli ljudska veselica. (—)

a— **Usoda hlapca Jerneja.** V Mariboru je vzbujal pozornost ljudi mož, ki je ležal na deski in si pomagal z rokama naprej. Pod desko sta bili na prednjem koncu ko-lesla, na zadnjem koncu pa se je deska vle-kla po tleh. Mimoidoči so sočutno motrili reveža. Kmalu se je razvedla njegova bridka zgodba. Več let je služil za hlapca pri nekem kmetovalcu v konjski okolici. Ko je vozil les s Pohorja, se je usodno po-nesrečil ni mogel več obstati na nogah. Zda-j živi od dobrih src. Zaman so bili poizkusi tožbe proti gospodarju. Zaman je prošil za po-poro pri OUZD. Na nasvet dobrih ljudi se je izmučil na tisti deski štiri dni nazor-ne »vožnje« iz konjske okolice do Mari-bora, kjer pa je tudi iz ust odvetnika, ki so mu ga bili priporočali, doznal trpko resnico, da spričo obstoječe zakonodaje zanj ni pomoči. Zda-j bo morala skrbeti za reve-ža domovna občina.

Drzen vlom v Kranju

Neznani tatovi so odnesli iz Rusove urarne dragoce-nosti v vrednosti 60.000 din

K

SPORT

Kdo bo domači prvak?

Prvi dve tekmi med 4 kandidati za prvaka SNZ

Tekme za nogometno prvenstvo Slovenije so odigrane tako daleč, da so v nadaljnji konkurenci ostali samo še štirje kandidati, izmed katerih bosta danes in prihodnje nedeljo izločena še dva — zadnja rivala za ta naslov. Danes je na sporedu prvi polfinale, ki ga bodo igrali:

v Kranju: Kranj—Železničar ob 16. na igrišču Kranja in
v Mariboru: Maribor—CSK ob 15.30 na igrišču Železničarja.

Kaj bo še danes?

Tri tekme v državni ligi

Glavni dogodki na zelenem polju bodo seveda slej ko prej v tekмах za državno ligo, med katerimi bo danes na sporedu že predzadnje kolo po naslednji razdelitvi:

v Zagrebu: Gradjanski—Hask,

v Beogradu: BSK—Slavija,

v Splitu: Jugoslavija—Hajduk.

V tem kolu bo najzanimivejša in najvažnejša tekma v Beogradu, ki bo BSK — če zmaga — pomagala na drugo mesto in ga tako še nekoliko približala naslovu državnega prvaka. Važno, toda ne posebno težko bo srečanje med Gradjanskim in Haskom za prvega, ki si bo z morebitno zmago zelo ojačil vodilno pozicijo v tabeli, medtem ko splitska tekma med Jugoslavijo in Hajdukom za vrstni red v vrhu tabele ne bo imela nobenega pomena več. Verjetno je, da bo od jutri dalje vrstni red med kandidati za nogometnega prvaka v državi takle: Gradjanski, BSK, Slavija, Jugoslavija Hajduk in Hask. Če bo kaj drugače, bomo spet lahko pisali o senzacijah.

Nekaj domačega sporeda

Ljubljana—Hermes v nogometu

Popoldne bo zanimiva prijateljska tekma med Ljubljano in Hermesom. Obe enajstoričnici bosta nastopili s pomlajevalni močmi ter bo zaradi tega tekma zelo zanimiva. V predtekmi bodo igrali subjuniorji Ljubljane proti juniorjem Svobode. Igra se na igrišču Ljubljane s pričetkom ob 16. Glavna tekma bo ob 17.

V Trbovljah bo domači Amater popoldne odigral prijateljsko tekmo z dobro enajstoričniko SK Zagreba iz Zagreba.

V Celju bo v prijateljski tekmi proti Jugoslaviji gostovala ljubljanska Slavija. Tekma bo ob 16.30, predtekma med mladima Jugoslavije in Olimpa pa ob 15.15, obe na Glaziji.

Slovenska sportna zveza — ustanovljena

Za prvega predsednika osrednje organizacije za sport v Sloveniji je bil izvoljen dolgoletni in zaslužni sportni delavec dr. Ciril Pavlin

Da je bila ideja ustanovitve skupnega predstavnika sporta v Sloveniji — Slovenske sportne zveze — dobra in zdrava, je pokazala lepa udeležba na predinočnem ustanovnem zboru, ki so se ga udeležili številni predstavniki sportnih organizacij in klubov, ki goje nekatere sportne panoge, v katerih še ni samostojnih sportnih zvez v Sloveniji.

Zborovanje je otvoril in vodil predsednik pripravljalnega odbora dr. Ciril Pavlin, ki je v svojem govoru najprej pozdravil očiščene zastopnike bana, komandanta divizije in mestnega župana, številne novinarje in vse zbrane delegate. V nadaljnjem je v daljših izjavah izrazil pomen ustanovitve novega sportnega foruma, naslednice nekdanje »Sportne zveze v Ljubljani«. V Sloveniji deluje danes 420 sportnih društev z mnogimi sportnimi napravami za razne sportne panoge. Bilanca 20 letnega dela na tem področju izkazuje ogromne vsote vloženega denarja; za vse te naprave ter sportne priprave in trenerje je bilo izdanih v tem času najmanj 30 milijonov din, ki so po veliki večini prišli iz zasebnih virov, v glavnem iz žepov malega človeka. Državni podpora za sport je Slovenija prejela v vsej tej dobi največ 1 in pol milijona dinarjev, čeprav je sport pri nas po svojih uspehih zaslužil vse drugačno priznanje. V dokaz je predsedujoči omenil samo dejstvo, da so slovenski sportniki prispevali do dozdaj v olimpijske reprezentance 37% tekmovalcev, ki so dosegli 85% vseh olimpijskih uspehov za našo državo. Kljub temu pa kaže, da bo treba sport pri nas tudi v bodoče podpirati in skrbeti zanj kakor doslej. Zaradi nove politične ureditve v državi je postala ta naloga še pomembnejša zaradi tega, ker so Srbi in Hrvati zaradi čuvarstva svojih interesov združili vse svoje narodne sportne zveze v zajednico. Tako je nastala potreba, da mora zdaj tudi slovenski sport dobiti svojega skupnega reprezentanta, kamor je bilo za sodelovanje povabljenih 30 sportnih organizacij, ki gojijo 23 raznih sportnih panog. Nova sportna organizacija naj bo oni forum, ki bo v tesnem sodelovanju s SSRS in HSS skrbel za prosih in procvit sporta v Sloveniji v okviru vsega jugoslovenskega sporta.

S splošnim odobravanjem sta bili nato odposlani vdanosti brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II., in Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, brzojavne pozdrave pa so zborovali poslali ministru za telesno vzgojo Tomiču, ministru za vojsko in mornarico generalu Milanu Nedelcu ter SSRS in HSS. Po razmeroma kratki razpravi o pravih, v katerih je bila sprejeta samo neznatna sprememba glede sestave odbora, v katerem bo poleg 5 funkcionarjev še 6 članov tako zvane eksekutive izmed delegatov vseh rednih članov SSZ, so bile volitve, pri katerih so bili z veliko večino izvoljeni: za predsednika dr. Ciril Pavlin, za podpredsednika dr. Janko Kisti in dr. Stanko Lanaine, za tajnika Josu Gorec in za blaginika Jaka Gorjane. Nadzorstvo bodo sestavljali gg. Franc Cvetko, dr. Zdenko Svizelj in Matela Maribor.

Kot letna članarina za posamezne člane je bil določen znesek din 50.— V imenu upravnega odbora je nato tajnik g. Gorec razvil lep načrt o bodočem delu zveze — pri njem se bomo podrobno pomudili pri prihodnji priložnosti. — h kralju pa je bila soglasno sprejeta daljša spomenica, ki navaja med drugim:

»1. Sportniki v Sloveniji so prispevali v mnogo večji meri za razvoj in za rezultate v sportu, ki so bili do sedaj v ali za našo državo kakor bi bilo v skladu s številom prebivalstva in velikostjo Slovenije.

V Hrastniku bosta v prijateljski tekmi nastopili delavski enajstoričniki ljubljanske Svobode in Hrastnika. Svoboda bo za oko lep nogomet, Hrastniki pa so znano borbeno moštvo, tako da bo tekma gotovo zanimiva.

Popoldne ob 10.30 bo pri tacevskem mostu na Savi regata s kajaki za državno prvenstvo v slalomu. Razen ljubljancev se bodo tekme udeležili tudi vsi boljši kajakaši iz Zagreba.

Na Jesenicah bo popoldne ob 15. zanimiva motociklistična prireditev v izvedbi I. Gorenjskega motokluba iz Kranja. Dirkali bodo z motorji, in sicer letos že drugač, po znani gorski cesti z Jesenic do Sv. Križa nad Jesenicami. Po udeležbi in imenih udeležencev sodeč bo to prav lepa prireditev na cesti.

Podobno prireditev bo izvedel tudi Motoklub Zagreb na znani cesti na Jelencu, za katero je po časopisnih vesteh prijavljenih 40 najboljših vozačev iz vse države.

Važna kolesarska prireditev bo danes, prav tako v Zagrebu, in sicer kolesarska dirka juniorjev za državno prvenstvo na progi od Zagreba do Jastrebarskega in nazaj. Te dirke se bo udeležilo tudi več vozačev iz Slovenije, večinoma članov ljubljanskega Hermesa.

Med dogodki za zeleno mlizo moramo posebej omeniti dve važni zborovanji, ki bosta danes — z majhnimi presledki bržkone ves dan — med zimskimi sportniki. Popoldne bo na vrsti občni zbor JZSS, ki bo moral rešiti vprašanje reorganizacije te zveze, popoldne pa bo — če bo šlo vse gladko — še ustanovni občni zbor Slovenske zimskosportne ali smučarske zveze. Kakor znano, so glede reorganizacije te sportne panoge pri nas mnenja deloma različna in vlada zato za novo ureditev v njej »v vladi in opoziciji« — razumljivo zanimanje.

Prvenstvo ljubljanske

kolesarske podzveze

Ljubljanska kolesarska podzveza bo imela svoje prvenstvene dirke v nedeljo, 16. t. m. ob 7. zjutraj. Za glavno kategorijo (A) je določena 100 km proga, ki gre z Dolenske ceste pri Jelačinu skozi Višnjo goru, Stično, Trebnje in obratno; juniorji pa bodo vozili po isti progi le do Stične in obratno (60 km). Dirki bosta ob vsakem vremenu.

Kakšna bo udeležba dirkačev na tem prvenstvu, je za zdaj še težko reči. Gotovo pa je, da bo posebno glavna kategorija precej okrnjena, ker je več njenih dirkačev odsoten. Razen Peterlnja, Gartnerja, Grabnerja, Goloba bo še nekaj drugih moči, morda tudi letošnji juniorski državni prvak iz današnje dirke v Zagrebu. Zato pa se obeta številnejša udeležba pri juniorjih, kar se je pokazalo že na zadnji dirki okrog Šmarne gore. Ti mladi dirkači so postali že zelo živahni in lahko pri njih računamo še na lepe uspehe.

S. K. Svoboda. I. moštvo za Hrastnik se zbere ob 13.15 na glavnem kolodvoru. Opremo je dvigniti od 9. do 10. V gaderbo bi naj bodo tudi vsi juniorji zaradi fotografiranja in popoldanske tekme.

SOKOL

26. zlet kranjske sokolske župe bo ob njeni 30letnici 15. in 16. t. m. v Kranju. Dne 15. t. m. ob pol 21. bo telovadna akademija, 16. t. m. pa ob pol 8. skušnja, ob pol 16. razvite novega članskega prapora Sokola v Kranju (kumoval bo br. dr. Viktor Murnik), ob 16. nastop vseh oddelkov. Vse prireditve bodo na letnem telovadišču. Sodelovala bo godba 1. planinskega polka.

Kinematografi

Jesenice. Kino Radio bo predvajal danes ob 15. in ob pol 21. uri vefilm »A lja-ska«. V glavni vlogi George Raft in Dorothy Lamour. Med dodatki tudi zvočni tednik. Sledijo »Donavske melodije«.

Ptuj. Zvočni kino bo predvajal v nedeljo 9. t. m. ob pol 19. in pol 21. »Heidi«, lep film s Shirley Templovo. poln topline, ki mora ganiti vsakogar.

Kranj. Kino Narodni dom bo predvajal danes ob 17. 19. in 21. uri senzacionalni film »Flash Gordon«.

Dolenji Logatec. Zvočni kino Sokol bo predvajal danes 9. t. m. ob 17. in pol 21. krasni pevski vefilm »Premiera Madame Butterfly«. V glavni vlogi Maria Cebotari. Ogled toplo priporočamo.

Bled. Zvočni kino bo predvajal danes popoldne in zvečer Mickey Ronney film »Sestnajstletnik« in običajen dodatek. (—)

Iz življenja na deželi

KOPRIVNIK. K poročilu o pogrebu starostke koprivniškega Sokola Ivana Korošca dostavljamo, da se je pogreba udeležil tudi radovljiški Sokol in da je imel župni starostar brat spicar ob grobu ranjkega lep govor.

ZUŽEMBERK. Pred kratkim se je poslovala od nas in stopila v zakonski stan ena izmed najgiblnejših sester. Društvo, ki je v njem zavezala mesta podnačelnice, vadiateljce dece in nekaj časa društvene tajnice, a vršila še razne druge funkcije, ne bo zlepa dobilo nadomestila. Še mlada Sokolica s. Ančka Podbojova se je v polni meri zavedala odgovornih prevzetih mest. Na večer pred odhodom se je zbralo na odhodnici skoro celotno članstvo, kar je pokazalo, kako je bila sestra priljubljena. V slovo ji je govoril starostar br. Smrke Lojze in se ji zahvalil za ves njen trud v blagor društva. V novem zakonskem stanu želimo tebi in Francetu zvrhanc mero zadovoljstva. — Bratje in sestre.

Iz Gornje Radgone

gr—Z uvedbo nove avtobusne proge Maribor—Sv. Benedikt—Ščavnice—Gornja Radgona—Murska Sobota in obratno je prebivalstvu zelo ustreženo. Železi bi bilo le, da bi ob nedeljah in praznikih vozil ta avtobus mariborskih mestnih podjetij bolj zgodaj ob poletnih mesecih, tako da bi izletniki imeli v Mariboru zvezo na avtobus, ki vozi na Pohorje. V sami Gornji Račgani pa bi bilo železi, da bi vozil avtobus po glavni prometnejši ulici mimo obmagne murskega mesta, kjer naj bi bil kratek postanek, nato pa po Spodnjem Grisu, torej po glavni ulici trga, kjer so vsi uradi. Na Spodnjem Grisu naj bi imel postanek pred go. lmo Pri pošti, kjer imajo po. tajo vsi ostali avtobusi. Ker je Gornja Radgona dolga nasebina, je silno nap. ljadno, če morajo potniki, ki bi želeli potovati z avtobusom, ki vozi zdaj za župno cerkev j

po skriti cesti mimo gasilskega doma, še prej izpraševati, kje so nanovovvedene avtobusne postaje. Tudi bi bilo v. teresu prometa samega, da se zlasti v večjih krajih, kakor so Gornja Radgona, Radenci in Murska Sobota, določijo stalne avtobusne postaje ter se poskri za stalen vzorni red. V Gornjo Radgono prihaja iz Maribora avtobus Linningerjevega podjetja v smeri preko Ivanje vsak dan ob 18., avtobus mestnih podjetij preko Sv. Benedikta in Ščavnice pa ob 18.45, odhaja pa iz Gornje Radgone v smeri proti Mariboru avtobus mestnih podjetij ob 6.15, Linningerjev avtobus pa ob 7.

gr—živina primanjkuje. Zadnji sejem v Gornji Radgoni je bil izredno slabo obiskan. Živine sploh ni bilo prignane, kar znači, da je primanjkuje, ker je bila že vsa poprej pokupljena in izvožena. Slab je bil tudi kramarski sejem, ker draginja stalno narašča, med tem ko se kupna moč ni izboljšala. V sosedni nemški Radgoni sejma sploh ni bilo.

Iz Hrastnika

h—Razstava v. jenskih del preteklo nedeljo je bila zelo dobro obiskana. Ne samo obrtniki, temveč tudi drugi Hrastničani in Trbovcvi so si ogledali v deški soli čedno razstavo šolskih in obrtniških izdelkov in so se izjavili o njej prav laskavo. Obrtniške izdelke je razstavilo 35 vajencev in vajenk. Vsi so dobili za to priznanice in tudi denarne nagrade. Razstavni odbor se vsem darovalcem denarja, ki se je uporabil za omenjene nagrade, najlepše zahvaljuje.

h—Vpisovanje novincev na deški in Ge. klški šoli bo v sredo 12. t. m. od 9. do 12. in od 15. do 17. Starši naj prinesejo s seboj krstne liste otrok.

Iz Novega mesta

n—Avto ga je povozil. Iz Zagradca proti Žuženberku je pešalci 78-letni Matija Povše, doma iz okolice Rače. Za njim je po cesti privozil neki tovorni avto, starčka podrl za tla in mu pri tem strl levo nogo. Hudo poškodovani Povše je bil pripeljan na zdravljenje v bolnišnico usmiljenih bratov.

n—Nesreča na postaji. Zvantičnik drž. železnice Jože Medved, doma iz škol pri Cirkovcah, je bil zaposlen na novomeški postaji pri ranžiranju vlaka. Tedaj pa je privozil po sosednem tiru na postajo vlak, pri katerem je neki potnik predčasno odprl vrata nekega železniškega voza. Odprta vrata so zadela ničesar hudega slutečega Medveda od zadaj po glavi in ga zblila na tla. Po prvi zaslihi obvezi je moral ponesrečenec v bolnišnico usmiljenih bratov, kjer mu zdaj zdravijo hudo poškodbo.

n—Deček je zažgal kozolec. V Češči vasi je šletni sinček posestnika Ivana Mesojedca zažgal očetov kozolec. Ogenj so domačini še pravočasno pogasil in tako obvarovali sosedna poslopja. Gasilci, ki so

prihiteli na kraj požara dokaj hitro, niso imeli z ognjem več dosti opravka.

n—Na njivi pobit. V Novem taboru pri Črmošnjicah sta okopavala turščico ineljaša 31-letni posestnik Matkovič Zvonimir in posestnik Kump Andrej. Med njima je nastal prepir, med katerim je Kump udaril z motiko Matkoviča po glavi. S hudo poškodbo se je ranjenec moral zateči v bolnišnico usmiljenih bratov.

Naše gledališče

D R A M A

Nedelja, 9.: Neopravičena ura. Izven. Globoko znižane cene od 16 din navzdol.

Ponedeljek, 10.: zaprto.

Torek, 11.: zaprto.

Sreda, 12.: Revizor. Red sreda.

Moderna komedija, ki ima za snov zabavne težave skrivaj poročene osmoške, je Bekefyjeva »Neopravičena ura«, ki že drugo sezono polni gledališče. Zabavni prizori na dekliškem liceju in na domu mlade »grešnice« Lili, vzbujajo mnogo smeha in odobravanja. V glavnih vlogah: Anika Levarjeva in Kralj.

O P E R A

Nedelja, 9.: Frasquita. Izven. Gostovanje Zlate Gjungenčeve. Znižane cene od 30 din navzdol.

Ponedeljek, 10.: Produkcija šole Mete Vidmarjeve. Izven.

Torek, 11.: Madame Butterfly. Gostovanje gospe Zlate Gjungenčeve. Red B.

Prvič po znižanih cenah se bo vprizorila izvrstna Leharjeva opereta »Frasquita« z Zlato Gjungenčevac in Zanom Franciom v glavnih partijah, v katerih sta s pevsko in igralsko vseskozi odličnima likoma dosegla največji operetni uspeh poslednjih sezon. V ostalih, prav tako izvrstno podanih partijah sodelujejo predvsem: Barbičeva in naši najpopularnější trije komiki Modest Sanci, Peček in Zupan. Predstava se bo vprizorila v korist penzijskega fonda Zdrženja gledaliških igralcev, na kar občinstvo še posebej opozarjamo.

V ponedeljek zvečer bo v operi produkcija šole Mete Vidmarjeve, kjer bodo kot vsako leto nastopile vse mlajše in starejše gojenke in pokazale sad svojega vseletnega truda. Posebna zanimivost tega nastopa bo glasbeni del vseh plesnih točk, ki ga je v celoti skomponiral mladi kompozist Jože Osana, ki bo oskrbel tudi klavirsko spremljavo. Na sporedu bo osem daljših solističnih in skupinskih plesnih točk. Občinstvo opozarjamo na ta nastop šole naše priznane plesne pedagoginje ter priložnost pravočasno nabavo vstopnic v prodaji pri dnevnih blagajni v opernem gledališču.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 9.: Gejša. Gostovanje g. Jos. Povheta. Znižane cene. Zadnja predstava v sezoni.

Cepljenje proti davici

Zasluge zdravnika Emila Behringa

Davica — že beseda sama pove, kako grozovita je ta bolezen, ki je nešteti družinam pripravila nesrečo. Še pred petdesetimi leti je bila ena najhujših kug. Pojavljala se je hitro, silno in je mogla uničiti vse otroke v kakšni družini. Napadala pa je tudi odrasle. Tako je umrl za njo sam George Washington.

L. 1884. je Löffler odkril bacila, ki povzročajo to bolezen in ki so ga imenovali po njem. Še pred pol stoletja so mogli bolnika, ki se je dušil zavoljo rastočega infekcijskega ognjišča v grlu in sapniku, v mnogih primerih rešiti le z rezom v grlo in sapnik. Navzile temu so umirali tisoč in tisoč za to boleznijo. Tedaj je nastopil eden največjih prvoboriteljev moderne medicine, zdravnik Emil von Behring, ki mu je uspelo odkriti nov zdravilni način: tera-

ptjo s krvnim serumom. Postal je eden pravih rešiteljev človeštva, zlasti otrok.

Podatki zdraviljenja s serumom so znane. Strupe, ki jih proizvajajo mikroorganizmi, in te mikroorganizme same je mogoče uničiti s protivnimistrupi. Ti protivnistrupi se tvorijo v organizmu samem. Tako vcepljajo obolenim, ali pa še bolj zdravim bitjem, preden sploh utegnejo oboliti, živalske sokrove, ki je nosilka protivnega strupa. Uvedba serumske terapije proti davici v velikih otroških klinikah v letih 1893. do 1895. je bila za tedanj svet ogromna senzacija. Samo v Nemčiji, kjer so jo najprej uvedli, je do leta 1894. umrlo letno 40.000 do 50.000 otrok do 15. leta za davico. Z novim načinom je bilo mogoče to število prav kmalu znižati na eno petino.

Reči iz živalskega sveta

„Počasnost“ pri velblodu — Ogromno delo mravelj — Brzina termitov

O brzini živali imamo običajno le slabe pojme. Tako nismo o velblodu, da je zelo počasna žival, ki se odlikuje kvečjemu z vztrajnostjo. Izkušnje pa uče, da more velblod v normalnih okoliščinah na daljše proge brez nadaljnjega premagati konja. Zelo zanimivo primerjavo je postavil pred kratkim neki zoolog, ki je opazoval neke azijske mravlje. Prišel je do prepričanja, da opravljajo te mravlje ogromno delo. Če bi človek svoje noge premikal tako hitro, kakor dela mavlja, bi mogel v eni uri prepotovati 800 milj in bi torej prekosil tudi najhitrejšje letalo.

Posebno brzino razvijajo tudi termiti. Tako so v neki pivovarni ugotovili, da so termiti posrkali nek manj nego 80 sodov piva. Inženirji neke kabelske družbe pa so na svojo žalost ugotovili, da so se termiti pregrizli skozi debele plašče kablov in jih ni zadržala niti kovina.

Pred kratkim je neki zoolog na Malaki zbral dokaze, da izločujejo molji in prav za prav skoraj vse žuželke posebno »žensko snov«. Gre za izločeno samice, ki jo samec zažuti mnogo kilometrov daleč.

Počitniški plavalni tečaji za mladino

I. jug. splošna plavalna šola v Ljubljani priredi v kopališču SK Ilirije počitniške plavalne tečaje za šolsko mladino, ki imajo namen priučiti mladino plavanju, onim pa, ki plavanje že obvladajo izpopolniti njihovo plavalno znanje.

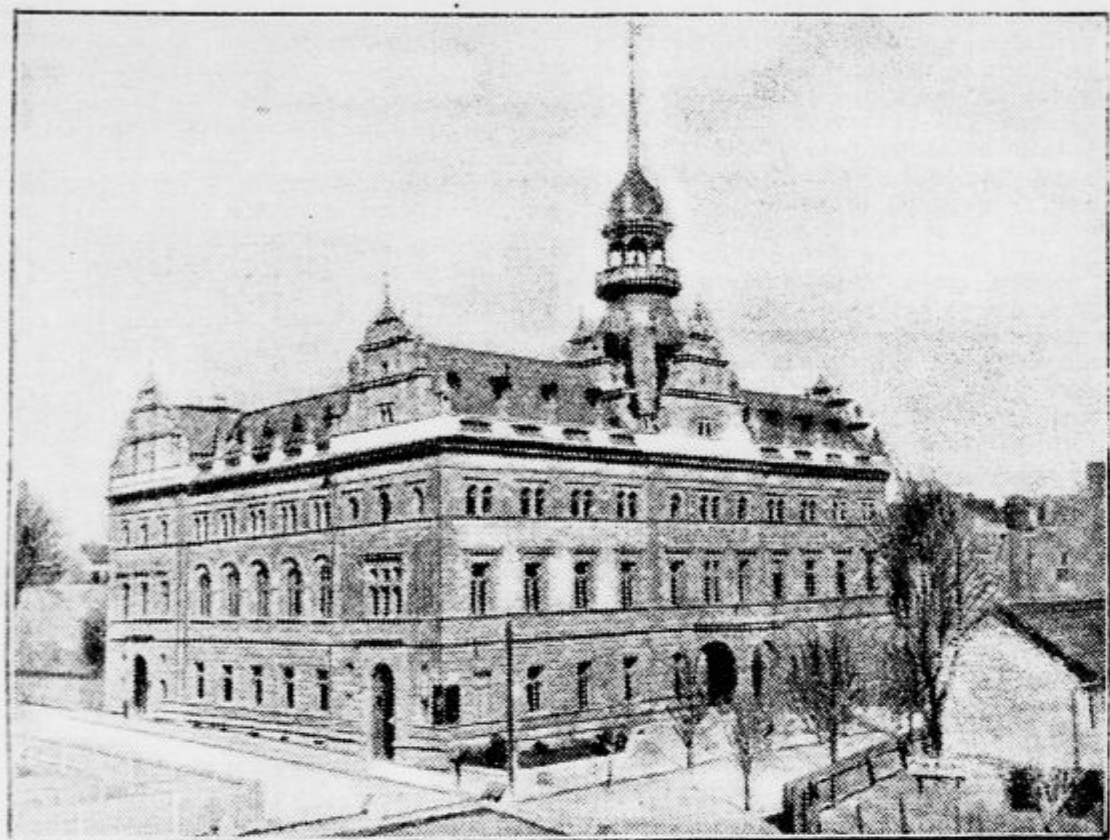
Tečaji bodo: za srednješolsko mladino od 10. do 30. junija vsak delavnik popoldne od 9. dalje, za ljudskošolsko mladino od 1. do 31. julija in od 1. do 31. avgusta vsak delavnik popoldne od 9. dalje.

Vpisnina znaša 10 din dnevne vstopnine v kopališče 1 din. Učenci se vpisujejo v kopališču SK Ilirije, oni pod 14. let stari morajo prinesiti pismeno potrdilo staršev.

Vsi, ki bodo sprejeti v tečaje, bodo zdravniško preiskani. V tečajih morajo učenci vzdrževati strog red ter bo vsakdo, ki se ne bo pokoraval odredbam organov šole, izključen. Tečajniki bodo razdeljeni po znanju in sposobnosti v potrebno število oddelkov. Nadzorstvo v šoli ima prof. Zaleter, poučujejo pa vadiitelji iz vrst učiteljev plavanja plavalne sekcije Ilirije.

SK Ljubljana. Za današnji tekmi obe moštvi točno in sigurno! Načelnik.

Postojanke in delo Sokola ob severni meji

NARODNI DOM V MARIBORU
desetletja središče sokolskega in sploh narodnega dela v Mariboru, okolici in vsem severnem območju

Ob sokolskih jubilejih sokolska beseda

Zavedujoč se velikega pomena letošnjega zletanja mariborske sokolske župe, ki naj bi v sedanjih razburkanih in usodnih časih glasno manifestiral jugoslovansko, sokolsko nacionalno zavedenost naše severne meje, je mariborska sokolska župa z največjo skrbnostjo vršila vse potrebne priprave za zlet in v propagandnem in organizatornem in v tehničnem pogledu.

Naš list, ki je od prvih početkov in bo ostal vsikdar globoko vdan veliki sokolski misli in ji je zmerom služil z vsemi svojimi močmi, zlasti še obmejnimi sokolskim borcem, je posvečal tudi mariborskemu zletu posebno pozornost.

Prilike so nanesele, da so za nekaj časa odgojene vse prireditve manifestantnega značaja. Pod udar te odredbe so prišle žal tudi vse že do podrobnosti pripravljene sokolske zletne prireditve, med njimi mariborski župni in celjski pokrajinski zlet.

Kljub temu pa se hoče naš list odločiti idealnim in požrtvovalnim sokolskim borcem ob naši severni meji in posvečati današnjo svojo številko prvenstveno sokolstvu mariborske župe. To zlasti še iz razloga, ker je letos 20. obletnica prvega veličastnega pokrajinskega zletanja jugoslovanskega sokolstva, ki se je l. 1920. vršil v Mariboru. Spomin na to prvo veliko sokolsko manifestacijo, ki se je prikratk v svobodni domovini smela vršiti na samih tleh

Maribora, in pa v proslavo deset, petnajst in dvajset letnice obstoja cele vrste sokolskih edinic ob severni meji posvečamo svojo današnjo številko in dajemo v njej besedo skoro izključno našim sokolskim borcem ob severni meji. Posvečamo pa jo obenem, ob šestdesetletnici rojstva našega največjega sokolskega organizatorja dr. Ljudevita Pivka, spominu enega najidealnejših sokolskih in nacionalnih borcev.

Prišel bo zopet čas, ko bo strumni sokolski korak vnovič mogočno udarjal ob tlak mariborskih ulic in ko bodo sokolske legije zopet glasno in jasno klicale celemu svetu, da so sokolski pripadniki vsak čas pripravljeni braniti svojo domovino do zadnje kaplje krvi.

Sokolskim borcem ob severni meji. Zdravo!

★

Uredništvo »Jutra« se toplo zahvaljuje vsem sodelavcem, ki so nam poslali prispevke za sokolske strani današnje številke. Nekatere dopise smo morali malo skrajšati, deloma zaradi tega, ker so se razni podatki ponavljali v več člankih, kar je pri vsebini obravnavane tvarine pač razumljivo.

Prav tako nismo mogli objaviti vseh poslanih nam slik, ker bi sicer priloga postala preobširna. Slike bomo vrnilli vsem lastnikom, ki se jim tudi na tem mestu zahvaljujemo za njihovo ljubeznivost.

je njegova velika duša, ki je plamenela v žaru nesebičnega rodoljubja, izpričanega med trepetnimi brati v balkanski in svetovni vojni. Odločitev v Novem Sadu, da stoji na čelu uedinjenega jugoslovanskega Sokolstva br. dr. Oražen, ni mogla izbrati boljše duše. Le škoda, da ga je — še ne leto po mariborskem zletu (11. marca 1921) — zrušila nenadna smrt na njegovo

DR. FRANJO ROSINA,
prvi starešina mariborske župe

vem Zelenem hribu v Ljubljani, in to po povratku baš iz Maribora, kjer je po svoji dolžnosti organiziral zdravniško službo. Ob njegovem mrtvaškem odru smo obstali kakor okameneli, in še danes sem mislil, da je mnogo ostalo neizpolnjeno in nedovršeno, kar je pokojni brat starosta nosil v svojem srcu, a kar se je z njim vred pogreznilo v večni molk.

Obletnica župnega zletanja v Mariboru je prišla v znamenju teh tradicij: jugoslovenstvo; sokolskega dela in teženja, in stalne pripravljenosti za obrambo naših meja. Tukaj so zakoličeni sokolski znaki, ki preko njih ne sme nihče, kdor ne prihaja s čistimi nameni in z bratskimi čustvi!

E. L. GANGL

Močne in zavedne sokolske postojanke so najboljšje trdnjave naroda in države

Sokoli in Sokolice!

Jugoslavija je naša domovina, če izgubimo njo, smo izgubili vse. Te pomembne besede je poslal med svet pred kratkim ljubljanski radio. Z odobravanjem so poslušali to resnico vsi nacionalno misleči, posebno še oni, ki so morali preživeti svojo mladost brez domovine. Čuvajmo in branimo torej našo Jugoslavijo! Ni vredne svobode, kdor se ne zna boriti za njo — ta nauk so nam dali naši sosede. Težko je zapustiti dom in drage, če se ne zavedaš svoje dolžnosti in ne spoznas veličine časa. Na nas Sokolice, da odprmo slehernemu oču, da bo videl, za kaj gre, da bo čutil, kaj mu je domovina, da se bo zavedal, da je vredna vsake žrtve...

Pobijajmo vsako malodušnost, dvigajmo samozavest in državljanski ponos v svoji okolici in pokažimo svetu, da nismo več skupina hlapcev, pripravljena kloniti svoj tišek pred vsakim bičem, marveč da smo narod, vreden luči in svobode.

Dr. MILAN GORIŠEK, župni starosta.

Krasen razvoj

Kratek zgodovinski oris mariborske župe

L. 1862. so pričeli z izgradnjo sokolske organizacije na češkem. L. 1863. je bilo ustanovljeno prvo sokolsko društvo na ozemlju današnje Jugoslavije: Ljubljanski Sokol. A preteklo je polnih 40 let, preden se je sokolska misel zasedla na naši skrajni severni narodni meji in je bilo 15. avg. 1903. ustanovljeno prvo območno sokolsko društvo: Murski Sokol v Ljutomeru. Leta 1907. mu je sledil Mariborski Sokol, 1908. sokolski društvi v Ptuj in pri Sv. Lenartu v Slov. gor., 1911. sokolsko društvo v Središču ob Dravi, 1912. ormoški Sokol in 1913. sokolski društvi v Slov. Bistrici in v Sečnici ob Dravi.

Vse te sokolske edince so imele svojo centralo v sokolski župi celjski. Toda za večji razmah sokolske misli ob meji je bila potrebna centrala v Mariboru. Zato se je 8. dec. 1913. ustanovila samostojna župa s sedežem v Mariboru. Prvi starosta ji je bil pokojni narodni voditelj dr. Franjo Rosina. Med soustanovitelji pa najdemo imena dr. Gvidona Serneca, Joška Rajha, dr. Ljudevita Pivka, dr. Rad. Pipuša, Ivana Kežarja, Fr. Bureša in prvega župnega načelnika Emanila Ilaha. Župa je štela ob ustanovitvi 8 edinic z 422 člani in članicami in 147 pripadnikov naraščaja. Sokolski duh je začel prodirati v narodne mase, in že 28. junija 1914 je župa priredila velik sokolski zlet v Rušah, kjer je bil razvit tudi prapor Mariborskega Sokola, ki je obenem župni prapor. To je pa bil že tudi začasni konec sokolovanja, zakaj izbruhnila je svetovna vojna in do l. 1919 zamorila vsakršno sokolsko delo. V Rušah razvit prapor so morali Sokoli skrbno skrivati pred avstrijskimi oblastmi.

Po osvoboditvi se je delo na sokolski organizaciji posvetorilo. Dne 27. maja 1919 so se zbrali sokolski delavci pod vodstvom tudi že pokojnega dr. Vladimira Serneca in obnovili delovanje župe. Prvi župni starosta po vojni je bil dr. Vladimir Serneec. Že l. 1920. mu je sledil dr. Ljudevit Pivko, ki je dvignil župno delovanje na silno višino. Sam je kot pravcati apostol sokolske ideje hodil od kraja do kraja in predaval, bodril, dajal nasvete, organiziral. Ob strani mu je zvesto stal dr. Maks Kovačič kot sokolski prosvetni delavec, ki je prirejal prosvetne tečaje in ustvaril množico sokolskih prosvetarjev v posameznih edinicah. Vedno nove sokolske edince so nastajale ob meji. Saj je značilno, da je število edinic v območju mariborske župe od osem ob ustanovitvi l. 1923. naraslo na 31 v l. 1921 ter na 101 edinic konec l. 1930. Ko se je v tem letu ustanovila nova župa v Varazdinu in je k njej odpadlo 35 edinic (22 društev in 13 čet), ki so bile dotlej včlanjene v mariborski župi, jih je ostalo v tej še 66 (51 društev in 15 čet) z 9820 pripadniki. Ker je bil dr. Pivko l. 1925 izvoljen za narodnega poslance, je vodil župne posle Julije Novak do l. 1929, nato do l. 1931. dr. Maks Kovačič, od l. 1931. dalje pa je župni starosta neprestano dr. Milan Gorišek, ki vodi organizacijo vzorno in energično. Konec l. 1939 je bilo v župi včlanjenih 45 društev in 28 čet, vsega torej 73 sokolskih edinic z 11.790 pripadniki, tako da je mariborska sokolska župa po velikosti četrta v območju saveza SKJ.

Prvi župni načelnik je bil, kakor že omenjeno, Emanil Ilah (do l. 1919); sledili so mu Ljudevit Kranjc (1920 — 1927), Franjo Mačus (1927 — 1934) in današnji načelnik Slavo Komac. Prva župna načelnica je bila Anica Tavčarjeva (1921 — 1923), sledile so ji Stana Nabergojeva (1923 — 1929), Nada Žiher-Mačusova (1929 — 1936) in današnja načelnica Stana Makučeva.

Župa je razdeljena v svrhu čim popolnejše organizatorne izgradnje v sedmero okrožij:

Koroško okrožje: 9 društev (Črna, Dravograd, Guštanj, Marenberg — Vuhred, Mežica, Muta — Vuzenica, Prevalje, Slov. Gradec, Žerjav).

DR. VLADIMIR SERNEEC
prvi župni starešina po svetovni vojni

Mariborsko okrožje: 7 društev (Maribor Matica, Maribor I, Maribor II — Pobrežje, Maribor III — Kosački, Sečnica, št. II, Pesnica — Jarenina) in 2 čet Kamnica, Sv. Marjeta ob Pesnici).

Mursko okrožje: 5 društev (Ljutomer, Gornja Radgona, Križevci, Veržje, Strigova) in 3 čete (Cven, Mala Nedelja, Sv. Jurij ob Ščavi).

Pohorsko okrožje: 15 društev (Fram, Hoče, Limbuš, Poljane, Pragersko, Rače, Ruše, Slivnica, Slov. Bistrica, Studenci, Sv. Lovrenc na Poh., Težno, Konjice, Oplotnica, Zreče) in 7 čet Črešnjevec, Laporje, Radvanje, Razvanje, Sp. Poljčava, Sv. Marjeta na Dr. p., Spitalič).

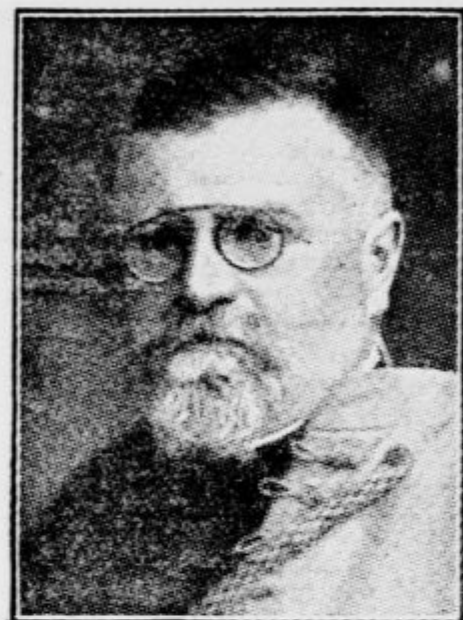
Prekmurško okrožje: 4 društva (Beltinci, Dol. Lendava, Murska Sobota, Rogasovec) in 6 čet (Pšenica, Mackovci, Martjanci, Moščanci, Pučanci, Rakčani).

Ptujsko okrožje: 3 društva (Ormož, Ptuj, Središče) in 5 čet (Ivanjci, Dornava, Markovci, Sv. Barbara).

Slovenjgorško okrožje: 2 društvi (Sv. Lenart) in 6 čet (Sladki vrh, Sv. Ana, Sv. Barbara v Sl. Gor., Sv. Jurij v Sl. Gor., Sv. Trojica, Velka).

Cela vrsta društev in čet ima letos obletnice svojega obstanka:

Desetletnice stave društev: Rogasovec, Fram, Poljane, Rače, Zreče, Maribor I, Maribor II Sečnica ob Dravi, št. II ter čete: Črešnjevec Laporje, Sv. Barbara v Haločah, Sv. Ana v Sl. Gor., Sv. Barbara v Sl. Gor., Sv. Trojica v Slov. Gor. polnletnice: Beltinci, dvajsetletnice: Dol. Lendava, Mur. Sobota, Marenberg — Vuhred, Hoče, Pesnica — Jarenina, Križevci pri Ljutomeru.

DR. MILAN GORIŠEK
sedanji starešina mariborske sokolske župe

Sokolstvo ob severni meji budno na straži

Težke so bile prilike za Sokolstvo v poslednjih letih na naši severni meji. Prestati je moralo izrazito protisokolsko gonjo, a sokolske edince in mnogi njeni predstavniki so morali ne v redkih primerih prenašati napade nasprotnikov, ki so poizkušali ovirati in onemogočiti območnemu Sokolstvu njegovo domoljubno delo.

Ni čuda zato, da je sokolska delavnost pod takimi okolnostmi ponekod zastala in da je lepo število sokolskih gnezd prenehalo z delom, toda ne za vedno. Tam pa, kjer je bila sokolska misel pravilno pojmovana in ukoreninjena, tam naše delo ni bilo niti za hip prekinjeno, nasprotno le podvojilo in poglobilo se je.

Bodočnost bo gotovo pokazala, ali je bilo v teh odgovornih časih res modro, ovirati Sokolstvo pri njegovem nacionalnem delu ter sejati s tem med narodom razdor, kar velja še posebno za tukajšnje obmejne kraje, kjer nam je vsak iskren državljani tako krvavo potreben.

Nepojmovanje sokolskih teženj in udarci s strani strankarsko zaslepljenih poedincev so nas boleli toliko bolj, kolikor hitreje so nastopali za male narode usodni svetovni dogodki. Zaradi tega nismo smatrali za potrebno in tudi ne za koristno, da odgovorjamo na vsa neosnovana in krivična sumnilčenja, zavedajoč se, da bi s tem le slabili že tako razvijene sile obmejnega življa, temveč smo smatrali za važnejše, da nadaljujemo svoje smotno delo in da vzgajamo naše pripadnike in po njih ves naš narod tu ob meji, da bo mirno in samozvestno stal na straži, kar pa se da doseči le s složnim, vztrajnim, odločnim in

SLAVO KOMAC
načelnik mariborske sokolske župe

vesstranskim delom. Neumorno smo nadaljevali zato naše delo v telovadnici, ki nam jo je Tyrš postavil za šolo narodne discipline, sokolskega bratstva in slovenskega demokratizma. Pod težo mednarodnih dogodkov, ki so ravno Slovanstvo postavljali pred najtežje preizkušnje, pa je razumljivo, da je dobivala naša vzgoja vedno bolj narodnoobrambni značaj. Dnevi

Dva odlomka iz spominov na dr. Ljudevita Pivka

Odpovedani sokolski zlet mariborske sokolske župe bi bil posvečen tudi 60-letnici rojstva nepozabnega in toliko prerano umrlega dr. Ljudevita Pivka enega največjih in najbolj zaslužnih sokolskih in splošno narodnih borcev našega severa.

Dijak v Pragi

O počitnicah po maturi, sta se pogovarjala nadučitelj Ivan Stareš, najstarejši polbrat dr. Pivko in njegova žena Tilička: »Kam naj gre sedaj? Nič ne pove, kam hoče! Ali za profesorja? Saj ne zna govoriti! Tudi za advokata ni! In vsakinja Tilička, ki ni imela nič otrok in je znala ceniti veselo družbo, je dostavila, da bi bilo najbolje, ako gre v teologijo.

Nehoté je slišal Pivko ta razgovor in hitreje je v njem dozorel sklep; vabil je bil za njega edino študij filozofije.

Škoda, da nisam zapisal, kako je njegova bližja in širša okolica vptivala, da si je izbral baš slovenski jezik za predmet svojih visokošolskih študij. Najbližje mesto Ptuj je bilo leglo renegatstva. V predmetu in po bližnji okolici se je širil strup potujčevanja. Ljudstvu so vsiljevali prepričanje, da je samo nemški jezik veljaven, in tako se je trudila vsaka ženica, ki je v mestu »lik« prodajala, da bi znala vsaj nekaj nemških besed in ustregla tako domišljavi gospodi nemškutarskega Ptuja.

Videl je tudi v Mariboru na gimnaziji, da je nemški tovariš lažje rinit naprej, včasih z manjšim znanjem in manjšo marljivostjo.

Večina takratnih dijakov, Slovencev, je hodila študirat na visoke šole ali v Gradec

ali na Dunaj. Redki so šli v Prago ali v kako drugo slovansko mesto. Pivko se je odločil za Prago; stolica za slovanske jezike je bila tudi na Dunaju, — deloval je tam sloviti profesor dr. Vatroslav Jagić, v toda za praktično znanje, za osvojitve živnega jezika, je bilo treba iti v samo njegovo središče, torej v Prago.

Večina visokošolcev, ki so prihajali z juga, se je vpisala kar na nemško praško univerzo. Vsi so znali dobro nemško, saj so dovršili popolnoma nemške srednje šole. Njihovo življenje je tako potekalo tudi v Pragi v družbi kolegov Nemcev, k večjemu da so se gibal še v omejenem, temnem krogu sorojakov z juga. Na ta način so imeli bore malo od češkega življa in češke kulture.

Pivko je prišel v Prago prežet volje, da bi spoznal češki narod.

Z veliko marljivostjo se je lotil učenja češčine; učil se je povsod: na univerzi, v akademski čitalnici, na stanovanju, na cesti. Hitro si je pridobival znanec in prijatelj. Učil se je veliko na pamet, dolge pesmi je znal kmalu citirati in rad se je s tem ponašal v veselji družbi tovarišev. Čehov je drugi mesec svojega bivanja v Pragi. Imeli so ga radi; dobroti in nepriljubljenosti sta se izražali v vsem njegovem dejanju in nehanju. Nepravilna izgovarjava, tuji naglas, sta ga delala zanimivega v

družbi mladine in on sam je pri tem pridobil na znanju. Čez pol leta je že govoril gladko in tudi izpite je že polagal v češčini.

Praga je nudila vedno veliko svojemu dijaštvu. Poleg odličnih predavateljev na univerzi, seminarjev in ogromnih bibliotek so imeli akademiki svoje posebno svobodno življenje v akademskih društvih. Politično odločno in naprednem pravcu so se udeleževali javnega praškega življenja. Pivko je bil povsod; sprejemal je vase mnogo-

sokolske pripravljenosti, ki jih je uvedla naša župa, so v poslednjih petih letih postali po svoji vsebini in izvedbi sestavni del obrambnega dela naših edinic. Število smučarskih, strelskih in kolesarskih odsekov ter njih pripadnikov je raslo od leta do leta. V naših vrstah se je utrjevala samozavest in je rasel borbeni duh, kajti Sokolstvo mora služiti vsem drugim za vzgled in mora biti prvo pripravljeno tudi na največje žrtve.

Mi smo močni, samozavestni in odločni mejaši, ki cenimo svobodo nad vse. Sokolstvo župe Maribor stoji rami ob rami z našo hrabro vojsko ter je vredno zaupanja, ki mu ga izkazujejo kralj, narod in država.

Jugoslovenskemu Mariboru in branilcem naše meje: Zdravo!

SLAVO KOMAC,

Tretje zgodovinsko razdobje sokolstva

Nenadni politični položaj v Evropi je postavil tudi naše sokolsko udejstvovanje pred prav posebne naloge, ki jih moramo rešiti, sledeč visokemu etičnemu nauku našega prvega učitelja. Lahko rečemo, da smo se čez noč znašli v tretjem zgodovinskem razdobju sokolstva.

Predvojna doba, ko je sokolstvo vzniklo v jugoslovenskem delu bivše Avstrije, je imela po našem delovanju povsem različen značaj od sedanjega. Sokolstvo je zbiral v svoji sredi vse narodno zavedne Jugoslovane, jih vzgajalo v duhu demokratičnosti in bratstva, poudarjajoč pri tem tudi socialno stran našega združevanja, predvsem pa jih odzajalo za neizprosni boj zoper politično in narodno suženjstvo. Pripravljalo je s tem v prvem redu moralno udarnost naroda za trenutek, ki je kasneje tudi res napočil. To nalogo je sokolstvo najodličneje izpolnilo in jo dokončalo z udeležitvijo Jugoslovanov. Tako smo zaključili prvo razdobje našega zgodovinskega udejstvovanja, ki je nosilo značaj revolucionarnosti.

Drugo razdobje je napočilo s prevratom in z nastankom naše samostojne države. Revolucionarnost ni mogla več biti sredstvo za doseg novih smotrov, ki so stali pred nami ob rojstvu nove domovine, ker je bil poslavljati smoter že dosežen. Z energijami, s katerimi smo prej razbijali obroč, v katerega smo bili vklopani, smo morali priti graditi iz razvalin in ruševin nov dom. Zato lahko rečemo, da nosi ta doba značaj konstruktivnosti.

Se preden pa smo zaključili prvi del doba, kar bi se moralo zgoditi drugo leto v smislu Petrove pelitke, pa so nas prehiteli čas in dogodki, ki usodno posegajo v bodoče dni. S skrbjo zremo na to, kar smo si v dvajsetih letih zgradili. Stojimo že v tretjem zgodovinskem razdobju. Nobeno dosedaj ni od nas terjalo toliko telesnih in moralnih sil, kakor bo to. Vse kaže, da se bo v tej dobi odločil za vse rodov naš obstoj. Kakšna je tedaj naša naloga, kakšna smer in naš cilj v teh dneh? Na to vprašanje moramo takoj odgovoriti z vsemi silami, ki smo si jih pridobili s sokolsko vzgojo. Vse, kar imamo in zmoremo, moramo postaviti v obrambo svobode, ki smo si jo pribavili s krvjo stotisočih junakov in s solzami milijonov mater in žena. Kakor še nikoli je sedaj naša pot v sokolske vojašnice. Tam je naša zbirališča, tam najdemo vsega, kar potrebujemo, da pridobimo ohranimo. Od tu je samo še en korak v prave vojašnice naše narodne vojske, ki bedi nami tamki zasladi. Telovadnica — vojašnica je naše zeno! Pripravljajmo svoje telesne sile in krepimo svojo voljo za usodne dni! Sestre in bratje, v zbor v telovadnice!

Leon Stukelj

24 sokolskih domov v obmejnem predelu

Za vsestranski in uspešni razvoj sokolstva so potrebni sokolski domovi. Sokolsko delovanje je mnogostoransko, tako na področju telesne vzgoje, kakor na področju prosvetnega udejstvovanja in narodne vzgoje. Tako važno in veliko delo se lahko uspešno vrši pod lastno in svobodno sokolsko streho. Vsa Slovenija je zelo bogata na sokolskih domovih, ki igrajo že od prvih časov sem prevažno vlogo, ne samo v sokolskem, nego tudi v kulturnem in javnem življenju Slovencev. Se večje važnosti so taki domovi v naši obmejni župi.

Prvi sokolski domovi so bili zgrajeni tu na severu šele po vojni, čeprav je bilo že pred vojno nekaj narodnih in društvenih domov, kjer so naša gostoljubna streha tudi sokolska društva. Tako je bil zgrajen sedanji sokolski dom pri Sv. Lenartu v Slov. gor. že leta 1910 kot društveni dom.

brojne vtise, sklepal je znanja in tudi prijateljstva. Prinesel si je pa iz svoje domovine že precej določene oblike značaja, ki so se izražale brezkompromisno v vsem njegovem občejanju. Bil je kar brezobzirno odkritosrčen. Ni maral plitkih fraz, brez katerih si družabne prireditve le težko mislimo. Imel pa je velik smisel za humor.

L. P.

V novi domovini

Na Češkem ni tako krasnih, toplih nocí; mogoče niti mesečina ni tako divna; ni take razigranosti vzdušja, ki vžigajo šele pozno zvečer, — ponoči že — vozove, polne otave, domov. — Tako sem si dopovedovala, ko so mi hoteli misli in spomini na dom postati otožne.

Noč je bila v resnici krasna, ko je vlak prisopihal na končno postajo, Ptuj. Saj se je zdela, da te vžigne ne bo konca; vsi vtisi dolgega potovanja so bili zgosteni in nepriliki, ki se polašča mnogih ljudi ne samo ob vožnji na morju, nego tudi v vlakih.

No, hvala Bogu, tukaj smo! Na peronu so čakali Ludvikov polbrat Ivan z ženo Tilko, njena sestra Mimka Mariničeva z možem in brat Franc Pivka. Ta je imel zunaj svoj voz, da bi odpeljal prišlece domov, v Novo vas.

Zdelo se mi je, da so vsi pogledi uprti vame — in vsi so me začeli nagovarjati: svakinji tudi v nemščini — no jaz sem pogumno iskala stavke, naučene iz čitanke, skušala ujeti pomen hitro tekočih besed, vzklilov in smeja. »Čuj, čuj — kako govori — si sišal, kako po češki naglašajo?« se iz polnih pljuč smeji svakinja Tilka. Ivan pa se izraža pohvalno in zadovoljno. Čes, nova sorodnica kaže dobro voljo.

Hitro se poslovimo od njih, ki so bili

v sokolski dom pa je bil preurejen l. 1921. Ti sokolski domovi niso nikdar bili izključno le sokolska gnezda, nego se je v njih zbiral ves narodni in zavedni živeli. Tu so se kremenili in vzgajali značaji, ki so pomagali ustvarjati svobodno Jugoslavijo.

V naši župi štejejo danes 24 sokolskih domov, od katerih sta dva še nedograjena in to oni v Prevaljah ter v Poljanah. Ker šteje naša župa 72 edinic, pride tedaj na 3 edince 1 sokolski dom. Od teh 24 sokolskih domov imajo 22 domov društva, dva domova pa čete, in sicer sokolska četa pri Mali nedelji, četa pri Sv. Marku niže Ptuj. Slednji nosi ponosno ime »Pivkov dom«.

Prvi sokolski dom je bil otvoren l. 1919 v Studenih pri Mariboru. Ostali sokolski domovi so bili dograjeni v temle časovnem razporedu:

1936 v Slovenjem Gradcu, St. Ilju v Slov. gorici,
1926 v Ljutomeru,
1927 v Dravogradu in Hočah,
1929 v Oplotnici,
1930 v Rušah in Murski Soboti,
1931 v Guštanju in Vuzenici,
1932 pri Mali Nedelji,
1934 v Framu,
1935 v Limbušu,
1936 v Slovenjem Gradcu, St. Ilju v Slov. gor.,
1937 v Dolnji Lendavi, Štrigovi,
1938 v Marenbergu, Pobrežju pri Mariboru in Mariboru-Matici,
1939 v Markovcih, Poljanah in Prevaljah.

Vidimo torej, da stoji ponosni Sokolski domovi širom ozemlja naše župe od skrajne Koroške doline pa tja do obmejne Štrigove in Murske Sobotice.

Gospodarska vrednost teh domov znaša približno 7.000.000 din. Ti domovi predstavljajo v navedenih krajih žarišče narodnega in kulturnega delovanja. Priprani smo, da bo njihovo število še naraslo, ko bo sokolstvo zaživelo v ugodnejših prilikah.

Sokolski domovi so žarišča telesnovzgojnega in prosvetnega dela na naši severni meji in zato moramo njih število čim bolj pospeševati. Le v lastnem sokolskem domu je možno vsestransko in uspešno delovanje sokolstva, ki tvori v naši obmejni župi trdno, živo narodno mejo.

Inž. Friderik Degen

Sokolska mladina

Ni je organizacije, ki bi tako vestno vzgajala svoj naraščaj kakor sokolstvo. Kar so mogočnemu drevesu korenine, ki dovajajo vedno novih sokov in moči, to je sokolstvu njegov naraščaj. Najstarejše sokolsko pokolenje izumira ali popušča v delu, na njegovo mesto pa stopa nov rod, svež in čil, ki prevzema delo in ga vodi dalje.

Sokolstvo ob severni meji je še dokaj mlado, saj je najstarejše društvo, Ljutomerški Sokol, bilo ustanovljeno leta 1903, štiri leta pozneje šele Mariborski Sokol. Kasneje so se društva še precej hitro razvijala, tako da je bilo pred vojno na območju mariborske župe 9 društev in 2 odseka. Vse ostale edince so bile ustanovljene šele po vojni.

Sokolstvo je moralo torej že od vsega početka skrbeti za naraščaj, ker je bilo vprašanje slovenske mladine v naših krajih bolj pereče, kakor kjerkoli drugje. Kmetijska mladina je bila še kolikor toliko na dobrem, ona je po končani ljudski šoli ostala doma in je ostala slovenska. Polnoma drugače pa je bilo z ono mladino, ki se je posvetila obrtnemu stanu. Na vsi je še danes malo obrtnikov, pred vojno pa jih je bilo še mnogo manj in še ti so bili po večini le na pol obrtniki, ki so se bavili poleg obrti tudi še s kmetijstvom, ker od same obrti niso mogli živeti. Pravi obrtniki so bili po mestih in trgih, po večini pa so bili že pomembni. Vajenci, ki so prihajali z dežele v trge in mesta, so se do hitro naučili nemščine. Mojstri so jim kmalu vbrili v glavo »majvrednost« slovensčine.

Sokolska društva so vabila mladino v svoje vrste in reči moram, da z velikim uspehom. Večinoma niso imeli samostojnih oddelkov, telovadil so v svojih vrstah pri članstvu, da so bili vedno pod vplivom članstva, kar je bilo hvalavredno. Navadili so se lepega vedenja, v razgovorih pa je članstvo vplivalo na narodno zavest in narodni ponos mladine. Mnogo narodno zavednih in uglednih trgovcev in obrtnikov je hvalčeno Sokolu, da jih je rešil potujčenja in jim tudi dejansko pomagal do samostojnosti.

Za trgovce in obrtnike naraščaj je telovadnica važen vzgojni činitelj. Saj so za mladino v letih objest, ko hoče sprostiti svoje sile, najprimernejša telovadnica, letno telovadišče, smučišče i. dr.; to so primerna torišča za mladino, saj jo odvajajo od pijačevanja in pohajkovanja.

v Ptuj na počitnicah, zlezemo na visoki štajerski kolesej. — bič poči po konjih in mi zdijamo.

Med potjo govorijo vsi drugi, jaz stiskam zobe, krčevito se držim moža in voza, nevažna take vožnje, polna strahu, da se voz ne vrne itd. Vendar si ne upam strahu pokazati, ker z notranjim čutom spoznavam, da bi napravila slab vtis. — Mesec sije, zrak je topel in poln dišav pokošene trave; rahel šum Drave polni ozračje. Kraj je tako zelo čuden — ravna — vasi — par gozdnih dreves zastira razgled — in spet ravnila — njive — gozdič. Ta enoličnost na vendar ni dolgočasna.

Ko se polagoma bližamo Sv. Marku, počasi strel. »Aha streljajo tebi na čast.« izjavi Ludvik. In spet strel; konji se plaši; ko se ponavljajo vedno pogostejše, čim bolj se bližamo vasi. Rada bi jim bila odpustila to kaščenje, saj sem od samega strahu komaj dihal. No, treba je tudi to pretrpeti!

Ko zavoz vož končno na mehko dvorišče domačega posestva, pristopi k vozu drobna, stara ženica, mati Ludvik skoci v hipu z voza in jo pozdravlja. Njen pogled na liče novo snaho. So to dobre oči; oči matere. Ne bo nesloge med njima. — čuti obe. »Bodi pozdravljena pri nas!« pravi in naju pelje v hišo.

Dolgo nismo sedeli ta večer, utrujenost se je polaščala popotnikov. Toda govorica tukaj, v Novi vasi je nekako čisto drugačna, nego sem se je nadejala. Sigurna vseh pravil in slovnic prof. Siketa. »Težko razumem, sem potolažila svojem možu.« »Boš se me navadila,« me tolaži in mi razlaga posebnosti priškega dialekta. — Težko je bilo zares. Trebalo je govoriti bolj z očmi, smehljajem in iskati besede, ki so nam bile vsem enako umiljive. —

Ni manjšo skrb nalaga učeča se mladina-dijaštvo. Dve uri šolske telovadbe tedensko, to je veliko premalo za mladino, ki raste. Tudi za to mladino je sokolska telovadnica življenjska šola, osebita, ker je ta mladina, bodoča inteligenca, zavzema la važno vlogo v narodu. Pred vojno sta bila mariborski in graški Sokol, ki sta vzgajala prvi srednješolsko, drugi pa visokošolsko mladino za delo med narodom in je dijaštvo že od nekdaj rado prihajalo v Sokola. Organizacija je bila pred vojno močno revolucionarna, mladina, ki je po prirodi nagnjena k revolucionarnosti, je našla tu primerno torišče. Mariborska dijaška vrsta, ki je bila sicer samostojna, vendar pod vplivom Mariborskega Sokola, je vzgajala lepo število vaditeljev, ki so pomagali po vojni izpolniti sokolske vaditeljske vrste.

Ni manjša naložba sedanje in bodoče naše inteligence. Naraščaj se mora privaditi resnemu delu. Nujno rabi vodstva, ki se zaveda odgovornosti napram mladini in narodu. Mnogokrat vidimo, kako mladina naseda brezvestnemu, ki jo zastrupljajo z raznimi tuji ideologijami, ki so našemu slovenskemu čustvovanju tuje in ki se ne smejo baš radi tega nikdar ukoreniniti v narodu. Naša mladina mora biti narodno zavedna in delovalna. Pravega demokratskega duha se nazvame mladina že v Sokolu. Če bi vsa mladina skozi sokolsko telovadnico, bodite pre-

pričani, da bi nam nikdar ne bilo treba govoriti o krizi demokracije.

V vseh krajih, kjer so sokolska društva na sedežu srednjih in meštanskih šol, imajo društva močne naraščajske oddelke. V zadnjih desetih letih jim je organizacija omogočila, da imajo naraščajniki svoje samostojne odseke pod vodstvom vaditeljev, prireajo samostojne akademije, gledališke igre, družabne popoldneve, lutkovne igre in slično. Tako se vadijo v samostojnem delu že sedaj, da se usposobijo za delo v oddelkih. Kakor gre vse svojo razvojno pot naprej, tako se stopnjujejo zahteve, ki se postavijo na vaditelje. Vaditelj je sokolski vzgojitelj. Vzgaja pa lahko le tisti, ki je sam vzgojen, da se zaveda svoje vzgojiteljske dolžnosti in naloge. Poleg volje do dela in veselja mora imeti tudi potrebno izobrazbo. Tu je prilika za dijak, da se izobrazbi za vaditelja. Nešteto tečajev je priredila župa in posamezna društva za izobrazbo prednikov. Cele vrste odličnih vaditeljev in načelnikov so izšle iz dijaških odsekov in tečajev.

Naša severna meja, nujno rabi mnogo dobrih in nesebičnih delavcev, da paralizira tuji vpliv. To nam nujno nalaga, da privabimo še več mladine v naše vrste in jo vzgojimo v zavedne člane naše narodne celote.

CIRIL HOCEVAR

Nekoč in danes

Mogočen porast ženskih oddelkov v edinicah mariborske sokolske župe

Takrat je bilo — po svetovni vojni, ko so se zrušili trli tibri Avstro-Ogrske monarhije in je v žaru zlate svobode vstala Jugoslavija — naša domovina. V srch smo jo nosili, v dušah smo jo molili, v mislih smo jo slavili.

Takrat je bilo — ko smo se začele zbirati, da v okrilju Sokola doprinesemo tudi me svoj delež k novi zgradbi, da podpremo njene ogledi, se ne bodo smeli nikdar zrušiti. »Si Sokolica?« — »Boš Sokolica?« — »Pridi tudi ti!« — »Pridi, da nas bo čim več, da nas bo mnogo!« Tako je šlo od ust do ust, tako si je utirala živa beseda svojo pot v srca vseh onih deklet, ki so nosile v sebi materino popevko: »Slovenka sem, Slovenka sem...«

In zbrale smo se. Bilo je leta 1919, prva telovadna ura v Mariboru po svetovni vojni. V gimnazijski telovadnici smo stopile v vrsto, še ne prav dolgo, toda zanosno sokolsko vrsto. Bile smo tu starejše, mlajše in najmlajše. Brat Ilch nas je pozdravil ter vzel pod svoje vodstvo. Pričele smo. Nekateri, zlasti najmlajše od kraja, druge, starejše pa so nadaljevale, kjer jih je bila vojna prekinila.

Tiho in skromno smo orale in rezale brazde v sokolsko ledino. Rame ob rami z brati smo korakale neumorno in neustrašno za istim ciljem, za isto sokolsko stvar. Naše vrste so se množile. Naša misel je prodrla med ljudstvo, tam v kmetički vasi je stopila Sokolica za plugom, da tudi ona vrže seme v brazdo svobodne grude. Napredoval smo. Vodstvo žen smo prevzele same. Edince so si volile svoje načelnice. Izvolile smo si župno načelnico. Prvo v letu 1921. Ančo Tavčarjevo, kateri so sledile Stana Nabergojeva, Nada Mačusova, Nela Stefanova-Princ in Stana Mačusova.

Stana Mačusova župna načelnica.

Prosvetno delo v mariborski župi

Vzporedno s tehničnim delom se vrši po naših edinicah dokaj intenzivno tudi prosvetno delo.

Sokolsko prosvetno delo v ožjem smislu — sokolski idejni vzgoji naših pripadnikov in se zato vrši v prvi vrsti v telovadnicah, t. j. z nagovori pred vrstami, s predavanji sokolske vsebine, z debatami, sestanki itd. V večini edinic se vrše meseca novembra t. zv. idejne šole, ki jih morajo dovršiti vsi novoprijeti člani in članice. Sokolske prosvetne delavce pa pripravljamo za njihovo delovanje v društvenih in župnih prosvetnih tečajih. Ker stojimo na stališču, da so glavni vzgojni činitelji telovadcev — vaditelji, zato vsi absolventi župnega prednajskega tečaja absolvirajo tudi še župni prosvetni tečaj.

Pri sokolskem prosvetnem delu v širšem smislu, ki je razen Sokolom namenjeno tudi širšim slojem, se poslužujemo raznovrstnih predavanj o splošnih nacionalnih in kulturnih ter politično zdravstvenih in socialno-gospodarskih vprašanjih. Pri tem delu imajo važno nalogo naše sokolske knjižnice, pa tudi dramski in glasbeni odseki. Za vzgojo in zdravo zabavo otrok skrb

lutkovne in mladinske oderske igre zabavno poučni filmi, poučaji izlet in seveda mladinske leposlovne knjižnice.

Nekaj podatkov o prosvetnem delu o naši župi v preteklem letu:

predavanj s sokolskimi temami je bilo okrog 200, o splošnih nacionalnih, kulturnih, zdravstvenih in socialno-gospodarskih vprašanjih pa okrog 100; nekatera od teh predavanj so bila ilustrirana s filmi, oz. z diapozitivi. Nagovorov pred vrstami čisto sokolske vsebine je bilo nad 800, ostalih pa blizu 100. Prirejeno je bilo nad 100 družabnih in debatnih večerov (zabavne prireditve niso vštete).

V naši župi deluje nad 30 stalno sokolskih gledaliških odsekov, ki so priredili okrog 150 predstav. Nekateri od teh dramskih odsekov v umetniškem pogledu ne zastajajo mnogo za odličnimi gledališkimi ansambli. Naj v tej zvezi omenim le sokolske odre v Rušah, Studenih pri Mariboru, Ljutomeru in Mur. Soboti. Pri četah sta se posebno izkazala dramska odseka pri Mali nedelji in pri Sv. Trojici v SI gor.

Lutkovni odri so priredili nad 100 predstav. Sokolske lutkovne predstave so posta-

zame novega v par kratkih dneh! Mož mi je vodnik, občutim njegovo ljubezen do vseh teh stvari in ta ljubezen orehala tudi vame. Domov pišem navdušena pisma o krasnem kraju, dobrih ljudeh, o mnogem čudnem, novem in lepem.

Čudovito hitro je minilo 14 dni, skoraj neverjetno, da se je v tako kratkem času lahko izvršilo prerjenje v meni. Čutim se že sigurno, ker gledam vse z očmi svojega moža in občutim vse z njegovim srcem.

— L. P.

Pred četrto stoletje

V krajih, ki tvorijo danes severno mejo naše domovine, je bil pred 25. leti močan tuji vpliv. Vendar je živelo tamkaj še vedno precej ljudi, ki niso bili samo narodno zavedni, ampak so neumorno delovali ter zbujali in širili med zapeljanim, nezavednim ljudstvom zavest in narodni ponos.

Sokolska društva so obstojala le v nekaterih večjih krajih, a sokolska ideja se je naglo širila, kila in marsikje rodila lepe sadove. Prednjačji je Maribor s svojim »Sokolom«. Pri tem društvu so neumorno delovali možje, ki imajo neveljive zasluge za širjenje in vkoreninjenje sokolske misli na naši severni meji. Še čez sto in sto let bo moral slovenski zgodovinar, ko bo pisal o narodnem probujanju, omenjati blesteča imena dr. Rosine, dr. Pivka, dr. Vladimira Serneca in dr.

Večino teh borec z uma svitlim mečem, prežetih srčne gorečnosti do slovenstva in domače grude že krije hladna zemlja. Oni spojo večno spanje, a lepi in trdnjeji spomenik od bronu ali granita so si postavili s svojim plodovitim delom.

Današnje pokolenje si ne more prav predstavljati, kako težavno je bilo sokolsko delo in udejstvovanje v avstrijski dobi, osebita v letih 1900—1914. Rdeča srjava je vplivala na avstrijske oblasti kakor rdeča barva na purana. Le pod težkimi pogoji se je dovolil kakšen javen nastop, pa to le na kmetih, v mestih, kakor v Mariboru, Ptuj ali Celju, je bilo to izključno, ker so se mestna poveljarstva postavila po robu in kratkoma tako nastope prepovedala, eventualni prizvi pa se ni pravočasno ali pa nikoli rešil. Sokolci so trpeli čisto ponižanja, zasramovanja in pretepe. Kljub temu pa je vse to rodilo sijajen uspeh. Narodna zavest je rasla in marsikje so se na tihem pripravljale in ustanovljale sokolske edince, iz katerih so zrasle v skoro potujočih krajih tik sedanje meje trdna sokolska društva.

S kakšno surovostjo in nasilnostjo so hotele avstrijske oblasti zatreti sokolsko delo, nam najlepše priča dan 28. junija 1914., ko je mariborski Sokol razvil svoj prapor v Rušah. Ničče izmed prirediteljev

le najbolj priljubljena zabava tudi številnih nesokolskih otrok. Lutkovni oder Sokol. društva Maribor-matica praznuje letos 10-letnico nepretrganega zelo uspešnega delovanja.

15 glasbenih odsekov je priredilo več pevskih, oz. godbenih prireditev.

Knjižnice naših edinic štejejo okrog 30 tisoč knjig, od teh okrog 18 tisoč leposlovnih in nad 3000 mladinskih. V naši župi je 12 javnih knjižnic in nekaj javnih čitalnic. Sokolska javna knjižnica v Studenih, ki šteje nad 7000 leposlovnih knjig, ima na tisoče izposojevalcev izven sokolskih vrst.

Vse naše edince redno prireajo za široko javnost svečane proslave kraljevega rojstnega dne dneva zedinjenja, kakor tudi komemoracije ob obletnici mučeniške smrti kralja Zdejitelja. V mnogih krajih so to edine javne svečanosti teh dogodkov.

Naše javno prosvetno delo se ne omejuje le na naše pripadnike, temveč je namenjeno tudi vsemu našemu ljudstvu. Da imamo o tem uspeh, nam najbolj izpričuje dejstvo, da so naša javna predavanja in družabni sestanki, naše knjižnice, naše gledališke igre in druge prireditve vedno obiskane mnogotevito tudi od nesokolov.

Naše sokolsko prosvetno delo bi bilo še intenzivnejše, če bi ne bilo ovir, ki so izven naše moči. Velika večina naših edinic nima lastnih domov, in le s težavo pride do najmanjših prostorov za svoje delovanje. Niti prostori drž. šol jim niso vedno na razpolago. Vkljub tem in vsem drugim težavam, ki jih raje ne omenjamo, smo Sokoli na naše uspehe lahko ponosni. Ničče nam ne more odrekati, da je poleg narodnega solstva — samo naše Sokolstvo največje doprineslo za prebujenje in jačanje resnične narodne in državljanske zavesti tu ob severni meji. Zavedamo se, da je to tudi naša glavna naloga, zato ji bomo še nadalje žrtvovali vse svoje moči. Zdravo!

Mihailo D. Dojčinovič, predsednik župnega prosvetnega odbora.

Sokolska književnost v mariborski župi

Ni še bila ustanovljena Sokolska župa mariborska, ko so se nje pripadniki že zavedali, da je treba nuditi sokolskim delavcem književnih virov, iz katerih bi mogla črpati za svoje sokolsko in občinarčno prebujevalno ter izobraževalno delo. Pokojni br. dr. Ljudevit Pivko je sokolsko udejstvovanje usmeril tudi v ta pravec. Na njegovo pobudo je ustanovil »Mariborski Sokol« (sedanje Sok. dr. Maribor-matica) že leta 1908 posebno »Sokolsko knjižnico«, v kateri je izšla cela vrsta knjižic in brošur, ki pa niso bile — kakor kažejo naslovi — le sokolske vsebine, ampak so tudi služile probujanju narodne zavesti. Tako je sam dr. Pivko spisal za to zbirko »Telovadne igre« v 3 delih. I. in II. del sta doživela celo drugo izdajo. Nadalje je napisal za njo »Kratko zgodovino slovenskega naroda« — I. ta je bila tako hitro razrabljena, da je bila (razčrpana) ponatisnjena —, potem »Nadela Karla Havelke Borovskega«, črtice iz slovenskega političnega dela in bodaj in pa leposlovni knjigi »Šaljivec iz Podravja« ter »Ribčev Jurka«. V knjigah, ki niso telovadno-strokovne vsebine, se je njih pisec skril za psevdonima Pavel Poljanec oz. Janjo Osojnik. V založbi istega društva sta končno izšli še istega pisca prevod »Ljudskih povesti« Lea Nikolajeviča Tolstaja in pa knjiga »Pohorje«, ki jo je bil napisal bivši profesor mariborske učiteljske, že dolgo pokojni Janez Koprivnik.

Po svetovni vojni je dr. Pivko dal pobudo za ustanovitev »Sokolskega Vestnika župe v Mariboru«, katerega so v celoti izšli 4 letniki in sicer I. ter II. v letih 1921 in 1922 pod uredništvom dr. Pivka in brata Ljudevita Kranjca, tedanjega župnega načelnika. III. letnik je imel le 2 številki in sicer je izšla prva s poročili za župni občni zbor dne 1. III. 1925., druga pa dne 1. IV. 1926 s poročili za župno skupščino tega leta. V delovnem razdobju 1926 in 1927 je izšel še IV. letnik »Vestnika« s »Prosvetno prilogo«. Slednja letnika je uredil pisec tega članka. — Na pobudo dr. Pivka je mariborska Sok. župa nadaljevala tradicijo matičnega Sokola mariborskega in začela izdajati ter zalagati brošure. Nekaj njih je bilo najprej natisnjenih v mariborskem večerniku »Taboru« ter potem ponatisnjenih — kakor rečeno — v obliki brošur. Take brošure so: Vinc. Stjepanec, »Dnevnik mladega človeka« — prevedla Vida Pivkova, »Sokolstvo« — I. del: češko sokolstvo —, napisal dr. Lj. Pivko, Jan Herben: »T. G. Masaryk« — prevedel Božidar Berko, »Naš boj za lastno državo« in »Snovi za nagovore« — sestavil podpisani. Razen tega je mariborska župa izdala še »Sokolski katekizem«, ki je

in udeležencev te krasne in pomembne slavnosti ni slutil, da se je ravno isti dan izvršil sarajevski atentat. Avstrijske oblasti pa so bile v svoji domišljiji in zagrizenem sovraštvu prepričane, da se je priredila sokolska slavnost v Rušah nalašč na Vidov dan in da so bili prireditelji v zvezi s sarajevskim napadom. Vri Sokoli so na večer pri najboljšem razpoloženju priredili živo sliko in obliki piramide in jo razsvetlili z bengalčnim ognjem. Poturice in ovaduhli so kameje v svoji bujni domišljiji med drugim obtožile ruske »srbofilske« zarotnike, da so ponoči na dan sokolske svečanosti nosili okrog cerkve mrtvaško rakev ter tulili in se veselili, da se je posrečil sarajevski atentat.

Sokolska »irrediteja« v Rušah je dala povod strašnim preganjanjem zavednih Slovencev in Sokolov na severni meji, osebita v Rušah, kjer so 13. avg. 1914. avstrijski orožniki in vojaški odpeljali krog 20 uglednih ruskih mož, fantov, žena in deklet, uklenjene v graške zapore. Na vsaki postaji jih je čakala besna druhal ter jih zasramovala in če je le mogla, opljuvala. Na koroškem kolodvoru v Mariboru je obkolila vagon, v katerem so se vozili ti »srbiski izdajalci«, druhal, oborožena s palicami in kamenjem. Zmrcavili bi jih bili, da ni priletel v zadnjem trenutku vojaški komandant s četo vojakov ter s silo napravil red. Na velikem trgu pred glavnim kolodvorom v Gradcu pa je pričakovala »ruske zarotnike« grozčna in tuleča tisočglava množica. Oddahnil so se ruski trpinji šele, ko so jih na večer istega dne razdelili po celicah graškega višjega sodišča.

Vsako noč protu jutru so se odpirala težka železna vrata graških jet in vedno so prihajale nove žrtve: kmetje, odvetniki, duhovniki, učitelji in mladeniči. Dasi je jet

potekel izpod peresa brata Cirila Hočevarja, v slovenščini in (v prevodu podpisane) v srbohrvaščini; slednja izdaja je morala biti ponatisnjena. Za potrebe naših vojakov in vodnic je župa založila brošuro »Vzgoja sokolske mladine«. Končno je podpisani dal pobudo, da je župa začela izdajati svojo knjižno zbirko z nazivom »Sokolska knjižnica«. V tej zbirki je izšlo doslej 5 zvezkov: 1) M. Kovačić, »Dr. Miroslav Tyrš«, 2) Antonin Krejčí, »Dr. Josef Scheiner«, 3) M. Kovačić, »Prosvetar in njegovo delo«, 4) »Nova pota k starim ciljem« in 5) Rud.

DR. MAKŠ KOVACIO

EMILŠ - M. Kovačić, »Tatiček Masaryk«. V rokopisu se nahaja 6. zvezek »Jindřich Fügner«, ki ga je v obliki predavanja sestavil sam dr. Miroslav Tyrš in ga je v slovenščino prevedel podpisani. Župa je trikrat tudi izdala koledarček za sokolsko mladino z naslovom »Zbori« (1922-1924). Urednika sta mu bila brata dr. Pivko in Ljudevit Kranjc. Samo financirala pa je župna uprava izdaja brošure »Jindřich Fügner kot starosta«, ki jo je čiški pisatelj Müller, prevedel podpisani, založila pa »Mariborska tiskarna«. A najznamenitejša delo, ki izvira od pripadnikov mariborske župe, je »Telovadba«, izšla v 4 zvezkih v založbi Slovenske šolske Matice. Napisala sta jo dr. Pivko in brat Adolf Schaub. Njunim skupnim stremiljenjem se imajo zahvaliti še za svoj obstoj publikacije »Kratka metodika telovadbe« in »Plezanje«, ki ju je sestavil dr. Pivko, ter »Prosti skoki« — razprava brata Adolfa Schaub.

Vse to je izšlo iz župnega središča — Maribora. Župne edinice radi pomanjkanja gmočnih sredstev do katerega udeleževanja na sokolsko-književnem polju skoro niso prišle. Le Sok. društvo Sv. Lenart v Slov. gor. je ob 30-letnici svojega obstoja (1933) izdalo spomenico, Sok. društvo v Ptuj (pa skupno z drugimi tamšnjimi narodnimi ustanovami) ob 25-letnici »ptujskih dogodkov«. Letos je založilo Sok. dr. Mur. Sobota življenjski roman Renate Tyršev z naslovom »Junaška žena«, ki ga je čiški pisatelj Jan Petrus in na naš jezik prevedel podpisani. Ob svoji 25. in 30-letnici je spomenice izdalo tudi Sok. društvo Maribor-matica, prvič (1932) v obliki letaka, drugič (1937) v obliki brošure velikega formata. Isto društvo je nekaj časa izdajalo pod uredništvom podpisane »Naš sokolski dom«, ki pa je bil pasiven in je zato prenehal. Izhajal je ta vestnik nekako ob društvenih občinah zborov in poročil za nje. Pozneje so ga nadomestila istemu namenu služila letna »Izvestja«. Tudi župna uprava izdaja sedaj nekaj let sem za svoje skupščine tiskana poročila.

Župni prireditveni odbor je o priliki V. amuških tekem Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije v dneih 31. I. do 2. II. 1933. izdal tudi lično sokolsko-sportno in tujsko-prometno propagandno knjižico »Maribor-Pohorje«.

Ce so bile doslej navedene publikacije, ki so vzkalile iz tal župe mariborske, je radi popolnosti pregleda še omeniti, da se med sokolskimi pripadniki naše župe razen omenjenih nahaja še več sokolskih piscev, ki sodelujejo pri raznih sokolskih listih, tako bratje Ciril Hočevar iz Studencev, Miloš Ledinek s Tezna in Ivan Lavrenčič iz Maribora — dolgoletni urednik »Naše radosti« z njeno prilogo »Našim malisanim«. Na ozemlju naše župe je začel s sokolskim literarnim delom tudi brat Marjan Tratar sedaj v Borovcu — župa Novo mesto in v naši župi biva tudi pisec povesti »Tratarjev Mirk«, ki izhaja sedaj kot podlistek v »Sokolski volji«. Končno bodi omenjeno, da je celo župa Mostar založila brošuro, ki je potekla izpod peresa Mariborčana, z naslovom »Blagoslovljeno

sokolsko delo«, ki ji je avtor novinar brat Vekoslav Spindler. — S hvaležnostjo moramo priznati, da sta mariborska lista »Tabor« in pa Jutro »Večernik« vedno kazala mnogo razumevanja za sokolovanje in mu posvečala mnogo svojega dragocnega prostora za vesti, poročila in za idejne članke. Isto velja seveda tudi za sedanj »Večernik«.

Kakor dokazujejo gornje navedbe, naše obsejno Sokolstvo i v sokolskem slovstvu ne zaostaja, nego se lahko ustopa dostojno ob stran drugim župam Jugoslavije

M. KOVACIO

Državljska zavest

Kolikor tudi leži na nas težina svetovnega dogajanja, je treba vendar ugotoviti eno: od lani do letos. V tem roku, ki nam ga je širokogrudno naklonila usoda, so se zavedli tudi široki sloji našega naroda, da gre v današnji vojni tudi za usodo našega naroda. To leto živčne vojne nas je strnilo in čut državljanstva se je poglobil. Duh odpora je zrastlel. Pripravljeni smo doprinesti neizogibne žrtve, ako jih bo čas terjati od nas. Saj jih nosi ves svet. Od lani do letos smo se naučili tudi mi živeti »nevnamo življenje«, kar nas je medsebojno približalo. Tudi duhovno stanje naše meje je od lani do letos nepriremeno trdnješe.

Naš centralni problem od zadnjih sto in nekaj let sem, odkar se zavedamo svoje narodnosti, je še vedno nacionalen, narodnoobramben: Kako izbrsati iz nas umazane pene preteklosti, ki se nas drže? Kako napraviti predvsem ljudi in iz tako

STANA MAKUCEVA
sedanja župna načelnica
(Glej njen članek na 10. strani)ANICA TAVCARJEVA
prva načelnica mariborske župeEMAN ILICH
prvi načelnik mariborske župe

tedanji neustrašeni Sokoli, pa najlepša zahvala in najslajše zadoščenje vam je bilo to, po čemer ste hrepeli, da je vstala brez razlike stanov in politične usmerjenosti, šil v graške zapore, tako bodite v današnjih resnih časih edini in strnjeni, da ohranimo neokrnjen naš skupni dom, lepo, am vsem sveto Jugoslavijo!

Davorin Lesjak (Ruše)

Dve sokolski vasi

»Sokolska volja« je priobčila dva članka, v katerih popisuje delo sokolske čete v vasi Tušilovci na Korundu ter zadržanje kmetke sokolske čete v Tkoni pri Biogradu. — Na navedenih primerih kaže dopisnik, kako velikega pomena je pravo sokolsko delo v naši vasi, tako za napredek našega kmetkega naroda, kakor tudi za utrditev jugoslovske in državne misli, za njeno moč in obrambo. Članek končuje s pozivom, da nam je treba kmetov Sokolov po vseh predelih naše zemlje, da nam je treba sokolskih trdnjav po gorah in dolinah, osobito vzdolž naše obale in naše kopne državne meje.

Iste cilje je zasledovala uprava Sokolskega društva v Slov. Bistrici, ko je v leta 1930 ustanovila pod svojim okriljem po okoliških vaseh, kjer je bila podlaga za to dana, celo vrsto kmetijskih sokolskih čet.

Sokolsko delo je zelo težavno, kaj bi tudi ne bilo, saj je vzgojno; zahteva za vodstvo celega človeka in k temu še kvalificiranega, zamre tam, kjer takega človeka zmanjka.

Teče letos deseto leto, odkar je naš jugoslovenski Sokol začel pri nas v Sloveniji svoje edince znovati v večjem obsegu tudi po naših vaseh.

Ob tej desetletnici Sokolskega društva v SI. Bistrici z zadoščenjem kaže na dve sokol-

stvenih ljudi narodi? Naj poskusimo to preko kmetkega pokreta ali s pomočjo vera, s Sokolom ali slovenskimi fanti — problem ostane isti: nacionalen. Nujnost socialnega dviga celote je zvezana s tem in lahko teče samo paralelno.

Zdi se, da šele današnji čas kuje iz nas prave Jugoslovane. Nevtrnost nas je strnila v novem jugoslovanstvu. Temu je, kakor vsemu našemu osvobodilnemu naporu skozi stoletja, tuja vsaka misel nasilja ali prevlade, ker izvira iz globoko občutenega človečanstva in mu je zahteva po pravici in pravičnosti enaka zahtevi po narodni svobodi. Čim se je naše jugoslovanstvo vrnilo na te temelje, pridobiva dnevno na terenu. Precepila in cepi se na pojačano čustvo državljanstva, ki ga že stalna nevtrnost krepi iz dneva v dan.

V tem je tudi velika prednost sokolske organizacije. Sokolski znaki, ki smo jih videli o priliki jesenskih vpoklicev na uniformah, pomenijo: »jaz sem ponosen, da sem jugoslovenski državljani in preko Sokola sem prišel do tega spoznanja«. Osnova sokolskega delovanja in vplivanja na člane se je silno razširila, kajti sokolstvo preveva čustvo resnične širokogrudnosti.

Sokol je organizacija, ki predvsem in pred vsako drugo vzgaja k državljski zavesti.

Dr. IGOR ROSINA

Stremljenje k tehnični popolnosti

Prvi pokrajinski zlet jugoslovskega Sokolstva, ki se je vršil leta 1920 v Mariboru, je zapustil v mariborski nacionalni javnosti zelo dober odmev in s tem je Sokolstvo pridobilo v Mariboru in ob celi meji na ugledu in moči. Leta po zletu so bile telovadnice takrat edinega društva polne članstva in naraščaja. Primanjkovalo pa je dobrih vadiateljev tako za podrobno, kakor tudi za vodilno delo.

V dobi krog leta 1921 je skupina mladih Sokolov, sledeč očetovski roki nam vsem drugega dr. Pivka, posvetila vse svoje sile in ves prosti čas študiju sokolske telesne vzgoje in organizacije. Takratni načelnik župe br. Ljudevit Kranjc je tudi od svoje strani storil vse, da se je ta idealna peščica Sokolov spoznala s širokim praktičnim delom. Uspehi niso izostali. Že nekaj let nato nastopajo vrste mariborskega Sokolstva tako, da vzbujajo med jugoslovenskim Sokolstvom pozornost. Do leta 1925 so bili oddelki članstva, naraščaja in deca še vsi vzorno organizirani in vodeni. Vadiateljski zbor v Mariboru je bil gonilna sila vsega sokolskega dela. Že prej je prišel s prirejanjem vzornih akademij, ki so si tako po svojem estetskem dognanem sporedu, kakor po vzorni izvedbi pridobile sloves vzornih prireditev. Javni nastopi teh let so bili prave manifestacije sokolske telovadbe. Notranje delo se je poglobilo. S prirejanjem stalnih vadiateljskih tečajev, ki so jih vodili vodniki oddelkov, je pridobilo vse Sokolstvo množice vadiateljev in vadiateljic. Telesna izurjenost naših telovadcev in telovadk je napredovala in s pridobitvijo br. štuklja in Primožiča stopa Maribor tudi na mednarodni forum in na olimpijade. Vadiateljski zbor je vse to delo vodil in vršil z največjo poštovanostjo in visoko strokovno sposobnostjo. Povdarjam, da je velik del uspehov, ki jih je doseglo mariborsko Sokolstvo, bil mogoč le, ker je vladala med vsemi delavci prava bratska sloga in pomoč. Vsakdo je drugega dopolnjeval v harmoniji —; le redki so bili spori in vsi ti so v bratskem razgovoru naše vrste le še bolj povezali in krepili.

Duh in zagon mariborskega Sokolstva je pridobival novih pristavev. Prava sokolska potreba je bila, ki nas je gnala, da ustanavljamo nova društva. Leta 1930. nas najde na vzponu. Dr. Pivko pravi, da je na desnem bregu potreba po samostojnem društvu velika in že ustanovi društvo Maribor I. Kratko za tem je bilo ustanovljeno društvo Maribor II. na Pobrežju, sledili sta še edinci Maribor III in Tezno. Fravim, da je bila to potreba in dokaz za to so tudi danes polne telovadnice teh društev. Sokolsko društvo Maribor je dobilo oznako »matica« in to zaslužen, saj je bilo delo društva pionirsko.

Isti bratje in sestre so razen dela v mariborskem društvu sodelovali tudi pri delu v župi in to vodilno. Tudi v župi vlada duh napredka in razmaha. Sokolska župa Maribor postaja s svojimi edincami ena izmed vzornih žup Jugoslavije. Njene prireditve so vzor discipline in izurjenosti. Na tekmah nastopajo do tedaj neznanca številna tekmovalce. Delo v mnogih društvih širom župe se poglablja. Župno vodstvo pomaga društvom s številnimi tečaji in s potojučimi prednjaki. Tudi po društvih se vršijo že samostojni vadiateljski tečaji. Enako po mnogih okrožjih. Župni zlet leta

ski četi, ustanovljeni v njegovem okolišču, to sta sokolski četi v vasi Črešnjevci in v vasi Laporje.

Prva je bila ustanovljena dne 4. oktobra 1930 ob vzgladni podpori tamkajšnjega kmetkega življa in je kazala ves čas vključ včas neugodnim razmeram obdobjanja vredno živost in delavnost. Glavni njen kader tvorijo kmetki fantje in dekleta ter delavci in delavke dekleta, ki jih vodita zelo agilni in vztrajni načelnik Šetar Mihael ter načelnica Poljakova Lojzka. Četa si je ustanovila leta 1934 svojo knjižnico, ki izposoja knjige vsako nedeljo. Leta 1935 pa si je nabavila svoj sokolski oder, na katerem uprizarja vsako leto povprečno po tri gledališke predstave in na katerem posebno svečano proslavlja vsako leto 1. december in kraljev rojstni dan.

Sokolska četa v Laporju je bila ustanovljena isto leto. Udeležuje se istotako zelo uspešno. Tudi njen kader tvori predvsem kmetki življa, nekaj članov in članice je pa tudi železničarskih in delavskih. Četa si je ustanovila svoj tamburaški in moški pevski zbor. Člani čete zavzemajo važne funkcije v krajevnih kmetijskih organizacijah, kakor pri Sadjarski podružnici, podružnici Kmetijske družbe in pri Selekcijem društvu. Sedaj četi načeluje kmetki fant, mladi in agilni Mastinšek.

Dosti lepega, razveseljujega in vzpodbudnega bi se dalo povedati iz desetletnega udeleževanja teh dveh kmetijskih sokolskih čet. Naj zadostuje ta skromni spominček, ki najbolje odgovarja skromnosti naših kmetijskih ljudi. Povedati pa je treba, da sta obe četi imeli krepko zaslobo idealno poštovanega in delavnega domačega učiteljskega, v katerega roke sokolske edince že po svojem vzgojnem značaju predvsem spada.

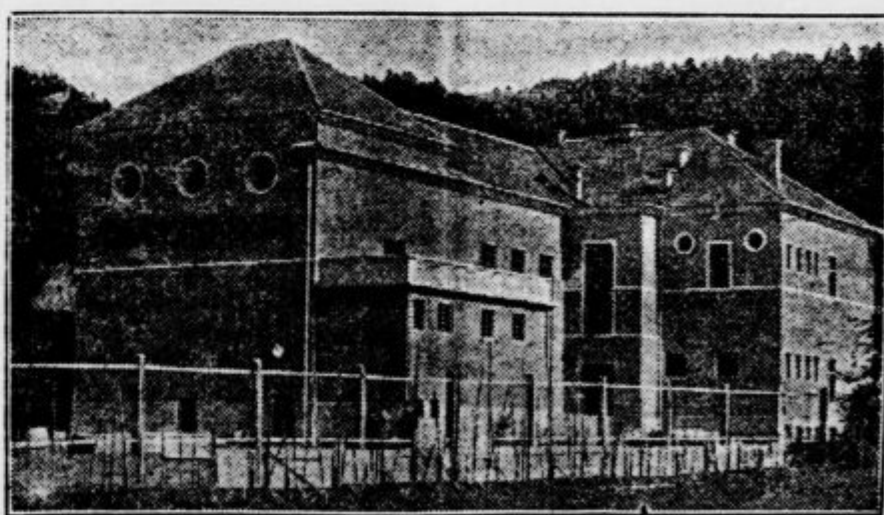
Dr. P.

1931. na telovadnici Maribor-matic je dokazal, da je severno Sokolstvo vredno svojega slovesa. Bil je to zlet, kjer so društva mariborske župe postavila dosedaj najvišje število nastopajočih in to s največjo disciplino in izredno izurjenostjo. Sokolsko delo, vršeno s navdušenjem, je rodilo dobre sadove in smelo trdim, da je povsod tam, kjer je delovala sokolska edinica, narodna samozavest silno narasla in se utrdila ter s tem tudi ljubezen do svobodne domovine.

Iniciativnost mariborskega sokolskega vodstva je naletela pri vodstvu jugoslovskega Sokolstva na ugoden odmev. Pa nogo telesne vzgoje, dotodaj nekaka naša posebnost, so bile uvedene povsod. Najvišje priznanje je pa bilo dano severnemu Sokolstvu s tem, da nam je Savez SKJ poveril organizacijo in vodstvo savezne prednjaške šole, ki je bila dosedaj najvišje organizirana vzgojna institucija jugoslovskega Sokolstva. Prva šola je trajala neprekinjeno šest mesecev s celodnevni poukom in to leta 1931, druga tudi šest mesecev leta 1932. Udeleženci so bili iz vseh žup države in tako je sokolsko delo Maribora vrglo seme daleč po državi. Iz te šole je prišla mariborska pobuda za delo na polju telesne vzgoje. Odlični nastopi ob zaključku šol so odpirali nove poglede tudi širšemu občinstvu. Žal je morala šola radi finančnih neprilik po dveletnem delu prenehati.

Mnoga mlada pokolenja so šla skozi sokolske telovadnice, črpač tam telesno moč in nacionalno samozavest. Komur je blagor naroda in države pri srcu, ne bo oviral tega pohoda mladine. Saj je v Sokolstvu en najvišji cilj: blagor domovine! S spoštovanjem človekove osebnosti, ki jo vzgaja Sokolstvo v skladu s tem ciljem, ustvarjamo krog svobodnih in ponosnih državljanov. Čim številnejši bo ta krog, tem mrlnejša bo naša bodočnost. Mariborsko Sokolstvo na severu domovine je ponosno, da je storilo v tem osiru vse. Tako bo delalo tudi v bodoče!

Dr. inž. FRANJO MACUS

MIHAELO DOJČINOVIC
predsednik župnega prosvetnega odbora
(Glej njegov članek na 10. strani)INZ. FRIDERIK DEGEN
župni tajnik
(Glej njegov članek na 10. strani)FERDO PRELOG
župni blagajnik

SOKOLSKI DOM V RUŠAH

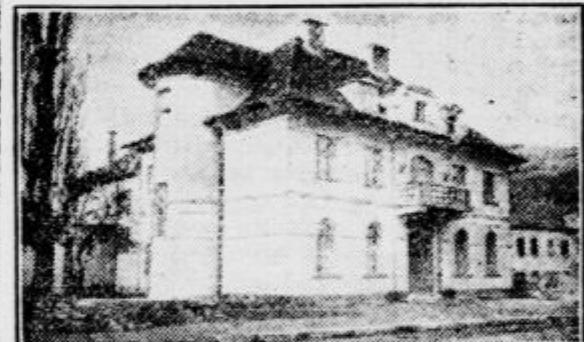
Sokolski domovi

DOLNJA LENDAVALA

STUDENCI PRI MARIBORU

SLOVENJ GRADEC

Naša pot

Sokoli doma smo čuvarji
in borci smo za njega čast
saj so krepili naš viharji,
pogum in moč nam dali v last

Nihče ne boji rob krivice!
V svobode dan iz teme zmot
vsakogar dvigne luč resnice,
naprej, navzgor gre naša pot!

E. GANGL

Razvoj sokolskih čet

Pretežno število sokolskih čet v mariborski župi slavi letos 10 letnico obstoja. Je to lepa doba za nekatere čete, zavidljiv jubilej uspešnega dela in razmaha. V resnici je pa sokolovanje v četah starejše nego 10 let, kajti mnoge čete so se razvile iz prejšnjih sokolskih odsekov, ki so se ustanovile hitro po letu 1920. Tudi so močna društva zasejala sokolsko seme skoraj v vsako vas Dravske doline, Slov. goric, Ptujkega in Murskega polja in Prekmurja že mnogo prej, zato so se čete ob meji ustanavljale iz žive potrebe prebivalstva samega. Res prav redke so danes občine v območju sokolske župe mariborske, posebno ob meji, kjer bi ne imele sokolske edince.

Poglejmo v glavnih obrisih njih delo in uspehe! Ogromno podrobnega dela so izvršile sokolske čete v zadnjih 10 letih, odkar samostojno obstojajo in to delo vršijo z vso žilavostjo naprej. Več stotin gledaliških iger je bilo prirejenih na sokolskih odrih čet, veliko vzornih telovadnih nastopov in akademij, izletov, družabnih sestankov in več tisoč nagovorov in predavanj. Pa tudi gospodarsko se je dvigalo članstvo v četah, prirejale so se tekme koscev, žanjic, dajala navodila sokolom čebelarjem, sadjarjem itd. Vodi se potom Saveza dopisna sadjarska šola, nabiranje zdravilnih zelišč itd. V vseh panogah sodobnega gospodarskega napredka se lahko izživlja in udeležuje članstvo sokolskih čet. Zadnji čas je oskrbela župa lepo število sadjarskega in vinogradniškega orodja, kakor cepilne nože, škarpje, obirače, strgulse, lopate in škroplilnice, ki jih podeljuje aglinim obmejnim četam.

Pa tudi v nacionalnem pogledu vršijo čete svojo dolžnost. Narodna zavest, ki je žal ponekod pri nesokolih zelo plitva ali je pa sploh ni je v sokolskih četah trdna in krepka in neustrašeno samozavestna. Plašljivosti sokol ne pozna in priznati se mora, da se baš sedaj vidi ta ponos, ko je treba enemu ali drugemu običaji vojaško suknjo. Kdor je opazoval in gledal sokolske nastope in povorke pri četah in okrožjih zadnjih 10 let, ta si je lahko napasel oči do najvišje mere ob pogledu na stasite in krepko ter zdravo rasčene sokole četaše tam iz Sv. Ane v SI. g., Velke, Sladkega vrha, Sv. Trojice, Dornave, Markovec vse do Mure in še preko nje. Lepo število teh sokolov, danes že krepkih mož, se ponaša, da so služili vojake pri kraljevi gardi, ali skrajšan rok ali bili v vojaških sokolskih tečajih za vodnike čet.

Kdor hoče videti delo in uspehe na terenu samem, pa naj obišče ob priliki čete: Mala nedelja, Cven, Sv. Jurij ob Ščav, Markovec pri Ptuj, Razvanje in še nekatere druge, ne bo mu žal. Videl bo tam, kako se zastavi lopata ali rovnika, če se hoče urediti letno sokolsko telovadnico ali postaviti sokolski dom.

Sokolsko delo v četah ne počiva, gre vztrajno in borbeno naprej. Imeli bi sicer še mnogo lepše uspehe, ki bi bili danes vsem obmejnim Slovincem v veliko korist za utrditev narodne zavesti. V zadoščenje je pa danes vsake-

nišnica trinadstropna, je začelo primanjkovati prostora.

Sledile so mučne preiskave, ki jih je vodilo vojaško sodišče.

Okrog 7. ure zvečer nekega dne v oktobru so začeli jetničarji nenadoma odpirati vrata posameznih celic ključ: »Oblecite se, pojdite domov! Izpustili so vse Rušane in tiste Mariborčane, ki so spadali k tako zvanemu »ruškemu aktu«, kateri je obsegal preko 200 pol popisane papirja. Morali so v veliko sodno dvorano, kjer je bilo zbrano vojaško sodišče. Predsednik, star polkovnik je spregovoril: »Na Najvišje politično povelje vas moramo tako izpustiti. S tem ni rečeno, da ste prosti, ampak nadaljnje preiskave bo vodilo okrožno sodišče v Mariboru. Ker ni časa, da bi z vsakim posameznikom pisali zapisnike, ali vsakdo na tretji strani prazne pole papirja podpisuje svoje ime!« Začelo se je podpisovanje. Nekaj ruški kmet pa je kategorično izjavil, da prazne pole ne podpisuje. Vtaknili so ga zopet nazaj v suknjo. Vendar pa je prišel čez par dni domov.

Nadaljnje preiskave je vodilo deloma okrožno sodišče, večinoma pa neki vojaški avditor v Rušah. Pri okrožnem sodišču v Mariboru je bilo več Rušanov obsojenih na 4, 6 in 12 mesecev ječe. Nekateri so kazen odsedeli, nekateri pa je prehitela vojna in so morali oblačiti vojaško suknjo. Kazen se jim je črtala, ko se je oktobra 1. 1918 razsula avstrilska armada. Pregažnanja pa so na nekatere Rušane strašno vplivala. Nadobudna zdrava in vesela učiteljica A. L. je tako zbolela na srcu, da ni mogla več v šolo. Ležala je dve leti kakor ohromela in končno umrla.

Ni uspehov, ni zmage brez žrtv. Trpeli ste zavedni obmejni Slovenci, zlasti v Dravski dolini, v Mariboru in njegovi okolici, Ptuj in Slovenskih goricah, trpeli ste

mu soku, pa naj je pretrpet še toliko gorja, da je nacionalno delo, ki ga vrši sokolstvo, nujno potrebno. Kmet, delavec, vinar, obrtnik, učitelj, zdravnik na vasi, prekaljen s sokolstvom, je trd, živah, ne-

upogljiv, s vztrajno hrbenico, s jasnim in čvrstim pogledom, in čas ga ne bo prehitel.

J. A.

Mursko sokolsko okrožje

Razvoj najstarejšega društva na severni meji

Dne 15. avgusta 1903. so rodoljubi v Ljutomeru ustanovili sokolsko društvo pod imenom »Murski Sokol«. Bila je to prva sokolska enotica ob naši severni meji in je sedaj najstarejša sokolska društva mariborske župe. Okrajni zdravnik dr. Karel Chloupek, po rodu Čeh, ki je prišel iz Stojanice v Ljutomer po smrti dr. Mihaliča, ves prepojen v narodnim, sokolskim duhom, je zbral okrog sebe vrsto zavednih domačinov iz Ljutomerja in Murskega polja. Dr. Grossman, Misja, Babnik, Ivan Tomažič, Joško Rajh l. dr. so dr. Chloupek podprli v njegovem stremeljenju, in tako se je v Kukulčevi dvorani ob navzočnosti Sokolov iz Celja in Varaždina izvršila ustanovitvena Murskega Sokola. Omeniti je treba, da je bilo med prvimi člani Murskega Sokola tudi nekaj narodno zavednih duhovnikov.

Kot Čeh je dr. Chloupek uredil društvu po vpori istih sokolov in so imeli člani tudi krog po českim vzoru, tako da so jih na zletih mnogokrat imeli za Čeha.

Murski Sokol si je v svojih delih pridobil simpatije ne le v meščanskih krogih, ampak je poznal korenine tudi med zavednim murskopolskim kmečkim ljudstvom. Kmečki fantje, ki so ves dan pridno delali na poljih, so prihajali zvečer po uro daleč k telovadnim vajam. Tu posebej omenjamo Franca Sagaja iz Krapja, ki se je pozneje poročil v Selnico ob Dravi in je tam ustanovil sokolsko društvo. Sokolski javni nastopi v Ljutomeru in v sosednjih krajih so bili manifestacije, ki so se jih redno udeleževali rodoljubi iz širne okolice. Vedno se je ob takih prilikah z živo besedo budila in utrjevala narodna zavest v ljudstvu. Seveda pa to ni bilo po volji narodnim nasprotnikom, ki so delali ovire, kjer so mogli, takratne oblasti pa so jim pri tem šle na roko. Tako n. pr. Sokoli niso smeli z povorko po trgu, ampak so smeli korakati samo v strnjeni vrsti po skrajni cesti skozi Ljutomer. Ob straneh pa so na pločnikih stali narodni nasprotniki, ki so vzvikali grde žaljivke.

Vse sokolske prireditve pred svetovno vojno so se vršile v Sršenovem logu izven trga. Udeleževali so se jih v velikem številu Murskopolski in Prekmurci, in vsem so ostale v najlepšem spominu.

Zivahni, bratski in prisrčni so bili v tej dobi stiki v sokolsko organizacijo iz Hrvaške, zlasti z Varaždinom. Vsako leto sta Murski in Varaždinski Sokol pohitela drug k drugemu. Na čelu varaždinskega Sokola je stal takrat znani narodni voditelj dr. Pero Gagdič. Zanimivo je, da je Murskega Sokola že ob njegovi ustanovitvi počastil s pozdravnimi čestitkami veliki Jugoslovian, vladika Strossmayer. Murski Sokol ga je izvolil za častnega člana.

Leta 1910 je društvo ob nepopolnem navdušenju občinstva razvilo svoj društveni prapor.

Po zimi l. 1913 je Murski Sokol izgubil svojega skrbnega očeta, in ustanovitelja, starostar dr. Karla Chloupeka. Njegovi zemeljski ostanki počivajo na pokopališču v Varaždinu. Po njegovi smrti je bil za starostar izvoljen znani poštvalni narodnjak Joško Rajh, ki je vodil društvo v duhu svojevarne prednika do svoje prerane smrti l. 1924.

Prišla je vojna furija. Živo vero v končno zmago je članstvo spremljalo srbski narod na njegovi poti čez albansko Golgoto. Društvo je bilo razpuščeno, članstvo preganjano, starosta br. Joško Rajh je moral v grške zapore kot veleizdajnik. Društveni načelnik br. Jože Velmar pa je kot vajni ujetnik v Rusiji vstopil v jugoslovanski dobrovoljski korpus.

Za velikim petkom je prišlo vstajenje. L. 1920. je članstvo korporativno pozdravilo Viteškega kralja Aleksandra Zedinitelja, takratnega regenta, pri njegovem obisku v Mariboru.

Sokolskemu poletju je bila odprta pot. Začela se je organizacija novih sokolskih enot. V l. 1919 do 1921 so bila ustanovljena sokolska društva v Gornji Radgoni, Križevcih, Murski Soboti in v Šušarjem. Na meji smo pletli nova gnezda sokolskega roda, gradili nove trdnjave dela, bratstva in ljubezni.

Razvoj matičnega društva v Ljutomeru je polagoma zahteval lastno stredo. S poštvalnostjo in ljubeznijo, ki ima malo primerov v zgodovini gradnje sokolskih domov, si je društvo v letih 1924—1926 postavilo svoj ponosni Sokolski dom. V pro-

čelje dvorane je vzdalo zemljo, namočeno s krvjo tragično preminulega staroste br. Joška Rajha. Pred vzhodom pa sta vsaj dve lipi v spomin na prva starosta dr. Chloupeka in Rajha. L. 1927 je bil dom slovesno odprt.

Kako se uprava društva v polni meri zaveda nalog, ki mu jih nalagajo sokolski program in pa zakon o Sokolu kraljevine Jugoslavije, je razvidno tudi iz dejstva, da šteje danes društvo nad 400 članov in članic, naraščajo in deca in da skozi vsa vojna leta nepretrgoma vežba 14 telovadnih oddelkov.

Ljutomerski Sokol je tudi matična murskega sokolskega okrožja, ki šteje danes 5 društev in 3 čete. Poleg že zgoraj navedenih enot se po l. 1930 ustanovile čete pri Mali nedelji, na Cenu, pri Sv. Juriju ob Ščavnici, pri Sv. Duhu, v Apačah in v Radenih. Zadnje tri pa so sili prilik zopet likvidirale.

Vodstvo sokolskega okrožja posveča veliko pažnjo vzgoji vadiateljstva in prosvetstva in skrbi zlasti, da člani okrožja, ki vrše funkcije vodnikov oddelkov, oziroma prosvetarjev, posejajo prednjačke in prosvetne tečaje, ki jih prireja župa. Okrožje je prirejalo tudi lastne tečaje za vzgojo članstvo in tako večalo krog sposobnih vadiateljev.

V okrožju je danes 394 članov, 206 članic, 92 moškega in 66 ženskega naraščaja, 390 moške in 455 ženske dece.

Vse sokolsko delo v okrožju je vsmerjeno na obrambo domovine, ki jo bo vsak član sokolske organizacije, če in kadar bo treba, branil če treba tudi s svojo srčno krvjo!

IVAN TOMAŽIČ — SLAVKO STOPAR.

★

Vzorna sokolska četa pri Mali nedelji

Začetek narodno-prosvetnega dela pri Mali nedelji (blizu Ljutomeru) je bila ustanovitve »Leposlovnega bralnega društva« 22. maja 1886, ki se je 24. febr. 1903 preimenovalo v »Kmetijsko bralno društvo« in iz katerega je 24. februarja 1923 nastalo napredno »Narodno kulturno društvo«. To društvo si je l. 1923 zgradilo svoj društveni dom, ki ga je slovesno otvorilo 20. julija 1924.

Sokolstvo v Prekmurju

Pionirsko delo Sokola v Murski Soboti

Slovensko društveno življenje se je v Prekmurju začelo šele z Jugoslavijo; pod Mažari ni bilo med prekmurjskimi Slovenci niti enega sokolskega društva.

Dne 18. marca 1920. l. se je zbralo v takratni Narodni čitalnici 70 Sobočanov. Ustanovili so prvo sokolsko društvo v Prekmurju, ki je začelo takoj redno delovati in je postalo kmalu izhodišče sokolskega dela v Slovenski Kraljini. Brez posebnega sodelovanja soboškega Sokola je bilo ustanovljeno samo društvo v Lendavi, vse ostale postojanke v Prekmurju so delo soboškega Sokola. Zdaj delujejo poleg omenjenih dveh društev še društva v Šalovcih, Rogoševcih in Beltincih, pod okriljem soboškega Sokola pa čete v Rakitčanu, Martjanju, Puconcih, Moščancih, Brezovcih, Strukovcih, Bodoncih, na Trdkovi in pri Gradu.

Siklicatelj sestanka za ustanovitev soboškega Sokola je bil inž. Hubka, po rodu Čeh, prvi starosta pok. notar Tone Koder, prvi tajnik tudi je pok. trgovec Ludvik Brumen, prvi načelnik Ivan Sinkovec. Tem pripada poleg bratov Franca Čeha in Antona Novaka glavna zasluga za utemeljitev sokolstva v Prekmurju.

V preteklih 20 letih je soboško društvo pokazalo delo, kakršno so opravila v tem času le redka društva. Odposlalo je nad 9000 dopisov, imelo 500 raznih sej. V telovadnici je v tem času bilo nad 6700 članstva, naraščajo in deca. Javnih telovadnih nastopov je bilo 18, med njimi 2 župna zleta. Akademij je priredilo društvo 28, iger uprizorilo več ko 90, lutkovnih predstav 38, 26 koncertov lastnega orkestra, 150 javnih predavanj in končno še 55 javnih zabavnih prireditev. Knjižnica posluje že od začetka in je izposodila nad 24.000

Dne 14. februarja 1932 je bilo pri Mali nedelji sestanek zastopnikov Narodnega kulturnega društva (pod vodstvom Ivana Čeha in Slavka Senčarja), mariborske sokolske župe (domačin br. Avgust Lukačič) ter Ljutomerskega sokolskega društva (načelnik br. Franjo Lubej). Na sestanku je bilo soglasno sklenjeno, da Narodno kulturno društvo po mnogoletnem delovanju likvidira v korist na novo ustanovljene Sokolske čete pri Mali nedelji. Prvi starosta čete je bil br. Ivan Čeh, podstarosta kmet br. Franc Spindler iz Radoslavca, načelnik br. Vinko Kapun, tajnica sestra Nada Jenčičeva, blagajnik br. Slavko Senčar.

S svojim vsestranskim delom je četa v polnem obsegu upravičila svoj obstoj. Do 1. januarja 1940 je priredila 28 gledaliških predstav, 16 akademij in proslav, 3 javne nastope in 10 tombol oziroma srečelovov. Sodelovala je pri vseh javnih nastopih in manifestacijah v bližnji in daljni okolici z večjim ali manjšim številom svojega članstva. Odkrila spomenika kralja Aleksandra I. pri Sv. Juriju ob Ščavnici dne 15. maja 1938 se je udeležilo n. pr. 74 članov in članic čete.

V okviru sokolske Petrove petletke je četa doslej:

- uredila v društvenem, sedaj Sokolskem domu javno čitalnico z okrog 20 časopisi in revijami, brez vsakršne vstopnine ali članarine;
- preuredila in izpopolnila javno sokolsko knjižnico;
- popolnoma preuredila in izpopolnila gledališki oder in podod v Sokolskem domu z nabavo ene polne garniture novih kulis, horizonta in novega zastora;
- dogrnila galerijo s stopnicami;
- preuredila in izpopolnila električne naprave v vseh prostorih Sokolskega doma v smislu tehničnih predpisov;
- nabavila klavir;
- dozidala Sokolskemu domu podaljšanje v celni širini (8 m) in v globino 6 m ter je s tem pridobila veliko sobo (48 m²), katero je nujno potrebno za javno knjižnico in čitalnico ter za gledališko oblačnico. Pod to sobo je enako velik kletni prostor.

Kljub znanim težkim prilikam delujejo vsi četni oddelki marljivo. Javna knjižnica je n. pr. v prvih treh mescih l. 1940 izposodila 620 knjig.

Po zaslugi izredno marljivega br. načelnika Dorčeta Trstenjaka je naraslo število telovadčev v zadnjem času na 18 članov in 16 naraščajnikov, kar je za podožetje in sedanje prilike vsekar razveseljivo.

Kmetijska sokolska četa pri Mali nedelji, ki jo vodi sedaj že več let kot starosta neumorni nacionalni delavec, tamonajši domačin in posestnik, bivši narodni poslanec br. Avgust Lukačič, pozna samo eno geslo: Le naprej...!

da imamo tudi mi kulturo, da je n. pr. gledališče na višini tudi v Mariboru in v Ljubljani in ne le v Budimpešti. Kdor je videl, s kako zaverovanjem zanimanjem so sledili šolarji ravninskih vasi Snegulčici, ki so jo igrali člani Ljubljanskega gledališča, ve ceniti pomen stavbe, brez katere bi bila Sobotna kulturna središče v precej manjši meri.

Poleg doma ima soboško društvo veliko telovadišče, na katerem dorasča del soboške mladine (po zimi drsališče). Dom z odrom in telovadiščem imata tudi društvi v Lendavi in v Rogoševcih. Obsežno letno telovadišče ima še društvo v Beltincih. Knjižnice imajo vsa društva in vse čete, prapore četi v Moščancih in v Brezovici. Prehodni prapor si je v tiskmah osvojila delavna četa v Rakitčanu pri Soboti.

Nezauzanje in nasprotovanje Sokolu se je sčasoma zmanjšalo; sokolsko delo v Prekmurju sedaj ne sloni več edino na prišlekih, saj deluje v Soboti n. pr. oddelci telovadcev in prednjak br. Franc Flegar, saj so že nekatere družine zares sokolske kot v Soboti n. pr. družina Jugovih, saj dorasča številni naraščaji.

Sokol v Soboti ni le telovadno, narodnovzgojno ter narodnoobrambno društvo. Pod vodstvom prof. Justina in br. Laha je nadomeščal glasbeno vzgojni zavod, pod vodstvom prof. Meliharja in br. Nibelvi-

cerja je uspešno uvedel v Soboti, v Prekmurju sploh, gledališko igranje. Sokolsko društvo v Soboti ni bilo v oporo le bratstvom edincem, temveč tudi precejšnjemu delu ostalega društvenega življenja v Prekmurju. Postavilo je spomenik borcem, ki so padli za osvoboditev Prekmurja, in ves čas je na skrajnem severu države budilo in utrjevalo jugoslovansko državljansko zavest.

V soboškem društvu je delovala in deluje vrsta znanih delavcev. Poleg omenjenih se spominjamo zlasti delavnega načelnika br. Cirila Hočevarja, br. Lojza Lazarja, br. Kristijana Perčeta in br. Simna Goršiča, ki je deloval v Lendavi.

Tudi v zdajšnjem odboru soboškega Sokola so poleg drugih znani sokolski delavci: br. starosta Velmar, br. prosvetar dr. M. Kovačič, br. načelnik Vebler, s. Irma Celčeva, dolgoletni blagajnik br. Štubelj in namestnik staroste br. Slavko Nibelvič, ki deluje v društvu že več kot ustanovitelj — vedno podjeto in spretno in s poznavanjem prekmurjskih prilik.

Zadnja leta je pokazal vidno delavnost soboški naraščajski oddelk, ki ima v okviru društva samoupravo. Če bo delo tako vneto nadaljeval in se poglabljal v naloge, ki mu jih stavi kraj in čas, se bo v polni meri usposobil, za prihajajoče obdobje. — ki—

Mariborsko okrožje

Razvoj in delo Sokola v Mariboru in okolici

Sledeč zgledu Ljubljane in drugih večjih slovenskih krajev in mest so začeli misliti na ustanovitve sokolskega društva v Mariboru tedanji narodno zavedni Mariborčani. Nekateri od teh živijo še danes in so tudi še vedno aktivni člani sokolske organizacije. Njihova pot je bila trnjava, a tem večja je bila njih odločnost in volja po ustanovitvi narodno obrambne organizacije. Početki delovanja so bili premišljeni in smotni. Najprej so si izposlovali dovoljenje za ustanovitev »Sportnega društva Maribor«, ki je začelo z delovanjem l. 1900. To društvo je imelo namen pripraviti vse potrebno za Sokola, ker bi direktne ustanovitve sokolskega društva takratne oblasti ne dovolile. Res so bila šele 7. januarja 1907. potrjena pravila Mariborskega Sokola. Po težkih borbah ustanovljeno društvo je bilo potem dolga leta središče vsega narodnega in prosvetnega udejstvovanja. Dajalo je pobudo za ustanovitve drugih sokolskih enot v bližnji in daljni okolici: pri Sv. Lenartu v Slov. gor. l. 1908, v Ormožu l. 1912, v Rušah l. 1920. in dr. Mariborski telovadci so nastopili na neštelih sokolskih prireditvah in širili sokolsko delo in sokolsko idejo po vsej bivši Spodnji Štajerski. Svetovna vojna je prekinila za nekaj let udejstvovanje tega delavnega društva. Zato pa je bil njegov razmah po prevaru toliko večji in odločnejši.

Po ustanovitvi Sokola kraljevine Jugoslavije je mariborsko sokolsko društvo postalo pretesno. Misliti je bilo treba, da se ustanovi v Mariboru več sokolskih enot. Magdalensko predmestje je bilo prvo, ki si je ustanovilo lastno sokolsko društvo že 30. januarja 1930. Organizacija ustanovitve društva je bila poverjena pokojnemu br. dr. Ljudevitu Pivku in drugim sokolskim delavcem iz tega okraja. Pod starostovanjem dr. Pivka in njegovega poštvalnega prednjaka zbor je doživel društvo prav razveseljiv razmah. Prva leta je telovadilo v kasarni krajca Petra I., dokler se ni l. 1937. preselilo v nekateri oddelki v telovadnico nove magdalenske šole. Društvo je imelo več dobro uspešnih nastopov, prirejalo je gledališke predstave in tako širilo sokolsko in rodno zavest v delavskem mariborskem okraju. Že v l. 1933 je otvorilo svoje krasno letno telovadišče. Po smrti br. dr. Pivka vodil društvo neumorni stari nacionalni delavec br. Jože Mohorko kot starosta. V okviru Petrove petletke je društvo razvilo že članski, naraščajski in četni prapor, nabavilo večje število članskih krojev ter ustanovilo poseben Pivkov fond za postavitve prepotrebne sokolskega doma v tem okraju. Z dnem 31. dec. 1939. je imelo društvo vsega 552 pripadnikov.

Pod okriljem društva je tudi delavna sokolska četa **Radvanje** s starostar br. Firmom na čelu in skupnim številom 98 sokolskih pripadnikov. Po mnogih in težkih bojih je prišla četa tudi do lastnega letnega telovadišča.

V neposredni okolici magdalenskega predmestja deluje tudi prav razveseljivo sokolska četa v **Ravnanju** s 56 sokolskimi pripadniki, ki je posebno zadnja leta pokazala prav lepe uspehe.

Dne 11. januarja. 1930 je bilo ustanovljeno Sokolsko društvo Maribor II. — Po-

brežje, ki mu je več let starostar pokojni br. Vovk. Tudi v tem mariborskem predmestju je bila ustanovitev sokolskega društva iz narodnostnih ozirov nujno potrebna. Večina prebivalstva tega okoliša pripada delavskim in uradničkim stanovom, katerim je bilo udejstvovanje v mariborskem sokolskem društvu radi oddaljenosti zelo oteženo. S svojimi javnimi nastopi, gledališkimi predstavami, predavanji in drugimi prireditvami je društvo marsikoga pritegnilo k sokolskemu in nacionalnemu udejstvovanju ter širilo na ta način podrotno narodno delo.

Prva leta sta telovadila članstvo in naraščaj v zimskih mescih v osnovni šoli na Ruški cesti, ki pa je za Pobrežje dokaj oddaljena. Že leta 1932. je kupilo društvo prostor za svoje letno telovadišče in ga primerno uredilo. Tam se vrši v poletnih mescih telovadba vseh oddelkov. Od tega leta dalje je telovadilo članstvo in naraščaj v dvorani br. Renčija. Leta 1926 je izgubilo društvo to dvorano ter se je v zimskih mescih preselilo s telovadbo v gostilniško dvorano br. Papeža.

V okviru SPP je društvo lani dogradilo liti sokolski dom in tako prišlo do lastne strehe. Ta trdnjava bo na Pobrežju trdna opora vsemu sokolskemu delovanju in udejstvovanju. Dobrobit lastne strehe se že vidi v društvu ter je porast vseh oddelkov prav razveseljiv. Društvo starostuje br. Tone Požar, načelniki posle pa vrši z vnebo in vztrajnostjo br. Albin Ban. Ob strani obema pa stojijo zavedna in nacionalna rodina upokojenega šolskega upravitelja Klemenčiča. Tej družini gre tudi glavna zahvala za ustanovitev sokolske postojanke na Pobrežju.

Kot tretje društvo je bilo ustanovljeno v mariborski okolici 4. januarja 1931. Sokolsko društvo **Tezno**. Tudi tukaj je prebivalstvo večinoma delavskega stanu, kateremu je bil Maribor preoddaljen za sokolsko udejstvovanje. Predhodnik Sokola na Teznu je bilo pevsko društvo »Zvon«. Sokol je dobil svoje prostore v prostorih osnovne šole, kjer je v zimskih mescih tudi telovadil. To gostoljubno uživa društvo tudi še danes. Za naslednje leto si je nakupilo društvo prostor za letno telovadišče, ga uredilo in opremilo s potrebnim orodjem. Gledališke predstave in predavanja pa ima društvo v šoli. Prvi društveni starosta je bil br. Ivan Tomažič, znani narodni borec že iz predvojnega Maribora. Njemu je sledil br. Tušak, zadnja leta pa starostuje br. Franjo Špes. Društvo ima 208 pripadnikov.

V severnem mariborskem predmestju in v občini Košaki je začelo smotno v sokolskem duhu delovati Sokolsko društvo Maribor III. — **Krčevina** — **Košaki**. Po vestnih pripravah predvsem v tehničnem pogledu je bil na ustanovnem občnem zboru dne 1. maja 1939 izbran za starostar sokolski upravitelj v Krčevini, sedaj že pokojni br. Franjo Cvetko. Njemu je sledil več let kot starosta br. Lojze Struna. Na zadnjem občnem zboru pa je prevzel to mesto br. Lojze Ferš. Svojih lastnih prostorov društvo še nima. Vsi oddelki telovadijo v zimskih mescih od ustanovitve dalje v telovadnici na Zrinjskega trgu. Svoje letno telovadišče je uredilo društvo s pomočjo Posojilnice v Mariboru v po-

Za kulturni razvoj naše vasi

V nedeljskih številkah »Jutrac« beremo poglavje »Naša lepa in napredna vas« mične opise raznih vasi naše ožje domovine in kaj je bilo v posameznih vaseh že napravljeno. Toda to, kar je »Jutrac« v teh tednih objavilo, je komaj mali del opravljene. Koliko je v tem skritega dela tihih delavcev, ki nesebečno žrtvujejo svoj čas napredku vasi v zavesti, da je prvi pogoj blagostanja in boljše bodočnosti v primerni izobrazbi našega kmeta! Za to ne bi smela biti noben trud in nobena žrtev preveč!

Slovenski kmet je po svojem bistvu mehak, konservativen, z dušo in telesom priklenjen na zemljo, ki ga redi in jo v potu svojega obraza z vso ljubeznijo obdeluje. Na žalost pa mladina prerada zapušča rodno grudo in sili v mesta, kjer se peha za lažjim delom in boljšim zaslužkom. Zato bo treba zajeziti beg z dežele v mesto. Res je in celo prav je, da študirajo nadarjeni kmečki sinovi in številnih družin in da se drugi posvečajo trgovini in obrti. Prav kmečka mladina je tem slojem zdrava in trdna opora. Toda tudi naša napredna vas je potrebna večjih in izobraženih obrtnikov in trgovcev, ker mora korakati z duhom časa in z napredkom našega mesta. Poleg redkih inteligentov na vasi sta le še obrtnik in trgovec tista, ki dajeta smer delovanju za kulturni napredek. Zavedata se pač, da le prava izobrazba in kulturni napredek vodita k blagostanju, ki ga naša vas še vedno v veliki meri pograba.

Kmečka mladina, ki ostane na domači zemlji ter b. nasledila svoje roditelje in pomnožila kmečki živelj, mora biti deležna tudi večje izobrazbe. Njej je treba nu-

dit vse pogoje, da bo znala umno gospodariti in gospodinjiti, da bo poznala tudi osnovne pojme ljudske higijene ter da bo gojila ljubezen do narave. V svojem bistvu dobra, je naša kmetijska mladina za vse to zelo dovzetna, treba jo je obvarovati kvarnih vplivov, ki tudi naši vasi ne prižanežajo.

V prvi vrsti je za to delo poklicana naša ljudska šola. Ker pa njen današnji ustroj ne ustreza vsem ljudskim potrebam in ker jo mladina zapušča prav v tistih letih, ko je najbolj godna za sprejemanje in prevajanje potrebnih nauk, bi morali uvesti obvezno kmetijsko nadaljevalno in gospodinjstvo šolstvo. Poleg teh šol, v katerih naj bi poučevali strokovnjaki, bi bili potrebni še strokovni tečaji in predavanja.

V tej smeri je bilo še vse premalo storjenega. Naše oblasti, v prvi vrsti poklicane nuditi vse možnosti za vaški napredek, so se za to premalo brigale. Vse podobno delo je bilo prepuščeno posameznim idealnim ljudem, ki so iz lastnega nagiba čutili potrebo storiti kar največ za napredek kmečkega življa. Toda prav ti so bili premnogokrat razočarani. Namesto hvaležnosti za svoje žrtve in nesebečno delo so želi nevaležnost.

Po naših vaseh je društveno življenje že lepo razgibano. Saj je skoraj ni več večje vasi, ki bi ne imela gasilskega, sokolskega ali prosvetnega društva. Vsa ta društva imajo nedvomno plemenite namene. Toda na žalost vlada marsikod sovraštvo, ki gotovo ne izkira iz članov samih, ampak prej od nestrpnega vodstva. Največkrat ustanavljajo konkurenčna društva iz gola napretovanja že obstoječemu društvu. Takšno delo gotovo ne more ro-

diti nič dobrega, ker vodi do nepotrebnih vseh prepričanih in do medsebojne mržnje.

Kako dobro bi bilo, če bi se med posameznimi, pa četudi konkurenčnimi društvi gojilo namesto nasprotstva in sovraštva plemenito tekmovanje za boljše in večje uspehe pri kulturnem in prosvetnem, duševnem in telesnem napredku! Tak plemeniti boj bi rodil vsestranski napredek, medsebojna mržnja bi izginila, namesto nje pa bi zavladalo mirno sožitje. Prava kulturna društva, ki delujejo po naših vaseh s pravi nameni, opravljajo svoje kulturno poslanstvo resno in smotno. Zato tudi dosegajo lepe uspehe, ki jim nihče ne more uparjati. S smotnim in resnim delom bodo našo vas vsestransko dvignili. S kulturnim dvigom pa je zagotovljen tudi gospodarski napredek.

Solski upravitelj.

Maturantke z liceja v Beogradu

Naš brlec se blizu Beograda. Grem po oddelkih gledat, kako so tovariške prestele noč. Nekateri so že pokoncu, druge še spijo, na klopih, na tleh ali pa v mrežah za priljago Polagoma pa se le prikažejo na hodnik s skušnjami glavami in zaspanimi očmi. Potem sledi jutrnja toaleta, vsaka privleče svoj »slakarji« zabojček z vsemi potrebnimi na dan in kmalu zadnji rovdod po kolonisti vodi in raznih kremah. Ko dobijo še žetodni svoje zadostenje pospravimo priljago in si kratimo zadnje pol ure s pogovori in petjem. Na levi je sončni vzhod. To je treba vedeti! Kravavorečja krogla stoji nad enolično pokrajino. Ravna se vleče, kamor sega oko. Tu in tam prekine ravne črte slamnata koč, čreda konj ali ovac,

svetlozelena njiva. Koliko je tu rodovitne zemlje, kakšno bogastvo leži v mastni črni prsti!

Zemur. Velikasten je pogled na prestolnico. Voda po poplavih se ni popolnoma upadla in videti je, ko da bi se mesto dvigalo iz jezera Sicer pa, kaj bi vam to opisovala, več del viš poznate krasni pogled na Beograd in z besedami se le malo pove. Dopoldne smo si ogledali mesto, potem smo napravili sprehod čez Kalemegdan. Silovite linije Meštrovčevega spomenika Franciji so nas očarale. Seveda smo takoj otvorile kanonado s fotografirskimi aparati, posebno še v zoološkem vrtu, kjer se na zverine niso dosti zmele za nas in smo odšle glodno užalene. Po ogledu vojnega muzeja smo se vrnile v akvarij, to se pravi v Akvarium, v restavracijo, kjer je bilo za nas pripravljeno kosilo. Tu srečajo in kuhajo sami Rusi in med pijanci je na prvem mestu vodka. Popoldne nas je za profesor Kuljiš peljal v palačo »Vreme«, kjer so nam vse prijazno razkazali. Drugi dan je lahko širna javnost občudovala na časopisnem papirju »mlade Ljubljank«, kakor so nas imenovali. Ob šestih je bil razhod. Kaj smo počele v prostem času, gotovo nikogar ne zanima in niti ne spada semkaj, le to pripominjam, da je šla skoro vsa večerja nazaj v kuhinjo, tako so bili naši žetodci polni ratiuka, halve in drugih posebnosti.

Drugi dan nas je avtobus peljal na Oplenac. Spetoma smo se ustavile na Avali in se vpisale v knjigo na grobu Neznanega vojaka. V Topoli nam je gosp. Djordjevič razkazal mesto in razložil njegove zgodovinske pomen. Poleg Karadjordjeve cerkvice Male Gospojine so posavili spomenik, ki še ni posvečen in predstavljajo očeta naše dinastije, s pogledom utrim v pokrajino pred seboj, tja do Rud-

nika in Venča. Na Oplencu smo po kratkem nagovoru položile vence na grob Viteškega kralja in prizgale sveče, ki smo jo prinesle s seboj iz Ljubljane. Nato smo si ogledale cerkev. Naš vodnik nam je pojasnil, da je Oplenac po kvadraturi mozaika največja cerkev na svetu. Čudovito so barvni odtenki, ki jih je 15.000. Obrazi svetnikov so tako precizno izdelani, ko da bi bili slikani. Motivi so vzeti po starih srbskih originalih iz zadušnih, poleg tega krasijo stene še nacionalni motivi in simboli iz cele države. Tako smo našle pri vzhodu v grobnico na oboku naš nagelj in druge značilne slovenske okraske.

Na povratku v Beograd smo se ustavile še v Venčakem podrumu, kjer smo nakupile nekaj steklenic odličnega vina za zalujete ostale v Ljubljani. V Arandjelovu smo poskusile zdravilno vodo, ki na nam ni teknila zaradi velike množine žveplovodika. Vrnitev v Beograd je hitro potekalo, ker smo imele v avtobusu radio, ki nas je zabaval z najnovejšimi šlagerji. Pozneje so nas poročila sicer malo potlačila, toda, ko smo zvečer v »Imperialu« poslušale in gledale pevačice, smo takoj spet pozabile na vse vojne grozote na zapadu. Sedaj se ne čudim več, če mi kdo reče, da je razbijal kozarce, če je slišal sevdalinko, saj je še mene prevzelo nekaj čudnega, čeprav si domišljam, da sem hudo prozaična. V ostem pa smo bile zelo solidne, kajti »višja instanca« nas je odgnala že ob dvanaestih spet in smo torej spoznale je drobce beogradskega nočnega življenja.

V sredo je bil poslednji dan našega izleta in po obisku Muzeja kneza Pavla in parlamenta smo imele »voljno«. Nekateri so šle nakupovat, večinoma k Ta-Ta, druge pa smo pohajkemale po mestu. Mislim, da smo nudile kaj zanimiv pogled, ko smo v gruči stale in glasno črkovale cirilske

deljani Aškerčevi ulici in ga otvorilo dne 17. julija 1933. s svojim prvim večjim javnim nastopom. V krčevinski šoli si je postavilo gledališko skupaj z Rdečim križem svoj gledališki oder, kjer je bila odigrana že marsikatera dobro uspeša predstava. Tekom svojega obstoja je napravilo društvo več propagandnih nastopov izven meja svojega okoliša.

Tudi to društvo vrši važno vlogo v nacionalnem pogledu v svojem okolišu. Njegovo delo je bilo tudi v tem pogledu do sedaj prav uspešno in upamo, da bodo tudi v bodoče uspehi v sokolskem in narodnem oziru zadovoljivi. Konec minulega leta je šlo društvo vsega 307 pripadnikov.

Pod okrilje tega društva spada tudi sokolska četa pri Sv. Marjeti ob Pesnici. Kljub raznim težavam in neprijetnostim, ki jih ima četa ves čas svojega obstoja, se krepko razvija in je važna sokolska postojanka v Slov. goricah. Da bo četa tudi še nadalje obstajala in delovala, nam je porok njen starosta, br. Šuman, ter njen doštevni vodja br. Vauda kot podstarosta.

Poleg Sokola Maribor-Matice je najstarejša društvo v mariborski okoliščini sokolsko društvo v Studenčih, ki praznuje letos 20letnico svojega obstoja. V podčistev te 20letnice je bil namenjen tudi letosnji župni zlet v Mariboru. Društvo je bilo osnovano kmalu po prevratu in to bas v Studenčih, ki so bili nekoč močna nemška, ali bolje nemškutarska trdnjava v mariborski okoliščini, kjer sta bili na desni poleg delavnice bivše južne železnice tudi dve nemški šoli in otroški vrtec. Študijska in šolstvena sta vršla tukaj silno protinarodno agitacijo. Zavedajoč se važnosti mesta upravitelja na osnovni šoli, je namestil višji šolski svet ob prenosu mariborskega šolskega leta 1912 za šolskega upravitelja izkušnega narodnega borca, sedaj že pokojnega br. Toneta Hrena, za učitelja pa br. Cirila Hočevarja, ki sta se v svojo vlogo in z vsemi silami oprijela narodnega dela. V podčistevih 1. 1919. se je porodila misel, ustanoviti v Studenčih samostojno sokolsko društvo. Omenjenima bratoma so stale krepko ob strani rodbine Vokačov, ki so same prijavile pripravljalnemu odboru 19 telovadcev in telovadke. Dne 1. septembra 1. 1919. prične br. Hočevar kot začetnik načelnik s telovadbo. Na ustanovnem obnem zboru, ki je bil mesec pozneje, je bil izvoljen br. Tone Hren za starosta, br. Ciril Hočevar pa za načelnika. Z br. Cestnikom sta v kratkem času organizirala in vodila 7 oddelkov. Številno telovadbe kakor tudi ostalega članstva je hitro naraščalo. Po polletnem delu je kupilo društvo skoro brez denarja telovadnico bivšega Turnvereina in v drugem polletju je postalo društvo lastnik prvega sokolskega doma v mariborski okoliščini. Lastna streha je omogočila društvu smotno delo v telovadnici. Kmalu nato si je postavilo društvo tudi zastekleno gledališče oder. Dom je bil v kratkem plačan in društvo je začelo tudi z nakupom prepotrebne telovadnega orožja. Ob svoji petnajstletnici je že preuredilo svoj dom s pridvajo in drugimi najimi prostori. Ob današnjem velikem razmahu društvenega delovanja pa postajajo društvu tudi preurejeni prostori pretemi in misliti bi moralo zopet na nove preureditve in na decizivno doma. Ob koncu leta 1939 je imelo društvo 340 pripadnikov. Na zadnjem obnem zboru je bil izvoljen za starosta njegov dolgoletni podstarosta brat Josko Vokač.

V letu 1939 je Sokol Maribor Matica ustanovil v Kamnici pri Mariboru novo sokolsko četo, ki obeta dober in lep razmah.

K mariborskemu sokolskemu okrožju spadajo tudi še sokolska društva: Selnica ob Dravi, Pesnica — Jarenina in št. Ilj v Slov. goricah. Na desnem bregu Drave nasproti starodavnim Rušam se prav razveseljuje udeleževanje Sokolskega društva v Selnici — naša trdnjava čenjska postojanka. V okviru SPP si je društvo že uredilo svoje letno telovadišče. Številno članstva je sicer malo, vsi pa so dobri in zavedni Sokoli ter požrtvovalni narodni delavci.

Društvo Pesnica — Jarenina deluje v svojem okolišu že od leta 1920. Prvotno je bil sedež društva v Jarenini. Ko pa so se tam razmere spremenile in je trpelo društvo zaradi pomanjkanja prostorov, je bil po sklepu občnega zbora prenesen sedež na Pesnico, kjer je začelo zopet s svojim rednim delovanjem. Nastale pa ne v zadnjem času tudi na Pesnici zopet neprijetne in tako je društvo navezavo le na telovadbo v poletnem času. Pri društvu delujeta tudi knjižnica in dramski odsek. V tem letu je prišlo društvo do lastnega prostora za letno telovadišče, kjer namreč v doglednem času postaviti tudi svoj lastni sokolski dom, zatočišče vseh kulturnih in nacionalnih organizacij. Društvo ima svojih 70 pripadnikov in mu je na čelu kot starosta br. Srečko Krajnc.

V neposredni bližini naše severne meje pa deluje Sokolsko društvo v št. Ilji v Slov. goricah. Njegov starosta br. Ivan Roglič mu posveča vse svoje moči in svojo izkušnost tako, da so uspehi društva

napise. Pogrešala sem veleumeno eleganco, ki sem jo pričakovala, pri cenah za čevlje pa se mi je kar zvrtilo v glavi, saj varirajo med 150 in 700 delin. Pred kavarnami posedajo meščani po cele ure pri črni kavi in politizirajo. Ne moti jih niti hrup prometa niti vpitje kolporterjev, pravno južnjaško ravnodušje, ki ne podleže živčni vojni.

Očmi ni ušla nobena posebnost. Tako sem opazila med drugim: da je v vseh slaščičarnah in kavarnah moška postrežba in da imajo v orientalskih živilskih trgovinah nameščenci zelo na kratko ostrigene lase, vajenca pa imajo glave obrbite do kože. Vse zaradi higijene. Zabavno je, da imajo kolešarji, ki jih je mnogo manj kot pri nas, trobente namesto zvonca. Naravnost blagodejno vpliva na ušesa, da ne slišiš na vsak korak brezkončne zvončkanje. Na vsakem vozalu je cel kup čistilcev čevljev, ki imajo še dosti posla. Kajti beograjske ulice niso tako čiste kakor ljubljanske in čevlji postanejo kmalu prašni. Najsi je Beograd kot veliko balkansko trgovsko in politično središče poln raznovrstnih obrazov, vendar povsod prevladujejo najbolj značilni srbski tipi: dekleta so črnolase z nežnimi brčicami, moških pa nisem mogla pobliže študirati, ker je bilo premalo časa in ker smo bile bolj me študirani objekti. V glavnem smo odnesle zelo lepe vtise iz prestolnice: prijaznost in gostoljubnost »južne bratce« nam bo vedno v lepem spominu. J. S.

od leta do leta vidnejši. Pomeno je to društvo na svoje lepo urejeno letno telovadišče in na svoj skromni sokolski dom, ki pa nudi članom zadostno zatočišče za njihovo udeleževanje!

Pri večini društev se občuti pomanjkanje vaditeljev. Tudi to težavo bo sokolska delavnost in požrtvovalnost prej ali slej premagala. In tako bo razvoj sokolstva šel tudi na našem podeželju svojo pot neustrašeno dalje v korist naroda samega in v dobrobit naše močne Jugoslavije.

Glavna zasluga delovanja in udeleževanja Sokolskega društva Maribor-Matica pa je predvsem nakup bivše unijske dvorane z verando, ki ga preureja v sokolski dom, kjer se že vršijo vse sokolske prireditve večjega obsega in kjer bo tudi glavno torišče sokolskega delovanja ne samo Sokola Matice, ampak vseh bližnjih sokolskih društev ter vse mariborske župe. Prepričani smo, da bo ta sokolski dom

res pravo žarišče mariborskih Sokolov pri njihovem kulturnem, nacionalnem in sokolskem udeleževanju.

LOJZE STRUNA

Gerželjev tek

Najbolj tragični dan v zgodovini Sokola Maribor II na Pobrežju je 16. 4. 1934. leta, ko smo spremljali na zadnji poti svojega nepozabnega brata Gerželja Ivana, ki je postal žrtev sokolskega dela. Bil je podnačelnik društva in eden izmed najglednejših članov. Pri vajah si je zlomil tilnik in mu ni bilo rešitve.

Rojen tam v kraški zemlji se je preselil semkaj na naš sever, kjer se je z dušo in telesom posvetil narodnemu, zlasti sokolskemu delu. Ob vsaki obitnici njegove smrti se ga spominjamo z obiskom na pokopališču in v tako zvanem Gerželjevem teku.

Slovenjgoriško okrožje

Najmlajše področje sokolskega udeleževanja

Še dolgo po svetovni vojni je samo lenarško društvo nadaljevalo sokolsko delo v Slovenskih goricah. Leta 1929. se mu je pridružil Sv. Anton. Toda dvoje društev ni moglo zadovoljiti želji številnih kmetskih fantov, ki so hrepeli po sokolski telovadbi.

Ker je imelo lenarško društvo dovolj prednjakov, je leta 1921. ustanovilo odsek pri Sv. Trojici. Prvotno so telovadili samo člani. Ko je število pripadnikov primerno porastlo, se je odsek priključil matičnemu društvu kot enakovreden del in skupno sta tvorila društvo Lenart — Trojica.

Vse do spremembe političnih prilik je ostalo število društev neizpremenjeno. Večalo se je le število pripadnikov. Z zakonom iz leta 1930. je bila v spoznanju vrednosti sokolskega dela poverjena Sokolstvu naloga, vzgajati telesno krepak in duhovno zdrav rod. Četudi so društva v začetku z nezaupanjem sprejemala vse spremembe, so kmalu zaželela polno življenja.

V novem položaju so tudi državne oblasti strmele za tem, da se sokolstvo čim bolj razširi. Mimo pravih sokolskih interesov so čete hotele, da se takoj v čim več krajih ustanove sokolska društva in čete. Ker te doma niso razpolagale z dovoljnim številom prednjakov, so bile popolnoma odvisne od sosednjih društev, ki so obstojale že delj časa. Tako je tudi lenarško društvo prevzelo dolžnost, skrbeti kar za 8 čet. Pet jih je bilo ustanovljenih leta 1930 in sicer pri Sv. Barbari, Sv. Ru-

pertu, Sv. Benediktu, Sv. Ani in Sv. Trojici. Leta 1931 so zaželele še čete pri Marji Snežni, Sv. Jurju in na Sladkem vrhu. Zaradi tega se je pokazala potreba, da se za Slovenske gorice osnuje posebno okrožje, kar se je zgodilo konec 1. 1930.

Težko je bilo delo, dokler niso bili usposobljeni domačini za vodstvo telovadbe, posebno se zato, ker so skoraj vse čete pričele takoj s telovadbo vseh oddelkov. V veliko pomoč so bili zato domači učitelji, ki so se z vso dušo oprijeli sokolskega dela, saj so videli, da s tem samo koristijo svojemu narodu. Lepo so napredovale čete. Bile so že sposobne samostojno prirediti nastope in akademije.

Kmalu so mnoge čete same se životvare. Pokazalo pa se je, katere edince so bile zdrave in katerim so pripadali ljudje, ki so iskali le osebnih koristi. Zdrave so se prebile skozi prve ovire in danes zopet lepo delujejo.

S preostalih zdravimi edinci namreč nadaljuje okrožje sokolsko delo in hoče tako upravičiti zaupanje, ki mu je bilo dano z ustanovitvijo. Udeležba teh edinc pri takmah in sodelovanje pri skupnih akcijah daje nado, da bo sokolstvo kmalu iz lastnih sil doseglo zopet ono višino po številu pripadnikov, ki jo je zavzemalo v letih 1931 in 1932, ko so bile telovadnice skoraj da prepolne.

Ptujsko sokolsko okrožje

Kako smo sokolovali v pokojni Avstriji

Veliko premalo je naša širša javnost poznano najbližje zaledje ob naši severni tromeji s Slovenskimi, radgoneskimi in ljutomerskimi goricami, dravskim in murskim poljem ter čakovečkim ravnino z razsežnimi gozdovi med Muro in Dravo na levi in ptujskim poljem haličskimi in zagorskimi goricami ter varaždinsko ravnino na desni strani Drave. V tem po izmori najmanj prostoru, a razen Halič in Zagorja, rodovitnem predelu naše domovine se s svojedobno premožnimi vasi, trgi in mesti so se stikale kulture treh narodov: slovensko-hrvaškega, madžarskega in nemškega. Dočim je bilo bivše štajersko podeželje čisto slovensko, sta prevladovala v Ptujju nemška miselnost in jezik, ki sta se pojavljala v svojih odtenkih še v Ormožu in Ljutomeru, madžarski v Čakovcu, hrvaški pa v ostalem Medimurju, varaždinski ravnini in Varaždinu samem. Najvidnejša predstavnika in propagatorja vsenemške misli sta bila v teh krajih ptujski »paša« Orning in dr. Delpin v Ormožu, oba slovenskega pokolenja, vseslovensko in obnem sokolsko misel pa sta zastopala dr. Chloupek in Ljutomeru in dr. Magdič v Varaždinu.

S pomočjo nemško vsmernjenih oblasti, vsebine trgovstva in obniskstva ter svojih sulferajnskih nemških šol se je začelo zajedati nemškutarsvo tudi v živo telo našega podeželja, ki je bilo z rednimi izjemami in razen podeželske inteligence v nacionalnem pogledu zelo mlado in mu je celo imponiralo vse to, kar je bilo tuje, v svoji konservativnosti pa tudi odporno proti vsaki novoti. V teh razmerah je bilo razumljivo kaj malo podlage za naše nacionalne podvige, ki jih je netila zlasti med počitnicami le dijaška mladina z ostalo našo mlajšo inteligenco s prirejanjem ljudskih iger, koncertov itd.

Izredno pozornost so zaradi tega zbudile priprave in leta 1903. celo ustanovitve Murskega Sokola v Ljutomeru, središču tedaj še najbolj nacionalno zavednega Murskega polja. Tu se je udeleževal dr. Chloupek, ki je prinesel s seboj češko-slovenskega in sokolskega duha ter navezal

najbolje stike s brati onstran Drave, zlasti z nacionalnim borcem dr. Magdičem v Varaždinu, ki je leto prej (1902) ustanovil varaždinskega Sokola. Murskemu Sokolu je vtisnil svoj pečat njegov ustanovitelj s češkim sokolskim kromjem tudi na zunan, medtem ko je varaždinski sprejel naš kromj, in ti dve edinci sta sicerliki najbolje zveze z medsebojnimi obiski, skupnimi nastopi, zleti itd. Njih zveze so šle preko narodno zavednega Središča in deloma tudi preko Ormoža, njih javni nastopi bodisi v Ljutomeru ali Varaždinu, Središču ali Ormožu so bili pravi nacionalni prazniki za te kraje, ki so v moralnem in zlasti nacionalnem pogledu želi velike uspehe. Zato se je živahnejše nacionalno gibanje tudi drugod in v posledici tega ustanovitve cele vrste novih sokolskih edinc.

Kakor v nacionalnem se je vzgajalo članstvo v teh edincih tudi v tehničnem pogledu, saj se je udeležilo po svojih vrstah tudi tekem na vsesokolskih zletih 1. 1904 v Ljubljani, prihodnjega leta v Zagrebu in 1. 1912 celo v zlati Pragi ter je tudi iz njih vrst izšel marsikateri naš sokolski delavec in vadiitelj.

Ni mi treba poudariti, da so bila ta sokolska gnezda največji trn v peti naših nacionalnih nasprotnikov. Dobro mi je še v spominu sokolski zlet v Ormožu 1. 1904., ki sta ga priredila baš Murski in Varaždinski Sokol. Ravno pozimi tega leta sem napravil kot gimnazijec vadiiteljski izpit pod strogim vodstvom br. Smrtnika v Celju in z navdušenjem sem pohitel tudi na ta izlet. Od vseh strani so prihajale množice ljudstva in nestrpno smo že čakali prihoda Sokolov. Takrat vsemogočnemu dr. Delpinu pa je uspelo, da je orožništvo že pred mestom ustavilo Murskega Sokola in mu dovolilo le v gručah vhod v mesto. ... jimi se je zgrnilo vse občinstvo k dravskemu mostu k slavnostnemu sprejemu Varaždinskega Sokola. ... kako razočaranje! Orožniški kordon je zapiral ob začetku most na naši strani in ni pustil nikogar niti na most, na sredi mosta, kjer je potekala meja med bivšo štajersko in Hrvaško pa je drugi kordon zadrževal

potrebno orožje, veliko letno telovadišče s phrami, bogato knjižnico, močne telovadne oddelke in zelo marljivo igralsko družino, ki skrbi za dohodke in veča sklad za lastno stredo, ki je leto za letom nujnejša. Poleg »Sokola« uspešno deluje Strelska družina, ki zlasti vzgaja v streljanju sokolski naraščaj, odsek kolešarskega kluba »Poštela«, lanske leto pa je bil ustanovljen še Rdeči križ. Zlasti so marljivo naš naraščajniki, ki prirejajo kulturne večere in sestavljajo sporedne sami. Taki večeri so najboljši in najbolj obiskani. Mladina, ki se poleg telovadbe zaveda pomena kulturnega dela, je vredna pohvale. Za vzgojo naroda skrbi še delavsko kulturno društvo »Vzajemnost«. Ljudje prav mnogo berejo in komaj dočakajo raznašalca. Naši kulturni in nacionalni delavci pa so delovali vzporedno tudi na gospodarskem polju in si tako ustvarili ugled in zaupanje. V majhno prednostno vasio se je v prvih povojnih letih začela priseljevati industrija, hiše so rastle kot gobe po dežju, potrebe so postale večje. Iz vaških cest so nastale lične ulice, napeljava je bila električna razsvetljava, dozdalo šolsko poslopje, podaljšal vodovod, po dvajsetletni borbi je bilo zgrajeno postajališče. Sedaj čakamo rešitve za lasten poštni urad in kujejo načrte za gradnjo otroškega zavetišča. Vse to delo na gospodarskem in nacionalnem polju so izvršili skoraj vedno isti ljudje, ki danes v resnici lahko zrejo s ponosom na uspehe svojega dela. Danes je Tezno trdna nacionalna in gospodarska postojanka.

Franjo Lukin

Varaždince in ni pustil nihogar naprej. Z medsebojnimi klci smo dajali duška naši ogorčenosti. Slednjič si je izsilil prehod takratni varaždinski starosta br. dr. Magdič in ko je po raznih brzojavah in telefonskih protestih in urgenah priselil v brzojavnik iz Ptujja zastopnik sreskega načelnika in videl do skrajnosti razdražene množice, je dovolil prehod Varaždinom in vhod vsem v Ormož, pa samo v gručah in s cepicami v rokah. Ta objestnost naših nasprotnikov in njih podpora s strani oblasti je imela posledice v znanih ptuj-

skih dogodkih, ki so vodili k nacionalnemu prebujanju ne samo naše podeželje, ampak celo Slovenijo, kar je zopet povzročalo najostrejšo nacionalno borbo z našimi nasprotniki, ki se je srečno končala z zmago srbskega in dobrovoljskega orožja.

DR. FRAN SALAMUN

Koroško sokolsko okrožje

Ob 20letnici obstoja — Vse edince okrožja imajo svoje lastne domove

V koroškem sokolskem okrožju deluje sedaj devet sokolskih društev, in sicer Črna, Zerjav, Mežica, Prevalje, Guštanj, Dravograd, Vuzenica-Muta, Vuhred-Marenberg in Slovenji Gradec. Nekateri izmed zgoraj omenjenih edinc so bile ustanovljene že 1. 1919 in 1920 za časa naših bojev in plebiscitne borbe za Koroško; so to društva Črna, Zerjav, Guštanj, Slovenji Gradec, Dravograd in Marenberg. Vse te edince je lahko s ponosom gledajo nazaj na svoje 20letno plodono delovanje. Jeseni 1919 so črnski Sokoli izrazili željo po večji povezanosti sokolskega dela med društvi. Že 4. januarja 1920 je bil v Mariboru ob priključitvi vadiiteljskega tečaja storjen sklep, da se ustanovi v okviru mariborske sokolske župe posebno koroško sokolsko okrožje.

Okrožje je že takoj prvo leto pokazalo lepe sadove sokolskega skupnega dela s prvim javnim nastopom, prvim okrožnim zletom na vrhu šole CMD na Muti. Nastop je v vsakem pogledu lepo uspe, zaslužno pri tem so imeli v prvi vrsti br. Vlado Porekar, ki je nastop vodil in je že poprej z veliko vneto in vztrajnostjo organiziral telovadbo in takrat že obstoječih edincih, in vrli mariborski Sokoli, ki so z župnim načelnikom br. Ljud. Kranjcem na čelu v obilnem številu prihili na Muto da podprejo stremeljenja mladih društev v okrožju. Še v istem letu, dne 8. avgusta 1920 je okrožje organiziralo župni zlet v Guštanju, ki je po svoji veliki udeležbi in krasnem nastopu za takratne razmere zelo lepega števila telovadcev zapustil na območje domače prebivalstvo neizbrisni vtis. Nastopilo je 180 članov, 120 članic in 44 naraščaja s prostimi vajami, na orodju pa 15 vrst.

Sokolska društva v koroškem okrožju so bila središče nacionalnega delovanja. To se je na zunaj pokazalo ob velikih vsenarodnih manifestacijah, zlasti pa pri odkritju spomenika Sokolu junaku br. Franju Malgaju dne 29. maja 1924. Nad 400 Sokolov, članov in članic, naraščaja in dece je v krajih korakalo iz Guštanja k odkritju spo-

menika, isti dan popoldne pa se je ob veliki udeležbi vršil lepo uspeh telovadni nastop.

V 20 letih svojega obstoja so postale sokolske edince prave trdnjave naše narodne in državne misli ob meji. Ko bodo vrli mežski Sokoli v doglednem času postavili svoj sokolski dom, se bo lahko reklo, da ima prav vseh 9 sokolskih edinc tudi svoje lastne sokolske domove. Prvi so začeli vuzenjski Sokoli z odkupom primernega, lepo ob Dravi ležečega gospodarskega poslopja s prav lepim zemljiščem, ki so ga spremenili v letno telovadišče. Stično so si pridobili svoj dom tudi dravogradijski sokoli; Zerjavčani pa imajo tudi že skoro ves čas svojega obstoja svoj stalen dom in svoje letno telovadišče, sicer last rudnika v Mežici. L. 1931 so si postavili svoj dom guštanski Sokoli, največji in najlepši sokolski dom pa si je postavilo agilno Sokolsko društvo v prijaznem Slovenjem Gradcu. Slovenjgradčani so v svojem domu postavili dostojen umetniško izdelan spomenik, doprnski kip viteškemu kralju Aleksandru Zednitičju, lepo spominsko ploščo pa svojem nepozabnemu prvemu dolgoletnemu starosti br. dr. Vinku Zelezničkarju. To društvo je lani ob kumovanju Nj. Vel. kralja Petra II. razvilo svoj društveni in še naraščajski prapor, prva v okrožju. Vodi ga priljubljeni in požrtvovalni br. Ivan Rojnik, ki je tudi starešina okrožja.

Lani so dozdajali svoj dom tudi neustrašni marenberški Sokoli. Lep je ta dom s pogledom na rodovito marenberško polje z zelenim Pohorjem v ozadiju — in potreben, morda bolj potreben, kakor katerikoli drugi dom v lepi naši domovini.

Tudi prevaljski Sokoli so lanske leto dogradili svoj dom ter ga notranje že lepo uredili. Čaka samo še slovesne otvoritve v letošnjem letu. Ako ne bodo svetovni dogodki preprečili, je gotovo, da bo že v prihodnjem letu, sokolskem jubilejnim 1941 — otvorjen tudi Sokolski dom v Mežici. Za to nam jamčijo idealni delavni mežski Sokoli in Sokolice. J. Gačnik

Pohorsko sokolsko okrožje

Okrožje je po številu edinc najmočnejše v župi

Ob vznožju zelenega Pohorja ležijo vasi, trgi in manjša mesta, kjer prebiva zaveden slovenski rod, ki je od nekdaj vztrajno kljuboval raznarodovanju. Narodnoobrambno delo so vršile z uspehom predvsem podružnice Ciril-Metodove družbe. V zadnjih letih pred vojno so se jim pridružile še prve sokolske edince. Poleg Mariborskega Sokola je bila prva sokolska postojanka na samem Pohorju v Ribnici na Pohorju. Sledila sta mu pred vojno še društvo v Slovenski Bistrici in odsek v Selnici Rušah. Po osvoboditvi se je delo nadaljevalo in v vseh večjih krajih so se ustanovila sokolska društva. V tej prvi povojni dobi so bila ustanovljena društva Studenci, Ruše, Selnica, Hoče, Slov. Konjice, Oplotnica, Pragersko in Tezno. Številno sokolskih društev je stalno rastle. Ker je bilo področje mariborske župe preobsežno, se je župa razdelila v več okrožij. Vsa navedena društva so bila dodeljena mariborskemu okrožju.

Po letu 1929, ko je število edinc zopet naraslo (ustanovljenih je bilo večje število društev in čet, očitno po vaseh), se je okrožje ponovno delilo v mariborsko in pohorsko. Slednjemu pripadajo društva in čete: Sv. Lovrenca na Pohorju, Ruše, Ljubljana, Studenci, Tezno, Razvanje, Radvanje, Hoče, Selnica, Rače, Sv. Marjeta, Fram, Sv. Poljskava, Pragersko, Slov. Bistrica, Laporje, Osešnjevec, Poljčane, Konjice, Spitalič, Oplotnica in Zreče. V celoti šteje 21 edinc in je številčno najmočnejše okrožje v župi. Tudi po delavnosti ne zaostaja okrožje za drugimi. To nam pričajo okrožni nastopi, ki so številčno vedno najmočnejši.

O pridonosti nam pričajo tudi lepi sokolski domovi, ki jih imajo društva in so jih zgradila z lastnim neumornim delom. Svoje domove imajo društva Studenci, Ruše, Hoče, Fram, Oplotnica in Poljčane. Poleg teh ima društvo Slovenska Bistrica že kupljeno poslopje, ki si ga bo v kratkem preuredilo v svoj dom. Mnoge edince ima že svoja telovadišča in stavbne prostore, na katerih si bodo v doglednem času postavile domove. Lastni domovi so edinci tudi nujno potrebni, ako hočejo vsestransko in uspešno delovati.

C. H.

10 let Sokola v Poljčanah

Letos je poljčanski Sokol nastopil 10letnico svojega obstoja. Pobuda za ustanovitev društva je izšla od bivših čitalničarjev, ki so pred 10 leti razpustili društvo v prid Sokolskemu društvu, vendar so še danes nekateri bivši čitalničarji glavni stebri društva in gibajoča sila društvenega delovanja. Že prvo leto obstoja je društvo priredilo uspeh telovadni nastop, ki je ostal vsem takrat sodelujočim v najlepšem spominu. Društvo je napredovalo od leta do leta. Prireditve so se morale vršiti zdaj tu zdaj tam stisnjene v tesne gostilniške prostore, zato je bil ključ po primernih dvorani, kile po lastni stregi od dne do dne silnejši. Težko gre tako reč brez denarja, toda z žilavo delavnostjo in vztrajnostjo se je to delo domala že posrečilo. Sokolski dom v Poljčanah je danes že gotova stvar. Dom še ni dograjen, je še v sirovem stanju, toda stoji že in prepričani smo, da bo končno dograjen in izročen v uporabo ob zaključku sokolske Petrove petletke, ko bo naš dragi starešina kralj Peter II. zasedel svoj kraljevski prestol.

in mu bo med drugim tudi poljčanski Sokolski dom poklonjen za vezilo.

Da bo dom dograjen in uporaben za delo, kar je želja predvsem naše sokolske mladine, bo treba še precej truda in predvsem denarja. Če pomislimo, da so izdatki za stavbo in stavežbe v dosedanjem stanju narasli nad 100.000 din, bomo znali ceniti veliko delo poljčanskih Sokolov. Vsem, ki so kakorkoli pripomogli k dozeženemu uspehu, se poljčanski Sokol najiskrenejše zahvaljuje. Zdravo!

Sokolsko delo

v »Malem Beogradu«

Starodavne Ruše, na vznožju gozinatega Pohorja, so prednjačile vsemu Podravju v nacionalnem življenju že v onih težkih časih, ko se je bilo treba boriti za obstoj našega jezika. Niso zastoj imenovali naših Ruš »Malem Beogradu«, tako zelo narodno zaveden je bil ta kraj. Od tod, iz te male vasi, kjer prebivajo prave slovenske korenine, je izšlo vse polno pobud za ohranitev našega življa ob severni meji. Zato ni čuda, da se je tukaj tudi sokolstvo tako ukoreninilo. Prvotno se je društvo imenovalo Ruše-Selnica, v letu 1930 pa se je Selnica postavila na lastne noge. V razmeroma kratki dobi je stal v Rušah ponosen in potreben Sokolski dom. Koliko truda, dela in požrtvovalnosti vsega članstva je bilo potreba, da je v časih gospodarske stiske vkljub vsemu vstal sokolski dom! Toda krepka sokolska volja je vse premagala. Delo v telovadnici uspešno napreduje od leta do leta, kar je bilo zlasti opaziti pri lanskem telovadnem nastopu.

Na prosvetnem polju je šel ruški Sokol novemu delu naproti. Na idiličnem obronku Pohorja si je zgradil z velikimi stroški in s požrtvovalnim delom članstva letno gledališče, ki je prav gotovo edinstveno v državi ter bo prihodnje leto proslavilo že 10letnico svojega obstoja. Ruška gledališka družina uživa zaslužen sloves in ni čuda, da so njene predstave vsako leto pravo doživetje, za kar ima največ zaslug ruški rojak Lojze Janko, član opere v Ljubljani. V letošnjem poletju bo v letnem gledališču uprizorjena nova drama, t. j. Matije Gubca, ob tej priliki bo tudi, na pobudo podstaroste br. inž. Terzaja odkrit kip tega velikega kmečkega borca za svobodo.

Društvo ima lepo mladinsko, knjižnico, mladinski odrek, mladinski pevski zbor in lasten orkester, ki pridno sodeluje pri društvenih prireditvah. Poleg Sokolskega doma ima društvo svoj naraščajski in društveni prapor.

Društvo starostuje že osem let ravnatelj br. Anton Krejci, čigar nesporna zasluga je, da se Sokol v Rušah tako uspešno razvija. Na njegovo pobudo je bil lani ustanovljen fond, ki mudi članstvu možnost, da si po znani cen in z mesečnim odplačevanjem nabavi slavnostne kroje. Do sedaj si je s pomočjo fonda nabavilo slavnostni kroj že 35 članov in 5 članic, v telcu pa je že nova nabava tako, da bo še tekom tega leta imelo nove kroje 60 članov in 20 članic.

Ruški Sokol dokazuje, kaj premore sokolski volja in disciplina. Sokolstvo ob naši severni meji se zaveda gesla: »Za našo rodo za narod!« in po čem glesu se bo vedno tudi ravnalo v dobro naroda in države.

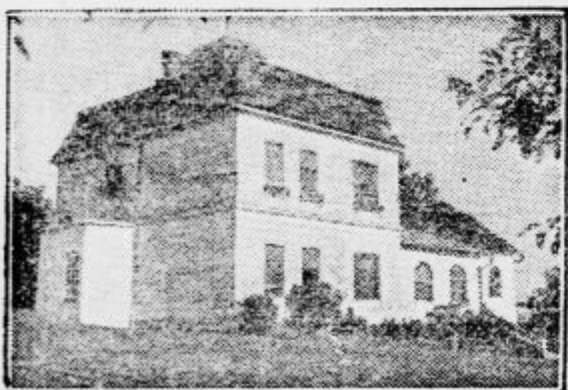
Sokolski domovi in sokolski delavci

Sokolski planinski dom na Pohorju

Med najlepšimi uspehi in stvaritvami sokolstva ob severni meji, ki ga združuje mariborska sokolska župa, je ponosni Sokolski planinski dom na Pohorju.

Ko se je po vojni v sokolskih vrstah razvilo smučarstvo, je po številu smučarjev kmalu prednjačila mariborska sokolska župa. Širna smučišča na Pohorju, ki obvladuje vso mariborsko pokrajino, ter na obronkih Urške in Pece so vabila pozimi v belo opojnost vedno večje število navdušenih smučarjev. Ustvariti tudi tu sokolsko skupnost, usmeriti ta močan tok v urejene strome sokolske vzgoje, je postala pereča naloga vodstva. Tudi naši učitelji, češki Sokoli, so čutili enako potrebo, iz katere so vzrastle veliki planinski dom praškega sokolstva v Krkonoših, planinski dom vinohradkega Sokola »Na strážu« in druge sokolske turistične zgradbe. Ustvariti tudi pri nas nekaj enakega, je bila naloga, ki so si jo zastavili mariborski Sokoli, ko so

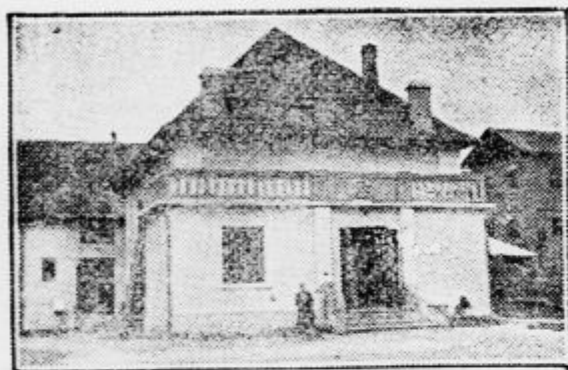

DOM PRI SV. LENARTU V SL. G.

letu 1935 ustanovili v ta namen stavbno združbo. Tako je vzrastle tekoma lanskega poletja na vzhodnem hrbtu Pohorja stavba, ki je v našem sokolstvu prva v tem pomenu in obsegu.

V višini 1100 m se dviga nad Rušami sredi obširne pohorske »frate« s mladim nasadom ponosna stavba, od katere se odpira nenavadno lep razgled po Dravski dolini, preko meje na gredih Kozjaka do severnih gorskih verig. Z velikim sokolskim smučarskim znakom s sokolom v letu na sredi je ta planinski dom simbol sokolskega hotenja. Kot branik, zasidran sredi naše zemlje, obrnjen proti mejam našega naroda, vabi pod svoj krov ptice Sokolice in jim kliče sokolsko geslo »Krepimo se!«.

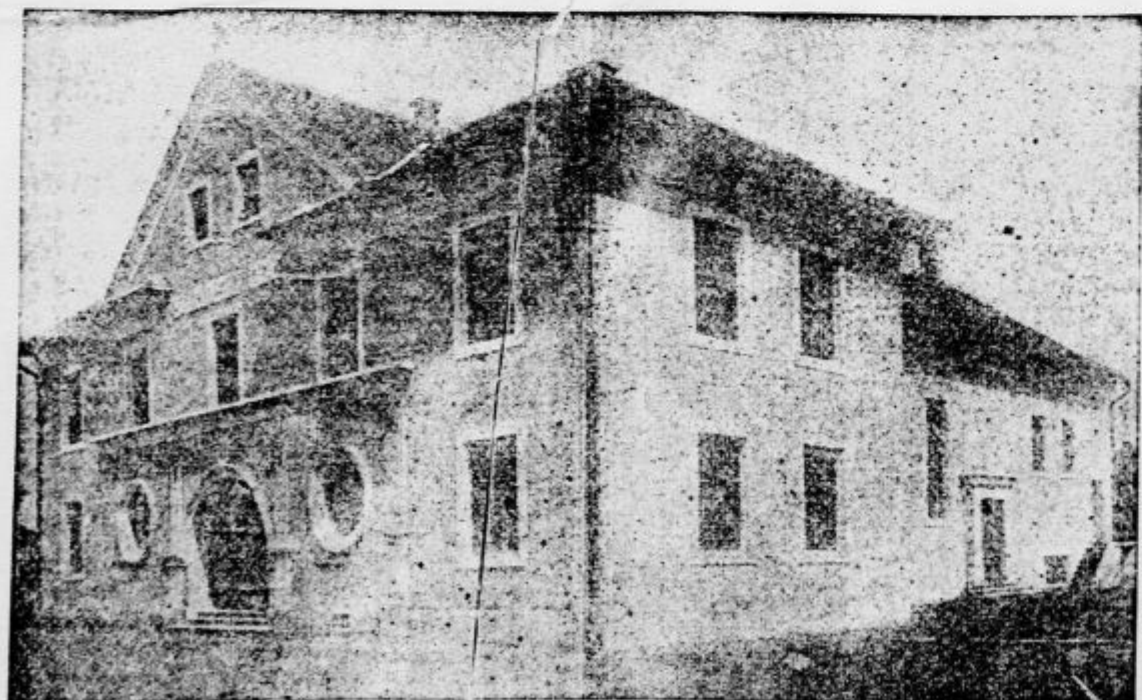
Sokolski planinski dom ima poleg jedilnice in stranskih prostorov v 3 nadstrop-

SOKOLSKI DOM V GUSTANJU

jih 4 skupne spalnice s dvema umivalnicama in 9 sob z 2-3 posteljami. V stavbo je napeljan vodovod, v vseh sobah je topla in mrzla voda in električna razsvetljava iz lastne elektrarne. Skupaj je v domu 67 postelj, od teh 44 v skupnih spalnica, tako da morejo sokolska društva prijeti tečaje, izlete in letovanje z zelo zmernimi stroški. Vsakega posetnika preseneti estetski zunanji videz ter lepa in udobna oprema doma. Posebnost doma so številne umetniške slike, ki so jih darovali mariborski umetniki.

Sokolski planinski dom je še sedaj priljubljena izletna točka Sokolov in njihovih prijateljev, ki jih vabi s lepoto svoje ureditve in razgleda, s položnimi sprehodi po mehkih poteh proti Razgledniku, Sv. Arohu in bližnjim pohorskim postojankam.

SOKOLSKI DOM V MURSKI SOBOTI

Sokol v Selnici ob Dr.

Mejna planina Kobansko, naravna prepreka, je zaustavila pomikanje narodne meje s severa proti jugu. Po grebenu so danes mejniki, ki ločijo dvoje držav. V najtežjem trenutku, ko je kazalo, da bo Drava ločna črta dveh sosednjih narodov, se je v Selnici ob Dravi zbrala skupina ljudi borbega duha, ki ni hotela dopustiti, da naš rod preneha živeti na naši Kobanski planini. Treba je bilo zbrati četo zavednih, jeklenih, neupogljivih narodnjakov. Dozorela je misel ustanovitve Sokola v Selnici. Duša narodnega pokreta je bil France Sagaj. Žal ni doživel uresničenja svojega smotra. Nekaj dni pred ustanovnim zborom je nenadno prenehalo biti njegovo srce. Klub grožnjam, češ, da je izvajanje ljudstva in oblasti, prihod Sokolov in naroda na pogreb Sagaja se je vendar zbrala množica ljudstva. Sokoli v krajih so ponesli v slovensko zastavo zavito krsto ter s njo izročili naši zemlji drugega brata.

Dne 1. septembra 1912. je bil rojstni dan »Odseka mariborskega Sokola v Selnici ob Dravi«. Prvi starosta je bil učitelj Mirko Kovačič, zvest sodelavec mu je bil isto učitelj Jože Zemljčič. Danes krije oba že zemlja, a njih delo še vedno živi. Mala četa polne volje do dela, je pridno utrjevala svoje mišice in bistrila um. Telovadno delo je uspešno vodil br. Zvonko Mesarič. Do izbruha vojne so bile redne vaje v škodnju, pod streho zavednega posestnika br. Mesariča. Delavna sokolska ednica si je v teku dveh let nabavila mnogo orodja, članstvo pa je imelo redna predavanja. Najčesteje je predaval nepozabni dr. Pivko.

Torišče dela selniškega Sokola je imelo svoj vpliv daleč po dravski dolini, imelo je namen zbrati vse tvorne sile naših rojakov širom Podravja. Ustanovila so se poverjenstva selniškega Sokola v Rušah (poverjenik br. Lesjak), Sv. Lovrenc na Pohorju, (Marica dr. Pirnatova), Vuhred, (br. Inž. Pahernik) in končno Ribnica na Pohorju, (poverjenik br. dr. Škof). Bodi delavec, kmet, obrtnik ali izobraženec, vsi so delali z ljubeznijo za dobro našega naroda na severni meji.

V času balkanske vojne so zbrali sredstva, ter jih poslali našim bratom Srbom in Bolgarom. Pred očmi našega naroda se je odpiral pogled po jugoslovanskem jugu.

Leta 1913. je bil prvi sokolski nastop v Selnici. Njegova posebnost je bila, da je bil dovoljen na osebno odgovornost društvenih odbornikov, prepovedan pohod skozi vas in četa oboroženih orožnikov je ob-

Dr. FRANJO SALAMUN
podstaršina mariborske župe in starosta Sokola v Ptuju
(Glej njegov članek na 13. strani!)

LEON STUKELJ
(Glej njegov članek na 10. strani!)

AVGUST LUKAČIČ
duša sokolske čete v Mali nedelji
(Glej članek na 12. strani!)

kolila telovadni prostor. Vsak gib in vsako besedo je strogo zasledovalo oko avstrijske čujčnosti.

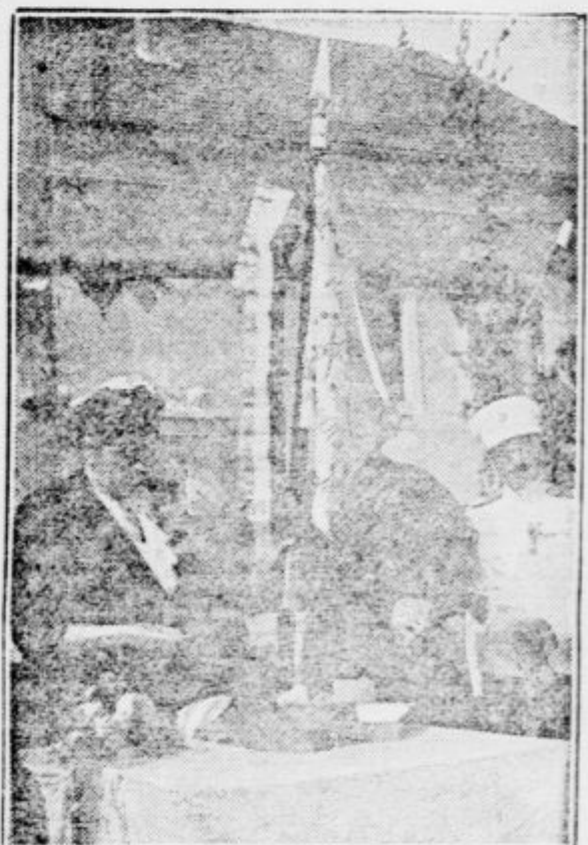
Po Anini nedelji štirinajstega leta je moral selniški Sokol trpeti bol, ko so zavedni Sokoli morali na trnjevo pot, a to samo radi tega, ker je bilo njih delo posvečeno slovenskemu narodu.

Po svetovni vojni je bilo obnovljeno Sokolsko društvo Ruše-Selnica zatem ponova samostojno Selnica. Društvo dela po začrtani poti naprej. Vsako leto pohiti enkrat na mejo k Sv. Duhu, doma si je uredilo letno telovadišče, letos bo razvilo naraščajniški prapor. V srca mejašev vsaja in ne guje bilko: »Bodi vsakdo zavedan, ljubi svoj rod in kri v veselih in težavnih časih«.

Iz štrigovskega Sokola

V zadnjem času je delo v našem sokolskem društvu zelo oživel. Poleg telovadnih oddelkov, ki se ves čas marljivo pripravljajo za letošnje nastope, so se v zadnjem času uvedli v društvu stalni sestanki, ki jim skrbi za program društveni prosvetni odbor. Na prvem sestanku je govoril prosvetar o dolžnostih sokolstva v današnji dobi glede na težke svetovne prilike. Na nadaljnjih sestankih se je sestavil strelski odsek in izvolil njega odbor. O pomenu strelskega odseka je govoril br. prosvetar. Strelski referent je obdelal teoretično pripravo za ostro streljanje. Na enem teh sestankov je bilo na dnevnem redu predavanje »Telesna vzgoja in kultura«, ki mu je članstvo s velikim zanimanjem sledilo.

Preteklo nedeljo smo imeli otvoritveno streljanje na strelišču. Domačo sirovost je otvoril br. starosta, nakar se je začelo streljanje. Obisk sokolskih pripadnikov in drugega občinstva je bil zelo velik. Streljanje bo vsako nedeljo ob 2. popoldne na strelišču za sokolske oddelke in za drugo občinstvo. — Zoravol

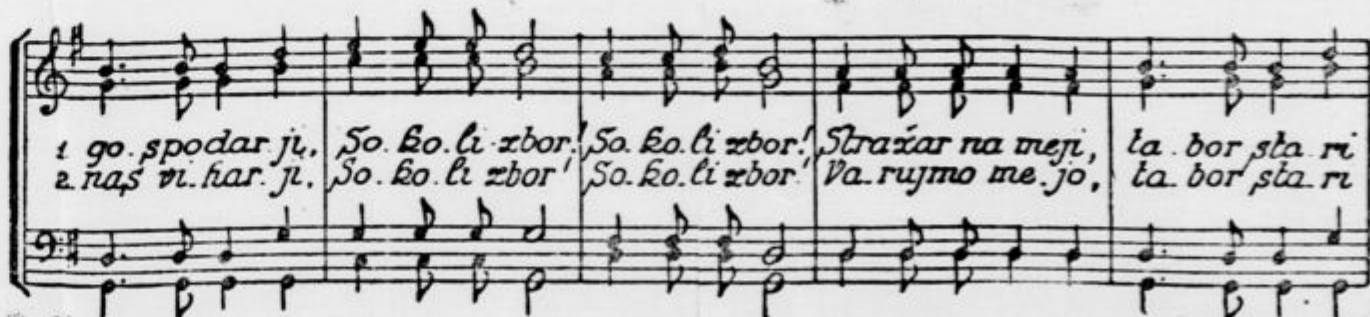
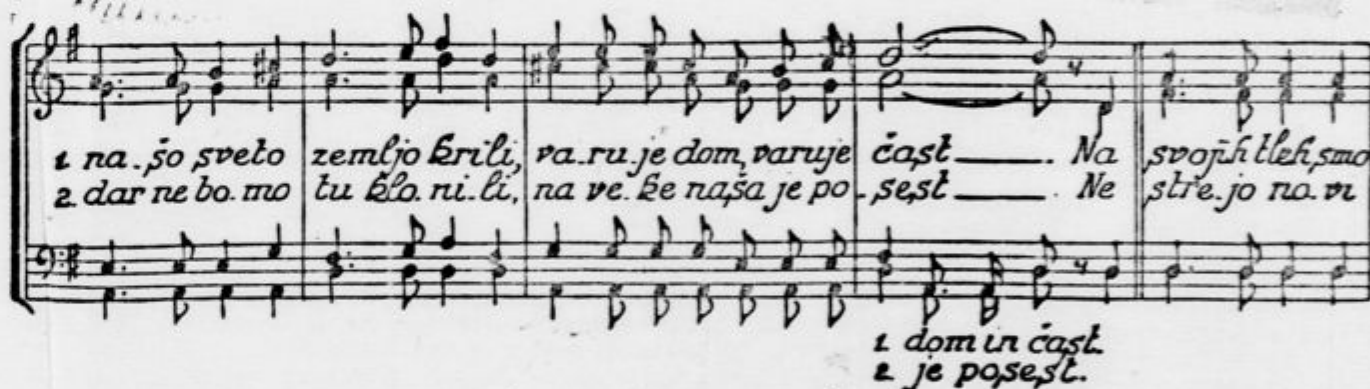
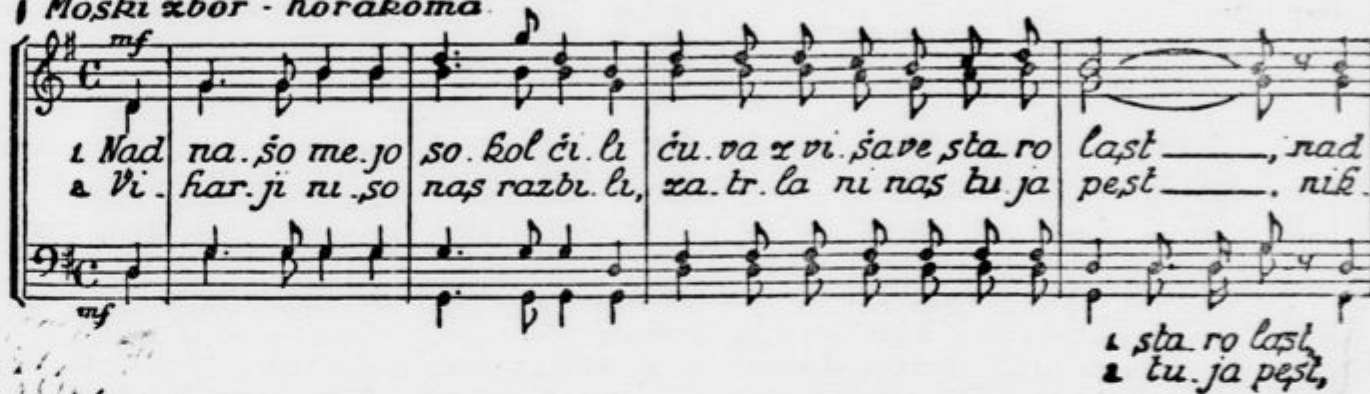

SOKOL V MURSKI SOBOTI

posveča še prav posebno pozornost naraščanju in delu svojega društva in vseh sokolskih edinic, ki so pod njegovim okriljem. Pred dvema letoma prav ta čas so razvili tudi naraščajski prapor, ki mu je kumovala ga. Benkova

Sokol na meji.

(Koračnica, posvečena mariborski sokol. župi, vsem njenim edinicam in članstvu).
Moški zbor - Koračnica

Naša ženska stran

Sonnyboy 1940

Navili so novo ploščo, v prvi polovici tega stoletja, ki mu pravijo stoletje otroka. Sonnyboy... sinko, otrok zlatega sonca, otrok pomladi in sreče! Sonnyboy... sanjaj, da si kralj... Ali mali kralj je umrl, pokopali so ga, ne enega — okoli štiri tisoč v tem letu in prav toliko lani in vsako leto...

Gramofonska plošča s šlagerjem, ki ga je rodilo to stoletje otroka, se vrti, a besedilo postaja drugačno, podobno prestrašeni klicu na pomoč.

Materi kličejo: »Še enkrat prosim in kličem iz dna srca, usmilite se matere, rešite me teh skrbi, ki so težke, da jih ni mogoče popisati in jih razume le človek, ki je sam okusil to gorje...«

To ni gramofonska plošča, to ni improvizirani klic na pomoč! To so prošnje, pisane s sviničnikom in peresom, s težko okorno pisavo ljudi, ki malokdaj pišejo, prošnje mato za otroke, ki jih bodo rodile... Čuj-te:

»Preberite moje slabo pismo, ki vam ga piše moja slaba roka — komaj tri tedne mi je še do poroda, jaz pa sem reva, nič pripravljen, kakor samo beda in revščina... Blizu so prazniki, Novo leto, jaz pa sem žalostna, ker ne bom imela v kaj poviti svojega otroka...«

In dalje čuje: »Sem hčerka dninarja, ki plete košare in ves zaslužek zapije. Vsako leto sem hodila na sezonsko delo v Baranjo, a moj oče mi je še ta težko prisluženi denar zapil... V Baranji, pri delu, sem srečala svojega moža. Prišel je prvi otrok, ki ga nisem imela v kaj poviti — še krilo, v katerega sem ga zavila, je bilo vse strgano. Po nekaj mese-

cih ga je bog rešil trpljenja. Prišel je drugi otrok in tudi kmalu umrl... Dal bog, da bi tretjega, ki ga pričakujem, pričakala v boljšem...«

Otrok tega stoletja, otrok zlatega sonca... zvezde sanjave z večne višave tebi zare... Ali čuj:

Tvoja mati je še preden si prišel ti na svet, slonela nad koščkom papirja in dolgo tehtala besede, iskala izrazov, dolgo in skrbno nizala črke do črke, v žalostno pismo:

»Sem mati štirih otrok v starosti od treh do enajstih let in brez vsakršnih sredstev za življenje. Za otroka, ki ga pričakujem, nimam niti enega kosa perila.«

In druga mati: »Imam otroka, osem dni je star, nezakonski, zebe ga, ker ga nimam v kaj poviti. Bila sem služkinja z majhno plačo, sem žalostna in vsak dan jokam, ker otroka vsak dan zebe...«

Tretja mati: »Nahajam se v skrajni bedi, da skoraj ne vem kaj početi. Šest otrok imam, mož je hudoben, mi nič ne pomaga in zdaj je še pobegnil od mene in me pustil samo z otroki...«

Četrta, deseta, stota... »Moje bivališče je pod tujo streho, beda in pomanjkanje mi narekujejo to prošnjo. Jaz niže podpisana vjdno prošim gori navedeni naslov za svojega nezakonskega otroka... Po poklicu sem služkinja...«

»Vsak dan pričakujem otroka, pa nimam niti ene penice...«

Sanjaj, da si kralj, Sonnyboy... Sonnyboy... le sanjaj sanje življenja, mirno, brez trpljenja... Katarina Špur

stvarno stanje

Stvarno je položaj ta: večina od 4000 otrok, ki jih pri nas letno umre v prvem letu starosti, umira zaradi splošnega pomanjkanja — zaradi podhranjenosti ali napačne prehrane, še v materinem telesu in pozneje, od prehodov in infekcij, ker jih matere nimajo v kaj zaviti, ali, če jih za silo zavijejo, jih vendar ne morejo imeti tako čiste, kakor je potrebno.

Zaradi tega je lani Unija za zaščito dece začela akcijo za preskrbo dečjih oprem in ležišč (košar) za dojenčke. Tekom leta je Unija prejela 234 prošenj. Mogla pa je opremiti in razposlati samo 56 košar — to se pravi, samo 23,9% prošenj, ki so bile vse nujne, so mogle biti uslišane. V 25 primerih je Unija preskrbela vsaj delno pomoč z nekaj otroškega perila in obleke, v nekaterih primerih potom včlanjenih društev. Sedaj pa se čaka na rešitev, na pomoč, 72 prošenj — in Unija ima za silo možnost da opremiti še tri košare! Potem bo morala ta prepotrebna akcija prenehati zaradi pomanjkanja denarja — ako ne pride hitra pomoč. Unija se je že obrnila

na javna oblastva s prošnjo za podporo, toda doslej ni prejela odgovora. Zdi se, da prevladuje mnenje, da v teh kritičnih časih ni mogoče dati denarja za vsakdanje socialne potrebe. Toda v najbolj kritičnih časih jemo in se oblačimo — vsi, ki imamo denarja zato. In tudi otroščkom, ki se rode v tem nesrečnem času, je potrebna hrana in obleka. Popolnoma napačno se nam zdi, zaradi možnih vojnih potreb zanemarjati vsakdanje, nujne mirovne potrebe.

Dvainsedemdeset mater čaka na odgovor, ki lahko pomeni življenje ali smrt njihovim otroščkom. In v resnici jih čaka na tisoče, ki se niso oglašile, ki jim hirajo otroci, zdravi rojini, ki bi mogli biti v ponos in veselje svojim staršem in svojemu narodu — hirajo, ker nimajo hrane in obleke. To je klic na pomoč, in obenem svarilo: kdor le more, privatnik, društvo, javna oblastva — priskočite na pomoč, če želite svojemu narodu dobro. Kajti kdor zanemari seme bodočnosti, koplje grob svojemu narodu!

Moj vrt Spodjedi

Povrtnina in cvetlice imajo mnogo živalskih škodljivcev in boleznih, pa največje nevoljo povzročajo gospodinjstvom spodjedi. Saj je večkrat komaj posajen nasad uničen. Teh škodljivcev je več vrst ali bramorji, strune in zimске sovke so najnevarnejši. Bramor je pomočnjak. Samica zlepi iz zemlje okroglo, kakor jabolko debelo gnezdo, v katero zleze do 50 rjavih jajčec. Od svojega bivališča dela rove v vse smeri, po katerih hodi na grešno delo. Zadnja para nog sta šibka, ravno zadostno za hojo, ali prednje noge so lopatiste in tako močne, da mu vrtnje rovev ne dela težav. Podnevi ždi v rovu ali pa žre podzemljске dele sadežev, ponoči pa prilze iz skrivališča ter uničuje, kar pride predenj. V vlažnih legah se ta škodljivec najbolj koti.

Za zatiranje bramorjev se poslužujejo raznih sredstev. V jeseni položijo na vrtu male kupe gnoj, kamor se radi zatečejo, da so pozimi na toplem. Te kupe v presledkih razkopljejo in zasačene bramorje uničijo.

Ker dela rad rove pod deskami, jih položijo vrtnarji na steezice med gredami. Še prej pa položijo na steezice v jamice cvetlične lonce tako globoko, da govorji robovi 2 do 3 cm nižji, kakor površje zemlje. Ko leze bramor pod desko, pade v lonec. Tudi na gredce polagajo cvetlične lonce v jamice. Od lončkov položijo na tla en, dva ali tri latve v razne smeri. Ko hodi ponoči po gredi, mu je remel ovira, zato išče izhoda hitre ob njem. Na tem potovanju pade v lonec, kjer ga naslednje

jutro zalotijo. Ako ima lonec preveliko luknjico, jo s koščkom lesa deloma začepijo, da bramor ne uide in da ob dežju voda lahko pronica.

Ker pušča bramor luknje svojih podzemljskih poti odprte, sledijo vrtnarji s prstom po rovu dalje. Kjer se rov pod površjem neha, je nekoliko globokoje njegove podzemljске bivališče. Na tem mestu se z lopato koplje in stanovalec iznenadi. Še laže nam pride v pest, ako na tem mestu zlijemo nekoliko katerekoli vrste olja in za tem nekaj litrov vode. Ker mu masčoba zamaši dihalo (traheje), pribeži jadrno na vrh.

Tudi kuhan grah, nekoliko opršen s strupenim uranijem zelenikom ali z aretinom, ki ga potrosijo na redko po gredah, je dobra vaba. Nevarno je pa to na zelenjadnih gredah, da pride strup v hrano, zato se to uporablja le tam, kjer ne raste zelenjava.

Prav uspešno je razkuževanje zemlje z ogljikovim žveplecem. V 15 do 20 cm globoke luknje, ki jih naredimo z drogom, zlijemo po 20 do 30 g te tekočine ter jih urno zasujemo in potepamo. Hlapi ogljikovega žvepleca zamore vse živali v zemlji in tudi bramorje. Ker je pa ta tekočina strupena in vnetljiva, je paziti, da ni ognja blizu, da delavci ne kade, pa tudi da jim ne pride v usta. Da ne vdihavajo strupenih hlapih, naj delajo od strani odkoder veter veje. Ogljikov žveplec je pa predrag, saj stane okoli 30 din kg, zato je njega uporaba malokomu mogoča.

Četrta postaja

»Jezus sreča svojo žalostno matere

Ko sem bil otrok, sem rad ogledoval pokrate križevga poka na mračnih cerkvenih stenah. V ozamljenem hramu, hladnem in tihem, v osamljenosti, ki je še vse dišalo po jutranji maši, molitvah in kadilu, so podobe oživele, stopile so iz okvirjev in so govorile naglas. Njih povesti so bile polne žalosti in hkrati polne tolažbe. In daljnih krajev so bile in iz daljnih časov, pa vendar so bile tako žive in resnične pred menoj, kakor bi ne mogla biti nobena zgodba, ki bi se vršila ob belem dnevu, telesno in šunno vprico mojih oči. Gledal sem obladača, kakor jih ljudje takrat, za mojih otroških let, niso več nosili, halje in jopice, bele, rdeče, pisane, s trakovi in pentljami našarjene; ali vendar se mi ta obladača niso zdela prav nič tuja in neznana, temveč čisto domača, kakor da bi jih srečaval na cesti vsake uro. Videl sem obraze divje, zagorele, krivonose, žehčete brez srčnosti, zlobno in sovraštvo, pa se jih ni sem bal, mi nikakor niso bili razbojniki iz jutrore dežele, ki so prišli žalit in ubijati, kar je bilo ljubega mojemu srcu. Zdelo se mi je, da sodijo poleg h Kristusa in Materi božji, kakor senca poleg luči, in da bi te silne povesti ne bilo brez njih. Razločil sem glasove, nikoli zaslišane, iz brezdnih vpljoc, krik in vrišč, zasmeh in zmerjanje in jok žensk iz Jeruzalema; in nobene besede nisem razumel, ali vse sem občutil in presunilo so mi dušo. Tako sem hodil v svetem mraku od postaje do postaje ter

sem gledal in poslušal živo zgodbo, ki mi je bila zmerom draga in zmerom strašna. Sredi med zagorelimi, kričečimi obrazi se je tiho svetilo lice njega, ki je nesel težko križ. Takrat se nisem videl njegove lepše brade, od krvi in praha okrunjene, ne sem se ugledal njegovih velikih, mirnih svetlih oči, ki so vse spoznale in vse ve dele. Misli sem, da je majhen ubog otrok, ki so mu bili brez usmiljenja naložili breme, devetkrat večje od njega; saj je smagoval pod njim celo močni Simon iz Cere. Bos je bil otrok, ki je nosil križ, in tudi nog njegovih, teh sirotnih, prg tako belih, se je držala strnjena kri. Roke so objemale strašni les in rokavi rdeče halje so se vili nazaj prav do komolcev, da so se svetile v soncu čiste otroške lakti; in še na teh čistih laktih so cvetele rdeče kopolje kakor mak na polju. Na glavi je nosil venec, iz trnja spleten, izpod katerega je kakor iz stoterih kroglic brez milosti lila bolečina na čelo, na lica in na oči, da se je zasenčila njih nebeska luč, in celo na ustnice, te med vsemi vekomaj blagoslovljene.

Med štirinajstimi podobami, ki so se vrstile po mrzlih stenah v mraku in tišini ter se prijazno in odkritično pogovarjale z menoj, kadar sem bil z njimi sam, je bila mojemu srcu najbližja četrta postaja, tista, kjer sreča Jezus svojo žalostno mater.

Tudi ona, Mati božja, je imela čisto otroški obraz. Droben je bil, zelo ozek in bel in dvoje velikih oči je sijalo iz njega, dvoje globokih jezer, v katerih se je trepetala, je ogledovalo visoko sonce. Oblacena je bila

Naravno, da tudi ob lopatanju zemlje zasleduje vrtnar tega škodljivca in njegovo zalogo v zlepljeni zemlji.

Rumenim ličinkam blizu 20 cm velikega črnega hrošča — poljske pčkalice — pravi po vsej pravici strune. Trde in močne so, kakor strune. Ako položijo tega hrošča na hrbet, odskoči s pokom in se postavi na noge. Od tod njegovo ime. Kadar ugledaš na gredi ovelo rastlino, zalotiš ob njej približno 1 cm pod površjem teg škodljivca. Ko spodje eno, nadaljuje tako škodljivo delo pri sosednji. Najraje spodjeda solato. Da obvarujejo druge sadeže pred tem škodljivcem, posejejo vmes nekaj zrn solate. Koder se pojavijo v večji množini, jim nastavljajo za vabo 1 cm pod površje zemlje koščke krompirja, katere žro in se vanje zajedo. Tudi zalezovanje strun pri ovelih rastlinah ter pobijanje hroščev je uspešen način zatiranja.

Ponočni zajetni metulj zimška sovka je dobila ime po barvi kril, ki nalili barvi sove. Gosenica je sivo-rjava, dorastla prilično pol cm debela in 4 cm dolga, ki pa, ko čuti nevarnost, se zvije v svitek. Opravlja tako škodo kakor strune, celo česen in čebula gresta tej v tek. Zatirajo je enako kakor strune.

Jedilnik za brezmesni dan

Jetrni riž na zelenjavni juhi, krompirjevi zrezki, berivka, zvitek iz rabarbare.

Ta jedilnik skuhamo v 1 do 2 urah. Delo si razdelimo takole: pripravimo zelenjavno juho in denemo kuhati krompir. Nato zgnemo vlečeno testo za zvitek, ki mora počivati vsaj pol ure. Medtem pripravimo rabarbarin nadev in nastregamo jetra. Sedaj razvlečemo testo, naredimo zvitek in ga denemo v pečico. Berivko otrebimo in operemo. Potem dokončamo pripravo za jetrni riž, ga zakuhamo v precejeno zelenjavno juho. Tako nas čaka še krompirjevo testo; iz njega oblikujemo s pomočjo drobtin zrezke in jih hitro spečemo na vroči masti.

Recepti za 6 oseb:

Krompirjevi zrezki.

Sestavine: krompirjevo testo (¼ kg krompirja, 3 dkg surovega masla, olja ali masti, 2 jajca, 1 dkg parmezana, soli, 12 dkg moke), 5 dkg drobtin, 10 dkg masti ali olja za pečenje.

Kuhan, olupljen krompir pretlačimo, dodamo moko, mast, jajca, nariban parmezan in sol. Na deski naredimo s pomočjo drobtin zrezke in jih urno spečemo na vroči masti.

Zvitek iz rabarbare.

Sestavine: vlečeno testo (¼ kg moke, 1 jajce, žlico olja, približno 1 osminko litra tople vode, sol), 20 rabarbarinih stebel, 15 dkg sladkorja, 10 dkg rozin, 8 dkg surovega masla.

Ko testo ugnemo, mora počivati vsaj pol ure. Nato ga nekoliko razvaljamo, pomazemo z oljem in razvlečemo ter pustimo, da se nekoliko posuši. Polovico testa nakapamo z raztepenim surovim maslom, drugo polovico namažemo z nadevom in potresemo z rozinami. Zvitek zvijemo od nadeva proti namašeni polovici testa in ga namažemo po vrhu s surovim maslom ter spečemo.

Pozor!

Darmol, sredstvo za odvajanje se čisto polvarja Radi tega pazite pri nakupu, da nosi vsaka tableta besedo Darmol in zarezo v obliki črke I. Zadržajte samo originalni Darmol

DARMOL

Naši učitelji

Nikakor ni po slepem naključju, da se je Slovan med vsem drugim preiskovanjem najprej v tudi najkrepkeje poprijel baš jezkoslovstva, v katerem je korenit, kakor do zdaj ne še v nobenem znanstvu. Živa potreba in dobro je bilo, da se je tako zgodilo. Nekak notranji nagib sam nekada dušna žepa nas je k temu gnala, kakor žene telesa žepa k bistremu studenču. Može, ki so se trudili z našim jezikom, so nas prvi sesteli, ter vsemu svetu glasno povedali, koliko je otrok naše matere; oni so prvi pokazali, kako nelzerno je še zmerom slovansko drevo četudi mu je toliko vej suhih odletelo. Ti može so zopet obudili sveto iskro slovanskega čutja v mrzlih slovanskih prsih, in zato njih imenu ostane večja slava v naši zgodovini, nego če bi z mečem pomagali zopet osvoboditi, kar je nekaj bilo našega, a kar smo pozneje zgubili po svoji in po tuji krivici.

Fr. Levstik.

Moderna plaščna obleka

Ze dolgo smo jo pogrešali v modi: praktično plaščno obleko, ki je po vsej dolžini zapeta z gumbi in ki stori marsikatero debelino postavu bolj vitko. Sedaj nam je modna zopet prinaša v znani, že standardni obliki. Na naši skici so gumbi iz istega blaga kakor obleka, mali izrez smo izpol-

nili z vložkom in pentljo iz belega pikeja. Moderno linijo obleke poudarjajo stranske gube, ki jih položimo po vsej dolžini obleke in ki se spodaj nekoliko razširijo. Poleti si zamišlja moda novo plaščno obleko iz gladke svile ali pa tudi iz barvastega platna, ki je tako pripravljeno, da se ne mečka.

Kdor pristopi k narodno-obrambni kreditni zadrugi v Celju, pomaga očuvati našo posest in našo mejo!

»WIENER MODE«

je svetovno upoštevan, iz dunajskega okusa in ljubkosti zrasel pojem. V mesečniku

»WIENER MODE«

pride ta pojmo do svoje ostvartitve. Kdor ima opraviti z modo in kdor se zanima za modo, dobi najbolj bogate pobude in ideje v

»WIENER MODE«

CENA POSAMEZNI ŠTEVILKI RM 1.—

Zahtevajte poskusne številke! Prvovrstno izdelani, preskušeni kroji po točnih merilnih podatkih (navodilo v vsaki izdaji) in osebne telesne posebnosti za vsak model iz

»WIENER MODE«

Naročite jo lahko pri tvrdki AVALA, d. d., BEOGRAD, Frankopanova 24 in njenih razpečevalnicah.

LASTNIK IN ZALOŽNIK:
**SÜDOSTDEUTSCHER VERLAG,
T. KEPPLER & Cie**

WIEN — NEUER MARKT 17 — TELEFON R-20-200.

Vrtnne obleke

Saj ni treba, da ste srečna posestnica vrta — dovolj je, če se odtrgate iz mesta z namenom, da preživite nekaj tednov ali nekaj dni na deželi... In že vam pride prav lahka, preprosta »vrtna« obleka. Ze ime samo vam pove, da je to obleka za v naravo, obleka, ki ji lahko žepa napolnite s sadjem in ki v njej brez strahu lahko sedate na travo, preskočite potok ali celo preplezate nizek lesen plot. Nu sedaj, si že lahko mislite, kakšna mora biti ta obleka: široka, živobarvna, iz neobčutljivega in pralnega tkanja!

Vrtno obleko vam lahko tudi nadomestuje predpasnik v obliki halje brez rokavov, ki ga oblečete preko navadne obleke ali pa ga celo izpopolnite samo z belo bluzo, če je potrebna. Tukaj so veliki žepi po modi in hkratu izrazito praktičnega pomena —

njih število se ravna po vašem okusu. Dostikrat zadostuje modri en sam velik žep, da povdari praktični, skoro bi lahko dejali: delovni videz takšne obleke.

Kakor smo že omenili — krila teh oblek ali predpasnikov so široka, dokaj širša od navadnih oblek, ki postajajo zopet ožje. Tu se vrtna obleka iz praktičnih razlogov naslanja na obliko kmečke obleke, ki jo moda čedalje manj upošteva. Prikljubnost kmečke obleke je namreč precej pojenjala, odkar je takšna obleka v svojih različnih varijacijah jela dobivati preveč podobnosti z nemškimi »dirndlom«. Kot nekakšen nadomestek kmečke obleke nam nudi sedaj moda, ki ima — tega ne smemo pozabiti — še vedno svoj izvor v Parizu, preprosto in praktično vrtno obleko! Zgornji del te obleke je lahko izrezan in potem učinkuje kakor život obleke za sončanje, lahko pa je tudi povsem enostavno opremljen s kratkimi rokavčki, koničastim izrezom ali malim ovratnikom. O tvorivu ni potreba, da bi izgubljali preveč besed. To-bralco, zefir, vzorčasti kreton, platno — to vse hoste lahko porabile za nove vrtnne obleke. Ogledimo si jih nekoliko pobliže:

Lahkotnost prve obleke na naši skici povdarjajo nabrana krilca na ramenih. Život prišijemo na kratke oplečnike, obleko samo pa prepašemo z dokaj širokim pasom iz tvoriva obleke. Ne smemo pozabiti obeh praktičnih žepov, ki nam nadomestujejo torbico. Obleko zapnemo zadaj z drobnimi gumbki (1. skica).

Tudi vrtno krilo iz grobege platna ali iz podobnega enobarvnega tvoriva je zelo praktično, če posedujete dovolj bluz, da ga lahko primerno izpopolnite. Krilo je nabrano na širokem pasu in ima vrhu tega še na hrbtu prekrizane naramnice (2. skica).

Zračna in praktična je obleka brez rokavov. Život zapnemo s širokimi naramnicami, ki jih pritrdimo na velike gumbce. Spredaj ima obleka en sam velik, dvojno prešit žep (3. skica).

Naslednja vrtna obleka ima obliko postrani zavezane predpasnika, ki je kajpada brez rokavov. Takšen predpasnik lahko nosimo preko druge obleke ali celo preko kopalnega kostuma na poti v kopališče (4. skica).

Brez rokavov je tudi obleka na zadnji skici, ki jo postrani zapnemo z gumbi, da se lepo prilježe k životu. Ta obleka ima majhen prsni žep in dokaj večji žep pod pasom. Izpopolnimo jo z lahko bluzo (zadnja skica).

Umetnost obleganja trdnjav

Iz zgodovine evropskih vojn — Razvoj napadalne tehnike v teku stoletij — Ideje Leonarda da Vincija in Vaubanove reforme

Umetnost obleganja, kakršno pozna zgodovina evropskih vojn, izvira od starih Grkov in Rimljanov. V času, ko so hunske tolpe divjale preko celine, je bila sreča znanja, da niso poznale te umetnosti in so se zato večini utrjenih mest morale izogniti. Se zelo zgodaj si je tehnični duh staroveške Evrope izmislil vsakovrstne

naprave za obleganje.

Vojni stroji so imeli veliko ulogo n. pr. že pri obleganju Tira po vojski Aleksandra Velikega. Tem strojem so dajali zlasti Rimljani značilna imena. Tako so poznali »mačke«, ki so zasipavale jarke okrog utrdbe, »osle«, ki so metali kakor pravi kupački osli kamne, »kozle« in »ovne«, ki so udarjali proti zidovim in jih rušili. Oblegovalna tehnika srednjega veka ni bila dosti drugačna nego v starem veku. Še vedno je šlo v glavnem za to, da bi z ovni in metali kamnov v zidove

napravili vrzeli,

skozi katere so oblegovalci lahko vdrl v utrdbo. Malo na današnje tanke spominjajo ogromni, nerodni oblegovalni stolpi, ki so jih počasi približevali obzidju. Ko so se dovolj približali, so s takšnih stolpov spuščali mostove in lestve na zidove in napadali so od zgoraj vdrali nad obleganje, če ti z zažigalnimi puščicami in z gorečo smolo napolnjenimi ponkami niso pravočasno utegnili stolpa zažgati. Takšni

napadi s stolpi

so bili tako važni, da si je Leonardo da Vinci še okrog l. 1500. izmisljal zamotane

stroje, ki naj bi omogočali obleganjem za varnim obzidjem uničevati lestve in mostove, ki so jih oblegovalci polagali na zidove od zunaj.

Leonardo da Vinci je bil sploh zelo plovovit, kar se tiče vseh mogočih obrambnih in napadalnih orožij. Tako je izumil top s snopom cevi, ki je bil

predhodnik današnje strojnice.

Izumil je možnar, ki je s pomočjo raznih eksplozivnih snovi brizgal pravi dež krogel proti nasprotnikovim postojankam in podobne stvari. Med tem pa se je tehnika trdnjavske vojne v bistvu spremenila. Topništvo je dalo napadalcem možnost, da se jim ni bilo treba izpostavljati obrambi že v prvih fazah obkroževanja ter obleganja. Že iz 15. stoletja nam kažejo slike prave postojanke za

oblegovalno topništvo

z zaščitnimi napravami in kamuflažo, kakor se je to v bistvu ohranilo do 19. stoletja. Tako obramba, kakor napad pa sta neprestano izpopolnjevala svoje pripomočke in načine, dokler nista dosegla z Vaubanovimi reformami enega svojih viškov. Vauban, ki se je baje sam udeležil 53 obleganj in velja za enega največjih graditeljev trdnjav vseh časov, je iz umetnosti obleganja napravil resnično umetnost, igro s strogo določenimi pravili in nadaljevanji. Vsa orožja so v tej igri sodelovala

na svoj način.

Konjenica je jahala na ogleda do vrat svaže trdnjave, pionirji in »saperji« so pod varljivim zaščitnim ognjem topništva gradili sporedne obkroževalne črte okrog trdnjave, pehota je čakala, da opravi topništvo svojo rušilno nalogo, da je potem lahko prešla v napad. Na mesto »želve«, »mačke« in »ovnov« so stopili izrazi iz geometrije, umetnost obleganja je

postala obenem znanost.

Obenem pa je postajala tudi vztrajnost ena izmed značilnosti trdnjavske vojne. Za vzgled so veljala obleganja, ki so se odlikovala z dolgim vztrajanjem na obeh straneh. Seveda pa je bilo tudi v tej vojni igri še dovolj priložnosti za junaška dejanja, za primere, da je majhna, a posebno pogumna posadka držala premočnega oblegovalca celo večnost v šahu ali da je številčno šibkejši, toda

drzen in prevejan napadalec

pregazil kakšno močno trdnjavo. Naskoki na düpelske utrdbe, obleganje Strasbourga v nemško-francoski vojni 1870./71. in obleganje Porta Artura v rusko-japonski vojni so nekakšen zaključek stare trdnjavske vojne. Njeno novo poglavje, ki se je začelo v svetovni in se nadaljuje v današnji vojni, pa kaže, da vdirajo njeni elementi čedalje bolj v normalne frontne operacije, kakor vdirajo po drugi strani elementi premikalne vojne vanjo. Morda pride čas, ko bodo velika obleganja samo še imena

iz stare zgodovine.

Slaba stran bombnikov

Kadar nizko letijo, so nevarno izpostavljeni zadetkom

Prvega maja je bila v francoskem armandnem povelju pohvalno omenjena skupina vojakov pehote, ki so pod poveljstvom poročnika Guilleta zbili s strojnico dva nemška bombnika tipa »Heinkel« in »Junkers«. To dejstvo dokazuje, da so bombniki zelo izpostavljeni zadetkom, kadar se spuščajo niže in strmoglavijo leta na določeni cilj. Strojnikji pojasnjujejo to okoliščino s sledečimi dejstvi:

Izstreljena krogla, namerjena na letalo, ki ima brzino 500 do 600 km na uro, ima zaradi brzine letala daleko večjo udarno silo, kakor jo ima, kadar zadene nepomični cilj. Kolikor se večja brzina bombnika pri spuščanju, toliko večja je tudi udarna sila izstrelka. Razen tega avtomatična puška ali strojnica veliko lažje pogodi padajoče letalo, nego letalo, ki leti normalno. Zato je avtomatična puška proti bombnikom zelo nevarno orožje. Vojaki morajo biti seveda pri tem zelo hladnokrvni ter dobro zakriti. Obrambna taktika je na te-

melju teh opažanj dobila zelo učinkovito sredstvo proti bombnikom in bo strelska tehnika dalje razvijala to svojo prednost.

Kako daleč je slišati topove?

V Londonu so slišali grmenje iz Flandrije pri vetru od vzhoda

Londončani so slišali v zadnjih dneh, kakor je razvidno iz poročil njihovih listov, grmenje topov iz Flandrije. Kako daleč je mogoče trušče moderne vojne sploh slišati?

To je odvisno od razmer v zraku. Londončani so slišali topove iz Flandrije n. pr. le tedaj, kadar je vel veter od vzhoda. Brzina zvokov, ki znaša v zraku pri 0 stopinjah 330 m na sekundo, je v svojem širjenju odvisna seveda od smeri vetrov. Če piha veter iz nasprotnih strani, se zvok odklanja v višino in ga na tleh torej ni slišati, vsaj ne daleč. »Akustična prozornost« zraka, kakor se to imenuje, je tem

večja, čim manj je zračnih tokov, zlasti takšnih, ki se dvigajo navpično in povzročajo odklone.

V nekaterih posebno ugodnih primerih so zvoke slišali na izredno daljavo. Navajajo primere, da so grmenje topov čuli na stotine kilometrov daleč. Že iz vojne 1870. poročajo, da so v Dieppu ponoči pogosto slišali votlo grmenje oblegovalnih topov pred Parizom, to je na daljavo 40 km. Topovsko grmenje pred Sedanom so slišali 120 km daleč v Luksemburgu. Naivejši trušče pa proizvajala seveda narava s svojimi vulkanskimi izbruhi. Najhujši takšen primer je bil prolus izbruh Krakatava 1883., ki so ga slišali nad 3400 km daleč.

Predhodniki tankov

Vojni sloni v starem, oklopni vit ezi v srednjem veku

Predhodniki današnjega tanka so tisti bojni vozovi starega veka, o katerih nam govori stara zgodovina in Homer v svoji Iliadi. V nekem smislu bi lahko govorili tudi o vojnih slonih indijskega kralja Pora in Kartaganov kot o tankih. Vitez v težkem oklepu na konju, ki je bil isto tako zavarovan z oklepom, pa bi bil tank srednjega veka. Da pa so že tedaj mislili ljudje

na prave tanke,

je razvidno iz izjave genialnega Leonarda da Vincija, ki je pisal 1482.: »Gradim varne vozove, ki so nedotakljivi. Če gredo s svojimi topovi med sovražnika, se morajo umakniti tudi najmočnejše sovražne vojske. Za temi vozovi lahko napreduje pehota zavarovana in brez odpora.« Torej ideja današnje tankovske taktike, ki so jo izpopolnila samo še istočasno napadajoča letala.

Bojne vozove so v nekaj drugačni obliki, nego si jo je zamišljal Leonardo tu pa tam uporabljali v 15. do 17. stoletju, n. pr. v bojih »svete lige« 1512. Odločujočega

pomena pa niso imeli.

Z uvedbo parnega stroja se je pojavil 1796. bojni voz, ki je pa odrekel. Potem je tank, razen v glavah izumiteljev, izginil do leta 1916., ko so ga z motorjem začeli uporabljati na veliko, Sicer so se posamezni motorni modeli pojavili že prej, n. pr. 1904. v Nemčiji, pa jih je konservativizem vodilnih vojaških krogov odklanjal.

Svetovna vojna se je začela brez tankov, čeprav je angleški

polkovnik Swinton

vladi predložil idejo svojega tanka že 1914. S svojo živlostjo je končno tudi prodrl, toda prvi poskusni stroj se je prikazal šele 2. februarja 1916.

Zavoljo nepravilne uporabe prvih tankov so jih potem angleški odločujoči krogi odklanjali. Končno, 20. novembra 1917., v krvavi bitki pri Cambraiu, ki pomeni mejnik v moderni vojni zgodovini, so tanki dokazali svojo napadalno silo. Takrat je

378 tankov doseglo zmago nad Nemci, ki so imeli sicer tudi nekoliko takšnih voz, pa so prepozno spoznali njih

pomen. Proti koncu svetovne vojne je Ludendorff sam izjavil: »Nasprotnik se mora za svoje uspehe zahvaliti tanku.«

Res je to novo orožje končno pokazalo različne prednosti. Izkazalo se je n. pr. za dosti cenejše nego topniško strelivo, ki bi ga bilo treba uporabiti za doseg istega uspeha. Štedilo je pa tudi

človeška življenja,

če ga primerjamo s prejšnjimi pehotnimi napadi. Prvega dne bitke na Sommi, 1. julija 1916., so Angleži izgubili 60.000 mož. Takrat niso uporabljali tankov. Prvega dne bitke pri Amiensu 8. avgusta 1918. so izvršili napad s 418 tanki in so dosegli uspeh z izgubo skopih tisoč mož.

Tem bolj čudno je potem, da so Angleži po vojni oborožitev svoje vojne sile

s tanki zanemarili.

Tako se je zgodilo, da je Anglija, ki je bila 1918. najmočnejša tankovska sila na svetu, stopila v vojno 1939. s premalo in večinoma zastarelimi stroji.

Vojna in zlato

Kolonialno blago ima često večjo ceno od zlata

Sovjetski narodni gospodarstvenik Bogolepov je objavil v moskovski »Pravdi« daljši članek, v katerem nastopa proti mišljenju nekaterih finančnikov, ki napovedujejo, da bosta Pariz in London po vojni izgubila značaj svetovnih finančnih centrov.

Nikakor ni nujna posledica vojne, pravi Bogolepov, da kaka država popolnoma iztroši svoj zlati zaklad. V svetovni vojni 1914 do 1918 je Anglija plačala z zlatom samo 15% svojih inozemskih nakupov in je ob sklepu miru nje zlati zaklad bil celo večji nego v začetku vojne. To je angleška vlada dosegla na ta način, da je znala izveči iz raznih »kanalov« nevidno zlato, ko je javnost navdušila za oddajo zlatih predmetov in drugih dragocenosti. V ostalem imata Anglija in Francija bogate izkušnje v tem, kako se da ohraniti zlati zaklad ter sta v tem pogledu izdali važne ukrepe že l. 1939.

Okoliščina, da se sedaj angleški funt ravna po vrednosti dolarja, še ne pomeni dokončne premaknitve finančnega centra

iz Londona v Ameriko. To je samo bežen pojav in bo za bodočnost odločilno le to, s kakšnim zlatim zakladom bo Anglija končala sedanjo vojno. Velik pomen pripisuje Bogolepov anglo-francoskemu dogovoru o vzajemnem finančnem sodelovanju na ozemlju obeh držav. Na temelju tega dogovora se ne vrši odliv ali priliv zlata za razne medsebojne dobave, marveč se to dobave samo knjižijo v korist ali v breme ene in druge države, pri čemer se gleda vsaj na približno izravnanje. Konec te knjižbene operacije bo po vsej verjetnosti ne posebno znaten saldo, ki se zopet ne bo poravnal v zlato, marveč v kliringu raznih dobav.

V teoriji sta sicer Francija in Anglija dolžni plačevati svoje nakupe v drugih državah v zlato, toda praksa kaže, da se to le redko izvršuje, kajti obe državi imata v svojih obširnih kolonijah mnogo dragocenejša blaga, ki lahko nadomestijo zlato in ga upnik tudi zelo radi sprejema, namreč upnikom česče važnejše od zlata.

Železobetonski izum

Konjunktura za cementno industrijo v Evropi — Ladje iz betona v Ameriki

Ko je francoski vrtnar Meunier pred pet in sedemdesetimi leti po naključju izumil železobetonski izum, ni imel niti najmanjšega pojma o daljnosežnem pomenu svojega izuma. Hotel je izdelati nezdružljive cvetlične lončke in je železo mrežo obdal s cementom. To je vse, kar je storil. A tudi danes si pogosto nismo na jasnem, kaj pomeni beton kot tvorivo, zlasti tisti, ki je ojačen z železno žico in z železnimi palicami.

Vsa arhitekturna kulturnih narodov se neprestano spreminja, od kar je stopil cement na mesto opeke, kamna in pocinčenih nosilcev. Mostne in cestne gradnje, gradnja podzemskih železnic, vse vrste visokih in globokih gradenj postajajo čedalje bolj odvisne od uporabe železobetona.

Danes, ko velja lahko vsaka industrija, razen tiste, ki izdeluje ženske klobuke in otroške igrače, v danem primeru za vojno industrijo, ima industrija železobetonskih gradenj še poseben pomen.

V moderni vojni računajo že v naprej na položajne boje, pa naj se razvijajo ti iz premikalne vojne ali pa na podlagi že v naprej postavljenih utrjenih črt. Od ojačenega strelskega jarka do zaklonišča za civilno prebivalstvo, od osrednjih trdnjav do gradenj položajev za težko topništvo: povsod prihaja v poštev železobetonski gradnji.

Od kar obstoji, ni imela cementna industrija v Evropi še nikoli tako dobrih plovov.

Brzina in hitra pot do smotra sta dve značilnosti našega časa. To velja tudi za gradnje. Sprva je bilo videti, da beton v tem pogledu ni baš idealen, ker je potreboval neki določeni čas, da se je strdil. Takoj so začeli ta nedostatek odpravljati. Izumili so si nove mešanice, ki so se sušile hitreje in prvi uspeh teh mešanice so bile nevarne razpoke. Počasi pa so od-

pravili tudi to zlo in to običajno na načine, ki so ostali tajnost.

Med svetovno vojno so z betonom divje eksperimentirali tudi v drugih pogledih. Američani so n. pr. zgradili celo brodovje prevoznih ladij iz betona, ki so bile praktično skoraj neuničljive. Ko je bilo vojne konec, so morali vse te ladje razstreliti in potopiti, ker bi se drugače zadušili od same preobilice ladij.

Novi topovi zahtevajo posebno trdnih postojank, če naj delujejo v redu, po drugi strani je treba povsem novovrstnih trdnih cementov, da vzdrži kakšna zgradba udar izstrelkov iz teh topov. Sestava teh novih gradbenih tvoriv je skrivnost, za katero so se hudo tepli, še preden je počil prvi strel v sedanji vojni.

Nov pripomoček zoper pljučnico

Pljučnica je zahtevala po dosedanjih zdravilnih načinih še vedno veliko število žrtve. 20 do 30 odstotkov oseb, ki so zanj obbolele, je umrlo. Sedaj pa so sestavili kemični preparat, ki obeta pravi prevrat. Imenuje se sulfapiridin in prihaja v prodajo pod imenom evbazina v obliki tablet. Med tem ko so pljučnice doslej potekale šest do sedem dni z močno vročino, se z novim pripomočkom vročina prežene že v enem ali dveh dneh. Število smrtnih žrtev znaša komaj nekoliko odstotkov.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Na neki proslavi rojstnega dne, ki so se je udeležili samo starejši gospodje, je bilo zelo veselo. Okrog polnoči se je začel eden med njimi nenadno pripravljati na odhod.

»Toda, John, saj vendar ne boš sedaj izginil?«

»Nič naj vas ne skrbi. Grem samo ven, da zamudim zadnji vlak. Takoj pridem nazaj!«

A N E K D O T E

Znani ruski avtor basni J. Krylov je bil znan kot silen jelec. Nekoč sta bila z Zuckovskim povabljeni na obed k carici Katarini II. Krylov je jedel po svoji navadi in ni izpustil niti ene jedi. Zuckovski ga je opozoril, naj malo neha jesti, da bo imela carica priliko počastiti ga z nagovorom. Krylov pa ni nehal jesti, marveč je samo dejal: »Če pa se morda ne bi spomnila, mi bo ušla kaka jed. Jaz te izgube ne tvegam.«

V rusko-turški vojni l. 1877. je ruska vojska že dva meseca po začetku sovražnosti prekorajčila Dunav, kar je bilo za tedanje prilike nekaj izrednega. Takoj za vojski sta se v čolnu prepeljala čez reko generala Skobelev in Dragomirov.

Opazovala sta prizadevanje Turkov, ki so hoteli Ruse vreči v reko. Boj je bil hud in dolgo neodločen. General Dragomirov je dejal: »Prav ničesar ne morem razbrati... lezejo, lezejo, stvar pa se ne premakne z mesta.« Skobelev, stoječ poleg vrhovnega poveljnika Dragomirova se je nenkrat obrnil k njemu: »Častitam vam. Zmaga je tu. Naši so že zlomili turški odpor.« »Kje neki to vidite?« »Kje vidim? Na obrazu vojakov. Pogledjte recimo, tega-le. Tak obraz ima samo, kadar ve, da je uspel. Kar prijetno ga je gledati.« Dragomirov je pogledal v lice vojaku in videl tam, česar ni v vojaških učbenikih. Skobelevu je bil ta dar že prirojen. Še četrte ure nato je tudi Dragomirov videl, da se Turki umikajo.

VS AK DAN ENA

»Kam pa ste položili moj zavitek z zajtrkom, gospodična Irena?«
»V kartoteko, gospod direktor, pod črko Z.«
(Hjemmets)

Tanki in letala se borijo v zraku in na zemlji

Francoski list »L'Illustration« je objavil zanimivo risbo, ki ponazarja borbo med tanki na zemlji in letali v zraku

ZA VROČE POLETJE

nabavite lahka volnena blaga: »fresco«, »tropical«, kangarn itd. pri trvdki

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA 7.
V zalogi vsakovrstna oblačila za sport, turistik, letovanje itd. — Precizni kroji. Solidna domača izdelava.

»Z mojo staro je res težko živeti v miru. Kadar odidem zvečer iz doma, se dela užaljeno, če pa ostanem doma, igra klavir...«
(Humorist)

JUTROVA POSVETOVALNICA

Davčna

F. P. — K. — Na Gorenjskem ste si postavili majhno enodružinsko hišo, v kateri nameravate prebivati samo v poletnih mesecih. Ali boste plačevali zgradarino za vse leto? — Sezonske zgradbe nimajo pravice do odpisa zgradarine zbog tega, ker se ne ne uporabljajo v času izven sezone. Če ostane taka zgradba kadarkoli prazna, se odpiše zgradarina v tistem razmerju, v kakršnem je pač ostala zgradba neuporabljana.

A. P. — O. — Svoji materi ste oddali stanovanje, obstoječe iz male sobe in kuhinje, ne da bi zanj zahtevali kakšno najemnino, ki vam jo mati, kakor trdite, tudi res ne plačuje. Stori li se s tem samo dolžnost, ki jo imate kot sin do matere. Kako je mogoče, da vam je davčna uprava za to brezplačno v najem oddala stanovanje odmerila zgradarino? — Za zgradbe ali njih dele, ki se njih uporaba prepušča drugim osebam brez odškodnine ali ki zanje davčni zavezanec ne predloži davčne prijave, ugotovi davčno oblastno vrednost letne najemnine tako, da primerja vrednost za najemnine z najemninami, plačevanimi za najbližja podobna stanovanja takrat, ko se razglasi poziv za predložitev davčne prijave. Če pa takšnega predmeta za primerjanje ni na razpolago, ugotovi vrednost letne najemnine davčni odbor po dejanskih krajinskih prilikah.

Mlekar. — Na Vaše precej skromno vprašanje vzemite zaenkrat na znanje, da se mlekarji, ki ne redijo živine za pridobivanje mleka, marveč jo kupujejo v tolikem številu, da na lastni zemlji zanje nimajo dovolj krme in morajo to kupovati, živino pa ukoriščajo in jo nato kot izrpa-ne in staro prodajajo ali zamenjujejo, razen tega pa morda mleko kupujejo tudi od drugih proizvajalcev, ne morejo smatrati za kmetovalce-zivinarje, marveč za obrtnike. Kot taki pa so zavezani plačilu pridobitve in davku na poslovni promet.

I. H. — G. v. — Velik sadovnjak imate, drevje je bilo v najlepšem nastavku in evet-ju, pa ga je uničila slana, tako da je po Vašem mnenju vsa letina izgubljena. Kaj morate radi odpisa zamrznjenega davka od sadovnjaka storiti? — Zemljiški davek se odpiše v celoti ali deloma po tem, če in koliko prizadenejo letini škoda za več kot četrtino voda, toča, poljske miši, rastlinska uš in kobilice. Za sadovnjake bi v naših krajih prišla v poštev zlasti toča. Slana pa v zakonu ni nikjer omenjena, kar je razumljivo, če pomislimo, da mori samo spomlad, ko o kakšni letini še ne more biti govora in jo samo pričakujemo.

M. C. — M. — Vprašuje nas, ali so samoupravne doklade, ki so se plačale na pridobitno, odbitne od davčne osnove za pridobitno. — Po razsodbi upravnega sodišča v Celju z dne 29. V. 1937, F. 210/37 je smatrati takšne samoupravne doklade za odbitno postavko.

M. S. — P. — Pozivu davčne uprave, da vložite prijavo za odmero pridobitne od svoje trafike, morate vsekakor ustreči ali pa davčni upravi pojasniti, kako je prav za prav s stvarjo. — Po zakonu o drž. monopolnih namreč trafikanti niso zavezani plačilu neposrednih davkov in samoupravnih doklad samo od dohodkov iz maloprodaje monopoliziranih predmetov z določeno prodajno ceno. Če pa se ti maloprodajalci bavijo s prodajo tudi drugih predmetov (kakor papirja, kuvert, črnila, pripomočkov za kajenje in sl.) je ta posel zavezan pridobitni.

I. K. — Lj. — Popravilo strehe na hiši, ki jo imate deloma v najemu, vam je poročilo lani 2.800 din stroškov. Ali smete za ta nepričakovani izdatki sorazmerno zvišati najemnino? Ali pa vam ga bo morala davčna uprava, če ji ga naknadno prijavite, vpoštevati pri odmeri zgradarine za leto 1941? — Zvišanje najemnine je stvar najemne pogodbe. Če bodo najemniki nanj pristali, je vse v redu. Na odmero zgradarine pa ta izdatki nima nobenega vpliva, ker se vam kot strošek za vzdrževanje, upravo in amortizacijo (k temu strošku spada nedvomno tudi popravilo strehe) od vsote kosmate najemnine po zakonu itak mora odbiti 20%.

Pravna

»Vič.« Ali vam pripada kaka odpravnina kot privatnemu uslužbencu, če Vas je podjetje odpustilo zaradi pomanjkanja dela. — Po obrtnem zakonu pripada pravica do odpravnine le dotičnim službojnikom, ki jim je v podjetju poverjeno opravljanje višjih trgovskih ali višjih tehniških opravil, ne pa osebu, ki vrši samo pisarniške posle. Odpravnina priliče upravičenecem šele po 10 letih službe in znaša 4kratno mesečno plačo. Odpravnino pa smejo zavezanci znižati za polovico v primeru, če podjetje zaradi splošne gospodarske krize ali depresije zmanjša gospodarsko delavnost in je zaradi teh razlogov prisiljeno izvršiti redukcijo znatnega dela svojega pomožnega osebja in ako mu brez škode za nadaljnji obstoj podjetja ni mogoče zado-stiti tem obveznostim.

R. P. 99. Sporočite točen naslov, pa vam odgovorimo.

V. P. R. Lj. Ali res nima pravice do rodbinskih doklad hčerica, če pokojnega državnega upokojenca, ki bolna na pljučih in je v breme svoji materi, ki živi le od pokojnine. — Pravico do draginskih doklad imajo otroci državnih upokojencev od 16. leta starosti, oz. do 23. leta, če študirajo in pa tudi oni, ki so stalno nesposobni za pridobivanje. Kot stalno nesposobni se pa smatrajo oni, ki so bili kot taki že takrat, ko so starši še prejemali zanje draginske doklade, to je do 16. leta starosti, oz. do 23. leta, če so študirali, to se pravi, da so starši za nje morali nepretrgoma prejemati draginsko doklado.

A. P. C. Ali smete kljub temu zahtevati povišanje preživnine od Vašega moža, če tudi vam njegov advokat odreka pravico do povišanja. — Ker ste se svojetasno z Vašim možem v notarskem zapisu dogovorili, da vam mora izplačevati preživnino v takrat določen višini, ki odgovarja kupni moči in vrednosti dinarja, morate sedaj v spremenjenih razmerah upravičeno zahtevati zvišanje. Če vam njegov zastopnik tega ne prizna, lahko sami ali potem advokata po redni pravdni poti s tožbo zahtevate primerno zvišanje. Okolnost, da država možu kot državnemu uslužbencu tudi ni povišala plače, ga nikakor ne oprosti v notarskem zapisu dogovorjene obveznosti. Ker boste dokazali, da so se življenjske potrebe podražile, da razpolaga

mož s celotno svojo plačo in tudi z dohodki iz vile in da se s takrat določenim zneskom ne morete preživljati, bo sodišče gotovo ugodilo Vaši zahtevi po zvišanju. Če ste ubožni, morete potem ubožnega spričevala vložiti tožbo brez vsakih taks na uradni dan pri pristojnem sodišču.

L. K. N. M. V Vaši odsotnosti je Vašemu znanu posodila Vaša žena Vašo puško. Ker mu je bila ukradena, hoče povrniti škodo v denarju. Kdo določi višino. — Ker izposojalec puške nima več v posesti, ne morete zahtevati njene vrnitve. Dolžan vam je povrniti vs škodo, ki vam je vsled tega nastala ter si nikakor sam upravičen ceniti stvari in mora odškodnino odgovarjati pravilni vrednosti puške. Znesek, ki vam ga izroči, morete vzeti le na račun, glede ostanka pa vložite tožbo. Po zaslusanju prič, ki bodo opisale kakovost puške in zvedencev, ki bodo dali mnenje o njeni vrednosti, bo razsodilo, kar vam po pravici pripada. Izposojalecu v njegovi službi nadrejena oblast ali pa stanovsko društvo vam nikakor ne bo moglo ustreči ali prisiliti izposojalca, da vam plača, kolikor želite. Če se ne sporazumeta, bo moral spor rešiti sodišče.

A. M. H. Že pred 2 leti ste odpovedali naročnino nemške revije in pozneje vrnilli izvoze, ki so vam jih kljub temu poslali. Letos zahteva plačilo naročnine njihov zastopnik. — Če zastopnik revije noče verjeti, da ste naročbo pravočasno odpovedali in vračali izvoze, boste morali to okolnost, ki vas bo edina rešila prisilnega plačila, dokazati tekom pravde. Ako bo zastopnik vložil tožbo, morete ob pomanjkanju drugih dokazov predlagati tudi svoje lastno in nasprotnikovo zaslusanje v dokaz. Izid pravde bo odvisen od tega, kateri od obeh strank bo sodišče verjelo.

»Hitra pomoč.« I. P. Kako bi se rešili sporov, ki morajo po Vašem mnenju nezbežno nastati v Vaši družini radi prevzema gospodarstva po starših. — Edino pravočasni sporazum med vami otroci vas bo mogel obvarovati skrb, stroškov in potov, ki bi jih imeli radi nesoglasja glede prevzema gospodarstva, po smrti vaših staršev ali v njih starosti. Ob življenju moreta starša sama izvoliti prevzemnika ali pa ga določiti v poslednji volji. Drugi otroci pa imajo pravico zahtevati iz njihove zapuščine dolžni delež. Če bi pa smatrali, da jim starši niso zapustili niti dolžnega deleža in da so obdarovali samo prevzemnika posestva, morejo po njihovi smrti zahtevati od njega dopolnitev njegove deleža in če ga ne plača zlepa, ga k temu prisiliti potom tožbe in sodbe.

Zdravniška

Reuma: Pod imenom revma jadrajo razne bolezni. Tako imamo revmatične bolezni pri infekcijskih boleznih, pri protinu, pri tuberkulozi itd. Kaj je ravno v vašem primeru vzrok, je težko reči. Tablete, ki jih uživate, niso nikakr strup. Ako vam pomagajo, priporočam, da jih uživate naprej. — Kar se tiče rdeče barve urina, dvomim, da bi bila vzrok kri. Verjetneje se mi zdi, da gre za neke vrste soli, ki dajo urinu rdečo barvo. V ostalem pa priporočam, da daste pregledati urin zdravniku, ki bo odločil o nadaljnjem.

M. L. Zemur: Imate prav. Gre za uši. Vaši želji, po receptu ne morem ustreči, ker načelno ne prinašamo receptov. Obrnite se torej na zdravnika!

S. K. Teoretično gre za predčasen porod in sicer skoro za 1 mesec. Odločujoče dejstvo pa bi bilo pregled otroka. Nedonošen otrok ima razne znake, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da li je otrok do-nošen ali ne. Kot merodajni faktorji pridejo tedaj v poštev zdravnik, odnosno babica, ki je bila pri porodu navzoča. V primeru, da je to vprašanje (donošenosti, odnosno nedonošenosti) sporno, bo odločevalo med drugim mnenje zdravnika in babice.

Revdček: O sladkorni bolezni je bilo že pogosto govora. Priporočam ponovno, da greste v bolnico, kjer vam bo mogoče določiti individualno dieto. Vsi diabetiki ne reagirajo namreč enako na razna hranila. Beli madeži so sigurno posledica sladkorne v urinu.

Kmetijska

PLESNIVO VINO

Sl. Brod: Kako naj popravite vino, ki se je pokvarilo v plesnivem sodu?

Če ima vino le malo duha po plesni, ga pretočite v slabo zažveplan sod in ga pri pretakanju močno zračite. Pri tem bodo plesnive snovi izhlapele. Klet, v kateri pretakanje vršite, mora biti zračna. Če ne zadostuje pretakanje in je vino močno plesnivo boste duh in okus po plesni odstranili ali pa vsaj zelo zmanjšali, če dodate na l h vina 100 do 250 gramov eponita, nakar je treba vino filtrirati. Opravite dalje lahko plesnivo vino s ponovnim prevretjem, da vlijete vino na sveže grozdne trtine in ga z dodatkom čistih vinskih kvasic pustite še enkrat prevreti. Seveda bo ta zadnji način zdravljenja zdaj nemogoč.

HIŠNE GOBE

V. J. S.: V sobi, kjer ste pred dvema leti položili nov pod, so se na podu začele pojavljati gobe, ki se kljub skrbnemu strganju in odstranjevanju vedno bolj širijo. Kako jih naj odpravite?

Najboljši zavezanik, ki pripomore tej go-bi do širjenja je vlaga. Zato je treba vedno pri polaganju novih podov paziti, da je podloga suha in da je možno zračenje skozi pod. Za to ni priporočljivo, da se nova tla takoj premežajo z olnatno barvo, pač pa jih le premazati s firnežem. Seveda, ko so se gobe že pojavile je treba najti način, da jih odstranite. Ker so te gobe nevarne tudi zidu in vsemu gradbenemu materialu, je treba s čiščenjem postopati radikalno. Priporočam, da je najbolje odstraniti iz hiše ves material, les itd., ki je gojav. Prav tako tudi nadomestiti vso podlogo (pesek, les, žaganje itd.) ker se tudi v tem skrivajo klice, ki bodo izvršile novo okužbo. Vse dele pa, ki bodo ostali v sobi, premazati temeljito s kakim močnim razkužilnim sredstvom. Te gobe je težko zatreti, zato bo res najbolje, da okužen les nadomestite z novim in pazite, da bo stanovanje čim bolj suho.

PARADIŽNIKI SE SUŠIJO

J. P. S. Posadili ste možno razvite paradižnike v dobro pripravljeno zemljo. Potem, ko so rastline nekoliko pognale, jih

je nekaj zamrlo. Kaj more biti vzrok, da se paradižniki sušijo?

Kaj je krivo, da se paradižniki sušijo ne moremo ugotoviti. Vzrokov zato je lahko več. Pogosto napade rastline mrzamor. V zemlji pregrize steblo, ki nato vsahne. Tudi nepravilno sajenje je lahko krivo, dalje premočno gnojenje s straniščno. Izkopljite pomrle sadike in pregledajte zemljo, znabiti najdte mrzamorja.

RAJSKO JABOLKO.
F. N. P. V Gorici ste nabavili drevesce pod imenom »rajska jabolka«. V jeseni ste ga ovili s slamo, da ga zavarujete pred mrzom. Kljub temu je drevo pozeblo. Sedaj je poginilo pri koreninah. Vprašate če je poginjek nad koreninami plemeniti ali je divjak?

Mnenja smo, da je bil divjak požlahtnen višje nad zemljo in da ni drevesce samorodno in plemenito kot na pr. razne brskve ali slive. Priporočamo vam, da po-ganjke okulirate v avgustu mesecu. Če bi bodete lahko dobili tudi pri nas. Moramo Vas opozoriti, da te vrste jabolko uspeva samo v toplih krajih. Kjer trta ne raste, ne uspeva niti rajska jabolko. Tudi sicer ne bi dozorl sad tega drevesca v Vašem kraju. Na Gorškem na pr. dozorl komaj v začetku novembra. tedaj ko zapade pri Vas sneg.

ŠAH

Slovenska šahovska zveza ima nove prostore in nov naslov: Ljubljana, Bleiweisova 23 (licej). Vso pošto za zvezo je treba od-slej naslavljati na novi naslov.

V drugi finalni tekmi za klubsko prvenstvo Slovenske šahovske zveze je zmagal preteklo nedeljo v Ljubljani Ljubljanski š.k. nad š.k. »Vidmar« (Maribor) z visoko razliko 6½ : 1½. Odigrana je bila tudi prekinjena partija s prvega matcha. Partija je končala remis, tako da je bil končni rezultat prvega matcha 4 : 4. Končni rezultat obeh matchov je torej 10½ : 5½ za Ljubljanski š.k. — Državni prvak Ljubljanski š.k. je pokazal v drugem finalu pričakovano premoč, čeravno so mu bile zopet povzročene težave, da ni mogel nastopiti s kompletnim moštvom. š.k. »Vidmar« pa je dosegel vsekakor tudi v finalu kakor že v predtekmovalnih zelo časten rezultat. Klub, ki je sedaj mariborski prvak, kaže mnogo moči in volje do napredka ter ima torej predpogoje za ugoden razvoj. — Ljubljanski š.k. bo zastopal sedaj slovenske klube v nadaljnjih tekmah za državno prvenstvo. Te tekme se bodo vršile predvidoma šele jeseni, potem ko bosta Hrvatski š. savez in novi Srpski š. savez končala svoja tekmovanja.

Na turnirju za prvenstvo Berlina je zmagal bivši dunajski mojster Palme z 8 točkami iz 11. Naslednja štiri mesta dele Czac, Dahl, Grammatikoff in Nowarra s po 6½, nato šele sledi Šamisch s 6. — S turnirja je naslednja partija.

Angleška otvoritev
Beli: Palme Črni: Šamisch
1. c2—c4 Sg8—f6
2. Sb1—c3 e7—e6
3. e2—e4 d7—d5
4. e4—e5 d5—d4
5. e5 : f6 d4 : c3
6. f6 : g7

Običajne je 6. bc3; Df6; 7. d4. Po potezi v partiji je pozicija skoro popolnoma izenačena.

6. c3 : d2+
7. Lc1 : d2 Lf8 : g7
8. Dd1—c2 Sb6—c6
9. Sg1—f3 Dd8—e7
Najenostavnejše bi bilo tu pač Sd4, 10. Sd4; Ld4: in beli bi moral zaradi grožnje Df6 igrati takoj 11. Lc3, kakor bi bila partija najbrž hitro remis.

10. Ld2—c3 Lg7 : c3
11. Dc2 : c3 Dc7—b4?
Kakor izkušnja pokaže, je sledeča končnica mnogo ugodnejša za belega, najbrž celo že dobljena. Treba je bilo zato igrati Tg8, nato Ld7 in o—o—o ter iskati zapletov v srednji igri.
12. Dc3 : b4 Sc6 : b4
13. Ke1—d2!

S tem pride kralj v zelo ugoden položaj za končnico, namreč na c3. Ostale prednosti bele pozicije so boljša razporeditev kmetov, boljši razvoj in možnost zasedbe d-linije.

13. a7—a5
Sicer pride takoj Kc3 in po Sc6, b4.
14. a2—a3 Sb4—c6
15. Lf1—d3 Lc8—d7
16. Th1—e1 h7—h6
17. Kd2—c3 Th8—g8
18. g2—g3 Kc8—f8?
Bolje Kc7 in nato Tgd8.
19. Ld3—h7 Tg8—h8
20. Ta1—d1 Ld7—e8
21. Lh7—e4 Kf8—e7

Črni torej prizna, da je v 18. potezi izgubil tempo. Kralja nujno rabi za obrambo točke d7 in d8.

22. Le4 : c6 Le8 : c6
23. Sf3 : d4

Skakač je tu mnogo aktivnejši nego lo-vec. Naenkrat se še tudi izkaže, da je črni kralj v sredinju izpostavljen napadom. Od-slej je treba vedno računati z možnostjo Sf5+, na zato n.p.r. ni mogoče po Le8 igrati Td8.

23. Lc8 : e8
24. f2—f4 e7—c5

Prežene dolžnega skakača, toda za ce-lo nove slabe točke na c6.
25. Sd4—f3 Ta8—d8
26. Td1 : d8 Kc7 : d8
27. Te1—e5! b7—b6
28. b2—b4!

Ta prodor zelo dobro izrabljuje dejstvo, da so vse tri črne figure neugodno postavljene.

28. a5 : b4
29. a3 : b4 c5 : b4
30. Kc3 : b4 Lc8—d7
31. Te5—e2 Kd8—c7
32. Sf3—e5 Ld7—e8
Na f6 bi odločilo 33. Sd7; Kd7; 34. Ta2 in trdnjava vdre na a7 ali a8.
33. Te2—d2 Kc7—b7
34. Ta2—d2 Kb7—c7
35. c4—c5! b6 : c5
36. Kb4 : c5 f7—f6
Kljub reduciranemu materialu črnemu ni pomoči, ker bele figure predobro stojе.
37. Se5—c4 Le8—h5
38. Td2—d6 Lh5—g4
39. Td6—c6+ Kc7—b7
40. Sc4—d1+ Kb7—b8
41. Sd6—e4 črni se vda.

Iz knjige »Blazni Kronos 40«, zbirke 20 satiričnih listov Nikolaja Pirnata in 20 satiričnih sonetov Igorja Torkarja, ki so izšli te dni.

Nikolaj Pirnat: Kam-kavel

Sonet o hudiču

Sedi po turško vrag na sred planeta
v cilindru črnem, vabi, vabi zvito
prodaja čifut, puščico nabito:
»Mm, prima stvarca! Hej, in ta raketa.
napol zastoj patrončki so svinčeni,
torpeda tale vsak magnet vam prime,
v čistini tej je petrolejsko vime,
gospoda, plini zdaj so še pocenli!«

Z žveplenim smehom satan je prodajal
ljudem ubogim, majhnim, revnim, lačnim,
zaloge kup počasi se je stajal.

»Prodaj si vse, pa če te kdo napade!«
»Z njih lastnim zlatom njih življenja
kupim.
na kup jih zmečem v varne barikade!«
Igor Torkar

Izgubi vsekakor kmeta. Na Tg8 gre 42.
Kd6, Tg7, 43. Sf2, pa zopet padeta kmeta
e6 in f7.
Vasja Pirc

R A D I O

Nedelja, 9. junija
Ljubljana 8. Jutrnji pozdrav. — 8.15: Klavirski koncert gđc. prof. Silve Hrašov-čeve. — 9: Napovedi in poročila. — 9.15: Pisanje polje (plošče). — 9.45: Verski govor. — 10: Prenos cerkvene glasbe iz stol-nice. — 11: Koncert lahke glasbe. — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Nedelj-ski koncert radijskega orkestra. — 16.30: Pol ure za dijake. — 17: Kmetijska ura. — 17.30: Dvospevi (sestr. Stritarjevi). — 19: Napovedi in poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Mojstri har-monike (plošče). — 20.30: Pevski in orke-stralni koncert. — 22: Napovedi in poro-čila. — 22.15: Nekaj za ples (plošče).

Beograd 18: Plesna glasba (plošče). — 19.20: Stoletnica srbsko-hrvatske besede v zagrebškem narodnem gledališču (nacio-nalna ura). — 19.40: Koncert havajskega kvarteta. — 20.20: Narodne pesmi. — 22: Prenos glasbe iz kavarne. — 22.50: Plesna glasba (plošče). — Zagreb program ni pri-spel. — Sofija 18: Plesna glasba. — 20.30: Odlomki iz operet. — 20: Vokalni kon-cert (sopran). — 21.55: Plesna glasba. — Praga 19.10: Potpuri narodnih pesmi. — 20.15: Plošče. — 21.20: Operete. — London Program ni prispel. — Pariz program ni prispel. — Rim 17.15: Plesna glasba. — 20.45: Pesmi s plošč. — 21: Prenos opere »Madame Butterfly«. — 23.30: Plesna gla-sba. — Berlin 21.15: Koncert orkestra in solistov. — 23: Razna glasba. — Dunaj 14: Godalni kvartet. — 19.30: Odlomki iz oper. — 22.10: Lahka glasba.

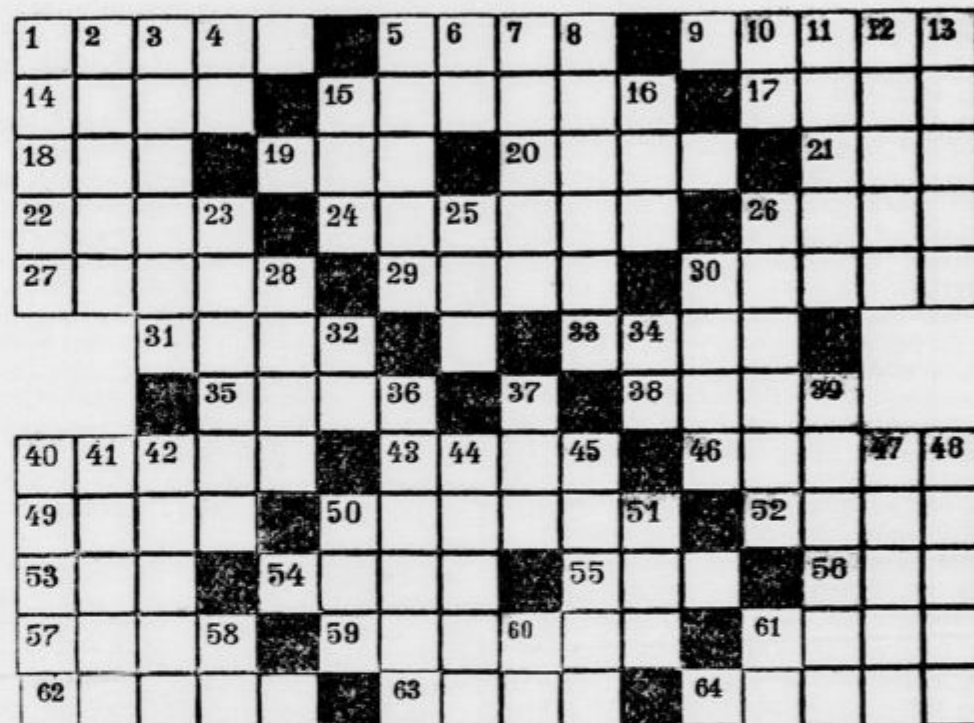
Ponedeljek, 10. junija
Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi in poročila. — 7.15: Pisan venček

veselih zvokov (plošče). — 12: Za vesele ljudi (plošče). — 12.30: Poročila in objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski kon-cert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Zdravstveno predavanje (Duševna in telesna občutljivost). — 18.20: Valček za valčkom (plošče). — 18.40: Mesečni slovstveni pregled. — 19: Napovedi in po-ročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 19.45: Več manire — pa brez zamere. — 20: Preludij in melodije (plo-šče). — 20.30: Rezervirano za prenos. — 22: Napovedi in poročila. — 22.15: V od-ih igra radijski orkester.

Beograd 18.50: Koncert na havajskih ki-tarah (plošče). — 19.40: Narodne pesmi. — 20.10: Violinski koncert. — 22: Koncert velikega radijskega orkestra in članice beo-grajske opere ge. Katarine Jovanović. — Sofija 13: Simfonična glasba s plošč. — 17: Lahka glasba in glasba za ples. — 18.15: Narodna glasba. — 19: Klavirski koncert (Beetho-ven). — 20: Simfonični koncert. — 22.05: Plesna glasba. — Praga 20: Koncert Češke filharmonije. — 21.20: Plošče. — 22: Za-bavni koncert. — London program ni pri-spel. — Pariz program ni prispel. — Rim 17.15: Plesna glasba. — 21: Simfonični kon-cert. — 22.10: Lahka glasba in petje. — 23.15: Plesna glasba. — Berlin 21.15: Od-lomki iz oper. — 23: Zabavni nočni kon-cert. — Dunaj 19.30: Violina in klavir (Schubertova dela). — 21.15: Zabavni kon-cert.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Križanka št. 20

Vodoravno 1 severna država, 5 poljsko orodje (3 skl.). 9. mesto v Grčiji. 14. ples. 15. m'adinska fašistična organizacija v Ita-liji. 17. zopet v srbohrvašč. 18. predlog. 19. rastlina. 20. ponos. 21. Irska organizacija. 22. Svensonov roman. 24. kraj pri Sušaku. 26. nasip. 27. hunski kralj. 29. bebec. 30. vrh v Kamniških planinah. 31. oblika glagola kihati. 33. del živalske glave. 35. plemo. 38. lesena stavba. 40. vrsta gibanja. 43. me-sto v Litvi. 46. orožje (popačenka). 49. pre-bivalec severnega naroda. 50. Indijski tem-pelj. 52. žensko ime. 53. svetopisemska ose-ba. 54. del stavbe. 55. junak iz Gotovčeve opere. 56. izraz pri tenizu. 57. del molitve. 58. barvilo. 51. del glave. 62. mesto na Eston skem. 63. del ozemlja (tudi določen pro-stor v zraku). 64. droben kamen.

Navpično 1. sveta slika, 2. uputen človek. 3. morska riba. 4. zaimek. 5. pripomoček za podzemeljsko elektrifikacijo. 6. pijača starih Slovanov. 7. čistilno sredstvo. 8. filmski ko-mik. 10. kazalni zaimek. 11. vrsta pesnika. 12. rimski cesar. 13. prevožen del poti. 15. nadnaravno bitje. 16. pogojni veznik. 23. prebivalec Ilirije. 25. trobilno. 26. okraden. 28. možko ime, tudi vrsta drevesa. 30. sku-pina hiš. 32. igralna karta. 34. vrsta zemlje. 36. prebivalec Azije. 37. možko krstno ime.

Rešitev križanke št. 19

Vodoravno: 1. Imotski; 7. krasota; 13. val; 14. lindolej; 16. srp; 17. ak; 18. sara-banda; 20. go; 21. kip; 22. čad; 23. Ali (2. ali); 24. Ob; 26. silak; 28. No; 29. vas; 31. žica; 32. Aa (2. AA); 34. lan; 35. golida; 36. Cankar; 37. Sem; 38. dr. (2. Dr.); 39. vaba; 40. top; 42. ar (2. Ar — argon); 44. opera; 47. da; 48. rog (3. Rog); 50. Uri; 51. oče; 52. Re (— renij, 2. Hede); 54. Krasin-ski; 57. ha; 58. Arn; 60. Si-tai-pe; 61. Eol; 62. podpora; 63. Kalipsko.

Navpično: 1. Ivanov; 2. mak; 3. ol; 4. slap; 5. Kir; 6. inačica; 7. klada; 8. Ren; 9. ajda; 10. os (2. Os-osmij); 11. trg; 12. Apolon (2. apolon); 15. obala; 18. sir; 19. alt; 25. bager; 26. sidro; 27. Kaaba; 28. na-rod; 30. som; 31. žid (2. žid); 33. Ana; 34. lat; 36. carinik; 37. satrap; 39. Veria; 41. padalo; 43. sok; 45. pusta; 46. hči; 49. krlo; 51. okei; 53. Ero; 55. air; 56. Spa; 57. kos; 59. ud; 61. ep.

Naredba o zatemnitvi

Kako se ponoči oteži orientacija sovražnim letalom

Beograjska »Politika« objavila večkrat članke, ki poučujejo ljudstvo, kako se naj ravna v raznih situacijah vojne. Priznati moramo, da je objavljane takšnih aktualnih člankov za ljudstvo zelo koristno. Zato smo sklenili tudi mi objaviti naredbo o zatemnitvi, ki velja za področje dravske banovine. Vsi narodi imajo o zatemnitvi že dolgo časa zakonite predpise in med njimi je naredba o zatemnitvi, ki velja za področje dravske banovine, najmlajša. Ima pa prav zaradi tega to prednost, da je najboljše, ker vsebuje več predpisov, kakor druge zadevne naredbe in je sestavljena po izkušnjah, ki jih je že prinesla tokratna vojna.

Ta naredba ima naslednje določbe:

Splošna določila

Namen zatemnitve je onemogočiti ozroma otežiti sovražnim letalom orientacijo pri poletih nad našim ozemljem. Zatemnitev je treba izvajati tako, da se javno in zasebno življenje kakor tudi gospodarstvo in promet ne prekinja ter da se razvijajo kakor mogoče nemoteno.

Odredbi za zatemnitev izda za območje dravske banovine po najkrajši poti ban, za posamezne upravne okoliše pa po potrebi središči načelniki in starešine državnih krajevnih policijskih oblasti. V primeru, da se taka oblastvena odredba ne izda pravočasno, veljajo predpisi o zatemnitvi v slučaju nočnega letalskega alarma sami po sebi.

V mobilnem in vojnem stanju uvedena zatemnitev ima trajen značaj in traja vsak dan od sončnega zahoda do vzhoda.

Za zatemnitev skrbi in odgovarjajo osebe ali organi, ki objekt ali delne določene prostore, katere je treba zatemniti, dejansko uporabljajo oz. upravljajo.

Stroške zatemnjevalnih naprav nosijo, kolikor ni z zakonitimi predpisi ali s pogodbenimi drugače določeno, v prejšnjem odstavku omenjene osebe in organi.

Stroške zatemnjevalnih naprav po vseh stopnišnih, hodniških in drugih splošno dostopnih prostorih zasebnih hiš nosi hišni lastnik oziroma oseba, ki ima vso hišo v najemu ali ki jo v celoti uživa.

O učinkovitosti zatemnjevalnih naprav se je treba po objavi te naredbe prepričati s poskusi, ki naj se izvršijo v zelo temnih nočeh.

Vse zatemnjevalne naprave je treba hraniti tako, da so vedno pripravljene za uporabo.

Prekrški te naredbe se kaznujejo ne glede na to, ali spadajo pod odredbe drugih kazenskih predpisov, po čl. 60. točka 2., zakona o notranji upravi z globo 10 do 1000 din oziroma, če se globa ne plača v določenem roku, z zaporom od 1 do 20 dni. Prav tako se kaznujejo tudi osebe, ki zatemnitve motijo ali preprečujejo.

Kako se izvaja zatemnitev

Med zatemnitvijo je dopustna potrebna razsvetljava prostorov in objektov, preprečiti pa se mora vsako prihajanje direktnih svetlobnih žarkov v prostor, kjer bi bili vidni opazovalci iz zraka. Električni tok ne sme biti ukinjen. Svetila, ki za normalni potek javnega, zasebnega in gospodarskega življenja ter prometa niso potrebna, se v času zatemnitve ne smejo uporabljati. Vsa ostala razsvetljavanja, tako v notranjosti objektov kakor tudi na prostem se mora zatemniti tako, da izstopajoča svetloba ni več vidna iz daljave 500 metrov.

Zatemnitev se doseže z zastiranjem ali zasenčenjem svetil, z zastiranjem ali prekrivanjem svetlobnih odprtih prostorov.

Zatemnitev svetil

Po omenjenem načinu zatemnitve vsa svetila na prostem, ki bodo v uporabi v času zatemnitve, kakor tudi svetila v notranjih prostorih poslopij, naprav in vozil. Svetila je treba torej zatemniti tudi v onih prostorih, ki se le prehodno uporabljajo (veže, stopnišča, hodniki), ki morajo biti razsvetljeni zaradi varnosti prehoda, pa tudi v kletih, shrambah itd.

Svetila zastremo ali zaslonimo tako, da so njihovi žarki iz zraka v navpični in poševni smeri docela nevidni, njihov svetilni učinek zmanjšan, možnost tvorjenja odsevov pa izključena.

Svetila zatemnimo ali z znižanjem svetilne jakosti ali z zastiranjem izstopajočih žarkov, eventualno tudi s primerno kombinacijo obeh postopkov.

To dosežemo z znižanjem napetosti električnega toka; z uporabo svetilnih teles manjše svetlobne jakosti; z uporabo svetlobnih filtrov in opleskov, ki zadržujejo svetlobne žarke; z zastiranjem s senčniki, zasloni in svetlobo usmerjajočimi napravami (z zaslonkami, strešicami itd.). Kot primeren optični filter je treba smatrati le prosojni (ne pa prozorni) sivomodri filter.

Kot tvorilo za filtre in zaslone je treba uporabljati papir, lepenko, pergamentni papir, goste tkanine, drobne žične mreže, bakič in podobne umetne snovi, glino, porcelan, steklo, ter lake in opleske.

Vsa ta tvorila morajo biti trpežna, v kolikor je potrebno, obstojna proti toploti in ognju ter — če se uporabljajo na prostem, tudi odprna proti učinkom vremenskih izprememb.

Javna razsvetljava

V običajnem obsegu se v času zatemnitve ukinje, pač pa je treba namestiti posebno zasenčena in zastrta svetila na vseh važnih križiščih, ulicah in ostalih zunanjih prostorih, kjer je to potrebno. V ta namen je treba na obstoječe ulične svetilke pritrčiti primerne zasenčne naprave. Ta zasenčena svetila smejo izžarevati le indirektno svetlobo v smeri navpično navzdol, tako da je okoliški prostor pod svetilno enakomerno razsvetljen z razpršeno svetlobo sivomodne barve. Če bi poleg tega še obstajala možnost odsevov in ožarje, je treba take površine prekriti ali preplekati.

Ta svetila pa morejo biti opremljena z vidnimi označbami (n. pr. v obliki stranskih svetlobnih rež), ki vzbujajo opozorjajo na smer ulic in na posebne nevarnosti na cestah, n. pr. na ovinke, prehode, važna križišča itd.

Svetila vozil

Z zgoraj omenjenimi sredstvi je treba zastreti in zatemniti tudi svetila vozil, ki morajo biti razsvetljena med vožnjo, kakor tudi, če stoje na krajih, kjer parkiranje

ni dovoljeno. Vozila naj uporabljajo le najpotrebnejše luči, ki pa morajo biti zastrte ali zasenčene.

Žaromete vozil je treba zastreti tako, da izstopajo žarki direktne svetlobe v tankem pramenu, ki je proti vodoravni smeri nagnjen za nekaj stopinj navzdol. Poleg posebnih izdelanih naprav te vrste se je možno posluževati tudi primernih pokrival s svetlobno rezo, ki jih nataknemo čez žaromete. Reza je pri motornih vozilih široka 5 do 8 cm in visoka 1 cm, pri žarometih koles pa 4 cm oziroma 1 cm.

Svetlobno jakost uporabljenih svetil je treba tako zmanjšati, da svetloba iz daljave 500 m ni več vidna, vendar pa mora svetloba zasenčenega žarometa segati vsaj 100 m pred vozilo. Za znižanje jakosti svetlobe je treba uporabiti prosojni sivomodri filter, ki naj se namesti (prelepi) čez svetlobno rezo. Polna svetloba žarometa se sme uporabljati le zunaj stranskih naselbin na odprtih cestah; v mestih in naseljih se sme brez izjeme uporabljati le zmanjšana svetloba, prav tako tudi pri srečanju vozil na odprti cesti. V primeru, da miruje vozilo na prostoru, ki ni določen za parkiranje, mora imeti prižgano žarnico za parkiranje. Zadnje rdeče luči je treba zasloniti na podoben način (seveda brez uporabe sivomodnega filtra) ali pa z nekaj cm dolgo cevjo iz debelega papirja, lepenke ali pločevine. Taka cev se nataknemo vodoravno na zadnjo luč. Rdeča svetloba izstopa na ta način le v vodoravno smer za vozilom, gočim je od strani in iz višine zasenčena.

Pri dvokolesih je treba zadnji blatnik preplekati v dolžini 20 cm z belim opleskom.

Pri svetilih vodnih vozil je poleg stranskih in vrhnjih zaslonov uporabljati tudi vodoravne zaslone, da se onemogoči zrcaljenje in odboj svetlobnih žarkov na vodi.

Zatemnjena vozila morajo voziti skrajno previdno in smejo v naseljenih krajih uporabljati le zmanjšano hitrost (največ 10 km na uro).

Signalna svetila

Na podoben način je treba zasenčiti in zasloniti tudi signalna svetila, ki urejajo promet in ki služijo za važne označbe. Med taka svetila spadajo prometni znaki železniškega in cestnega prometa, označbe postajališč cestne železnice, rešilnih postaj, zdravnikov, lekarn, cestnih prehodov, zaklonišč, telefonskih govornikov, dalje tudi označbe cestnih del in popravil na cestah itd. Vsa ta svetila ostanejo med zatemnitvijo v obratu vendar pa je njihova svetilna jakost zmanjšana, izstopajoči žarki pa tako zaslonjeni, da je svetloba vidna le iz prometno-tehnične smeri. Tovrstna svetila je treba zasloniti s strešicami in zasloni, ki onemogočajo izstopanje žarkov navpično in poševno navzgor.

Reklamna razsvetljava

kakor tudi razsvetljava svetlobnih ur, svetlečih napisov in izložb se med zatemnitvijo ukinje. Da pa se običajno olajša orientacija in je mogoče najti zaželeno lokacijo.

Zahteve sadjarjev in vrtnarjev

Kako bi se z uspehom dvignilo naše sadjarstvo

Sadjarji in vrtnarji so postavili na svoji redni letni skupščini dne 2. junija t. l. naslednje zahteve:

1) Določbe lovskega zakona naj se tako spremene, da bi mogel občinski odbor v onih občinah, kjer je sadjarstvo gospodarska panoga, odrediti, da se mora zajec iztrebiti. Iztrebiti ga mora lovski zakupnik. Sadjarjem v ostalih krajih naj bo zagotovljeno povračilo dejanske škode brez posebnih stroškov in strogih formalnosti.

Pri spremembi lovskega zakona naj sodelujejo zastopniki kmetijskih zbornic in sadjarskih društev.

Za predsednice odškodninskih razsodišč naj se postavljajo samo osebe, ki so tudi praktični sadjarji.

2) Banska uprava naj podvzame potrebne ukrepe, da se bo banovinska naredba o čiščenju sadnega drevja in zatiranju sadnih škodljivcev z dne 7. I. 1939 povsod strogo izvajala.

3) Obvezno škropljenje proti San-Jose kaparju bo rodilo uspeh le tedaj, če se bo izvajalo v okuženih okoliših v vseh nasadih brez izjeme. Ker pa so pokončevalna sredstva in drvesne škropilke sorazmerno drage in si jih mali in srednjeveliki posestniki zaradi občutne denarne stiske pri najboljši volji ne morejo nabaviti, je nelogično potrebno, da prisložitka prizadetim kmetovalcem na pomoč država in banovina z izdatnimi denarnimi podporami. Škropljenje naj opravijo pod strokovnim vodstvom posestnika sami. Banska uprava naj odredi fitopatološki pregled sadovnjakov v vseh okrajih ter izda v primeru okužbe potrebne ukrepe.

4) Če namerava oblast saditi občestne nasade, naj v ta namen podeli kmetovalcem drevje brezplačno. To drevje bodo kmetovalci oskrbovali sami po navodilih oblasti. Drevje in pridelek naj bosta last kmeta, na čigar zemljišču raste.

5) Občutna ovira za dobičkonostni razvoj sadne trgovine je pomanjkanje primerne sadnih skladišč (sadnih skladišč) pri naših kmetovalcih. Z ureditvijo sadnih skladišč na zadrugi osnovi bi se stroški za producenta znatno znižali in sadi bi bilo mogoče prodajati tudi pozimi, ko je navadno ugodna števila konjunktura kakor jeseni. Taka skladišča bi bila najučinkovitejši regulator cen na domačih in tujih tržiščih in bi bila velikega pomena za povečanje konzuma — prvenstveno namiznih jabolč. Nudila bi uspešno orodje v tekmi z inozemskim, zlasti z ameriškim blatom, ki si osvaja jugoslovenska tržišča proti koncu zime tem lažje in uspešneje, ker domačega blaga v tem času primanjkuje. Meročajne oblasti prosimo, da nudijo našim sadjarskim podružnicam in zadrugam izdatno denarno pomoč za gradnjo zadrugijskih sadnih skladišč. Ponavljamo ponovno našo zahtevo, da se zgradi v Mariboru kot v najvažnejšem jabolčnem središču v državi, kakor tudi v Ljubljani, čim prej centralni skladišči s hladilnimi napravami. Taka skladišča bodo donosala ogromne koristi našim sadjarjem in izvoznikom, služila pa bodo tudi potrebam tranzitnega prometa s sadjem v druge države.

6) Produktivni zelenjave v Sloveniji, osobito v Ljubljani in okolici, je treba po-

kale in trgovine, je treba v zatemnjene izložbe namestiti gorilim predpisom ustrezajoče svetlobne označbe ali napise slabe svetilne jakosti.

Uporaba ročnih in žepnih svetilk in prižiganje vžigalic na odprtih prostorih ni dopustno. V nujnih primerih je dovoljena uporaba zaslonjenih in sivomodro zastrtih ročnih svetilk z razpršeno svetlobo.

Za večjo varnost prometa

je treba cestne prehode, nevarna križišča, izpremembe v cestnem nivoju, odprta stopnišča itd. označiti z omenjenimi svetlobnimi znamenji ter z opleski. V ta namen je treba preplekati robove pločnikov, cestne kamne, prehodne prometne črte, drogove, drevesa in ograje ob cestah, pa tudi nasipe vogale itd. z menajočim se črno-belim opleskom ali pa z opleskom s svetlobnimi barvami. Ti opleski morajo biti odporni proti učinkom vremenskih sprememb trajni in v temi dobro vidni.

Zatemnitev svetlobnih odprtih

Med svetlobne odprtine prostorov spadajo vrata, okna vrhne svetline, steklene stene in strehe ter ostale odprtine poslopij in vozil, ki služijo za vstopanje svetlobe v dotični prostor. Zaradi zatemnitve jih je treba zastreti s svetlobo nepropustnimi pripravami, tako da je onemogočen izstop svetlobe iz poslopij v zunanji prostor. Možna pa je tudi uporaba delne zatemnitve svetlobnih odprtih in delne zatemnitve svetil.

Zatemnitev svetlobnih odprtih je treba izvršiti na vseh poslopjih tako s cestne kakor tudi z dvoriščne strani na svetlobnih odprtinah onih prostorov, v katerih je potrebna nezmanjšana normalna razsvetljava (torej v stanovanjskih prostorih, uradih, šolah, delavnicah, trgovskih in podobnih obratih, bolnicah, gostinskih obratih, zabaviščih, gledališčih itd.).

Kot sredstva, ki omogočajo tovrstno zatemnitev, naj se uporabljajo predvsem železobetonske zastiralne naprave, kakor lesene in železne naoknice, žaluzije, roloji, gosti zastori in zavese. V primeru, da take naprave ne zadostujejo za potrebno mero zatemnitve, jih je treba z dodatnimi postopki izpopolniti. V ta namen služi zastiranje s temnimi papirjem in raznimi zavesami ter z opleskanjem steklenih delov. Kjer se to ne zadostuje, oziroma kjer sploh ni naprav, je treba svetlobno odprtno opremiti s posebnimi zatemnitvenimi zastori in zasloni. Ti so lahko iz temnega zatemnitvenega papirja ali iz tenkih plošč lepenke, lesa, pločevine, iz umetnih snovi, iz gostih temnih tkanin itd.

Katero izmed naštetih sredstev je najprimernejše za zastiranje določenih svetlobnih odprtih, naj se ugotovi od primera do primera. Uporabljena sredstva naj bodo trpežna, ravnanje z njimi pa hitro in enostavno. Pri zastiranjih je treba posebno paziti na steklene stene in vrata, na izložbe in posebno še na vrata, ki vodijo iz lokalov neposredno na odprte prostore (n. pr. na ulice). V takem primeru je treba v lokalni postavitvi pred izhod tako zvano svetlobno zatvornico, ki onemogoča izstopanje svetlobe iz normalno razsvetljenega lokala na prosto, kadar izstopajo osebe skozi vrata.

Svečati posebno pažnjo in začeti akcijo v

dveh smereh, da se začne propaganda za

povečanje konzuma zelenjave med delavskim in kmečkim ljudstvom in da se izposluje na merodajnih mestih pospeševanje in organizacija izvoza zelenjave iz Slovenije v južne, posebno primorske kraje ob času, ko je tam primanjkuje. Omogoči naj se tudi izvoz v inozemstvo. Vse to naj se doseže z ustanovitvijo posebnih združenj. Ureditev tržnih razmer po naših mestih in trgih je nujna, da se olajša domači konzum zelenjave in sadja.

7) Ker je sadnih sušilnic izredno malo, je nujna naloga državnih in banovinskih oblasti, da gradnjo sadnih sušilnic z izdatnimi subvencijami omogočijo in vsestransko pospešujejo. Isto velja tudi za brezalkoholno sadno produkcijo, ki je iz znanih razlogov prav v naših krajih potrebna čim večje moralne in gnotne podpore od strani oblasti.

8) Sadne sušilnice naj se izpopolnijo in oskrbijo s potrebnimi inženirskimi in domačo predelavo sadja. (Kotli za kuhanje marmelade, lupilniki za sadje, stiliatorji za napravljanje sokov.)

9) Po vseh naj se prirejajo tečajji o vlaganju in pakovanju sadja ter tečajji za vkuhanje sadja in izdelavo sokov.

10) Podružnicam SVD naj oblasti dovolijo tržarine prost gladke za vkuhanje sadja, kakor ga dobivajo vinogradniki za stajenje mošta in dobavljajo za krmljenje čebel.

11) Industrijska podjetja naj opozore svoje delavstvo, da ne bo delalo škode sadjarjem.

12) SVD naj po možnosti skuša dobiti v predelane nasade in navodila, ki se objavljajo v raznih listih o sadjarstvu in vrtnarstvu in jih po potrebi popravi. Če se to ne da doseči, naj oblasti napake v svojem glasilu ob bodo člani opozorjeni na pomanjkljivosti.

13) Glede obiranja sadja izdati predpisi naj se strogo izvajajo, da ne bo nevarno sadje kvarilo cene drugemu sadju.

14) Banska uprava naj organizira potujoče tečajje o sadenju in obiranju ter prepeševanju sadja in o obiranju in shranjevanju sadja.

15) Za pospeševanje sadjarstva naj nastavi dva potujočna učitelja za sadjarstvo.

16) »Prizadej naj čim prej imenuje vsaj dva svoja delegata za pospeševanje sadjarstva in sicer enega za Dolenjsko in enega za Belo Krajino.

17) V svrhu poglabitve pouka o sadjarstvu in vrtnarstvu ter pouka o zatiranju škodljivcev kulturnih rastlin, naj se nastavi posebni sadjarski in vrtnarski strokovniki.

18) Da bo mogoče širiti res zdrave in rodovitne sadne vrste naj vsaka podružnica komisijsko določi drevesa, od katerih ne sme jemati cepiče. Taka drevesa naj se vidno označijo.

19) Za logaški okraj naj se določi v sadnem izboru odlično domače jabolko »sevek« ki jo upeljujejo tudi v sosednih krajih Italije.

20) Organiziraj naj se dobava cepičev hrusk, ki so dobre za sušenje.

21) Naj se ponovno izda »Sadni izbor« v besedi in sliki.

22) Prepovedi naj se prodaja raznih eks-traktov za napravljanje umetnega sadjeca. Ti ekstrakti kvarijo cene sadjeca in so tudi sicer brez vsake vrednosti za človeško prehrano.

23) Prepovedi naj se kuhanje zganja iz kupljenega sadja (fig, rozin in slivno).

Posebne zahteve drevesničarjev

1) Vzgoja sadnega naraščaja se mora vršiti po določilih in etnotnih smernicah ki jih predpiše banska uprava v sporazumu z drevesničarji za vse drevesnice.

2) Predpiše naj se pravilen način prodaje, kontrolirajo strokovno in fitopatološko vse enkrat prijavljene in odobrene drevesnice brez posebne prijave. Priznani in morda obvezni organizaciji naj se prizna sodelovanje pri kontroli in pravica, da sme po sklepu izvršiti to tudi ločeno od uradne kontrole in o tem poročati.

3) Nastavi naj se poseben referent za vzgojo sadnega naraščaja, ki ima potrebno znanje in prakso in ki naj vodi ter kontrolira vse drevesnice, javne in privatne

ter usmerja vzgojo tako, da je v prid sadjarstvu. Kontrola mora biti stroga toda vzgojna.

4) V načelu nimajo drevesničarji ničesar protiv javnim drevesnicam. Želijo, da ostanejo in vršijo plemenito tekmo. Vsekakor se pa ne da tajiti, da so prav javne drevesnice povzročale v preteklem desetletju pri prodaji sadnega naraščaja dumping, ki je porazno vplival na privatno podjetnost, da je ta danes močno opošla in grozi pomanjkanje dobrega sadnega naraščaja. Zahtevajo, da se preneha z dosedanjim prakso podpor in dotacij, ki so omogočale neprimerno nizke cene, daleč pod vzgojnimi stroški.

Vsaka javna drevesnica mora biti vzor tudi v pogledu rentabilnosti. Vrednim in potrebnim kmetiskim sadjarjem naj se zlasti v primeru nezgod dajejo subvencije za nakup sadnega naraščaja, ki se izplačajo onim javnim drevesnicam, kjer bo dotičnik drevesca prejel. Na ta način bodo podpore prejemali res vredni in potrebni in bo ista otipljiva, dočim je do danes imel korist od znižanih cen vsak, tudi nepotreben.

Kako skrbi znanost za vsakdanji kruh

Da bo kuruza bolj obrodila

Pred leti že se je hudoval moj stari prijatelj France Gorican na napredne nauke o vzgoji drevesne krošnje pri mladih čelencih: »Sami niso poznali potrebe in življenja dreves, pa so nas bedake učili, kako je treba obrezati mlado drevesce na prvo, drugo, tretje in še ne vem kolikšno vejo, vreteno. Napačno so sodili, da bo drevo v poznejših letih sledilo njihovi, im posegom in bo krošnja drevesa dvo, tri in še večnadstropna. Toda pogledi, ljubi prijatelji, kaj ne vidiš že od daleč, da je tistole drevo, ki prav vitko kakor topol poganja v višino, bobovec, ono tam ob poti, ki gre v šir kakor bezgov cvet, mošančica in ono tam, ki je naravnost krošnje krošnje, kakor da bi ga bil pristrijel angleški vrtnar, pa je, saj ve, londonski pep nek. Preveč brihtni hočemo biti, to je tudi eden vzrokov za naše neuspehe.«

Teh tvojih besed, dragi France, sem se spomnil, ko sem šel te dni mimo koruznega polja pa sem se zamislil, kako smo pred davnimi leti okopavali v junjski pripek mlade koruzne rastline. Kako je zaneslo v pirničasti zemlji motiko kar pod turščico in je gledalo za nami negodnički kakor na bojnem polju. No, pa nisem mislil o tem pisati, temveč sem se spomnil, da smo pri drugem okopavanju in pred obiskovanjem prav pridno otrgavali zapernike, po novem pišejo zalistnike. Kmetu je pere žvi list, listje pa grabi v jeseni za steljo. No, pa pri koruzi ni kmet rabil ne enega ne drugega izrazca, temveč smo rekli tem pritralnim izrazkom otroci. Ponekod jim pravijo tudi mladci ali dvočiki. Rajna mati mi je dala najvažnejše temeljne nauke kmetijstva, pa mi je tudi o teh otrokih rekla da jih je treba zato polomiti, da bodo rastline bolj gnale na šokovje. »Ni zametavati sicer koruznice, vendar je glavni pridelek zrnje,« je prav trdila.

Glede zapernikov pa so dognala nova opazovanja, da niso v škodo, temveč naravnost v korist boljšemu koruznemu pridelku. Temeljiti in večletni poskusi na kmetijski poskusi postaji v državi Nebraska Zedinjene države Amerike so ugotovili, da je bil donos na parcelah, ki so jim pušili zapernike v zrnju za 15 odstotkov v turščicini na celo za 18 odstotkov večji od donosa parcel, ki so jim polmili zapernike. Seveda so poskusi strokovnjaki ta polav tudi obšli in so mnenja, da se narava z odganjanjem zapernikov sama pobira za potrebo šokov in do neke mere uravnave njihovo rast ter okrije z zaperniki ravnine in ublažuje prebužno rast turščevine in škodo šokovja. Posnanje zapernikov predstavlja torej neke vrste zavoro za turščevino, ki bi imela sicer preveč življenjske moči v sebi kakor bi in potrebovala za svoj pravilen razvoj. Da je to označeno ameriških strokovnjakov pravilno potrjuje značilna okolnost, da številni zaperniki, toliko bolj pada čim bolj gotovo je setev. Prav tako dajo tudi slabo upravnost setve malo zapernikov.

Polem kem posega tisti kdor odstranjuje zapernike v prirodno uravnovešeno škodo pridelku ter vrši dvakrat lažjo delo. Morda bo kdo uvaževal ta domneva, saj je višek pridelka po tem lažje brezplačnem načinu tako znaten, da bi se moral upravnost vsekaj naš kmet.

Ko sem srečeval v duhu rast turščevine polja, sem se spomnil na hudo vročino, ki ga gnalo tisto leto dosedanjemu slabemu vremenu, ali pa naravnost kot posledica dosedanje moče tudi letos nastojati v ulici in avestru. Takrat se prišlo viti koruzni listi na koncu v riave cigare, močice se posuše in lasje na mladim šokovju zamaž čaka oploditve. Kot posledica take poletne suše nastajajo škoti s prav raztresenim zrnjem kakor škroba čeljusti ali pa niso do konca izdelani z zrnjem. Ruski strokovnjak Mušilko je predločil vzroke in medsebojno odvisnost teh pojavov, pa je prišel do zaključka, da moremo z našim trudom sami pomagati rastlinam do popolnega namreka. Suša in huda pripeka povzročajo namreč da dozori cvetni prah v koruznih metlikih prehitro, kakor se polavijo lasje na šokovju. Ti lasje nikakor niso le za okras rastlini, temveč predstavljajo pestice, na katere pada cvetni prah vzkli in pržene svoje osnove naravnost v žensko plodnico v notranosti šoka. Za to je treba, da pride na te pestice pravočasno pravilno zreli cvetni prah. Na vsaki koruzni niivi se najde precej znanih rastlin, ki dajejo še takrat ko so pri večini rastlin že davno povsem suhe metlice, vedno dovolj rodovitne cvetne prahu, ki bo lahko oplodil slabo oplodeno šokovje v rasti zgodnejših rastlin, če bi prišel na njihove pestice. Kar rastlina sama ne more izvesti, ji more pomagati človek, je sklepali Musilko. Otrgal je zjutraj zreli cvetni prah na podstavljani karton in je s tem prahom opráševal v razdobju dveh do treh dni no dvakrat še nezadelsko šokovje. Učinek njegovega dela je bil pravljen, saj je dosegel povečanje pridelka za 15 met-skih stotov na hektar. Delo ni naporno niti zamudno, saj more en sam delavec oprášiti v enem dnevu do 3 hektare površine zasejane s koruzo. Na isti

način moremo oploditi in dovesti do rodovitnosti še pozneje pognale šoke, ki po navadi prav zaradi vročine zakrnijo. To delo lahko opravijo tudi otroci izraie in jim bo to v zabavo, ter jih bo znatno približalo velikim skrivnostim, ki jih snuje okoli njih večno mlada mati narava.

Janko Kač

Joža Bekš:

Ob letu

(sinu Srečku 9. VI. 1939.)

Še zvižga kos z družico v tihem gaju in krmi neboljene otročice, še plem pomlad čez polja se in griče v zelenja, cvetja svežega sijaju.

Le Ti si se zamaknil v nemem kraju, zaman srce v prostost Te zlato kliče, nič več v prijatelj Te krog ne miče, za vselej je razstalo leto naju...

In vendar — noč je tolažnica sladka, ko v živi vrača Tebe mi pojavi prelestna sanja, skopa žal in kratka.

Pozdrave Ti prinašam v dan sanjavi obletnice turobne Zdenka, Zlatka* — Ti pa mi Borisa** srčno pozdravi!

* pokojnikova prijatelj

** smrtno ponesrečen 25. VI. 1939.

Novi orehi

Bratovsko deljenje

Karel, Emil in Pavel imajo skupaj 24 jabolč, a vsak drugo število, in jih sklenejo tako razdeliti, da bo nazadnje imel vsak enako število. Karel, ki ima največ jabolč, da Emilu in Pavlu toliko jabolč, kolikor jih ta dva že imata. Tedaj pa vidijo vsi, da jabolka še zmerom niso pravično razdeljena. Zato dele jabolka še enkrat in sicer da Emil, ki ima zdaj največ jabolč, Karlu in Pavlu toliko jabolč, kolikor jih onadva že imata. Po tem deljenju ima Pavel največ

Kapital

Beseda 1 din, davek 3 din;
za sifro ali dajanje naslova
3 din. Najmanjši znesek
17 din.

Ureditve

premoženja
Poravnave, konkurenze
zadeve, odkup in inkaso
terjatev (tudi kmečkih)
nabavo posojil in druž-
benikov dobrotvornosti i
varno naložitev kapita-
la, ureditve uprave in
književnosti, bilance,
kalkulacije, upravnice
nepremičnin, nadzorovane
poslovanje, splošno tr-
govsko obrtno zadeve za-
pajno poveritve strokovni
pisarni

Lojze Zajc
Ljubljana, Gledališka ul.
16-16

Hranilne knjige

vrstnostne papirje
kupujemo
stalno po najvišjih cenah
in takojšnjem plačilu
RUDOLF ZORE
Ljubljana, Gledališka ul. 12
14350-16

Situir. gospodina
prosi manjšega posojila
proti 8 odst. obrestim.
Ponudbe na ogl. odd.
Jutra pod »Takoj ra-
bimo.« 14684-16

5000 posojila
na posveto ishem. v
knjizba na prvo mesto.
Kavčič, Galusovo nabre-
žje 11/2. 14796-16

Trgovina v Celju
ki ima izredno združiti
se z dobro uvedeno gos-
podarstvo v večjem krogu
odjemalcev ter za blago
v vrednosti do 80 tisoč
din, naj piše na podr.
Jutra v Celju pod »So-
dobno sistem« 14671-16

Katera gospa
bi posojila nekaj de-
narja dobremu gospe-
du proti vknjižbi. Po-
nudbe na podr. Jutra
v jeseni pod »Pošten in
hvaležen« 14681-16

Posojilo din 25.000
za dobo enega leta na
vknjižbo na prvo mesto
na posveto v lepem
krajcu Dolenjske ishem.
Obresti po dogovoru ali
brezplačno stanovanje
za uporabo vrta oz. ni-
je. Stanovanje lahko go-
spod. Posojilo. Ponudbe
na ogl. odd. Jutra pod
»Popolnoma varno«
14694-16

**Kateri trgovski na-
obrazeni gospod**
od 35 do 50 let bi žel
k moji sestri vdovi kot
posredovale ali družab-
nik. Potreben kapital 30
do 50 tisoč din. Ponud-
be na ogl. odd. Jutra
pod »Dobro ideja trgo-
vina in miren lep dom.«
15783-16

Knjižice

Hranilnega in posojilnega
sistema Ljubljana, znesek
din 25.000, din 8.000 in
5.000 ugodno prodam. —
Rudolf Zore, — Ljubljana,
Gledališka ulica 12.
15000-16

Posojilo
ischem. v gotovini ali v
državnih papirjih ali v
hranilnici nezadostnih
knjižicah 50.000 din pro-
ti zopetni vrtni. Dam
100% jamstvo. Ponudbe
pod »Realiste na ogl. odd.
Jutra v Celju.«
14976-16

Družabnika

z kapitalom, sposobnega
v spekulaciji in kolonizaci-
stiki, ishem. Ponudbe na
podružnico Jutra Maribor
pod »Moderna mestna trgo-
vina.« 15084-16

Lokali

Beseda 1 din, davek 3 din,
za sifro ali dajanje naslova
3 din. Najmanjši znesek
17 din.

Mesnico
dobro idejo na promet-
no krajino prodam. Po-
nudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Zaradi bolezni«
14713-19

**Ali ste rojeni
med leti
1859—1935?**

Čitalci »Jutra«, rojeni med leti 1859 do
1935, se naprošajo, da navedejo svoje ime
in točen datum rojstva. F. T. KARMAH,
grafolog, čigar znanstvena raziskavanja so
splošno priznana in obsežno komentirana
v vseh listih, se je odločil, da priredi čital-
cem »Jutra« senzacionalne napovedbe,
na čijih osnovi zamore generacije, rojene
med leti 1859—1935 popraviti svoj življenjski
položaj in doseči srečo v vsakem po-
gledu. Ta objava je velike važnosti in nudi
čitalcem edinstveno priliko, da si izboljšajo
življenjsko srečo. Nepogrešljiva jasnovid-
nost grafologije vam bo pomagala:

1. Vaš značaj, njegove hibe, njegove kva-
litete;
2. vaše poglede v ljubezni;
3. vaše izglede v spekulaciji, trgovini;
4. vaše izglede glede potomstva;
5. dolžost vašega življenja;
6. vaše prijatelje, vaše protitektorje;
7. vaše neprijatelje, krivične obdolžitve;
žitve;
8. potovanja, spremembe bivališča;
9. rodbinske neprilike;
10. vse, kar hočete vedeti o loterijskih
uspehih.

Stavite nekoliko važnejših vprašanj, ki
vas najbolj zanimajo, in točne rojstne po-
datke. Vse zgoraj omenjeno dobite POPOL-
NOMA BREZPLAČNO, ako kupite od pi-
sca njegovo najnovejšo knjigo »NAŠ ŽI-
VOT I OKULTNE TAJNE«. Cena knjigi
samo 30 din. Denar naj se pošlje naprej
na čekovni račun št. 17455 na točen naslov:
F. T. Karmah, Zalec.

Lokal

Primeren za spekerijsko
govino, s stanovanjem, od-
dam 1. avgusta. Naslov v
vseh poslovalnicah Jutra.
14984-19

Lokal

v začetku Rožne doline
primeren za govedinarstvo, v bli-
žini državnih uradov takoj
prodam zaradi rodbinskih
razmer za 30.000 din z vsem
inventarjem. Ponudbe na:
Poldi Pečkar, Zagreb, Vla-
ška 95. Bufet. 14661-19

Kdor ima 30.000 din
v gotovini, lahko takoj pre-
vzame dobro vpeljano in
dobrodošlo trgovino z me-
šanin blagom na promet-
nem kraju z vso zalogo in
vsem potrebnim inventarjem
ter stalno klijentelo. Ponud-
be poslati na ogl. odd. Jutra
pod sifro »Ekstencija
zasiguran« 14595-19

Natakarica

zmožna vodstva in kuhe,
išče gostino na račun.
Ponudbe na podružnico Ju-
tra Maribor pod »Dobra
moč« 15083-19

Brivski lokal

izjemno dobrodošlo krajo.
Ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Prometen kraj«.
15042-19

Knjige

Beseda 1 din, davek 3 din;
za sifro ali dajanje naslova
3 din. Najmanjši znesek
17 din.

Slovenske knjige

raznih založb kupim.
Ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Slovenske
knjige« 14787-8

Prodaj knjigo

»Naše zdravilne rastli-
ne« za 150 din (450 din)
Naslov v ogl. odd. Jutra
Naslov v ogl. odd. Jutra
14567-8

Filatelija

Beseda 1 din, davek 3 din;
za sifro ali dajanje naslova
3 din. Najmanjši znesek
17 din.

Stare znamke

kupujem zbirke partije
Massenware v vsaki ko-
ličini plačam najvišje
cene. Nujne ponudbe
na Filat. biro dr. Simić
Zagreb Hila 25 ali oseb-
no četrtak 13. VI. hotel
Metropol Miklič Ljubljana
na. 14688-39

Posest

Beseda 1 din, davek 3 din,
za sifro ali dajanje naslova
3 din. Najmanjši znesek
17 din.

Naprodaj:

1.) stavbišče s 3 zid. ob-
jektom in obsežnim sadnim
vrtom blizu postaje elektr.
žel. v Ljubljani. Pripravo
za govedinarstvo. Posojilo
35.000 din. — Vprašati:
Klanček Katica, Stu-
dent. pri Mariboru Ob-
režna cesta 87. 14745-20

Novozidano hišo

stanovanjsko enonad-
stropno z velikim vr-
tom prodam. Pobrežje,
Cvetlična ulica 2, pri
Mariboru. 14744-20

Hiša z vrtom

in gostilna naprodaj v
Studentih pri Mariboru
v bližini koroškega ko-
lovdora. Pri hiši postaja
mestnega avtobusa. —
Ponudbe na podružnico
Jutra Maribor pod »Go-
stila« 14749-20

Parcela v Celju

15 minut od ko'odvora,
suh, sončan, naprodaj
po 25 din kv. m. Staut,
Store. 14750-20

Hiša

skoraj nova, z veliko
delavnico, pripravna za
vsako obrt, z električno
razsvetljavo in vrtom
ugodno naprodaj. Infor-
macije pri: Čreplinskih,
Celje, Glavni trg 5. 14753-20

V Šmarjeti

naprodaj hiša, zelenjadni
vrt in nekaj zemljišča. Pri-
meren za letovsko hišo.
vseh poslovalnic Jutra.
15802-20

Travniki ali parcelo

v bližini okolici Ljub-
ljane kupimo. Ponudbe
z navedbo cene na ogl.
odd. Jutra pod »Zdrav-
ga« 14756-20

Enonadstropno vilo

od Trstevski cest s sadnim
vrtom prodam. Kovčič, Sto-
žice 78. 14859-20

Dvostanovanjska hiša

z vrtom na prodaj. Ljub-
ljana, Stožice, Funkova ul.
27. 14898-20

3.600 m²

nije v Klečah prodam ali
zamenjam za parcelo. Hor-
vat, Poljanska c. 69. 14854-20

Stavbna parcela

v Mednem
tik postaje, ceste in Save
naprodaj. Poizve se v vseh
poslovalnicah Jutra. 14901-20

Hišo v Brežicah

z gostilno, hlevom in vr-
tom ugodno prodam. Po-
nudbe na naslov: Biser,
Industrija gumbov, Kamnik
Drav. banovina. 14850-20

Mlin

nov, na motorni pogon, dva
par. kamnov, valček, na-
prodaj pod ugodnimi po-
goji. Naslov: Slav Aloj-
zij, Dobričnik pri Treb-
njem. 14891-20

Donosno boljše hišo

kupim v Ljubljani ali bli-
žini okolici. Samo podrob-
ne in točne podatke na
ogl. odd. Jutra pod sifro
»Obrestovanje«. 14852-20

Trgovsko ali

stanov. hišo
večjo, na prometni točki
v Ljubljani, za ca 2 milijona
din, kupim. Ozirom se iz-
ključno samo na točne po-
datke. Ponudbe na ogl. odd.
Jutra pod značko »In-
dustrije«. 14851-20

Visokoprtilična hiša

s trgovskimi magacinii
in pritlikinami ter 1 ju-
trom 1013 kv. m vrta v
Novi Kapeli. Vse potrebne
informacije dobite
brezplačno Poslujem hišo
in solido. 14838-20

»Realiteta«

posredovalca nepremi-
čnin se nahaja samo v
Prešernovi ul. 54-I te
leč. 44-20. 14914-20

Krasno vilo

lani dovršeno, s popol-
nim modernim komfor-
tom 140 kv. m zaidano
na 800 kv. m površine,
štirisočno in enosobno
stanovanje z vsemi pri-
tiklinami, krasen vrt, 4
min. od tramvaja, vred-
nost najmanj 450 tisoč
din zamenjam zaradi
selitve za vilo v Ljub-
ljani (event. za večjo
parcelo in doplačilo).
Ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Zagrebr«. 14717-20

Zamenjam hišo

v letoviskem mestu Do-
lenjske s hišo v Ljub-
ljani ali okolici. Ljogor,
Ljubljana, post. predal
št. 209. 14735-20

V Banja Luki

prodam lepo stavbo
parcelo 7 min. od naj-
strojnejega trgovskega
centra, vodovod, elektri-
ka in kanalizacija so
sed Slovence, po zelo
ugodni ceni Ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod
»Ugodna sigurna nalož-
ba« 14698-20

Majhno hišo

ali posvetim kupim na
Dolenjskem. — Ponud-
be pod »Takoj denare
na ogl. odd. Jutra.«
14785-20

Večje gozdno

kupim. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Posest«.
14795-20

Zamenjam vilo

z Mariboru, Tomšičeva
c. št. 8 (drevored) za
enakovrednim objektom
v Ljubljani. — Ponudbe
na: Lobnik, Ljubljana,
Gajeva ulica 5/II. 14791-20

Stavbn oparcelo

boru prodam. Vprašati:
Poldi Pečkar, pri Mari-
lovski ulici 46. 14746-20

Ugodna prilika

za upokojence! Na Pra-
gerskem (pri postaji)
prodam 2stanovanjsko
posojilom in hišo za
35.000 din. — Vprašati:
Klanček Katica, Stu-
dent. pri Mariboru Ob-
režna cesta 87. 14745-20

Novozidano hišo

stanovanjsko enonad-
stropno z velikim vr-
tom prodam. Pobrežje,
Cvetlična ulica 2, pri
Mariboru. 14744-20

Hiša z vrtom

in gostilna naprodaj v
Studentih pri Mariboru
v bližini koroškega ko-
lovdora. Pri hiši postaja
mestnega avtobusa. —
Ponudbe na podružnico
Jutra Maribor pod »Go-
stila« 14749-20

Parcela v Celju

15 minut od ko'odvora,
suh, sončan, naprodaj
po 25 din kv. m. Staut,
Store. 14750-20

Hiša

skoraj nova, z veliko
delavnico, pripravna za
vsako obrt, z električno
razsvetljavo in vrtom
ugodno naprodaj. Infor-
macije pri: Čreplinskih,
Celje, Glavni trg 5. 14753-20

V Šmarjeti

naprodaj hiša, zelenjadni
vrt in nekaj zemljišča. Pri-
meren za letovsko hišo.
vseh poslovalnic Jutra.
15802-20

Travniki ali parcelo

v bližini okolici Ljub-
ljane kupimo. Ponudbe
z navedbo cene na ogl.
odd. Jutra pod »Zdrav-
ga« 14756-20

Enonadstropno vilo

od Trstevski cest s sadnim
vrtom prodam. Kovčič, Sto-
žice 78. 14859-20

Dvostanovanjska hiša

z vrtom na prodaj. Ljub-
ljana, Stožice, Funkova ul.
27. 14898-20

3.600 m²

nije v Klečah prodam ali
zamenjam za parcelo. Hor-
vat, Poljanska c. 69. 14854-20

Stavbna parcela

v Mednem
tik postaje, ceste in Save
naprodaj. Poizve se v vseh
poslovalnicah Jutra. 14901-20

Hišo v Brežicah

z gostilno, hlevom in vr-
tom ugodno prodam. Po-
nudbe na naslov: Biser,
Industrija gumbov, Kamnik
Drav. banovina. 14850-20

Mlin

nov, na motorni pogon, dva
par. kamnov, valček, na-
prodaj pod ugodnimi po-
goji. Naslov: Slav Aloj-
zij, Dobričnik pri Treb-
njem. 14891-20

Donosno boljše hišo

kupim v Ljubljani ali bli-
žini okolici. Samo podrob-
ne in točne podatke na
ogl. odd. Jutra pod sifro
»Obrestovanje«. 14852-20

Trgovsko ali

stanov. hišo
večjo, na prometni točki
v Ljubljani, za ca 2 milijona
din, kupim. Ozirom se iz-
ključno samo na točne po-
datke. Ponudbe na ogl. odd.
Jutra pod značko »In-
dustrije«. 14851-20

Visokoprtilična hiša

s trgovskimi magacinii
in pritlikinami ter 1 ju-
trom 1013 kv. m vrta v
Novi Kapeli. Vse potrebne
informacije dobite
brezplačno Poslujem hišo
in solido. 14838-20

»Realiteta«

posredovalca nepremi-
čnin se nahaja samo v
Prešernovi ul. 54-I te
leč. 44-20. 14914-20

Ugodna prilika

Hiša s parcelo v smeri
6500 kv. m ter vodno
koncesijo za 30 Pa pri-
meren za manjšo indu-
strijo po ugodni ceni
naprodaj v lepem me-
stu Bole. Poizve se v
ogl. odd. Jutra. 14644-20

Opekarno

v bližini Ljubljane, no-
vo, enonadstropno hišo
vsem zemljiščem ugo-
dno prodam. Ponudbe
na ogl. odd. Jutra pod
»Opekarna« 14549-20

Hiša

skoraj nova enonadstrop-
na, s vsemi pritlikinami
in vrtom tik cerkve v
Metliki, pripravna za
obrt ali upokojenca na-
prodaj pod ugodnimi po-
goji. Naslov v ogl. odd.
Jutra. 14558-20

Rentabilno hišo

od 100 do 400 tisoč, naj-
rajši v Ljubljani. Infor-
macije Burčič, gostina, Me-
dvedova 20. 15001-20

6-stanovanjska hiša

na najpomembnejši cesti, do-
nos 53.000 ugodno napro-
daj. Realiteta, Prešernova
cesta 54/I. 14964-20

Hiša

visokoprtilična, dvostano-
vanjska, z vodovodom in
700 kv. m vrta, naprodaj.
Guncije št. 38, št. Vid nad
Ljubljano. 14954-20

Neometano

komf. vilo
prodam zaradi denarne
stiske. Cena 180.000 din.
Hipoteke 1/4, ponudbe
pod »Sever Ljubljane«
na ogl. odd. Jutra. 14839-20

Dvostanovanjska

hiša
nova, sončna lega, v
St. Jernej. Informa-
cije v brivnici na
Zaloški cesti 27. 14834-20

Stavbno parcelo

njiyo v smeri 3930 kv. m
po novem dirkališču po
leg državne ceste v št.
Jernej. Informa-
cije v brivnici na
Zaloški cesti 27. 14834-20

NAPRODAJ:

Hiša, enonadstropna, 5-
stanovanjska. Cena 170.
tisoč. Hipoteke 60.000.
Dravlj. 14920-20

Hiša

enonadstropna, 3-
stanovanjska, donos 37.
tisoč. Cena 90.000. Hi-
poteke 30.000. 14920-20

Parcela v Celju

15 minut od ko'odvora,
suh, sončan, naprodaj
po 25 din kv. m. Staut,
Store. 14750-20

Hiša

skoraj nova, z veliko
delavnico, pripravna za
vsako obrt, z električno
razsvetljavo in vrtom
ugodno naprodaj. Infor-
macije pri: Čreplinskih,
Celje, Glavni trg 5. 14753-20

V Šmarjeti

naprodaj hiša, zelenjadni
vrt in nekaj zemljišča. Pri-
meren za letovsko hišo.
vseh poslovalnic Jutra.
15802-20

Travniki ali parcelo

v bližini okolici Ljub-
ljane kupimo. Ponudbe
z navedbo cene na ogl.
odd. Jutra pod »Zdrav-
ga« 14756-20

Enonadstropno vilo

od Trstevski cest s sadnim
vrtom prodam. Kovčič, Sto-
žice 78. 14859-20

Dvostanovanjska hiša

z vrtom na prodaj. Ljub-
ljana, Stožice, Funkova ul.
27. 14898-20

3.600 m²

Lepo solčno sobo
oddam poleg sodnice. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
15003-23

Čez počitnice
oddam lepo sobo z 2 posteljami in posebnim vzhodom z vso oskrbo. Vprašati Cesta 29. oktobra št. 10 visoko pritličje levo.
14990-23

S 1. julijem
oddam lepo svetlo sobo s parketirano podlago, s 2 posteljami, s posebnim vzhodom z uporabo kopalnice, Kosič, Trubarjeva ul. 2-1 pri šentjakobskem mostu.
14993-23

Opremljeno sobo
kulinjo in kopalnico oddam. Ponudbe na ogli odd. Jutra pod »Čez počitnice«.
14995-23

Sobo
za dve osebi na željo s hrano oddam Jurčičev trg 2-III.
15051-23

Opremljeno sobo
z dvema posteljami oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
15065-23

Prazno sobo
s posebnim vzhodom oddam s 1. julijem Lanujska ul. 17. Mirje.
15009-23

Sobo
lepo svetlo zračno z uporabo kopalnice oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
15026-23

Solčno sobo
z uporabo kopalnice takoj oddam. Mirje Maršmontova 35.
15041-23

Opremljeno sobo
solčno in malo sobico, oddam s poslovalnicami Jutra.
15098-23

Sobo
oddam enemu ali dvema gospodoma pri kolodvoru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
15100-23

Opremljeno sobo
strog lepo, v centru mesta oddam gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
15095-23

Sobo v centru
mesta, pripravljeno za pisarni, s poslovalnicami Jutra.
15091-23

Opremljeno sobo
lepo, zračno, eventuelno tudi s hrano, oddam takoj s 1. julijem dvema gospodoma ali gospodinjama. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
15019-23

Opremljeno sobo
z uporabo kopalnice oddam za 15. junij boljšemu gospodu ali zakončemu paru brez otrok. Gajeva 8, pritličje, desno.
15034-23

Opremljeno sobo
s soprobo kopalnice oddam gospodu v centru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
15033-23

Malo sobico
oddam. Čankarjevo naselje, je 3/II., desno.
15031-23

Sobe iste
Bedsa 50 par, davek 3 din, ter 3 din za šifro ali danje naslova. — Najmanjši znesek dni 15.
15031-23

Sobo
v strogem centru, s soprobo kopalnice, sčem takoj ali 15. junija. Ponudbe na ogli odd. Jutra pod šifro »H. K.«
14973-23

Državni uradnik
mlajši isče pri boljši obitelji hrano in stano. vnanje. Plača točno. Ponudbe na ogli odd. Jutra pod »Primerne«
14706-23a

Opremljeno sobo
z vzhodom s stopnišča sčem za takoj. Ponudbe s ceno na ogli odd. Jutra pod »Za odpočitke«.
14706-23a

Sobo
z ali brez hrane, isče za 1. julij mirna, vse dan oddatna gospodinja. Ponudbe na ogli odd. Jutra pod »Sredina«.
14877-23a

Višji dr. uradnik
isče sobo primerno — opremljeno s separatnim vzhodom in uporabo kopalnice za 1. julij. Ponudbe na ogli odd. Jutra pod »Uradnik«
14917-23a

Garsoniero
ali lepo opremljeno sobo v okolici Tabora sčem za 1. julij. Ponudbe na ogli odd. Jutra pod »Točen plačnik«.
15030-23a

Lepo svetlo sobo
zračno in solčno isče ves dan oddatna šivilja s hčerko. Ponudbe na ogli odd. Jutra pod »Hrana za hčerke«.
15102-23a

Stroji

Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

2 pisalna stroja
v kovčku, skoro nova in 3 vrste pisarniške stroje, rabljene v odličnem stanju. »Torpedov«, Miklošičeva 18.
14646-29

Žaga
venecijanska ali deli za isto se kupijo. Ponudbe na ogli odd. Jutra pod »Žaga«.
14993-29

Dva bencinska motorja
v dobrem stanju, prodam po ugodni ceni. — Anton Vindiš, Breg pri Ptuj.
14767-29

Motor do 350
v brezhibnem stanju, kupim, po možnosti štirikotni. Ponudbe in nabavo cene, prevoznih km, znamke in načina vžiga na ogli odd. Jutra pod »M 350«.
14800-29

Parno lokomobil
cca 250 kg z najmanj 100 m2 ogrevane površine, po možnosti z odjemaljem pare iz cilindra »Vojkova« pritiska kupim. Kurilnice na domačem premogu okoli 4000 kalog. Ponudbe na industrijski odio Jugoslovske banke dd. v Zagrebu.
14669-29

Stroj
za pokosovanje pletenine kupim. Naslov šue Franc, Šmartno pri Lj. — 14657-29

Brzoklepalnik
popolnoma nov za 250 din prodam. Kamus Ivan Posavec p. Podnanje.
14689-29

Varilni agregat
30-300 Amper, elektrobrusilni stroj s posamičnimi za litarne in ključavnice delavnice ter več varilniških in mizarskih univerzalnih strojev, ki nim iz zalozne v Ljubljani. — Dožan Ivan, Frančiškanska ulica 4. Tel. 45-42.
14710-29

Poceni naprodati
2 lahka krojaška stroja, 2 lahki stroji z okroglim nožem, Ivan Jax in sin, Trčeva 36.
14960-29

Anker šivalni stroj
za gospodinjice, šivilje, krojače in čevljarice tudi za entanje z dvema iglama, malo rabljene krojaške, čevljarice ter z dolgim čolnikom od 300 din naprej prodaja Triglav, Resliva 16.
14949-29

Sostanovalko
sprejemem. Stari trg 5 (dvorišče).
14873-23

Čevljarski stroj
golodni in lahki kupim. Ponudbe na ogli odd. Jutra pod »Čevljarski stroj«.
14832-29

Vodno turbino
ležebo kompletno prodam. Ponudbe na ogli odd. Jutra pod »Poceni«.
14913-29

Tkalske stroje
ozke in široke kupim. Ponudbe sčolnim tehničnim opisom na ogli odd. Jutra pod »Večje količine«.
15047-29

Hitite!
partija prvotnih šiviljinskih strojev, več kot 100 in otroških vozičkov (rabljene vzamemo v račun) je prav poceni na prodaj pri Prometu na sprti križanske cerkve.
15027-29

Pisalni stroj
Ideal skoraj nov ugodno prodam F. A. Grčar Kolodvorska 35.
15068-29

Prodamo
PLETILNE STROJE: 2/80 — 12/80 — 12/100 — 4/80. Jaquardstroji 10/80. Klepastroji za pletenje kravati in trakov, kompletno z dublir navsalnim strojem, TRIKOT ŠIVALNE stroje: Zick-Zack, Ueberdeck in Gummieinzieh, Singer brzovalni in tamburilni stroji. Raze transmišije, motorje, pogonizke (Untertrieb) in telefone. »Mela«, Ljubljana Trčeva 20.
15056-29

Informacije
Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Prekle
Preklecujem, da ni res, kar sem govorila o Bergman Mariji, Celovška 42 in se ji zahvalujem, da je odstopila od tožbe. Čessnik Angela.
14974-31

Mali beli pes
dolgodlak, je za zatek. — Vilharjeva 41.
14904-27

Pes škotarjer
mal, črn, dolgodlak na prodaj. Naslov v oglaš. odd. Jutra.
14828-27

Živali
Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Prekle
Preklecujem, da ni res, kar sem govorila o Bergman Mariji, Celovška 42 in se ji zahvalujem, da je odstopila od tožbe. Čessnik Angela.
14974-31

Mali beli pes
dolgodlak, je za zatek. — Vilharjeva 41.
14904-27

Pes škotarjer
mal, črn, dolgodlak na prodaj. Naslov v oglaš. odd. Jutra.
14828-27

Živali
Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Prekle
Preklecujem, da ni res, kar sem govorila o Bergman Mariji, Celovška 42 in se ji zahvalujem, da je odstopila od tožbe. Čessnik Angela.
14974-31

Mali beli pes
dolgodlak, je za zatek. — Vilharjeva 41.
14904-27

Pes škotarjer
mal, črn, dolgodlak na prodaj. Naslov v oglaš. odd. Jutra.
14828-27

Živali
Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Pridelki

Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Seno in slamo
kupujemo vagonake količine. Ponudbe na naslov Bermež in drug Vrhniko.
14936-33

Košnjo
polog kolodvoru na Laverci prodaja lastnik osebo v nedeljo 9. junija ob 3 popoldne.
14886-33

Les
Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Drva za kurjavo
vagonake, pošiljke, kupujemo. Ponudbe z nabavo množice, vrste, nakladalne postaje in zadnje cene takoj na Biro Bela, Sombor.
14739-15

Drva za kurjavo
II in III vrste hrastova bukova, brezova drobne in grče kupim. — Volf Prahin Sav. Marof, kolodvor. 14692-15

Obri
Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

POZORI!
Imeite zdrave noge! Brez bolečin in brez krvavenja odstranim pokvarjene nohte in kurja očesa. Dolgoletna uspešna strokovna praksa. Konec bo Vašega trpljenja. Konec v kopalnici hotela Sion Vam se treba priti k strokovnjaku Dekančič.
10394-30

Velik damski krojaški salon
dobro vpeljan oddam prvotni, strokovni osebni podreje ugodnimi pogoji. Dopise na ogli odd. Jutra pod »Damski saloni«.
14540-30

Za šivilje in pletilje
izdelujemo gumba, tamburino in kosmatino vsake vrste blago. — Mela, Ljubljana, Trčeva 20.
15057-30

Dragocenosti
Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Vsakovrstno zlato
kupuje po najvišjih cenah. — ČERNI JUVELIR »Gubina« ulica.
14897-24

Kranj
Tvoj ocelas bil brez daruma. Obenem
14624-24

Simpatična vdova
samostojna, 38 let stara, s 21 letnim mesečnim dohodkom 2000 din želi spoznati boljšo situirano, trgovačo ali državno uradnika. Le resne ponudbe na ogli odd. Jutra pod »Značka« in simpatija«.
14867-24

Gospodična
stara 25 let, želi znanja s starejšim gospodom 50 do 60 let, ki bi ji pomagal iz denarne zadrege. Dopise prosim na ogli odd. Jutra pod »1940«.
14846-24

Akademik
dobro situiran želi spoznati samostojno mlajšo gospodinjico v svrhu desetdnevne bivanja na Jadranu. Dopise na ogli odd. Jutra pod šifro »Harmonija 24«.
14986-24

Vdova
s premoženjem želi znanja s penzionistom ali drž. nastavljencom. Po navedbi na prodaj. Jutra pod »Maribor pod »Poštenost«
15089-24

Trgovca
želi nesebično poznati sčemo iz okolice Celja, dobrega značaja in srca. Prednost imajo vdove. Dopise na prodaj. Jutra v Celju pod šifro »Iskreno prijateljstvo«.
15070-24

Četrtek
dvignite pismo, 15046-27

Prijateljico
samo boljšo damo, želi spoznati gospod srednjih let. Dopise na ogli odd. Jutra pod »Prijateljstvo«.
15101-24

Živali
Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Prekle
Preklecujem, da ni res, kar sem govorila o Bergman Mariji, Celovška 42 in se ji zahvalujem, da je odstopila od tožbe. Čessnik Angela.
14974-31

Mali beli pes
dolgodlak, je za zatek. — Vilharjeva 41.
14904-27

Pes škotarjer
mal, črn, dolgodlak na prodaj. Naslov v oglaš. odd. Jutra.
14828-27

Živali
Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Prekle
Preklecujem, da ni res, kar sem govorila o Bergman Mariji, Celovška 42 in se ji zahvalujem, da je odstopila od tožbe. Čessnik Angela.
14974-31

Mali beli pes
dolgodlak, je za zatek. — Vilharjeva 41.
14904-27

Pes škotarjer
mal, črn, dolgodlak na prodaj. Naslov v oglaš. odd. Jutra.
14828-27

Živali
Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Prekle
Preklecujem, da ni res, kar sem govorila o Bergman Mariji, Celovška 42 in se ji zahvalujem, da je odstopila od tožbe. Čessnik Angela.
14974-31

Mali beli pes
dolgodlak, je za zatek. — Vilharjeva 41.
14904-27

Pes škotarjer
mal, črn, dolgodlak na prodaj. Naslov v oglaš. odd. Jutra.
14828-27

Živali
Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Salva Creme

sestavljena po principu preizkušene sodobne kozmetike, Vam omogoča uporabo te kreme za DVOJE NAMENOV — ZA DAN in NOČ Vegetabilna parna kopel za parjenje obraza ob stalni uporabi SALVA KREME, daje vaši polti vso dražest in svežost, ki si jo želite.

SALVA-LABORATORIJ
Glavno skladišče: Zagreb, Varšavska 3
DOBIVA SE V VSEH STROKOVNIH TRGOVINAH!

Dopisi
Vsaka beseda 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 20 din.

Ženitve
Vsaka beseda 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 20 din.

Svetlolaso
vitko, nežnočutečo, ne-našminkano, vedro deklet, ki bi hotela žrtvovati popoldneve in večere po prijateljski hrepenenju samotarju, prosi za naslov (preko ogli odd. Jutra) pod »Poletni večeri« in s sliko (katero zamenja ali vrne) skromen fant, nazven okoren kmet, na znotraj zagrenjen poet.
14755-24

Uradnica
mlada, močnejše postave, visoka isče znanja s fino čutečim drž. uradnikom do 45 let starosti. Dopise na ogli odd. Jutra pod »Osmiljena 27«.
14687-24

Uradnica
mlada, močnejše postave, visoka isče znanja s fino čutečim drž. uradnikom do 45 let starosti. Dopise na ogli odd. Jutra pod »Osmiljena 27«.
14687-24

Mlajša gospa
v zakonu neredna, si želi prijatelja, ki bi ji denarno pomagal. Dopise na ogli odd. Jutra pod »Razumevanje«.
14793-24

Kateri starejši
gospod, upokojenec ali v službi, bi rad spoznal vdovo z majhno trgovino. Ponudbe na področje Jutra Maribor pod »Vdovae«.
14743-24

Opravljam
diskretne poizvedbe dopisovanje in ostale zaupne posle. Ponudbe na ogli odd. Jutra pod »Vestno in strogo zaupno«.
14897-24

Kranj
Tvoj ocelas bil brez daruma. Obenem
14624-24

Simpatična vdova
samostojna, 38 let stara, s 21 letnim mesečnim dohodkom 2000 din želi spoznati boljšo situirano, trgovačo ali državno uradnika. Le resne ponudbe na ogli odd. Jutra pod »Značka« in simpatija«.
14867-24

Gospodična
stara 25 let, želi znanja s starejšim gospodom 50 do 60 let, ki bi ji pomagal iz denarne zadrege. Dopise prosim na ogli odd. Jutra pod »1940«.
14846-24

Akademik
dobro situiran želi spoznati samostojno mlajšo gospodinjico v svrhu desetdnevne bivanja na Jadranu. Dopise na ogli odd. Jutra pod šifro »Harmonija 24«.
14986-24

Vdova
s premoženjem želi znanja s penzionistom ali drž. nastavljencom. Po navedbi na prodaj. Jutra pod »Maribor pod »Poštenost«
15089-24

Trgovca
želi nesebično poznati sčemo iz okolice Celja, dobrega značaja in srca. Prednost imajo vdove. Dopise na prodaj. Jutra v Celju pod šifro »Iskreno prijateljstvo«.
15070-24

Četrtek
dvignite pismo, 15046-27

Prijateljico
samo boljšo damo, želi spoznati gospod srednjih let. Dopise na ogli odd. Jutra pod »Prijateljstvo«.
15101-24

Živali
Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Prekle
Preklecujem, da ni res, kar sem govorila o Bergman Mariji, Celovška 42 in se ji zahvalujem, da je odstopila od tožbe. Čessnik Angela.
14974-31

Mali beli pes
dolgodlak, je za zatek. — Vilharjeva 41.
14904-27

Pes škotarjer
mal, črn, dolgodlak na prodaj. Naslov v oglaš. odd. Jutra.
14828-27

Živali
Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Prekle
Preklecujem, da ni res, kar sem govorila o Bergman Mariji, Celovška 42 in se ji zahvalujem, da je odstopila od tožbe. Čessnik Angela.
14974-31

Mali beli pes
dolgodlak, je za zatek. — Vilharjeva 41.
14904-27

Pes škotarjer
mal, črn, dolgodlak na prodaj. Naslov v oglaš. odd. Jutra.
14828-27

Živali
Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Prekle
Preklecujem, da ni res, kar sem govorila o Bergman Mariji, Celovška 42 in se ji zahvalujem, da je odstopila od tožbe. Čessnik Angela.
14974-31

Mali beli pes
dolgodlak, je za zatek. — Vilharjeva 41.
14904-27

Pes škotarjer
mal, črn, dolgodlak na prodaj. Naslov v oglaš. odd. Jutra.
14828-27

Državni namesteneec
s pravico do pokojnine srednjih let resen soliden, zmacen simpatičen fant želi poznanstva v svrhu ženitve z gospo od 25 do 30 let simpatično, inteligentno, pošteno dobrega srca s nekaj premoženja. Resne ponudbe s sliko na ogli odd. Jutra Maribor pod »Odična volja«
15081-25

Mirna gospodična
z lastno hišo poroči značajnega gospoda v drž. službi, trgovca ali slično. Ponudbe na ogli odd. Jutra pod »Ljubljana 17«
15060-25

Razno
Bedsa 1 din, davek 3 din; za šifro ali danje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

OKAMA MAZILLO
iz zdravilnih sečil — čudovit uspen pri ranah, opeklinah, ožuljenih volku — turih in vnetjih itd. za nego dojenčkov pri kožnem vnetju, za gospoda tudi vdova v boljšem položaju 50 do 60 l. v svrhu zakona, Diskretno. Dopise na ogli odd. Jutra pod »Odična gospodinja«
14695-25

Soliden gospod
premožen, želi spoznati v svrhu ženitve trgovsko nastrojeno gospodinjico s primerno dohodkom. Resne ponudbe na ogli odd. Jutra pod »Dom sreče«.
15780-25

Podoficir
isče znanja z gospodinjico lepe zunanosti, čiste preteklosti, staro do 20 let, zaradi ženitve. Ponudbe s sliko, ki se diskretno vrne, na ogli odd. Jutra pod »Veno šivote«.
14642-25

Krojaški moister
32 let star, se želi poročiti s gospodinjico 20 do 30 let staro,

Grič

TOVARNA COKOLADE,
BONBONOV IN MARMELADE

Zagreb

Poslovalnica: Jurisiceva ul.
Tovarna: Pile 1. šte. 10.Priporočamo svoje prvovrstne izdelke vseh vrst čokolade, bonbonov,
desertov in marmelade. Specialiteta: Dvakrat pasirana mezga (pekmez)

Zahtevajte naše izdelke kjer koli kupujete!

Zastopnik za Slovenijo:

tt. Bon-Bon, Florjanc Josip
LJUBLJANA, Miklošičeva c. 30 — Tel. 44-42.

Izletna točka za turiste

Kamniška Bistrica

AVTOBUS vozi iz Kamnika ob nedeljah in praznikih ob 6.25,
9.10 in 14.40 — povratek iz Kamniške Bistrice ob 7.10, 16.45
in 19.00 uri.Od 1. VII. do 1. IX. vsak dan z odhodom iz Kamnika ob 9.10
in povratkom iz Kamniške Bistrice ob 16.45 uri.

Avtobusi za izlete na razpolago!

Avtobusno podjetje „PEREGRIN“, Kamnik
TELEFON št. 24ARTUR
HVALAtrgovina z mešanim
blagom
KAMNIK

Za pomlad in poletje

dobite vse potrebno orodje za vrt in polje
v trgovini z železnino

F. Kimeswenger

KAMNIK

SUTNA

VILKO
CERARurar, zlatar, optik
in prodaja dvokoles

KAMNIK

ZAHVALA

Za mnogoštevilne izraze iskrenega sočustvovanja, katerega smo
prejeli ob bridki izgubi našega dragega soproga, očeta in starega očeta,
gospoda

Mächtig Karl-a

železniškega uradnika v pokoju

pismeno ali ustmeno, se tem potom vsem najpriskrbeje zahvaljujemo.

Prisrčno zahvalo izrekamo vsem darovalcem vencev in svežega cvetja
ter vsem prijateljem in znancem, ki so blagopokojnika v tako častnem
številu spremili na njegovi zadnji poti k večnemu počitku.Maša zadušnica se bo brala v sredo, dne 12. junija 1940. ob 7. uri
v farni cerkvi sv. Franciška.

LJUBLJANA, dne 9. junija 1940.

Žalujoči ostali

Mestni pogrebni zavod
Občina LjubljanaUmrli nam je v 81. letu starosti naš ljubljani soprogo, najboljši oče,
stari oče, stric, svak, tast in zet, gospod

Lilleg Maks

davčni nadupravitelj v pokoju

previden s tolažili svete vere.

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, dne 10. junija 1940 ob
14.5. uri popoldne izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska
cesta št. 9) na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 8. junija 1940.

Žalujoči: IVA roj. MEDEN, soproga; ERIK, BRANKO, sinova; VALESKA
por. VETER, hči; IGOR VETER, vnuk; TONE VETER, zet; NATA roj.
STANISIC, MILICA roj. TODOROVIC, sinah.

FRANC HREHORIČ

MANUFAKTURNA VELETRGOVINA

LJUBLJANA

TYRŠEVA CESTA št. 28

TELEFON 24-04

Kupimo rabljeno, dobro ohranjeno

LOKOMOBIL

za stalno obtežbo 200 ks. Obširne ponudbe
z navedbo leta graditve na oglasni oddelek
»Jutra« pod »Lokomobila«. 5130

FOTO — POZOR!

Kupujemo in prodajamo rabljene fotoapara-
te in potrebščine — kakor tudi druge
predmete. Izdelujemo fot. pokrajinske in
reklamne razglednice. — Fotoamaterjem
razvijamo in kopiramo hitro, lepo in poceni.FOTOTRGOVINA, Vošnjakova 4.
(blizu Slamiča).Naročniki »Jutra«
so zavarovani
za 10.000 Din

JOS. BENKO

MURSKA SOBOTA, TEL. št. 8

tvornica mesnih izdelkov in mesnih
konzerv, l. jugoslovenska proizvodnja
bakonov in eksportno podjetje,priporoča svoje priznane okusne mesne izdelke in me-
sne konzerve. Postrežba solidna! Zahtevajte cenike!PRODAJALNE: Maribor, Glavni trg 16, Maribor,
Aleksandrova c. 19, Celje, Kralja Petra c. 13,
Celje, Glavni trg 8 in Gornja Radgona.

TEKSTILNA INDUSTRIJA MARKO ROSNER

„JUGOSVILA“ D. Z. O. Z.

„JUGOTEKSTIL“ D. Z. O. Z. MARIBOR

MICHEL ZEVACO:

134

Don Juan

ROMAN.

»Da,« se je kralj zasmeljal, »a ne kot dober za-
ljubljenec. Kakšen popravek ima plemištvu z lju-
bezensko zadevo? Ali si še mlad in prostodušen!
Nauči se že, da velja v ljubezni drugo poštenje,
ki nima ničesar skupnega s poštenjem v politič-
nih in drugih vsakdanjih rečeh.«»Kaj hočete, sire, poštenost je napaka, ki se je
ne bom nikoli otesel.«»Nu prav. Ostani poštenjak... to je častno za
plemiča... dasi v ljubezni... Skratka, ko si pri-
šel po odgovor, je bila tvoja trmasta Seviljanka
že odnesla pete?«»Ne, sire, dona Leonora je bila v dvorcu Ali,
kakor mi je bilo čast povedati vašemu veličanstvu,
prišlo je do boja.«»Res. Trdovratnica se te je torej lotila? Eh, tako
mi bože luči, mar bi jo bil... Mladi morda ve-
ste, kako je treba zavzeti trdnjavo, ne veste pa,
kako je treba osvojiti lepoto, ki se noče vdati!
Oh, vse gre po zlu. Hrabro udariti na topove je
lepa reč. A junaske le lotiti dolgokrilke tudi ni
brez zaslug kaj, Croixmart?«»Ne vem, sire,« je osorno odvrnil veliki pro-
fos. »Ko sem se oženil z njo, ki jo je Bog poklical
k sebi, sem jo vzel z njenim popolnim soglasjem.
Hčerko imam, sire, in tej posvečam vse trenutke,
ki mi jih pušča vaša služba Sicer pa — pri tej
besedi se je vzravnaval — »moja naloga je, da pre-
ganjam, zapiram in kaznujem vsakogar, kdor za-
krivi nasilje.«

Kralj je buhnil v grohot.

»Po tem takem bi bili ubogega Loraydana pri-
jeli in zaprli, da ste ga zalotili na dejanju?« je
vprašal.

»Da, sire,« je rekel Croixmart.

»Nikar ga ne poslušaj Loraydan. Ta govori kot
veliki profos. in prav ima. Kajti dobro je, da osta-
ne ljudstvo na povodcu, podvrženo obveznostim
v katerih se nadaljuje izročilo čednosti in časti.
A ti si imel ukaz. Moral bi ga bil izvršiti.«»To sem tudi storil, sire. kajti ukaz vašega veli-
čanstva je močnejši od vseh čednostnih ozirov.
Priskrbel sem si torej potno kočijo in krenil z njo
v Arronški dvorec...«

»Aha! To je že lepše... nadaljuj!«

»In dva prijatelja sem vzel s seboj, da bi mi
pomagala, ako bi bilo treba...«»Bravissimo, pravijo v Milanu. Nadaljuj!« je
srdito ponovil kralj, ki mu je ime Milan obudilo
druge spomine.«»Polnoč je bila, sire. Vkljub pozni uri me je
dona Leonora sprejela, ko sem se ji prijavil po
oskrbniku.«»Vidiš! Sprejela te je... o polnoči! V srcu je
komaj čakala, da jo ugrabiš. Vse tisto čednostno
in ogorčeno krotovičenje je bilo zgolj spakova-
nje... Nadaljuj, moj vrli Loraydan.«»Nu, sire, izkušal sem dokazati namestnikovi
hčeri neogibnost, da gre z menoj. Nazadnje se je
vdala. Sila, ki sem jo moral rabiti, da sem jo vle-
kel s seboj, je bila samo zaradi videza; vaše veli-
čanstvo je čudovito pravilno povedalo, kako krh-
ka je ženska odločnost.«»Dobro poznam te komedije!« Franc I. se je
zleknil v naslanjaču in si pogladil brado. »Pravi
norec je, kdor se zanese na žensko krepost.«»Vse je šlo torej po sreči, sire; že smo se bli-
žali ograji parka in kočiji, ki naju je čakala...
kar udari po nas kakih dvajset rokovnjačev...«»Krasno!« je vzkljnil kralj Franc in se obrnil
k velikemu profosu »Croixmart to postaja ne-
znosno. Kakor hitro se zmračí ni v mestu nobene
varnosti več. Bog me kaznuj kmalu se človek
ne bo mogel več klatiti po ulicah in se zabavati,
ne da bi tvegali življenje. Kakopak! Dva, trije ple-
miči bi radi lepo tiho ugrabili zalo dekle, in ta
sodrga, ta izvržek človeštva, se jih drzne motiti.
Tega mora biti konec, gospod veliki profos! Hudo-
delci morajo biti kaznovani...«»Da, sire, in čednost poplačana,« je rekel Croix-
mart. »Sredstvo je preprosto: obkolimo Dvor ču-
dežev in ga zažgimo.«»Nu, ako ne gre drugače... Videli bomo... Na-
daljuj, Loraydan.«»Začel se je torej boj, ki je bil seveda hud.
Nazadnje se nam je posrečila nagnati peklenske
v beg, toda v metužu je dona Leonora izginila...«»Treba jo je dohiteti, tako mi luči božje! Pa hi-
tro!...«

»Težko bo, sire...«

»Težko? Če jaz ukažem?...«

»Ne pravim, da bi bilo nemogoče, sire,« je od-
vrnil Loraydan. »Nič takega, kar kralj ukaže, ne
sme biti nemogoče. Pravim le, da bo težko... Tež-
ko zato, ker je odvedel dono Leonoro poglavar
rokovnjačev...«

»Poglavar? Kakšen poglavar?«

»Oh, nekdo, ki je dobro vedel, kaj dela, sire!
Nekdo, ki mu ni bilo neznan, da sem prišel v
Arronški dvorec po vašem kraljevskem nalogu...«

»Strela!...«

»Ta ni meril name, ampak višje. Tisti, ki so

mu hoteli izpodnesti namen in obrniti njegovo po-
svečeno voljo v zasmeh, je bil francoski kralj...«»Nenadna bledica spačenega obraza, težko diha-
hanje in lahno podrhtevanje rok je pričalo o
divjem srdu, ki je zgrabil Franca I. Nič na svetu,
niti izguba bitke ne, ga ni moglo bolj razburiti
kakor upor.«Loraydanove jedke besede so bile njegovim
ušesom prava muka. Maščevalne misli so mu pre-
vezemale duha. Še Loraydan sam se je za trenutek
ustrašil njegovega tihega gneva. Veliki profos je
negibno stal ob strani in zrl na ta prizor z mo-
gočno in zaničljivo pozornostjo moža, ki zna opa-
zovati in čakati.»Tega poglavarja,« je zamrmral kralj, »tega
upornika...«

»Da, sire, to je prava beseda: upornik!«

»Kako bi ga našli?... Si ga dobro videl?... Ali
bi ga spoznal?...«»Poznam ga, sire, in tudi vaše veličanstvo ga
pozna.«

»Jaz?!...«

»Vsaj po imenu: tisti je, ki je nekega večera,
v Vrvarski ulici...«»Dovolj, Loraydan, dovolj!« je rekel Franc I. in
razburjeno vstal... »Obotavljal sem se vreči tega
Ponthusa v ječo,« je zamrmral. »To je zdaj pla-
čilo za mojo slabost. Le kako, zakaj sem se mogel
tako obotavljati?«

Globoko se je zamislil.

Obledela, nerazložna slika Agneze de Sennecour
mu je vstala pred dušo. Spet je zagledal Maugen-
cyja. Zagledal je Filipa Ponthuškega, ki mu je
izkazovala Agneza tolikšno zaupanje. Daljni, dalj-
ni spomini!... Počasi se je kralj umiril. Prijaz-
nejše misli so mu prevzemale duha...

Bricelj Ivan

pooblaščen graditelj

Ljubljana, Slomškova ul. 19 — Telefon 25-27

IZVRŠUJE VIŠKE IN NIZKE ZGRADBE
KAKOR TUDI STANOVANJSKE IN TRGOV-
SKE HIŠE, INDUSTRIJSKE ZGRADBE I. T. D.
MODERNE CESTE IN MOSTOVE

Priporočamo našo domačo trdiko
S PAPIRJEM IN TEHNIČNIMI POTREBŠČINAMI

BONAČ IVAN

VSEM PISARNAM, TEHNIČNIM, LESNIM,
STAVNIM, GEOMETRSKIM IN SLIČNIM
STROKOVNIM OBRATOM

1. Krepi rast las
2. Prhaja izgine, lasje ne izpadajo
3. Ugonablja za lase škodljive parazite

Trilysin, na znanstveni podlagi izdelan tonikum za porast las, uživa svetovni sloves. Zahtevajte, da se vam pošlje brezplačno naša brošura: »Navodila za nego las s Trilysinom«.

Mr. OTO M. JAKŠIČ, ZAGREB,
Mažuraničev trg 5

Mala tuba dtn 42.—
Velika tuba dtn 76.—

Naročniki „JUTRA“ so
zavarovani za Din 10.000!

Hotel, kavarna in restavracija „O R E L“

MORSKE IN SLADKOVODNE RIBE, KUHINJSKE SPECIALITETE.
IZBORNA LJUTOMERSKA VINA. LAŠKO PIVO SVETLO IN TEMNO.

CENE ZMERNE!

CENE ZMERNE!

Kolodvorska restavracija MARIBOR

SE PRIPOROČA POTUJOČEMU OBČINSTVU

ALOJZIJ MAJCEN — restavrater

Celiska posojilnica d. d. Celje (Narodni dom) Tel. št. 22

Podružnici: Maribor, Aleksandrova cesta 11,
Tel. 21-99. — Šoštanj, Kralja Petra trg 6. Tel. 3

sprejema hranilne vloge proti najugodnejšemu
obrestovanju ter izvršuje vse bančne posle
najkulantneje

RADI VELIKE IZBIRE NIZKE CENE!

Najnovejši otroški in igračni vozički, dvokolesa, šivalni stroji,
prevozniki, tricikli, pnevmatike. — Ceniki franko!
TRIBUNA F. B. L. Ljubljana, Karlovska 4
MARIBOR — ALEKSANDROVA C. ŠT. 26

Naznanjam

da sem preselil svojo obrt
v Kolodvorsko ulico št. 8 (nasproti hotela Štrukel)
VRBINC IVAN

pleskarstvo, ličarstvo in soboslikarstvo
Kolodvorska ul. št. 8 Telefon št. 42-98
ter se še nadalje priporočam za cenjena naročila.

Šumske delavce

za podiranje jelovine, kakor tudi voznike sprejemoma.
Javit se je samo osebno pri upravi parne žage
ROG d. o. z., Podstenica, žel. postaja Straža-Toplice.

Električne hladilne omare

popolnoma avtomatične **SIGMA**, motorje in
in električne štedilnike **SIGMA**, vse ostale
električne naprave dobavlja s skladišča

Jugosl. elektr. d. d. BROWN BOVERI
Telefon 24-42 LJUBLJANA Tyrševa cesta 13

PIVO LEŽAK IN BOK

IZ PIVOVARNE

UNION

V LJUBLJANI

SE NAJBOLJE PRIPOKOČA

100

uspehov

na
en oglas
v
JUTRO

Manufaktura

JOŽE ROŽAJ

Solidno blago!
Solidne cene!

Maribor, Aleksandrova ulica 16

ZOLČNI KAMENČKI

Znani **SALVAT ČAJ** proti
žolčnim kamenom in boleznim
žolčnega mehurja se
dobi pri glavnem zastopniku
Lekarna pri Sv. Ivanu, Za-
greb, Raptol 17. — Zastonj
poslujemo prospekte o zdrav-
ljenju.
O. z. s. št. 27870-1936 Ro 3467

SLUGA

dobi mesto v dobri gosposki hiši v
Zagrebu. — Nastop takoj ali sredi
avgusta. Pismene ponudbe v hrvat-
skem jeziku, z navedbo znanja, foto-
grafijo, ki se vrne ter opisom živ-
ljenja pod br. 56247 na Publicitas
d. d., Zagreb, Ilica 9.

Vrtne bončnike

izdeluje

počenši od Din 108

Bela Fettmann,

ZAGREB.

Usarykeva 9.

Za WEEKEND kupite najceneje zložljive vrtno fotelje,
rožaste kretone in klot odeje, primerne
zaves v raznih vzorcih pri: **SEVER — MARIJIN TRG št. 2.**
V popravilo vzamemo tudi stare odeje.

OKLIC

V zapuščinski zadevi po dne 29. I. 1940 v Ljubljani, Stari trg
hšt. 3 umrli posestniki **ŠTRUBELJ ANTONIJI** se bo v njeno zapu-
ščino spadajoče nepremičnine in sicer:

1. vložno število 5 d. o. Mesto-Ljubljana, ki obstoji iz trgovske
in stanovanjske hiše na Starem trgu hšt. 3 s parcelami št. 26
in 47/6 ter solastnino do pol parcele število 347 v cenilni vrednosti
Din 673.996.40.
2. vložno število 318 d. o. Trnovsko predmestje, ki obstoji iz
travnikov parc. št. 361/2 s površino 16730 m² in 361/4 s površino
553 m² v cenilni vrednosti Din 59.384.50.
3. vložno število 1476 d. o. Trnovsko predmestje, ki obstoji
iz parcele število 1082/25 travnik s površino 10566 m² v cenilni
vrednosti Din 15.849.—
4. vložno število 1961 davčne občine Trnovsko predmestje, ki
obstoji iz pristave ter iz parcel število 142/5 travnik s površino
1223 m² in 142/6 travnik s površino 864 m² v skupni cenilni vred-
nosti Din 69.772.—
5. od vl. št. 1996 d. o. Trnovsko predmestje parceli število
407 travnik s površino 71 a 47 m² in št. 408 travnik s površino
58 a 57 m² v cenilni vrednosti Din 39.012.— ter ostali vložek iz
travnika parc. št. 688 s površino 73 a 31 m² v cenilni vrednosti
Din 19.577.50.
6. vlož. št. 72 d. o. Hudo obstoječ iz parcel število 192/1
njiva s površino 44 a 40 m², 186/1 travnik s površino 27 a 91 m²,
185 njiva s površino 22 a 77 m² in 205 — njiva s površino 53 a
70 m² v cenilni vrednosti 32.000.— — prodalo na

prostovoljni sodni dražbi

ki se bo vršila v torek, dne 18. junija 1940 ob 9. uri v pisarni
USLAKAR IVANA, javnega notarja v Ljubljani, Kralja Petra trg
hšt. 8.

Vsak dražitelj mora pred dražbo položiti kot vadilo 10%
vzklicne cene, ki je za vsako gorenje nepremičnine enaka njeni
cenilni vrednosti, pod katero se nepremičnin ne prodaja.

Dražbeni pogoji so na vpogled v pisarno podpisane sodnega
komisarja dnevno med uradnimi urami od 15. do 18. ure popoldne.

USLAKAR IVAN,
javni notar kot sodni komisar.

POSJOJILNICA NARODNI DOM

V MARIBORU Z. Z O. J.

NAJSTARJŠI SLOVENSKE DENARNE ZAVOD V MARIBORU
REZERVE BLIZU DIN 12.000.000—

HOTEL »SLON«

LJUBLJANA

Sobe

v novozgrajenem hotelu z vsem komfortom od din 52— navzgor, v starem traktu pa samo po din 32.50. V teh cenah so že všteti vsi dodatki za postrežbo in takse.

Odpočite in razvedrite se v krasni svetli kavarni v I. nadstropju ob številnih tu- in inozemskih dnevnikih, revijah in ilustracijah ter ob razgledu na promenado Ljubljane.

EXAKTA

Mnogostranska zrcalno efektivna kamera 24/36 mm, 4x6,5 cm ali 6x6 cm. Zaklop na zapor od 1/1000 do 12 sekund. Izmenljivi objektiv. Samosprožilec. - Daljinski in širokokotni objektiv. - Priključek posnetke z bliščico. - Prospekt zastoj za zastopnika za Jugoslavijo: **Barta i Drug, NOVI SAD,** Kralja Petra I. ul. 30.

Veleindustrija **KUPI** vsako količino

STAREGA PAPIRJA

po najvišjih cenah. — Ponudbe z navedbo količine in cene pod »Papir P-6278« na Interklam, d. d., Zagreb, Masarykova 28.

Trstje za strope

parkete, bakulo, strešno lepenko, bitumenjuto, bitumen, lesni cement, katran, karbolinej, JUGOLIT-plošče za predelne stene in izolacijo — in razna sredstva za izoliranje dobite najceneje pri

Jos. R. Puh,

Ljubljana

ZALOGA PARKETOV.

Gradaška ulica 22 Telefon 2513

Obiščite

IX. Mariborski teden

od 3. do 11. avgusta 1940.

Velika gospodarska in kulturna revija Maribora in njegovega zaledja. Velike prosvetne, glasbene in sportne prireditve. 50 % popusta na železnicah in parobrodih.

Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji ...

Zeleno Pohorje in sončni Kozjak ...

Vinorodne Slovenske gorice ...

Gostoljubni lepi Maribor

Vas vabijo!

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljén: **Zgodbe brez groze**

Klabund: **Pjotr-Rasputin**

Ravljén: **Črna vojna**

Thompson: **Sivko**

Majerjeva: **Rudarska balada**

Broširana knjiga: dln 10.—

Vezana knjiga: dln 15.—

ZALOŽBA »CESTA« LJUBLJANA KNAFLJEVA ULICA 5

MOŠKI!

Pri spolni nesposobnosti, pri spolni slabosti, poskusite hormonske pille

»HORMO-SEKS«

Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul 34 din, 100 pilul 217 din, 300 pilul 560 din. Zahtevajte samo prave in originalne HORMO-SEKS pille! Po pošti diskretno razpošilja

Lekarna Bahovec, Ljubljana.

Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij »VIS-VISIT« Zagreb, Langov trg 3.

Ogl. reg. S. br. 5646-38

Ob vsaki priliki — se spomnite

da so »Jutrovi« Mali oglasi v Sloveniji najuspešnejša, najcenejša in najhitrejša posredovalnica za službe vseh vrst za prodajo in nakup vseh stvari, za nepremičnine, lokale, podjetja, kapital, ženitve in za vse drugo.

SUŠAK

izhodna točka za vse kraje na hrvatskem Jadranu. Ugodno bivališče v vsakem letnem času. Moderni hoteli in kopališča. Informacije: GRADSKI TURISTIČKI URED — SUŠAK

SANATORIJ V MARIBORU

TYRŠEVA 19. TELEFON 23-58

Najmoderneje urejen za operacije. Enterokliner za črevesne kopeli!

Vodja: ŠPECIALIST ZA KIRURGIJO

Dr. Cernič Mirko

Predilnica in tkalnica a. d.

preje

DOCTOR IN DRUG

MARIBOR